

Суржик для інтелігенції

Ромко Мацюк

довідник з історії новітнього поступу

Авторську редакцію можна завантажити [за посиланням](#).

Зібрав, впорядкував, обміркував, дослідив
і своїх роздумів дешицу додав

Ромко МАЦЮК
син Якова з Ракобовт
та Іванни-Марії, з дому Гришко

львів
2008

Книжечка ця різниться від подібних видань, присвячених проблемам занецищення української мови, своїм різностороннім характером. Автор намагається з'ясувати напрями і мотивації до виродження мови, зумовлені сказами звичаєвої та мовотворчої психіки носія і творця літературної мови – своєї і чужої інтелігенції. Нерідко причини лежать поза полем чистої лінгвістики. Тому книжечка рясніє відступами гостро полемічного характеру, тільки на перший погляд, здавалося-б, не пов'язаних прямо з проблемами мови. Ще одна особливість пропонованої праці – схильність до якомога точнішої задокументованості зібраного матеріалу. Читач сам зробить висновок, чи зможе це видання служити свого роду "білою книгою" для звинувачення у злочині найвищої категорії – убивстві не окремої особи, чи навіть цілого народу, а у знищенні того, задля чого створений народ, – його соціальної психіки і, в першу чергу, його властивої мови, яка є втіленням Божого Задуму, метою і вінцем творіння нації.

ЗМІСТ

Що це є таке – "інтелігентний суржик"

Твоя мова: кохана половина чи брудна повія?

Що вихлюпується з наших уст

Що сиплеться з-під наших рук

Новым "Украинцам" - новый "украинский"

Професійне омосковщення етером

а) Вимова

б) Несприйняття українських закінчень, наголосів

в) Плутанина з родом і числом іменників

г) Ступені порівняння

г) Несприйняття українських суфіксів (наростків) та префіксів, чергування та повноголосся кореневих голосних

Нелінгвістичне зауваження

д) Відсутність чуття щодо різниці між пасивним та активним станами

е) Чудернацькі фантазії

є) Плутанина рос. "один" та укр. "сам"

ж) Свіжі кальки

з) Сміховини

и) Виклично-нахабні русо-варваризми

і) Нехтування багатством і образністю української мови

ї) В полоні звучання штамп: квазіфонія

й) Русизми, що виливаються огрубленням української мови

к) Зневажливе сприйняття української побутової лексики

л) Повна відсутність чуття мови, порушення словникових норм

Пан Іванушка верхи **на** Україні

Зла воля чи ущербність Допущених?

Офіційне паплюження

Словники

Національна податливість і національний склероз

Відступництво на ґрунті державного дебілізму

Піт і парфуми самовідданих "каменярів"

Гнітюча "нормативність"

Експерименти

Словники - іще раз

Трохи про назовництво

За битого двох небитих дають

Відступництво

Егоїзм

Про виживання в ницості

Хто, для кого, і яку має творити мову

Для попси

Для салону

Виробленість

Недозрілим - незріле

Чи має право Українець бачити недоліки?

Асиміляція: Стара проблема в новому часі
Шкідлива обізнаність
Чи має українська інтелігенція свою-ж рідну мову за надійного партнера?
Простюхівство з вищою освітою
Чи засмічення "збагачує" щоденну мову?
Словничок витіснень
Пошесть не щадить нікого
Злодійкувата нерішучість
Відступ: лексика "Польових досліджень з українського сексу"
Дивна "українофонія"
Запозичення чи витіснення свого чужим?
Неприятеля потрібно вміти пізнавати
Хто затулив перспективу?
Чи "братня" кров?
Боремось...
Брак можливостей чи брак бажання?
Передбачлива затаєність чи ображена самоізоляція?
Дякуйте нас і дивіться
Дух
Призвоїта ниць
Відступ: націоналізм
Відступ: причитання та слези
Філософія віри
Філософія кпину
Філософія нахабства
"Самовідданість" проводу
Ще раз про моє людське право
Як ми не любимо нашого спадку
Болотна лінь: перспективи угодицтва
Вчена тупість
Совковий націонал-каламар
Рефлексивне самонехтування
Деякі механізми
Відібрати набожних
Відібрати дітей
Гуманізм, космополітизм, чи зрада?
Як-би можна пробувати борсатись
Перший спосіб
Другий спосіб
Третій спосіб
Пробуймо!

Перша річ
Друга річ
Третя річ
Солод лінгвістичної американізації
Жалюгідна пиха державного анальфабета
Дебілізація
Експібіційонізм самозакоханої меншевартости
Одна приватна ілюзія
Санкційоноване державою опаскудження
Нові запозичення в лексиці інтер-піонерських нуворишів
Як вимовляємо англійське "і"
"Професіоналізм"
Комунізм в етері і у звичаях
Комунацьке ретро
Безглузде мавпування
Виховний момент
Придворні менестрелі
Віддаємо і забуваємо
Ксенографія
Топонімія
Хто має творити (але не хоче) українські терміни
Не плюймо на нарід
Салогуб з університетом
Інтелектуальна анемія
Алгоритм термінологічного пошуку
Родовід "інтелігенції"
Відступництво
Запах елітного смальцю
Прикінцеві завваги
Пояснення "образливих" назв
Визнання блудів
Подяка і надія
ВІДПОВІДІ ДО ЗАГАДОК
ДОДАТКИ:
КЛАСИФІКАЦІЯ БЛУДІВ
ЦІКАВИНКИ ДЛЯ РОЗМИСЛУ
РІЗНЕ
ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК БЛУДІВ ТА УТРУДНЕНЬ

Що це є таке - "інтелігентний суржик"

Коли з тобою говорять як із твариною, ти нею
становишся.

(з екрану "Національного" ТБ)

2) Хоча завжди бракуватиме уваги, якої уділяємо для справи очищення щоденної побутової мови та її правильного розвитку в нашому суспільстві, я не розважатиму на тему "утюгів", "стірок", "сельодок", "пици" (піцци, піци), "різини" (гуми). Такий суржик, хоч і небезпечно поширений, є, зате, очевидним. За прихильної уваги читача, подумаємо над явищем більш підступним: проникнення чужомовних психолінгвістичних, гносеологічних, світоглядних, етимологічних, структурно-лінгвістичних засад до лексики та до стилю мовлення української інтелігенції – ЗАКОНОДАВЦЯ нашої мови. В часі, коли укладався світогляд Автора, людиною *вченою* називали кожного, хто закінчив щось більше від підставової школи чи реального училища. За рівнем освіченості, зокрема, культури усного та писаного слова, такі люди стояли вище ва'лових випускників підсовецьких університетів. Їх можна-би назвати "інтелектуалами". Нині-ж, особливо в Галичині, склалася кумедна ситуація, коли кожен, хто за повищим "австріяцьким" поділом мав-би право не належати до народу простого, сиріч "невченого", поспішає, з гучною пихою порожньої дині, зарахувати себе до "інтелігенції". Ми побачимо, що серед цієї "інтелігенції" людей: справді освічених; свідомо, незалежно, ВІЛЬНО, критично і, особливо, САМОКРИТИЧНО мислячих; охайних думкою і словом; вимогливих ДО СЕБЕ, – таких людей, інтелектуалів, є мізер. Вища школа за Других Советів постачала переважно інтелектуальних простюхів, і ця спрощена "інтелігенція" вже тепер, за влади' Перших Демократичних, з успіхом продовжує, у достатньо свійських умовах "незалежності", плодити собі подібну. Зараза бундючності, безгрішності, недоторка'ности – спільна хвороба неотесаних вискочок в усіх краях і на різноманітних посадах. Тільки, що в Україні воно зветься "еліта" і, силою руйнівної простоти власного невігластва, нищить рештки пи'томо-української мови, які іще збереглися завдяки сталінсько-хрущовським "українізаційним" залицянням (і всупереч сусловсько-брежнєвським русифікаційним намаганням).

Твоя мова: кохана половина чи брудна повія?

3) Тому звертаюся до читача, який готов вслухатися не лиш у чужу, але і у свою ВЛАСНУ мову та відкрити у ній бруд, чи навіть просту неохайність ЗВИЧНИХ спотворень, відчутти пекучу внутрішню потребу їх усунути. А також застановитися над тими непомітними, і тому особливо небезпечними, запозиченнями чужих для рідної мови: стилю ви'словлення, семантики, лексики, словотворення, – які по краплі віднімають від нашої мови те цінне, що робить її українською, а заступають його тим запозиченим, що перетворює її в різновид мови чужої. Кожному видно, що "сельодка" є вульґаризацією нашого оселедця. Та чи підраховував читач, як часто сам він уживає,

наприклад, безвольно-пасивного виразу "в мене є" (рос. у меня есть), а як часто – емоційно-розпорядчого "я маю" (англ. "I have", фр. "J'ai", нім. "Ich habe", пол. "Ja mam")? Чи вловить читач присмак ницости в корені ро́сійського слова *снискать* (пор. никати, шастати в пошуках; рос. заискивать, искать), в противагу до його українських перекладів – *здобувати, заробляти, набувати, стягати до себе, придбати, надбати, набути, зажити (слави)...*? Чим різняться асоціації, викликані словами *обильный, изобилие, обилие*, від чуттів, породжених такими словами, як *рясно, рясний, достаток, достатний, гойний, броснатий, сім'янистий, рясота, ряснота, буйність, розкіш, ла́сівка*. Свою надію покладаю на тих співвітчизників, кому не жаль часу застановлятися на довше над певними прихованими тонкощами психології мови, як от: чому для Українця слово "воля" означає ще і "свободу" – чи не тому, що Українцю потрібна не ро́сійська "вольниця", не свобода задля "произвола", а потрібна власним розумом керована ця сама свобода з метою втілення його приватної організованої волі?

4) Сподіваюся, що мій шановний читач та критик (на критику особливо розраховую) – з тих, хто вміє відчутти огиду від "логіки" такого синтаксичного монстра, яким є вираз "ззаду тебе" (укр. "за тобою"); хто зможе здати собі справу, що ро́сійському "послать за тобою" відповідає укр. "вислати по тебе"... Хотілося-б, щоб читач помітив різницю між зросійщеним "що тебе коштує..." (зробити те-то і те-то) і укр. "що тобі шкодить...", рос. "давай наливай" і укр. "бери та наливай", порівняти вульгаризм "пішли на пиво" з правильним "ходімо на пиво", відчутти логічну відмінність між виразами "настоювати" (траву) і "наполягати" (на рішенні), "приймати клятву" (від когось, або на себе – наче прокляття) і "складати присягу, присягати" (перед кимсь), між відруховим "від нього всього можна чекати" (ожидають) і більш вишуканим "усякого сподіватися"; щоб зміг читач позбутися характерного для бездумних мавпувальників з ро́сійської, а повністю безглузлого в українській мові виразу "на ку́ті" (укр. на розі) будинку (чи вулиці) – і ще десятків подібних недобрих виразів.

5) Позиція Автора не є послідовною. В першу чергу, критикуємо лиш те, що зауважили. А скільки сміття залишилось поза увагою Автора? Далі, критикуємо зросійщення, але часом не бачимо полонізмів. Навпаки, деякі дражливі для Автора полонізми свідомо замінюємо словами, що мають спільний з ро́сійською мовою корінь (первень). Часом позиція Автора більш ніж толерантна. Наприклад: чим кава з турецької *філіжанки* смачніша від тієї-ж кави з *чашечки*? Слово *чаша* зафіксоване у словнику Грінченка чотири рази: *комірка в сотах (чашечка або чарунка), чаша в загальноприйнятому значенні; чашка прядки; у вислові "чашечка – воду пити". Візьмімо кацапізм бутилка. Зрозуміло, що він є недопустимим. Проте бутель (за Грінченком – синонім пляшки), бутлик, бутличок, бутля – правомірні слова української народньої лексики. У селі, звідки родом чоловіче начало Автора, люде пристосувалися вимовляти *стакани́* з наголосом на останньому складі. А *склянкою* називають склянну... *пляшку*. Хоча мовники, якби хотіли, – могли-б перехопити ініціативу: *кубок, ку́бка* (посуд для бриндзи); словник Грінченка фіксує вислів "стоїть вода у *кубочку*". Українським еквівалентом технічного терміну *стакан* є *сталець**

(гляди там-же). *Блюдом* часом називають ту саму кубку для бринзи. Чи є сенс суворо обмежувати себе цими дефінітивними значеннями? Розумію, що для більшості галичан *блюдечко* належить до лексики неприйнятної, хоча утворене згідно з українськими правилами здрібніння з церковнослов'янського *блюда*. Для Автора – теж. Але... Хіба не поставите *філіжанку* на *таріль*? Можливо, ця безвихідь і змушує більшість наших господиень на учтах подавати філіжанки з кавою просто на щирій обрус, застелений, правда, цератою. А на *підставках* до тих філіжанок подавати торт. І хтось ще мимрить про "еліту"! З другого боку, позиція Автора в випадках непоодиноких може здатися скрайньо нетолерантною. Людина, яка промовляє фразу "розкладка клавіатури компютера", на мій погляд, марне тішить себе ілюзією, що ніби-то розмовляє по-українськи. Українець скаже так: "розклад клявіш ме'тика". Ось.

6) Шановний Читач уже зрозумів, що не буде цей монолог безсуперечним. Не певен я також, чи не забракне Автору кваліфікації, а вже напевне – матиме нагоду уважний Читач закинути Автору ті-ж самі огріхи, у яких Автор зарозуміло намагається звинуватити інших. Розмовляю та пишу далеко не досконало, і то дуже. Тішуся, що маю досить глузду це визнати, і що моєї амбітності на таке визнання іще стає. Чого зичу всім. Але болить мене і є прикро, що оточення не допомагає мені робитися ліпшим. Суспільство, яке, всупереч прагненню індивідуума до самовдосконалення, з тупою завзятістю намагається перетворити його в моральному та інтелектуальному плані у лайно – таке суспільство виконує лише одну місію: підготувати добре угноєну ріллю під засів сім'ям иньшої раси. Якими засобами воно це робить, побачимо за хвилину на прикладі телевізії. Як-же протистоїть цій смертоносній "місії" нинішнього "українського" суспільства жертвна національно-свідома лінгвістична інтелігенція? По-різному. Але завше в такий спосіб, аби менше було помітно. Не мріяв і не готувався я до ношення напоготові олівця та придумування, як перекласти людською мовою гидоту, котра щоденно лізе в очі та в'ялить людині вуха в "нашому" україно-інтерівському оточенні. Маю иньшу професію і брак мені лінгвістичних знань. На щось подібного вчилися: мовники, письменники, журналісти, редактори – одним словом студенти тих факультетів, де, коли не вмів (або не хотів) брехати – про'ста дорога у Мордву. Здавалося-б, саме час відімстити за потоптану гідність, час оправдати вимушений колябораціонізм. Час витягнути користь зі знань, здобутих під окупантом, віддати Матері за давнений борг, коштом якого куплено кар'єру; час роздмухати давно призабутий ідеалізм та повернути собі рішучість – бо чого варті десятки романів і сотні наукових ступенів, коли в Иньшому Світі, почувши волення нащадків, – "у їхній варварській вражій мові не впізнаєте голосу внуків Ваших" (А. Міцкевич)?

7) За дотримання норм, за впровадження мови та її захист дбає Інститут Української мови в дусі славних большевицьких традицій. На Конгресі НТШ у Львові (жовтень 1998 р.) дехто з київських гостей бідкався, що прекрасні, вже розроблені, пропозиції, які стосувалися покращення мовної ситуації, кудись-там були подані, і – чи то згубили їх, чи якась-там Рада поклала їх під сукно. Саме' напрошується питання: а як панство мовники бачать свою борбу нині? Чи щось-там змінилося в нутрі дітища

академіка-яничара Білодіда? Чи вже вислали філологи-Українці стару Дирекцію разом з усілякими "радами" свині пасти? Поросятам обрізання робити, а не українській мові? Бо якщо ні – то пощо було створювати Конгрес української інтелігенції – для того, щоб здобути організовану силу та захистити відмираючу мову, чи для того, щоб організовано виманювати милостиві крихти від Президента? А може, готуємо малоукраїнського воза, аби гідно в'їхати до збудованого зусиллями і за гроші Інтера євроамериканського варіанту ро́сійсько-мовного "общего дома" під етнографічно-рудиментарною кликухою "Украина"?

8) Прикра оця полеміка сама собою мало що варта. Аби хоч маленьке яке діло зробити для порятунку нашої мови, я понавибірав прикладів, які мали-б допомогти: 1) документально довести злочинність кадрової політики Надзірної ради (нині вона зветься "Національна") з телебачення та радіомовлення – як вона дбає, аби Інтер у новий, до цього часу не практикований, спосіб паскудив українську мову;[\[1\]](#) 2) не просто перерахувати гидотні слова та вирази, а шляхом класифікації показати, з яких соціально— та (іще важливіше) психо-лінгвістичних причин вони з'являються; 3) викликати незгоду, або навіть обурення у спеціалістів – може вони відкладуть на пізніше свої вірші, геніальну прозу, вишукано-софістичні, глибоко наукові екскурси, та вмочать бодай кінчик мізинця лівої ноги у гній буденної говірки всепоглинаючого плебсу, яким є МИ. Наголошую: жоден приклад не є надуманим; кожен, навіть найбезглуздіший чи найпотворніший вираз прилинув з телевізійного говорила, або вичитаний з того чи иньшого західньо-українського, по-більшости, "патріотичного", часопису.

Що вихлюпується з наших уст

9) Найкумедніша, та, водночас, злочинна ситуація панує на телевізії. Щоби не склалося враження, що я навмисне закриваю очі на самовіддану, але – при потужній тенденції до Інтер-зросійщення – сизифову працю окремих совісних Українців, – спочатку про те, що поправилося, і – чи поправилося назавжди. Бо при поступі на один крок до покращання, часто маємо три кроки назадгузь.

10) Великими зусиллями в окремих реклямах вдалося запровадити "оливи", "мастила" (технічні) замість ідіотичного "масла" і... все тут-же повертає назад: "пожежа фунікулера сталася *із-за* (через) впливу *масла*" (шміру, оливи) – "Хроніка дня", 1+1, 17го грудня 2000го року. В описах географічних подорожей на телевізії зустрічаємо "мушлі", але тут-же поруч – "ракушки" (для *общепонятности* недогадливим Кацапам). Одначе про синонім "черепашки" нема й мови. Так само у лазничці ("*ванная комната*") на тому місці, де чоловік сподівався зобачити *мушлю*, чіпляють нині *раковину*. Нарешті зробилося можливим почути: *рушій* (двигун), *пласки́й* живіт (замість *пло́ский*), *кошик* (в баскетболі, але, як досі, іще не у *кошиківці*); *Дизней* (замість рос. Дісней), *навиплат* (рос. в розстрочку), декоративно-ужиткове (прикладне), нічні *жахи* (кошмари), Джек-*патрач* (рос. потрошитель), не

викликає заперечень вираз "слухаю і скоряюсь" – аналог ро́сійського "слушаю и покоряюсь" – в певній оголошці ("рекламі") 24го листопада 2000го року; один раз вдалося учути "вичавлена *цитрина*" (на жаль, курка все ще з *лімоном*); *ляда* (кришка від дорожньої люки), *помаранчевий* (частіше, однак, *апельсиновий*) смак – і тут-же, в цьому-ж тексті, цього-ж самого диктора – *спасательні* (рятівничі) команди. Українець ТАК не вимовить. Про що це свідчить? Про те, що правильний український текст НАКИДАЄТЬСЯ ро́сійськомовному Інтерови, котрий при першій нагоді готов спаскудити лексику найнесподіванішим способом, доступним лише такій людині, яка НІКОЛИ не розмовляє українською мовою поза телевізійним говорилом. Ось чому згадувалося вище про "три кроки назад" при одному доброму до переди... Титанічними зусиллями ОДИН раз вдалося комусь пропхати український еквівалент виразу "*неправо* (неправдиво, несправедливо) звинувачений" – "брехливо звинувачений" – у фільмі "Ренеґат" (цей вікопомний інцидент стався 23го вересня 1998 року) – після чого все тут-же повернулося на "круги своя". Долаючи розпачливий опір слабописьменних чиновників ("других не держим"), вдалося окремих з них, найбільш здібних, відівчити від *додавленої* вартости та *доходу* на користь *доданої* і *прибутку* (студія "Після слова"); деяких – але не керуючу силу галицьких аграріїв в цілому. Нижче ми ще повернемося до жалюгідного феномену крутіїства "вчених" спеціалістів, які люблять вперто нас переконувати, що для такого чи иньшого терміну з ро́сійським звучанням, мовляв, ніяк не вдається знайти точнісінько рівнозначного українського замітника – всього лиш з тієї простої причини, що самі-ж шановні, але напрочуд "звужені" спеціалісти позивали до ро́сійських, слів, а рідномовний термін ніяк їм не "зазвучить".

Що сиплється з-під наших рук

11) Добре, що не крутять останнім часом англomовних фільмів з побіжним українським перекладом, в яких чітко проступає не витертий (з причини безвідповідальности, чи навмисне?) попередньо записаний такий-же синхронний ро́сійський переклад. Зате характерним є недбальство щодо української пунктуації в заставках телеекрану, навіть у висиланнях Львівської студії, так само, як і в поліграфічних продуктах, часом навіть націоналістично-культурологічного змісту. Особливо дошкуляє настирливе вживання закриваючих українських лапок (") або, іще гірше, закриваючих англійських ("), – замість українських відкриваючих ("). Отак:

12) ☒

– що сумно свідчить про відсутність особистого смаку, охайности в писаному слові, про зародковий стан власного індивідуального логічного мислення, брак пошанівку, зрештою, до авторитету тієї самої мови, відданість якій так завзято деклярується. Якщо машиністка (переважно протеже того чи иньшого українського "патріота") не годиться відірвати хвилинку від часу, що тратиться на запарювання кави, плітки та фарбування вій, – щоб знайти відповідного гудзика на клявіатурі заморського чудо-мізківника (компютера), спровадженого коштом марнотратно-всепрощаюче виrozumілої діаспори,

або - щоб заглянути до відповідного підручника; якщо вічно поспішаючий до домашнього дрібно-галичанського вогнища "інтелігент"-роботодавець має в носі престиж своєї продукції, або не має ні сили, ні кваліфікації, ані бажання протистояти виробничій розпусті підлеглого персоналу - тоді вся хвалена дуже свідомо і дуже патріотична жертвовність варта стільки, що мильна бульбашка, а "націоналізм" такої "інтелігенції" підозріло нагадує зарозумілий егоїзм звичайної худоби. Здогадуємося, що на відповідну обробку спроваджених, - чи то з Ро'сії, чи з Заходу, - фільмів, устаткування, иньшої усячини потрібні кошти. Залишаючись, стараннями Уряду, державою меншеартісною, Україна отримує західне устаткування - чи то через Москву, чи безпосередньо - таким, яке попередньо пристосоване до потреб ро'сійськомовного користувача. Коштів, навіть найменших, справа престижу і майбутня доля української мови у ЦІЙ державі, очевидно, не заслуговують. Як і самовідданости. Вчених людей, спеціалістів, які коштом власного часу, без грошової винагороди, по ночах, попрацювали-б там, де "общее добро в упадку", - не знаходимо. При царизмі, за бабці Австрії, під Польщею, при большевиках - знаходились, при Демократії - чорт-ма.

13) Тепер виникає отаке запитання. Чи маю я *людське право* зненавидіти ро'сійську мову через її пересадне поширення, - так, як кожний чоловік ненавидить мозолі на своїх ногах і намагається їх усунути? Коли на десятому році "незалежності" мої діти змушені вивчати компютер за добротними товстелезними підручниками, написаними ро'сійською мовою і виданими, наче для насмішки, *київським* видавництвом? Чи маю я *людське право* зненавидіти своїх двох "перших незалежних" Посадників *поіменно* і волати до неба о помсту? За опіку, увагу, за анти-українське розпорядження коштами у нашому, до цього часу феодально-розподільчому, суспільстві? Що насправді *Гарант*? А як щодо "цвіту нації", лінгвістично-гуманітарної "інтелігенції"? Нема заробку, що? А як щодо технічної "інтелігенції"? Мислите, що розмовляєте українською мовою? Не дуріть себе. Глибина мовного безглуздя і твердь яничарства технічної "інтелігенції" сумірні хіба що з глибиною власного її самодурства, самозакоханого чванства, і нічим не обґрунтованої зарозумілости.

14) Разом з опікунським редактором "Поступу" свого часу^[2] ми заповіли контраверсійне твердження. Мовляв, воно може й добре, що досі немає широко розповсюджених україномовних операційних систем. Якби з'явилася операційна система з такою-ж "україномовною" лексикою, як, скажімо, в *бумагах* українського "казначейства" чи "губернаторства"; такою, як при розгляді всілякого роду "*спорів*" юридичного характеру, - уявляєте, на які узаконені мовні "перли" наштовхнувся-би пересічний, але ще не зіпсований *рускоязычієм* користувач зі здоровим відчуттям української мови?! І це вже було-б навічно, бо редагувати операційну систему компютера - справа копітка та коштує гроші. Гарантований серцевий напад, коли Ви щодня сідаєте за компютер, і з дня у день він до Вас белькоче, в кращому випадку - знавіснілою ро'сійською, в гіршому - "українським" суржилом ("Поступ", число

93(537) від 30го травня 2000го року).

15) Як у воду гледіли. Нині вже існує автоматичний вибір мови спілкування з машиною як в Інтернеті так і в деяких продуктах західних фірм. Мені ближче не відомий механізм створення багатомовного продукту західними виробниками, - якими засобами вони це здійснюють, кого залучають, де беруть "знавців" української мови. Але так виглядає, що Інтер і тут поспішив ухопити ласий заробок, випередив, як завжди, неповороткого *україномовця* і знову встиг першим затулити горизонт. Беремо навгад продукт. *FlashGet* (<http://www.amazesoft.com>). Версію 0.87 "з'українізував" Сергій Босак. Читач переконається з далеко не повного переліку блудів, що мова *цього* продукту, а *українська* мова - це дві зовсім різні мови, в тім числі, і з точки зору елементарного правопису (про "компутерну" лексику гляди іще сторінку 33):

Псевдо-українська версія Сергія Босака:

Українська версія:

Опції

Вибір; Налаштування

Панель Інструментів

Табличка Засобів (Пристроїв)

Перевірка наявності оновленої версії

Звідати про оновлення

Допомога

Поміч

Відкрити папку з файлом

Відкрити Скриньку (Збірку) Записів (Кавалків)

Додати Попередній Файл

Долучити Кавалок

Додати Попереднє Завдання

Доточити Завдання

Імпорт Списку

Вичит Ли́сти

Інвертувати Виділене

Переміна (Переінакшення) Відзначень

Детально

Докладно

Колонки

Стовпчики

Експортувати Інформацію

Винести

Site Explore (не перекладено)

Прогулька (Вивід) Домівкою (Тереном)

Зеркальні Сайти (правильно - Дзеркальні)

Відбитки Домівки (Домівок)

Дозвон (правильно Дзвін)
Перегук; Виклик; Дзвінчак
Керівництво Користувача
Ужиткові вказівки
Забрати Баннер
Прибрати Бунчука
Ім'я Файла; Дата Файла (правильно - Файлу)
Назва Кавалка
Закачані Документи
Заладовані (Спроваджені) Письма (Кавалки)
Стартувати Закачку
Розпочати Ладування
Властивості Докачки
Ціхи Довершення
Властивості Закачки
Ціхи Ладування
Призупинити Закачку
Спинити Ладування (Спровадження)
Import Broken Downloads (не перекладено)
Ладувати Увірвані Спровадження
Пройшло (стільки-то)
Перейшло
Обмеження Траффіку
Вибірковий Пере'біг
Розірвати З'єднання по Завершенні
Розірвати (С)Получення після Завершення
Автозбереження
Самозбереження
Зберегти за Умовчанням (ро'сійське по умовчанию)
Звичасве Збереження (за порозумінням, поза вибором)
Виключити Живлення
Вимкнути

16) Недбальство межує з підсвідомим нагадуванням про тимчасовість усієї нашої "незалежності": студія "Укртелефильм" залишає напис "электробезопасность" в ро'сійському мультфільмі, перекладеному українською мовою; на автобусі ТБ, з якого провадили репортаж про парад 24го серпня 1999 р., можна було прочитати "телевиденье"; повідомлення про точну годину через львівську (!) радіомережу в ніч з 6го на 7ме грудня 1999 року: *одна година рівно*" (замість *перша година*); через телефон: "*одна година 42 хвилини*" замість: за 18ть хвилин друга, 42і хвилини на другу, 18ть хвилин до другої; замість "три (чверті) на п'яту" і "чверть на третю" чомусь вважають приємнішими для сприйняття канцеляризми "шістнадцята сорок п'ять" та

"дві години п'ятнадцять хвилин" – наче не людині на вухо шепчуть, а до дурної машини залізної звертаються. Назву лікарства "алгофін" пишемо лише рос. мовою, як в старі добрі часи, та так і вимовляємо в українській *реклямі* (оголощі, оповісті) – не второпаєш, як-же воно має писатися і читатися насправді: це український (!) препарат, так що в документах державного стандарту державною мовою "алгофін" юридично не те саме, що "алгофін" – чи у нас уже й стандарти подвійні – для покупця-хохла одне лікарство, для білого Інтера – иньше? У фармацевтичній промисловості, маю враження, "працює" навіть не стихійний Інтер, а якась безкарна цілеспрямована сила, бо хто-б іще зміг так по-свинськи ігнорувати закон про мову: "Фармацевтическая фирма Дарница" – ще й іноземців учать вимовляти на ро'сийський лад "Darnitsa" замість укр. "Darnytsia"; рекламні листки та інструкції (в усякому разі ті, що поширюються на Заході України) навіть не двомовні, а повністю ро'сийські – на дев'ятому році незалежності виявилося, що українська мова не здатна описати ні дію препарату, ні клініку недуги, і взагалі непридатна до ужитку в фармації. Вже не кажу про те, що сам факт написання і вимови на ро'сийський лад топоніму "Дарніца" є образою предків.

17) Серед прикладів недбальства подибуємо досить симптоматичні: В числі 10му "Експресу" за 11те – 19те березня 2000го року Юрій Грицик описує інтерв'ю з Геннадієм Удовенком. Чи то пан Грицик не дуже уважає, що пише, чи редактор, а може самого пана Удовенка поправляти не насмілюються, – лиш "Партнерство Заради Миру" далі подається, як "ПРМ". Як я маю це розуміти? Давайте оминемо коментарі на тему, що більше личить вишуканій дипломатичній лексиці: "заради", чи "задля"? Обидва слова зачинаються на букву "З", якої допитливий читач марно дошукуватиметься у скороченні "ПРМ". Звідки випливають два можливих висновки: або пан Удовенко користується на щодень ро'сийською професійною лексикою, яка мимоволі дається взнаки у розмові з паном Грициком, або обіжники МЗС, до яких вони обоє заглядають, продукуються на "общепонятном". Подібний недогляд допускає радіо "Ініціатива" (19го жовтня 2001го року): "конгрес громадських організацій, скликаний партією "Батьківщина" та ФНС". Останнє слід, очевидно, читати як *Фронт Национального Спасения*. Очолуваний, зокрема, Левком Лук'яненком. Гарне готує нам *спасение* радіо "Ініціатива". Вони там не москвофіли. Вони є просто сучасне *молоде розбещене брудом "халявного" недбальства покоління*.

18) В агітаційному обіжнику, поширеному перед виборами 2002го року: "впровадження... програми "Реформи *заради* добробуту"" ("план Ющенка"). Для мене зрозуміло, що Кабмін, який не вміє творчо і з довірою поставитись до рідної (!) мови, – і всілякі реформи нездатен переводити. Не можна було просто понашому написати *для (задля, в імені) добра?* Бо тлустий *добробу'т*, до речі, ні добром ні цнотою не є. .

19) Наведені приклади показують, що випадки покращання мови є спорадичними, часом нетривкими і, що найгірше, поглинаються бездонно-невичерпним болотом новоутворюваних мовних покручів, які народжуються щоденно і плодяться наче кролики на доброму кормі у дбайливих господарів. Читач переконається, що 2001й рік ніяк в цьому відношенні не відрізняється від, скажімо, року 1999го. Зберігається

тенденція, і тенденція ця є печальною.

Новым "Украинцам" - новый "украинский"

20) Яке, отже, є походження новітнього зросійщення? Найперше і "найпродуктивніше" джерело - зміна агента (суб'єкта, носія, рушійної сили). Раніше Москаль тараторив собі по-своєму, неборака-гречкосій дещо з тої тарабанщини на свій лад перекручував, "рабочий класс", з Ро'сії перевезений, правив кацапської. В наш час ситуація перемінилася. Вже не малорос російщить рідну, лише сам Москаль викручує чужий для себе "украинский язык", а нам залишається сприймати цього покруча за офіційну "мову". Інтер, котрий в житті не вимовив слова по-українськи, котрому іще вчора не могла навіть приснитись така напасть, аби зогидженим хохляцьким діалектом псувати вроджену "шляхетність" совдепівського прононсу, - оцей самий Інтер за одну ніч ніби-то "навчився" фальшивити "солов'їну", та й заходився сам власноручно нас учити з телеекрану, радіо, на сторінках "з'європеїзованих" *крутих* часописів, як це тепер слід по-новоукраїнськи балакати. В такий спосіб "ударними темпами" і дуже поспішно відбувається перебудова (з обов'язковим черговим вихолощенням) української мови, пристосування її до психо-соціо-лінгвістичних особливостей Інтеру. Це називається "усучасненням", "модернізацією", а зрозумілою всім мовою - Інтеро-зросійщенням. У значно ширших масштабах, ніж під Советами. Під фарисейську мелодію начеб-то вседержавного переходу на українську мову. Справа занечищення української мови перестала бути внутрішньою справою самих малоросів, вона перейшла в загальнодержавні руки бравого Інтера і стала справою не просто провінційного перекручення, а великомасштабного переродження українського "языка". Словом, лєвова частка всього, що ми чуємо і читаємо начеб-то по-українськи, є мовлене і писане тим самісіньким Інтером, для якого, якщо й існує рідна мова, то це - ро'сійська мова, з притаманними са'ме ро'сійській мові синтаксисом, морфологією, вимовою, будовою думки, логічним керуванням між частинами мови в реченні - всім тим, що несе в собі та утримує ґенетичну неповторність ро'сійської мовної структури. А відповідні структури української мови для цього Інтера є безмежно чужими, незрозумілими, психологічно і ґенетично неприйнятними, та іритующе-дискомфортними. "Українська" мова такого оратора - не більше як набір українізованих мастодонтів з почварними суфіксами та префіксами, застиглих в питомо кацапських конструкціях, лиш під синьо-жовтою попоною. Саме таким чином, під саме таким щоденним акомпанементом Українця при звичають до способу висловлення і мислення, притаманного чужій, не українській, мові.

21) Чому пишу так, наче за цим нищенням стоїть цілеспрямована і усвідомлена воля?

22) Тому, що державні структури:

1) наймають не когось иньшого, а саме *Інтера* до праці в *національних* засобах масової інформації;

- 2) не вчать його добре, і на *систематичній основі*, української мови;
- 3) не забезпечують *добрими* словниками і т. ін.;
- 4) ніяк не контролюють;
- 5) за професійну непридатність не усувають (аби не служив поганим і заразним прикладом для громадянства).

23) Тому, що державним структурам начхати на те, що має статись з українською мовою.

24) Чи десь у французькому національному телебаченні мислимо, щоб штатний диктор – *не-Француз* – розповідав новини народів Франції ламаним французьким "языком", та ще й зі сильно вираженою баварською вимовою? Хто може собі дозволити, наче в анекдоті, запрошувати такого-собі слюсара-партача найнижчого розряду – "спеціаліста" від совдепівсько-московської ро'сійськомовної пропаганди – на тонку і відповідальну роль повитухи при народженні українського слова в національному телепросторі? Дехто може. "Національна" надзінна рада може. А що своїх героїв Україна мусить шанувати – пропоную: прізвища шляхетних принців – дійсних членів Національної ради з питань телебачення і радіомовлення повинні урочисто проголошуватися після кожного виконання Державного... гімну на радіо і телебаченні. На телебаченні поміж програмами пускати заставку, де у лавровому віночку поміщати список спонсорів, які фінансують приватне життя членів Ради, як і тих спонсорів, які фінансують діяльність україножерних кореспондентів. Чому вся Україна повинна пам'ятати ім'я злодія – ще не доведеного, між иньшим, через суд – Лазаренка, але не повинна тішитися іменами тих, хто щоденно в білий день і на очах мільйонів глядачів та слухачів краде в неї її мову? Щоб не здавалося, що перебільшую, – ось бувальщина: коментуючи працю ЦВК під час виборів до ВР 1998го року, ведучий в студії, подумавши помилково, що він вже не є в етері, щиросердно тут-же вигукнув рідною мовою: "меня, кажеться, вирубили". Саме цією мовою диктори і редактори послуговуються всюди і постійно. Не навчиться професійно плавати любитель, який раз на тиждень входить до води – для цього необхідно більшу частину дня перебувати у воді, щоденно жити цим середовищем. Швидше приїжджий Кореець при потребі навчиться доброї української, чим місцевий Інтер, – бо він цього не прагнув і не буде прагнути ніколи з причини своєї натури.

Професійне омосковщення етером

25) Наступні приклади можуть служити: як доказом чистого невігластва та безсоромности, так і підставою для кримінальної відповідальности з боку "Надзінної" ради. За те, що свідомо покликає до праці у висиланнях на загальнонаціональних каналах професійно-непридатних людей. Берімо дикторів, заводіак ("ведучих"), иньших паяців телеекрану (не хочу тут образити серйозних, глибоко культурних та освічених, яким все рідше надають слово) – берімо всякого типу телеакторів з культурно-націоналістичного середовища, берімо, врешті, з діаспори, коли в Україні – брак! Отже, приступімо.

26) **а) Вимова:** нам падобається; гаління; пакупка; харні (гарні); гхарно зроблено

("Інтер", 21го жовтня 2000го року, фільм "Цунамі: немає виходу"); "Титанік" - трагедія століття (1+1, 25го жовтня 2000го року, оповістка про фільм); гадаю, ти кохаєш мене? (фільм "Сабріна", Міст/СТБ, 11го травня 2001го року); містичний трилер "Холод" (в оригіналі "Голод", "Hunger") - "Новий канал", червень 2001го року; акцент нац. безпеки (фільм); увага; смажно; танцюй, Ромео, танцюй (пісня). Через радіо 16го грудня 2000го року певний хор співав: "помагай, помагай нам Святий Миколай". При хорі виступав соліст. То цей соліст мене розсмішив: то він співає *помагай*, а вже у наступному рефрені - *помахай*. І так разів з декілька - щойно попросить *помахати*, а то знов *помагати*. Патріарх Філарет 23го серпня 2001го року благословляв іменем якогось "Бога". Оголошення про "Перший мільйон" 23го серпня 2001го року заповіло на каналі 1+1 початок нового сезону великої "хри".

27) Коли антропологічний тип людини не дозволяє вимовляти українських звуків, може не варто їй шукати працю саме в тій єдиній галузі, де дикція є вирішальною. Діє совдепівська засада: блат - усе, якість - ніщо; відповідність посаді не зобов'язує. Не слід відмовлятися тим, що наведені казуси вимови найчастіше зустрічаємо в рекламі. Мовляв, Україна хай потерпить, бо рекламодавці не бажають наймати Українців для озвучення своїх оголошень. Виглядає так, що вся державна рать перебуває в заручниках у капітернівського злодія з його "правом людини" на закуп всієї україномовної сировини для подальшої її переробки на московську грязь. І держава нічого поправити не годна. То пора, може, громадою...? Але причина банальніша. Просто членам Надзірної Ради "національного" Телерадіо й самим така вимова зовсім не ріже вуха...

28) **б) Несприйняття українських закінчень, наголосів при відмінюванні різних частин мови та керуванні:** в Риги (рос. в Риге, укр. в Ризі); приймати рішення по двом законам (по двох законах, щодо двох законів, доходить згоди) - "Епіцентр", 26го листопада 2000го року; ніко́ли їм (ним) не торгував; він їм (ним) займався - серіал "Кримінальний загін", "Інтер", 14го березня 2001го року; нічого нікуди не тече (рос. ничего, укр. ніщо); три батька краще, ніж один (троє батьків); троє феноменальних (!) хлопця (рос парня) - радіо "Ініціатива", 22го листопада 2001го року; три товариша - на позиралі світиться чітка назва роману Е.-М. Ремарк "Три товариші", та це не заважає інтердиктору так само чітко вимовити закінчення множини на кацапський лад - 23го жовтня 2001го року, 1+1; 32 зуба норма - звабище на зубну пасту "норма 32", 1+1, Інтер, ICTV, 2го серпня 2004го року; пан професор, до Вас питання (правильно - пане професоре) - "Без табу", 3го листопада 2000го року, М. Вересень; вічний мій Бог (Боже), я Тебе прославляю - пісня в християнському молодіжному (!) радіовисиланні "У колі друзів"; дай Бог (Боже) Вам друзів і родину - пісня, національне радіо, 4го липня 2004го року; пречиста Діво Богородиця - пісня Алли Попової[3], радіо, 17го листопада 2001го року; влада добре підготувалася, аби запобігти нещасних випадків (нещасним випадкам, - поплутане з ро́сійським *избежатъ несчастных случаев*) - "Вікна опівночі", 28/29го лютого 2001го року; чути голоса тих, хто обирає майбутнє (!) - Тавр. ігри; двадцятью процентами; ви всі в радіусі десяти миль випаритесь; герметичність

відновлено, ми не випаримось - два приклади з телесеріалу "Клеопатра 2525", 19го листопада 2000го року, 1605; плавчиха (пливунка); спортсменам (змагунам) залишилось два ко́ли до кінця (два кола до завершення) - Інтердесь довідався, що рос. *круг* - то є *коло* українською, а от відмінювати у множині іще не навчився: *круг* - два *круги*, але *коло* - два *кола*; Мерієн Джонс перемогла в Ямаїці; а ти уявляєш собі тих дійових осіб? - радіо, 8го листопада 2000го року, 1627, "Старшокласник" (!); а чого такі короткі рука́в(а,и) (невірний наголос, змазане від непевності диктора закінчення) - "Коджак"; бачите, як усе за́вмерло (рос. *за́мерло*) - Микола Вересень, "Табу", 9го жовтня 2000го року; дороженькі ма́ми й та́ти (мами́ й тати́) - природніше для Українця звучало-б *мамусі́ й татусі́*, а найкраще - просто *батьки*.

29) **в)** *Плутанина з родом і числом іменників*: білий папуга (в укр. мові *папуга* ВИКЛЮЧНО жіночого роду, на відміну від *собаки*); намалювала веселу конячку (коника) - радіовисилання "Мяв", 16го вересня 2000го року; *мебель* (меблі) - "Моя справа", УТ2; до вашого увагу пропонуємо фільм "Весільна ніч" - висилання "Доброї ночі, Україно", 4го листопада 2001го року; точність, надійність, *розумність* (просто *розум*) - оголошення про телевізор "Самсунг", листопад 2001го року; 10го жовтня 2001го року якесь короткохвильове молодіжне радіо оголошувало конкурс пісні *під названням...* (під назвою): ро́сійське *название* вщент ламає українські норми! Максим Рильський разом з Агатангелом Кримським двічі перевернули-б ся в гробі, учувши подібну пропаганду "української" культури. Далі: 43 зерна́ (сорок трое зернят) - "Nes-café"; ми перетворимо це місце у вічні *льди* (вічний лід) - помилка в числі: *лід* є збірним іменником - ICTV, 25го листопада 2000го року, кінострічка "Щось"; *взятка* (в ситуаціях, подібних до гри в карти: *узятки*, *взяток* - чол. роду); *біль* стає все відчутнішою - радіо, висилання "Серед тижня", 26го квітня 2000го року; у продажі є свіжий хліб - оголошення на "Супермаркеті" при вулиці Грушевського 20 у Львові. *Продаж* - це є іменник чоловічого роду. Українець написав-би: *маємо свіжий хліб на продаж*. Далі: свято всього Придунав'я (Придунайщини) - новини радіо, 4го липня 2004го року; система випуску політичного *пару* (*пара* є жіночого роду) - "Поступ", 27го - 28го березня 2001го року, стор. 2; блок зупинили через витік *пару* (пари) - 1+1, ТСН. Са́ме *пара* є збірним поняттям, а не *пари́* (гляди сторінку 48), - так само, як і *час* (гляди сторінку 41), так само, як і *чорнило*: маленький хрестик *червоним* *чорнилами* (червоним чорнилом) - "Повернення Шерлока Холмса". Ще одне збірне поняття, якого не вміють уживати наші інформаційні балакуни, - *безлад* (*безладдя*): "Андрія Шкіля звинувачують в організації вуличних *безладів*" - ТБ, березень 2001го року. Стандартні терміни - *заворушення*, *розруха*, *заколот*, - оцінюються, очевидно, як недопустимі в благоденствуючій підкучмівській Україні. Зовсім так само, як і колись у підсоветській Україні, нинішня правляча кліка вважає, що *заворушення* можливі тільки на "загниваючому заході".

30) **г)** *Ступені порівняння*: 5% пенсії, якщо вона більше мінімальної (правильно - 5% *від* пенсії, якщо вона більша *за* мінімальну) - канал "Право"(!); дядько Щербаков сильніше, краще (рос. *сильнее*, *лучше*, укр. *найсильніший*, *найкращий*); щодня ви

стаєте краще - звабник виробника йогуртів, фірми "Danone"; принцеса Канді (правильно - Кенді, від англ. *Candy*, цукерочка) стала (зробилася) ще краще - ТБ, звабник ("реклама"), 23го листопада 2000го року; "Бонус" на 17ть відсотків дешевше (канал 1+1, 18го вересня 2000го року); республіканці чесніше і достойніше (чесніші і достойніші) - "Особливий погляд", ТБ; хто з них найкраще (рос. *лучше*, укр. *найкращий*). Тут у неправильному українському варіанті порушена обов'язковість прислівного підрядного зв'язку, зумовлена правобічною валентністю прислівника "найкраще" - сюди проситься опорне дієслово-присудок: найкраще співає, грає, кохає... Джона Кеннеді вона вважала кращим (рос. *лучшим*, укр. *найкращим*) католиком на світі, окрім свого батька - ICTV, фільм "Тієї ночі", 9го серпня 2001го року; Вибрати красивішу дівчину України (найгарнішу); на змаганнях українські спортсмени стали сильнішими (виявилися найсильнішими) - здорове вухо одразу відчує доведене до кумедного парадоксу спотворення змісту - начеб-то змагуни не завдяки щоденним тренуванням робляться сильнішими та спритнішими, а тільки в часі змагання. Споріднена помилка - вживання, для більшої "значимості" мовленого, прислівників *надто* та *занадто* замість природніх в українській мові *дуже*, *надзвичайно*. Блуд, як ведеться, походить з Президентської канцелярії і поширюється охочими до підлабузництва кореспондентами: "конкурс Міс Миру став *занадто* (надзвичайно) актуальним". Попри те, що я не впевнений у самій назві конкурсу (може, Міс Мир світу?), прислівник *занадто* вимагає підрядного зв'язку з відсутньою в наведеній конструкції обставиною мети: *для якої дії*, або *для кого* цей конкурс *занадто* актуальний? - радіо Ера-FM, 10го вересня 2004го року.

31) **г) Несприйняття українських суфіксів (наростків) та префіксів, чергування та повноголосся кореневих голосних:** президент Кравчук походить з релігійно^ю сім'ї.

32) **Нелінгвістичне зауваження.** Є таке висилання, де гість і заводіяка, Олена Роміна, у бесіді "В ніч на суботу", п'ють наливку біля ко'мина, пардон - "камі'на"^[4]. При цьому гість - батько сучасної української "незалежності" - не може натішитися, що виборцям стало однаково, хто очолить Київраду - *руський, єврей, цыган, или даже хахол*. А вже у наступному висиланні, при тій-же наливці, иньший батько - теперішньої української гривні (тоді ще не міністр) - не може нахвалитися своїм приватним знайомством з "надзвичайно мудрими" людьми, першою серед яких і єдиною, названою поіменно, фігурує попередній батько. При всій симпатії до батька української гривні, з прикрістю мушу признатися, що ніяк не розумію його перед-первомайских натяків 24го квітня 2000го року про "незагоєні рани" в Західному краї. Немає тут ран, а є свята віра, що ті "ветерани бойових дій", котрі, замість воювати з загарбником, катували українських партизан, не повинні ані святкувати "Победи", ані одержувати завищених пенсій. Єдине прощення, на яке вони заслужили - це право їх онуків спокійно здохнути під українським плотом, як здихає останній паршивий пес, не залишивши потомства.

33) Запитає здивований читач: звідки цей расизм? Відповідь коротка: з досвіду. Ні, не з досвіду партизанських буднів бандерівської боївки; не з досвіду Соловків чи

ГУЛАГу, який Автору, правдоподібно, не загрожував; і навіть не з досвіду затхлої, підступної, гнітюче-остогидлої брежнєвсько-сусловської заідеологізованої, дійсно наси́льницької, русифікації. Ні! Цей расизм породжений досвідом 10ти-річної терпеливої толеранції, досвідом 10ти-річного дурнуватого очікування, що "*Освободитель*" змириться зі словосполучкою "Самостійна Україна"; що його монголо-татарське сім'я випорскне пахнючу квітку посеред медових левад української мови. Вже випорскнуло. Смородом "*наших радио*" і "*комсомольских правд в Украине*". Кого не переконують власні очі та вуха – нехай вслухається у щиру мову одного ро́сійського патріота: "Я не питаю любви ни к комиссарам, ни к войскам НКВД. Однако вспомнил поговорку о истине... И вспомнил ещё о муже сестры моей бабушки... Насколько я знал, эти парни стреляли не в спины собственным солдатам, а в лоб *всякой нечисти* вроде "*лесных братьев*", *бандеровцев и власовцев*" (А. Бушков. Россия, которой не было, 1997, с. 9). Десять років достатньо, аби зробити певні висновки.

34) Дуже є цікавою політика нинішніх можновладців: сварити поміж собою Українців, виходячи з тих критеріїв, що одні Українці допомагали Москалям бити Німців, а інші били самих Москалів. Розумний-же нарід повинен якраз об'єднуватися на тій плятформі, що, як одні, так і другі, били ВОРОГА – кожен того ВОРОГА, котрого бити було йому любіше.

35) Продовжимо наш список сумно-повчальних блудів у суфіксах. Десять тисяч евакуйовано; на всій території відчутно похолодає (похолоднішає) – інформаційний випуск "національного" радіо, 9го листопада 2000го року; представники фонду мають (повинні) виборочно (вибірково) перевірити ці списки – Віталій Науменко з Берліну для нац. радіо, 1го червня 2001го року; баночне пиво "Оболонь" (банкове, від банки, – гляди у тритомному ро́сійсько-українському словнику 1980го року; від банку похідний прикметник звучить банківський) – радіо, влітку 2001го року; почнуться судороги (судорги, почне судомити) в енергетичному секторі – ICTV, "Факти. Докладно", 18го вересня 2001го року; не облишайте пишатися своїми грудьми (грудьми) – реклама "комплексу Монро", "Міст", 27го листопада 2001го року; легендарний Левре повертається на льод – "Вікна-новини", СТБ, 12го грудня 2000го року; чудова комедія італ'янського театру – СТБ, 12го листопада 2000го року; український(?) виставочний зал; трапецеєвидні м'язи (*трапезо їдні*, якщо бути послідовним в симпатіях до греки; *трапецієподібні* – хто полюбляє греко-українську плутанину, усучаснену радянським звукозаміщенням та плутаниною роду іменників). Ще перед самим Другим "визволенням" у 1945му році відповідний геометричний утвір звався *трапезом* (з греки); на *трапе(з,ц)ії* (галліцизм) гойдаються акробати. Саме у вимріяній Європі англійською, французькою, німецькою мовами вимовляють *трапез*, до того-ж двома останніми мовами – у чоловічому роді. Французи додатково запровадили жіночий рід для відповідного циркового пристрою. Москалі призвели до великого замішання в лавах нестійкої (а коли вона була стійкою?) української псевдо-європелюбної "інтелігенції": грипа – грип, папуга – попугай, трапез – трапеція, кляса – клас, клявіш – клавіша, і море подібної плутанини. Далі: мультівіза – "ненастирливі" рекламні титри;

безвістно (рос. безвести, укр. безвісти) відсутні батьки (про вишуканість подібних офіційно-правничих конструкцій промовчимо); фільм, благословенний папою (по^благосло^влений, пощасливлений, – гляди сл. ред. А. Е. Кримського, рік 1924) – висилання "Доброї ночі, Україно", 4го листопада 2001го року; упакований хліб (запакований) – Львів (!); поділіться своїми порадами з тими, хто лише *збирається* (вибирається) стати ними [прибраними батьками] – Евеліна Виноградова, висилання "Державні діти", радіо, 23го серпня 2001го року; *збирався* (вибирався) на війну (рос. со-бирался, в українській мові *збирають* кожух з молока); бюро погоди прогнозує *ливні* (зливи) – радіо, 5го липня 2001го року; княжеська (княжа) кухня (Львів!); відпрасувати сукню (рос. отутюжить, укр. випрасувати); передміхурова залоза (передміхурова) – 1+1, оголошення; друг Славочко, Слава (укр. Славко, Славуньо, Славчик) – укр. радіо, дитяча (!) казка; на конних перегонах; побачити коня з гор (узріти з висоти пагорбів) – гір там і близько не було! – обидва приклади з фільму "Повернення Шерлока Холмса"; неймовірна сила для такого *зрісту* (зросту – реклама марки телевізора LG); кубок Великого *шле*му (шолому) – "Інтерспорт", 3го жовтня 1999го року, "Факти", ICTV, 13го січня 2002го року; в *представленні* (у виставі) беруть участь лицарі в позолочених *шлемах* – радіо, 21го серпня 2001го року; записи Мельниченка містять таємницю, отже її виток становить небезпеку – "Вікна опівночі", 17го квітня 2001го року.

36) І ще одне. Я звик, що до імені *Karl* в українській мові для зручнішої вимови дописується голосівка "о", чим утворюють новий склад: *Карло*´. Зате до імені *Людвик* всаджувати додаткове "о" (*Людовик*) зовсім непотрібно. А ви як мислите?

37) **д)** Відсутність чуття щодо різниці між пасивним та активним станами дієприкметників: збільшуване скло (побільшуюче); самовирівнюючі покриття (самовипростовувальні, самовипростовні, самопростовні, самопростувальні, саморівняльні, самовирівнювальні); шпалери *миючі* (кого вони миють? – правильно *змивні*) – це оповістки од крамниці "Зубра-центр" на телевізії; *самоклеючі* обої (самоклеїні, самоліпні, клеїсті, клейні, клейкі, липкі, липко(у)ваті, ліпні, ліпкі, ліпчасті *шпаліри* (гляди словник Грінченка)) – цей напис гуляє на вантажівках, що бігають старовинною бруківкою нині аграрного Княжого міста по-під вікнами Міської Управи. Якби міська влада добре закінчила свого часу десяту класу загальноосвітньої школи, вона-б такі речі та й помічала.

38) **е)** Чудернацькі фантазії. Часом з перестрахи редактори (може, коректори) з метою "українізації" і в силу повної відсутності власної орієнтації в українській мові вигадують фантастичні конструкції: *хибні* (фальшиві) виклики – "Ситуація"; *посібництво* міжнародному тероризму (сприяння міжнародному тероризмові) – "Поступ", 28го вересня 2000го року, сторінка 6. Слово *посібник* має одне-єдине значення: книга-підручник. Все иньше від лукавого. Натомість словник Грінченка реєструє такі українські слова: *пособляти, пособник, підсобляти, підсобка* (підмога).

39) Далі: це було дуже захопливо (захоплююче) – олімпійські спортивні новини, радіо Ера-FM, 15го серпня 2004го року, 915; наша команда *вторує* (торує, уторовує, второвує) дорогу до найкращих команд світу – Михайло Герасименко, програма

Overtime на радіо Ера-FM, 7го серпня 2004го року, 200; *самовбивство* (самогубство) – фільм "Нестор Бурма", УТ1, 6го серпня 2000го року; *госпо́дарка* (похідне від *господар*, правильно – *господиня*); режисер *озвуча́ння* (озву́чення); мені потрібен *шматочок* дроту (російське *кусочек* надто "добросовісно" перекладене українською мовою, в той час, коли для *дроту* вживаємо якраз *кусень*) – телефільм "Лід"; *лідує* (рос. *лидирует*, укр. веде перед, є попереду) – з одного виступу Діми Табачника після перемоги на других кучмівських виборах; *віддавати собі відповідь* (здавати собі справу); *річ про те* (мова про...) – обидва приклади з виступу кандидата на депутатство Ірини Богословської у "Вікнах опівночі" 17го січня 2002го року; коли я вирішувала, чи *злежуватися* (злягатися) з тобою, Кейт не було – фільм "Коханці", 1+1, 22го серпня 2001го року; запобігає *з'явленню* запаху поту (запобігає *появі*; рос. *появление*, укр. *поява*, але – *з'явитися*); мотор тримається на *шмарклях* (на волоску, на сопляку, коли вам так приємніше) – з кінофільму; познайомились *раптово* (несподівано); знайшли *раптово* (зненацька); *пилосмокт* (пилотяг, відпилювач, втягач, смоктун – це приклад зовсім непотрібної "дослівності", яка провадить до абсурду: сосать – смоктати; зрештою, помпа по-українськи – *смок*, а не *смокт*); *пожежозагрозливий, вогнебезпечний* (знову – непотрібна "дослівність" при одвертому калькуванні; до речі, на позиралі (телеекрані) чітко видко англомовний напис "*inflammable*", себто *займистий, зайнятистий*); *помпова* станція (помпувальня, смоковище) – ICTV, кіно "Тобрук", 20го січня 2000го року; *поговірка* (приказка, прислів'я, вислів, примовка) – українське слово *поговірки*, як і *поговори*, значить те саме, що рос. *пересуды, сплетни, толки*; а от укр. *пересуд* має відповідником ро́сійське *предрассудок*; *закладники* (малося на увазі не тих, хто "закладає", а *заручників*) – українська служба Бі-Бі-Сі; послухайте музичні *замалюнки* (рос. *зарисовки*, укр. начерки, нариси, шкіци) – радіо, 29го квітня 2001го року; на відсутність нашої уваги важко *шкодувати* (гріх нарікати) – Піховшек, 1+1, 25го жовтня 1999 р.; українське *книгодрукарство* (калька з рос. *книгопечатание*, Українець висловлюється простіше: *друкарство*) – Микола Вересень, "Табу", 1+1; корінні *населенці* Австралії – радіо Бі-Бі-Сі, 5го січня 2001го року. Ро́сійському *поселенцы* відповідає українське *осельники*. Не знаю, чому редактор новин не використав звичного *корінні мешканці*, або більш вишуканого *насельники* (бти-томний українсько-ро́сійський словник).

40) Часом трапляються анекдотичні ситуації. У суботу, 28го липня 2001го року, о годині 1445 слухав-єм якесь висилання радіо "Ера" про конкурс блудів у мові. Ось прові́дничка і говорить: "нас *піджимає*" час. Спів-розмовниця негайно зауважує: "*піджимає* – невірно" (але сама не вміє мовити добре). Прові́дничка себе, з дозволу сказати, "виправляє": "нас *підтискає (!)* час" (правильно – *підганяє*). Де ви берете подібних "знавців", панство Надзірна Рада, і чому не "назираєте"?

41) В наступному прикладі редактор показує чисто механічне, виключно бездумне зловживання новомодним словом-паразитом, що позбавляє речення всякого змісту: "на період його керівництва припала економічна криза, яка *спричинилася* (сталася) в Україні після розпаду Союзу" ("Народна Армія", 12го жовтня 1999го року). Мало того,

що кореспондент на дев'ятому році незалежності ніяк не може собі дати ради з "розпадом Союзу", то він ще й знущується з логіки синтаксису подібною "оригінальною" побудовою речення: за автором виходить, що криза сама себе породила – такий собі політико-економічний самоорганізм.

42) Протилежної помилки – підміни зворотної форми незворотною – припустився диктор "національного" радіо: "у своєму листі до жіночої пастви папа просив *не позбавляти* того життя, яке вже зародилося в жіночому тілі" (не позбуватися) – 5го серпня 2001го року, 1315. Тут мовець дійсно позбавив вимовлену ним фразу будьякої граматичної логіки.

43) "Маємо підстави пишатися, що Галичина *виплекує* таких дітей" – Львівське радіо, розвідка про дитячий конкурс "Президент України 2004", 4те березня 2001го року, 1405. Дієслово *виплекати* вже є доконаним способом дієслова *плекати*, тому будувати з нього взад іще якийсь иньший недоконаний спосіб не можна. Галичина просто *плекає* дітей, та й годі.

44) Оскільки ми лиш ілюзорно мешкаємо в українській державі, а насправді суспільно-значимі процеси відбуваються в ро́сійськомовному середовищі, – і *засобами* ро́сійськомовного середовища, – то все свіже україномовні осередки інформації черпають з ро́сійськомовних джерел. І при цьому виказують брак звичайного бажання розуміти все те, що потрапляє перед очі так званому "перекладачеві". Нехтують найпростішими вимогами щодо культури писаного слова, зневажають читача, вважаючи, що його рівень грамотності не дозволить спіткнутись о явні блуди. Одним словом, звичайнісінька халтура на мовному ґрунті, але за великі гроші. В телевізійній програмі на 3те березня 2001го року ("Поступ", число 34(692)) читаю про зміст "трилера" "Свідок": "краса злочинниці змушує героя забути про *борг* та стати захисником дівчини". Так сталося, що я зацікавився "боргами" героя-розвідника та й переглянув кіно. Врешті зрозумів, що боргів наш герой не мав жодних, зате втратив відчуття *обов'язку*. В ро́сійському першоджерелі стояло *долг*. Перекладач перестарався. Халтура, що? "Поступ" не винен. Всі українські видання беруть програми телебачення з одного і того самого джерела, яке в українській державі є, на жаль, ро́сійськомовним. Десять наприкінці 2000го року я помітив у телевізійній програмі в газеті "Поступ" рядок *Н. Руденко* серед висилання "Герої України". Добре знаючи, що то є за такі кучмо-"герої", і твердо пам'ятаючи, що відомого письменника, філософа та поета, українського правозахисника, звать *Микола*, я зробив висновок, що не про цю особу йдеться. І мало не прогавив цікаву передачу. Спересердя на газету "Поступ" беру иньшу, здається, "Львівські оголошення", чи "Львів та львів'яни", розкриваю... те саме – *Н. Руденко!* Що-ж дорогенькі, з однієї кацапської пипки живитеся?[\[5\]](#)

45) Також і молода галицька інтелігенція мавпує Кацапа без найменшої притомності. Прошу доказ. Є така організація "Люди проти насилля". Мене у школі вчили писати і вимовляти – *насильство*. Природа помилки, як завжди, стає очевидною, коли відновити кацапський *первоисточник*: "Люди против *насилия*". Хтось першим випускає у світ явно провокативне (не словникове !) перекручення українського

терміну, а далі переважаюча більшість ЗМІ його з насолодою мавпує: "...можна вигадати щось краще за *насилля*" - "Новий канал", мультфільм, 22го листопада 2001го року, і багато подібних повторень.

46) Все, що є українського в тій області, де відбувається хоч якийсь рух, - все це тільки оманлива копія ро'сійськомовного джерела. Саме-ж ро'сійськомовне джерело часто без потреби мавпує з американського. Приклад: українські "медія" могли-б, якби хотіли, урізноманітнити свою вбогу мову такими синонімами до назви "thriller": *трепетун, трепетняк, жахітняк, тріпотняк, маркітан, маркітняк, маркотун, маркотник, дрижчак, дрищак, дрижак, дригун, тіпака, трепіток, тріпчак, тіпук, потерпак, побивак*. Не хочуть... Якщо не правдиво ро'сійським, то принаймні американським - а таки щоб затюкати неписьменного аборигена!

47) Ось іще одне підтвердження, що програми телебачення складаються в оригіналі ро'сійською мовою: 18го березня 2001го року читаю про зміст фільму "Палаюча зірка" - "Елвіс Преслі в ролі індіанця-полукровки". Якби програму складав Українець, то було-б вжите одне з таких слів: *покруч, змішаної крові, мішаник*. "Індіанець-полукровка", до речі, зветься *метисом*. Або таке: кінофільм "Похорони" (програма ICTV на 29те липня 2001го року, газета "Поступ", число 113(771)).

48) Абсолютно різні (здавало-б ся) радіо-висилання послуговуються одним і тим самим кацапським джерелом: "Верховний суд штату Флорида розгляне *доводи* (докази) адвокатів від республіканців." Перший раз такі слова почув-єм від Надії Кашпіровської в "інформаційному випуску" державного ("національного") радіо 11го грудня 2000го року, і того самого дня - чоловічим голосом від приватного радіоканалу "Ера". У нас "Ера" керує "національним", чи, навпаки, - краде від "національного"?

49) Не тільки телевізійні та радіо-програми беруть за першоджерело ро'сійські тексти. В "публіцистичному висиланні" на релігійні теми "Чітко і ясно" числа 17го березня 2001го року каналом УТ2 цитувалися слова з пророцтва Єзикиїла: "вода спочатку сягає *щеколоток*". В українському, церковною владою дозволеному, перекладі "Святого письма" (United Bible Soc., 1991) читаємо в 47му пророцтві, речення Зте: "води було по *кісточки*."

50) Коли вже мова про халтуру, - то прошу. Як повинен читач розуміти наступну інформацію (вважається, що газета існує для того, аби її читали, а не лиш для того, щоби виплачувати гонорари та й пускати назад під ніж): "усвідомлюючи очевидність та *досконалість* факту існування борделів, японський уряд не поспішає погоджуватись, і т. д". Пан Шейла, який підписався під наведеною цитатою ("Поступ", число 202(646), сторінка 5), боюсь, намагався перекласти ро'сійське "*доказуемость*", а літредакторів забракло словникового запасу десь так за шосту-сьому кляси неповної середньої школи. То я допоможу: "*доказовість, доведеність, доконаність*". На тій-же нещасливій сторінці пан Гулевич стверджує, що "німецькі екстремісти, яких звинувачували у підпалі синагоги, нині *позбавилися від* цього дошкульного звинувачення на свою адресу, хоча *це і не забрало їм* інших клопотів на офіційне виживання". Що тут є дійсно дошкульного - то це стиль пана Гулевича. Ро'сійською мовою, звичайно, всі

прийменники та правила керування звучали-б прекрасно: "нынче избавились от этого чувствительного обвинения на свой адрес, хотя это и не убавило им других хлопот по официальному выживанию". Літредактор повинен-був ось як виправити: "позбулись цього дошкульного закиду під свою адресу, хоча це й не забрало від них (не применшило) інших клопотів щодо офіційного виживання". Є різниця?

51) Трапляються приклади "українізації", схожі на саботаж у стосунку до художньо-професійного рівня тієї чи іншої програми-вистави на телевізії. Кому в нормальному житті у виграшній ситуації спаде на думку вигукнути "Забава! "? Засновники дурисвітської лотереї-вистави винайшли гарну назву для самого дійства – але далі їх уява безсило скотилася жолобом профанації. При виграшній комбінації (яка англійською мовою звучить *play*, сиріч "гру зроблено"), Кацап вигукує "игра!". В українській мові є багато одно— чи двоскладових вигуків, включно з вигуком "Є!". Хоч я, дуже приватним чином, радив би-м гукати (на всю Неньку) коротко, а водночас мужньо та містко: "Дупас!". Вкладаючи у цей гоноровий клич повну гаму відчуттів водночас: щастя, задоволення, приємної несподіванки, непохитного само-затвердження, суворої рішучості вхопитися-таки за твердий і бадьорий Національний "Пот"[6]. На противагу прив'ялому і загниваючому американському *jackpot*ові. То це я. А отці лотереї-забави, недовго думаючи, пішли шляхом найменшого зусилля "творчої" думки: якщо саму *Игру* заступили назвою "Забава", то нехай "рагульські" хохли мекають і на виграш тим-же розпливчасто-безликим вигуком "Забава". Хоч-би й "до рання". "Цивілізовані" ж круто-голені потилиці оглядатимуть у цей час "Наше шоу" на *общезСЭНГе-евском канале, на родном и всем понятном пушкинском языке*. До речі, і одні, й другі замість "кола щастя", чи "кола долі", вертять на телезабавах "колесом хвортуні" – через велику любов до заграничного, слід гадати. Але про це згодом.[7]

52) До знущання над українством належить ще і такий витвір телеетеру, як "українська народна гра "Показуха"" (оголошка 27го серпня 2000го року). Смердить не гумором, а якоюсь зневагою. Художній смак і гумор відтворили-б ся у назві на кшталт "Вдаванина". Ми кажемо: *вдавати, здаватися, здатися, видатися, повидітися*.

53) **є)** *Настирлива плутанина рос. "один" та укр. "сам"*: я зовсім одна (сама, одинока); коли я один (сам), я слухаю музику; це лише одна (сама, гола) теорія; ти не один (одинокий) – заставка на каналі 1+1. На жаль, не уникає цього ро'сійського стилю у своїх піснях і витончена виконавець Алла Попова:[8] "не залишай мене одну" – себто, одну тільки її залишати не варто – други 'х можна.

54) **ж)** *Свіжі кальки*. До старих, "звичних", кальок додано велику кількість новоутворених: *законослухняні* (законопокірні, лояльні, свідомі) громадяни; *спів-громадяни* (В. Піховшек, "Епіцентр"; ще гляди сторінку 94). Це є позбавлена глузду калька з рос. *сограждане*; українське *громадянин* вже означає "член тієї-ж громади, до якої належить і пан Піховшек"; у логіці нашої звичної мови немає місця для терміну "спів-член"; джерелом помилки є насправді підсвідоме бажання відновити справжню мотивацію високого слова "громадянин", профановану таким вжитком, як офіційні форми звернення: "гражданин начальник" і "заключённый". Тим-же модним блудом

починає грішити все більше і більше промовців (один з прикладів – у виступі Костя Бондаренка через радіо "Ініціатива" 18го квітня 2001го року). Ще одне змавповане слівце – *співтовариство* (рос. *сообщество*) – у дописі Миколи Княжицького до "Поступу", число 28(885) від 28/II – 6/III 2002го року. В ро́сійській мові слово *общество* не може означати міжнародної спільноти, а от в українській мові слово *товариство* може бути синонімом *спільноти* – приросток *спів* є зайвим. Від недавнього часу наших недолугих красномовців захопила пошесть "*знаковості*" (гляди сторінку 209). Придуркувата мода часом набирає комічних форм: "фестиваль, присвячений боротьбі зі злочинністю та наркоманією серед молоді зібрав багато *співучасників*" (просто учасників, бо *співучасники* беруть участь у *злочинах*!) – Ю. Криворучко, радіо, 27го листопада 2000го року. Воістину, від українського патріотичного промовця до простого мавпувальника ближча дорога, чим до здорового глузду.

55) Далі: неприємності *не примусять довго чекати* (рос. *не заставят долго ждать*, укр. *не забаряться*) – "Інтер", оголошка про фільм "Дом", 25го жовтня 2000го року; живи *за правилами* (рос. *по правилам*, укр. *згідно з правилами*); смашне блюдо (страва); *видалив* гравця з поля (випровадив, вилучив, усунув, вислав геть, вивів); начальник *розшукного* (пошукового) відділу – телефільм "Каратель", канал 1+1; *дякуючи* панадолу (завдяки); пісні́, що втрималися в геттомузиці *дякуючи* (завдяки) радіо – "Ініціатива", 28го жовтня 2001го року; пісня стала поширеною *дякуючи* радіоефіру (укр.: *зробилася славною завдяки радіоетерові*) – радіо, 31го жовтня 2001го року; сьогодні в моді короткохвильові *FM*, які у *всіх на слуху* (які у *всіх на устах*, про яких всюди чуюти, від яких бринить у вухах) – Йосип Маланяк, "Поступ", число 98(756), 28го червня – 4го липня 2001го року; *по-праву* (справедливо) претендувати; береза *кудрява*; для атомної енергетики залишається давній *головний біль* (давні клопоти); це татусин *головний біль* – фільм "Раптовий удар", 1+1, 10го травня 2001го року; *сміливості* тобі *не позичати* (не бракує) – фільм "Конан"; можна послати гінця (рос. "не пошлять ли нам гонца...") – оголошка на газету "Україна молода" 29го вересня 2000го року, ТБ. Хто там є спеціалістом від української вишуканої мови у редакції молодой "Украины"? Очевидно, українські вирази *вислати* гінця, *вирядити* посланця, *вістуна*, *вістовця*, *вістовика* не вкладаються у сприйняття *молодого Украинца*.

56) Автомобільна "термінологія": *розпашні* дверцята (двійчаті, двійчасті, стульні́); *підголівник* (підголів'я, потилишниця); горизонтальний *наклон* подушки (слово "нахил" вимовити важко?); *обзорність* з місця водія (*оглядовість*, як нормативно-словникове; *виднота*, *видкість*) – все з висилання "Парк автомобільного періоду". Коли вже мова про цю передачу, не можу не звернути уваги на якесь зацофане лінгвістичне англофільство: ведун, напевне, добре знає, що аббревіатура *BMW* звучить як *Bayerische Motor Werke*, та все-ж цитує не за німецькими назвами перших букв (Бе-еМ-Ве), лиш по-англійськи: Бі-Ем-Дабл'ю. Чи в такий спосіб вилазить інтеро-кацапська зацикленість на англійській мові – мові, яка мала-б успадкувати функції "общепонятного", – чи просто недоречне хизування знанням літер англійського алфавіту? До тих областей урбаністичної лексики, де іще недопрацював український лінгвіст, а де Інтер силиться

показати, що українська мова є ніщо, належить і лексика світу моди. Стас Янівський, можливо, намагався коментувати показ моди 17го березня 2001го року у висиланні "Модний час" на каналі 1+1 українською мовою, але в нього ця українська "модна" термінологія – просто переписана українськими буквами ро́сійська термінологія. Не відчуває людина мови, не має потягу до мовних традицій, вихована в інтерівському середовищі, – що можна від неї вимагати? Вимагати слід від тих *дядь*, які визначають кадрову політику. А дяді ці сплять і бачать кінець "українізації". Дяді ці мріють довести "неповноцінність" української мови, намагаються узаконити ро́сійськомовну термінологію в тілі української мови, хоча знають, що існує-таки справжня українська термінологія, яка відповідає і традиціям, і нутрішнім правилам мови. Почнемо з назви висилання. Кому могло спасти на думку словосполучення "Модний час"? (Іще маємо для насолоди "Сільський час" та "Час Ч" – гляди сторінку 41). Українцеві більше пасує "Час моди" або "Модна (модняцька) година" (як *лиха година*). Далі, вже у самому висиланні: "таке вбрання підійде для жінки-шпіона" (шпигуна, нишпорки, шпи(г,к)а); *потрясний* ефект (разючий, приголомшуючий); *наряди* (вбрання, убори, строї); *брючні наряди* (чоловічі строї); іноді з великим смаком, часом з *дурним* (поганим) смаком; офіційний *наслідувач* (насправді мало ся на увазі *спадкоємець*, а зовсім не "того, хто краде ідеї") – ще один приклад мавпування за способом звучання: ро́сійський оригінал – *наслідник*, і йшлося про *спадковість*, *наступництво* у школі *дизайнерів* (творців, проєктантів, витворців, вигадників) – але аж ніяк не про *наслідування*, що є в українській мові слабкою синонімічною формою такого виразу як *привласнення шляхом копіювання*.

57) А ось приклад "звичної" кальки, яка вщент ламає закони української фразеології: "*Питається, яка вартість такого договору*" ("Поступ", 21го жовтня 1999 р.). Тут із п'яти лише двоє службових слів (*яка і такого*), функціональне навантаження яких, до речі, спільне для мов ро́сійської та української, не викликають заперечень. Решта – повна дурниця. Відповідно до контексту, по-українськи мало-б ся писати: "...чого вартий, наскільки вартісним є...", бо йшлося не про ціну, а якраз навпаки – про нікчемність. Але, але... поминаючи вислови *вартість* (цінність) та *договору* (угоди), звернімо увагу на калькування ро́сійської граматики. В рос. варіанті маємо просте ускладнене речення з вставним словом (модальною синтаксевою) "*спрашивается*", що українською мовою повинно передаватися складно-підрядним реченням з обов'язковим прислівниковим зв'язком, головна частина якого – "*Постає питання...*". В усякому разі, третя особа однини пасивного стану ро́сійського варіанту має передаватися у нашій мові формою дійсного (активного) стану. В українському варіанті, таким чином, гостро відчувається брак підмета: *хто питається?* Граматична відмінність двох мов, яка ігнорується незвичним до укр. мови дописувачем, – разюча.

58) **з) Сміховини.** Калькування з ро́сійської часом виливається в алогізми: ти *не мусиш* відпускати її (рос. *не должен*, укр. *не повинен*; значення фрази спотворене: укр. *не мусиш* означає лише евентуальне право затримати тоді як рос. *не должен* значить щось зовсім протилежне – заборону відпускати – якраз про останнє і йшлося, судячи з

контексту телефільму); чи може бути *занадто* (забагато) добра у світі – оголошка фільму "Пророцтво-2", серпень 2000го року (це ще одна ідіотична лексикографічна мода, запроваджена слабописьменним татуськом); Віктор Ющенко ще нікому не дав свого *добра* (скупим, виявляється, є пан Ющенко! – ро́сійський безкультурний канцеляризм *дать "добро"* в українській культурній мові перекладається словами *дозволити, схвалити, благословити на...*) – нац. радіо, 18го червня 2001го року, 1730 ; забороняється *грати* (бавитися, гратись) на воді – радіо, 9го липня 2001го року (Кацап може *играть* як на воді, так і на балалайці, Українець – ні: предикат *грати* не є одновалентним); здоровий *образ* життя (спосіб: укр. *образ життя* значить малюнок, *образок*, узятий із життя) – ICTV, "Факти", 13го січня 2002го року, Ігор Шурма, пленарне засідання Верховної Ради, 10го лютого 2004го року, 1247; "Мандрівний лицар" захищає *ображених* (покривджених: *ображені* – це ті, що таять образу, гніваються, або яким зачепили гідність); ви не повинні *ображати* білого в'язня (в'язня кривдять, з в'язня знущаються, рос. *обижать* значить *кривдити*, а укр. *ображати* має рос. відповідника *оскорблять*) – "Повернення Шерлока Холмса"; в Його особі [папи Римського] ми вітали захисника знедолених, *ображених* (покривджених) і пригнічених – виступ Президента на ІІІму з'їзді Українців, 18го серпня 2001го року; аби всі позови від *ображених* німецькими націоналсоціалістами переадресовували до фонду "Пам'ять..." (якби-то тільки *образами* кривда вичерпувалась!) – "Поступ", число 41(699), 15го – 21го березня 2001го року; вони вже ніколи не дадуть *образити* (скривдити) дерев[9], які посадили власноруч – радіо, 7го серпня 2001го року, 1845; закон про *списання* (прощення) боргів Президент не повинен підписувати, оскільки можуть бути *покарані* (скривджені, постраждають) громадяни, які сумлінно сплачували вартість послуг – УТН, 1й канал, 19го грудня 2001го року; мер міста облетить Львів за умови, що погода буде *літною* (летунською: *літній*, часом вимовляють *літни́й*, означає *теплуватий*) – "Експрес"; в Тегерані 85 чоловік (чому не *людей*?) були піддані побиттю (чому не *побиті*?) *плітками* (батогом, канчуками, пугою, нагаєм; укр. *плітка* є синонімом до *чутки*) – радіо, 21го липня 2001го року; досвіду не *займати* (не позичати; укр. *не займати* – не чіпати, обходити боком); ти не *забився*? (потовкся, побився, вдарився; *забиваються на смерть*, так що питати вже нема у кого) – бойовик "Руйнівник", 1+1, 20го травня 2001го року; ви побачите *цілком* другу половину лоту (побачите повністю, по-рос. – *целиком*; укр. *цілком* надає виразові "цілком другу" значення "зовсім иньшу"); не *бігав* від призначення (не уникав призначення) – рос. "*бегать от*" ніколи не прибирає в українській мові значення "*убегать*"; зміст спотворено в напрямі дослівного розуміння: починати біг з місця призначення. *прибігти до* (таких-то засобів) – правильно кажемо: *вдаватися до* (засобів) – "*бігати*", як бачимо, зовсім не потрібно! Дня 25го квітня 2004го року, при перегляді на каналі 1+1 фільму "Мумія повертається", почувши від героя запитання "а ви вмієте *рубати*?", я zostав геть ошелешений, узрівши, як у відповідь иньший персонаж замість сокири витягає... шаблю (шаблюкою Українець *тне*).

59) Далі: чому́ ви встигли навчитись – невірний наголос і безнадійна спроба

заступити рос. *чему* (укр. *чого* , *що*) українським *чому* (рос. *почему*, укр. синонім – *для чого*); *володар* міністерського портфелю, *володар* Гран Прі (власник), *володарі* державних нагород України – "інформаційний випуск національного радіо", 24го березня 20001го року; *володар* паспорта – УТ1, "Новини", 26го грудня 2001го року: укр. *володар* звучить не менш кумедно, аніж рос. *властелин* – це так "знавці"-анальфабети перекладають ро́сійське *обладатель*; *ви мене заганяли* (з(а)мордували, запаморочили, затуркали, заморочили, забили памороки, заїздили мною); якщо йдеться про коня: у́гнаний, підірваний, шкаповитий, замордований – в цьому прикладі спостерігаємо просте перемальовування з ро́сійської: згідно з нормами української мови, *заганяють, залучають, або заго́нюють* хіба що до хліва чи до стайні.

60) Далі: *головний біль* (клопіт) – улюблена помилка учасників традиційного на укр. радіо інтерв'ю з автоінспекторами високого державного рангу; укр. *головний біль* відповідає ро́сійському *главный*, сиріч найважливіший, і зовсім не несе значеннєвого навантаження "біль голови" в переносному значенні "клопотів від дорожно-транспортних випадків"; *дурна* звичка – Оксана Добрянська, "Кінопроба" в радіо "Ініціатива", 23го березня 2002го року; ніколи не зробить *дурних* вчинків (гідких, злих, лихих, кепських, негарних, бридких, поганих недобрих; не вчинить злого) – *дурний* для Українця (але не для Інтера!) є сильною синонімічною формою *нерозумного, глупого* – "Ситуація", 1го жовтня 1999 р.; про цей будинок в околиці давно йшли *дурні* (недобрі) чутки – "teleПоступ", №16(873), 7го лютого 2002го року, стор. 16, анонс (чому не *оголоска*?) фільму "Люди під сходами"; диктатор Піночет може бути звільнений під *заклад*, сума *закладу* становить... (під заставу: *закладаються* на скачках) – радіо "Ера", 13го березня 2001го року; залишилась пляшка з попереднього *весілля* – тут автори висилання "900 секунд" 10го грудня 1999 р. мали на увазі *пиятику*, а зовсім не церемонію *вінчання*; багато горілки на початку *застілля* – те саме висилання, мають на увазі не почесне місце за накритим столом, лиш відкриття святкової *трапези* – цей блуд, очевидячки, вкоренився, бо вдруге подібну гідотну словосполуку я учув від пана Яневського у "Першому мільйоні", на каналі 1+1, 2го травня 2001го року. Далі: злочин не минув *марне* (не минув безкарно, або просто – *не минувся*): *марнуються позитивні* зусилля, а не злочини – помилка спровокована рос. виразом *не прошло даром*; цей приклад я взяв з дитячого релігійного висилання про Різдво (УТ 2) – очевидно, що диктор тримала перед собою ро́сійськомовну дитячу релігійну літературу; в *крайньому* випадку так буде веселіше – повна логічна нісенітниця, спровокована ро́сійським *по крайней мере* (укр. *принаймні*); до речі, ро́сійське "*в крайнем случае*" звучить у цій функції не менш безглуздо. Ведунці "Фан-клубу" 1го "Національного" керівник каналу мав-би порадити менше крутити задком перед дітлахами, а більше його (задок) завантажувати в сидячій позі за підручником красномовства. Останнє зауваження застосовне і до п. Юрка Каменчука з "Радіо Люкс": його мова, в цілому дуже близька до української, виказує, однак, наркотичну залежність від тих-же ро́сійських стереотипів. Це є проблемою, зрештою, для всіх крутил (пардон, Ді-Джеїв), як і для більшості малоосвічених молодіжних ведунів та ведунок: їм значно

цікавіше гаяти час у змосковщених Інтер-блюзнірських кабаках, аніж блукати десь закутками цвинтаря української культури. Таке собі гицкало (pardon, Disk Jockey) і не збагне достатньо швидко, що, наприклад, зміст ро'сійської фрази "остальные 16 человек получают призы" (*les prises, узятки*, себто) висловлюємо по-українськи коротко: "решта *шістнадцятеро* хапнуть свого", а не дослівно і штучно: "решта 16 *людей*..." (5го січня 2000 р.)

61) Найкраща, найпорядніша політично молодь розмовляє жахливою мовою. Не в розумінні вишуканости, а в тому сенсі, що молодий галичанин просто не має зеленого уявлення про те, що це є таке – українська мова. З великою насолодою слухав я казки від діда Панаса на радіо "Ініціатива". На жаль, приємність моя гіркне від окремих прикладів покаліченої лексики. Можу з певністю твердити, що в 1960х – 1970х роках такий самий "дід" Панас іще зумів-би висловити по-українськи наступі фрази: "навколо приємно *жужжать* колорадські жуки" (*гудуть*; про иньших комах іще говоримо: *дзижчать, дзиготять, бринять*); "індіянци докурюють *трубки* (люльки) миру"; "вождь Чорна Морда має принести нові *трубки*". Заводіяка повідомляє: "вас зустріне Ігор Калинець з його *забавною* (утішною, смішною, потішною, веселою) книжкою для дітей". Ганна Лук'янова теж не пасе задніх в огляді німецької преси: "Польща з *негодуванням* спростовує німецькі побоювання" – усе з дня 17го травня 2001го року, радіо "Ініціатива". Радіо "Ініціатива" представляє програму "Мобілізація" для тих, хто вже мобільний, або *рано* чи *пізно* таким стане (кажемо *скоріш (раніш)* чи *пізніш, швидше* чи *пізніше, вже* чи *згодом*). "Чорна *биль*" (бувальщина) в моїй голові чомусь ніяк не асоціюється з *Чорнобилем*, тільки з якимись Пушкінськими байками. Далі: *поговірки* від діда Панаса (приказки, примовки); в надії, що депутати *одумаются* (схаменуться) – остання фраза від Андрія Стецьківа – радіо "Ініціатива", 26го квітня 2001го року. Українська галицька молодь не є "*русскаяязычною*". Вона є "*русскомыслящою*".

62) В галузь "компутерної" лексики не раджу вникати то'му Читачеві, який мав проблеми на нервовому ґрунті. Лиш натякну: *нажимати* (натискати); *застартувати* (запустити); *загрузочний* диск (пусковий, ладуючий, диск вантаження, запуску); *кнопочка* (гудзик); *клікати, клякати* (клацати); *драйвер* (привід); *шлейф* (шлея) – оце я записав 13го травня з висилання "Компартія" радіо "Ініціатива" о годині 11й вдень. Хлопці роблять, що можуть, часом навіть пропагують влучні замітники кацапського жаргону для праці з *метиком* (мізківником, метикуном, мудриком, комп(')ю(у)тером), та бракує їм сили, грошей, часом – начитаности, але вони не винні: українська молодь України *вже не належить*. Принаймні в галузі мови. А без мови... пощо?! Може, вдасться завернути *хвортуюно* в иньший бік, та для цього потрібна праця. Праці не видко.

63) Тепер питання: за що ми боремось (якщо взагалі боремось, у властивому значенні слова), на що надіємось, до чого прямуємо? Хіба не є, надіюсь, вершиною нашої релігії побудова процвітаючого самостійно-європейського і цивілізовано-ринкового Московського князівства № 2 зі столицею в Києве?

64) **и)** Безсоромно убогі, виключно-нахабні русизми. Множаться одверті русизми,

породжені надзвичайно убогим знанням української лексики: *очаровувати* (чарувати, причаровувати); вона *походила* на маму (скидалась, була схожа, нагадувала) – Перший "національний" канал ТБ, висилання "Rescue 911", 19го грудня 2000го року; лікувальний ефект герудотерапії полягав у *відсосуванні* (відсмоктуванні) крові – Людмила Тершук, висилання "На пульсі здоров'я", радіо, 31го травня 2001го року; у зв'язку із *захватом* (захопленням) школи в Беслані – Ростислав Мазур, радіо Ера-FM, новини, 6го вересня 2004го року, 2000; до *сих пор* (до цього часу) не вирішене питання з футбольним майданчиком – інформаційний випуск "національного" радіо, 21го січня 2002го року, 1110; індійське кіно *узнаєме* (легко впізнається); побив усі рекорди *знімаємості* (залучення до зйомок) – обидва приклади з висилання "Доброї ночі, Україно" 4го листопада 2001го року; шостий фестиваль "*Бархатний сезон*"; *бархатний* пенсійний вік – 1й "національний" телеканал, 6го липня 2001го року (ми так взагалі не говоримо; *сезон* може бути *оксамитним*, а вік – *хіба що поважним, погідним*); у Харкові встановлено футбольний м'яч *окружністю* (око́лом) 200 метрів – радіо, 25го серпня 2001го року; збірна Франції займає перше місце, але їй у спину *дише* (дихає) бразилійська команда – інф. випуск "національного" радіо, 22го серпня 2001го року, 1720; *зйомні чаші* (знімні шальки, шалі, шайки); *ядовиті* змії, годування зміїв – оголошка про виставку екзотичних тварин "Зоосвіт" у львівських (!) трамваях, весна 2004го року; набір фірмових *рюмок* – ваш! (келиків, чарок) – "Інтер", 14го березня 2001го року; *окрас* собаки (забарвлення, барва, колір шерsti, масть; слово *окра́с* можна відшукати са́ме в ро́сійській частині словника); *буран* (буря); *просочилося* (просоталося, просмокталося, перейшло через..., на...); *по меншій мірі* (принаймні); *проспект являв собою* (становив) – канал "Forum", УТ2. Вираз "підпорядковані Ватиканові напряду" є одвертою калькою з ро́сійського "подчинён напряду" ("Поступ", 1е – 7е березня 2001го року, сторінка 2). Ось неповний список українських відповідників: *навпрост, на(в)прямець, навпрямці, навправці, навпрямки, напрямцем, напрямки, навпростець*. За Советів т. зв. "радянські журналісти" писали "прямо підпорядкований Ватікану". Добре писали. Краще від нинішніх "патріотів". В редакції кожної газети лежать словники. Тільки-от не виконуються дві-три простенькі вимоги: 1) словники мають бути *хорошими*; 2) редактор повинен *чути фальш*; 3) він повинен любити мову і заглядати до словників навіть тоді, коли йому за це *не платять*, і навіть тоді, коли він упевнений, що "халтура зійде з рук". А ось бачте – не "зійшла"! Хтось (Р. М.) таки помітив та й обурився.

65) Далі. "Прокуратура не має певності – вже мертвій чи живій людині *відсікли* голову" (рос. *отсечь*, укр. *відтяти*) – "Вікна опівночі", 6го березня 2001го року; "такий захисник відчуває *безнаказанність*" (безкарність) – висилання "Право", УТ2, 18го травня 2001го року; "пристрасті *накаляються* в цьому матчі" (вирують, завирували); рос. *накаляются* тут, згідно з фразеологічним словником рос. мови, теж є словом невідповідним – пор. українське *розпалюються, розпалились, розпикаються, розпеклись*; становище все більше *накаляється* (загострюється) – "Вікна опівночі", 17го квітня 2001го року; "Флоресина" має реєстраційне свідоцтво *Мінздраву* – оголошення

на каналі "Інтер", 19го грудня 2001го року; *вредні* комахи (прикрі, осоружні); – газета "Експрес" за числа 21ше – 29те серпня 1999го року; "Нескафе" дбайливо їх (зерна кави) *прожарює* (смажить)[\[10\]](#); *окорок* (окіст) – "Парк автомобільного періоду", 5го жовтня 1999 р.; ловити рибу в му́тній воді (каламутній) – те-ж висилання; нерідко ведучому взагалі бракує слів: "чертовски, знаєте ли, бодрит" (бадьорить, як холера) – те-ж висилання; ви маєте шанс отримати *скатерть*самобранку (скатертину, хоча сам художній образ вже має кацапське походження) – оголошка "Олейни", 29го грудня 2001го року; *лапонька* (сонечко, лялечко, лялюню); *папонька* (татко, татусю, татуню, батечку); "напиши *папі*, що я захворіла" – УТ1, кінофільм "Справа Сезнека", 12го листопада 2000го року; *сму́тьянин* (ворохобник) – реклама; *стріляй* – *уходить* (тікає); зачинені *ставні* (віконниці); він *топив* (палив) деревом – обидва приклади зі серіалу "Повернення Шерлока Холмса"; *фуражка* (кашкет, картуз, шапка) зсунута – "Пригоди Шерлока Холмса", 6а серія; закурив *трубку* (люльку); це проблема на три трубки (міра часу, виділеного для роздумів – на три файки) – "Пригоди Шерлока Холмса"; *ручей протікав* до Печерської Лаври (укр. *ручай* тік (плив, біг) – протікає дах або черевик) – освітнє висилання про стародавній Київ; *рокова* жінка (згубна, фатальна); *рокова* (фатальна) помилка; *перешагнути* (переступити) рамки порнографічного зв'язку – два приклади від Оксани Добрянської, "Кінопроба" в радіо "Ініціатива", 23го березня 2002го року; у вищій лізі *суперничатимуть* (будуть суперниками, прийде до суперництва) – гляди хоча-б і советські словники; "гарне причандалля, якби мені таким *вооружитися*" (озброїтись) – фільм "3 життя секретних агентів", 22го грудня 1999го року; взяли з *поличним* (піймали на гарячому) – "Новини звідусіль", ICTV; "відтепер у *логові* центристів стає дедалі більш неспокійно" (укр.: *лігво, лігвище, тирло, кубло, кублище, гніздо, барліг*; очевидно, ро́сийський термін *логово* здався дикторові менш лайливим, аніж українське *лігво*; можна було вжити стандартного "в таборі", або, скажімо, "в гнізді", "в середовищі") – "Вікна опівночі", 5го березня 2001го року; закон *перетерпів* багато змін (зазнав); *займався парусним* спортом (вправлявся у вітрильному спорті) – "7 днів"; "ти хоч уявляєш, куди вони тебе *увезли?*" (чи ти собі здаєш справу, в якому керунку вони тебе *вивезли?*); нагрівальні канали над *топкою* (над печами: в українській мові для назви великого приміщення з нагрівальними агрегатами вживаємо множину іменника); це *кутова* кімната (наріжна: невірне означення *кутовий* останніми роками поїдає українську лексику гірше сарани; не *судимий* (рудимент совкового суспільства, де факт появи в залі судових засідань кваліфікувався, як довічна пляма в паспорті; в Галичині говорили правильніше: *не сидів*; можна-би це саме висловити словами: *засудженим, звинуваченим не був, не суджений*, коли йдеться просто про факт розгляду позову) – всі чотири приклади – з кінострічки "Невидимі злодії", ICTV, 1го березня 2001го року. Декілька місяців раніше те саме безглуздя чулося в перекладі кінофільму "Війна з реальністю" (ICTV, 16го грудня 2000го року). Чомусь жоден цензор правопису і лексики не звернув перекладачам уваги. Чи немає вже потреби в такій посаді на українському телебаченні? Як Ви кажете, панство Надзірна (чи хай там "Національна") Рада?[\[11\]](#)

66) Навіть з найкращих перекладів видно, що перекладач, диктор, або озвучувач: а) або не є Українцем; б) або є базарним простюхом; в) або обертається в ро́сійськомовному середовищі базарно-"інтелігентних" гендлярсько-"miteцьких" простюхів.

67) Наступний приклад повної наркотичної залежності від вульгарно-меркантильного штампу "скільки сто́ит?" повністю підтверджує зроблений висновок. Телесеріал "Ціна багатства" 22го квітня 2001го року, ICTV: "літаки сто́ять купу грошей." Такої помилки в українському дубляжі може допуститися лише та людина, яка на щодень слова́ "скільки сто́ит?" вживає частіше, ніж "Отче наш..."

68) А ось неприкрите знущання з глядача-Українця в рекламі одного такого-собі часопису: на позиралі оглядаємо купу бананів, а хамський голос вторить – "Мой! мой!...мой!...наш... журнал від корки до корки!". По-перше, в українській мові кажуть "від дошки до дошки"; по-друге, якщо Кацапові припекло малювати банани на позиралі, то текст українською мовою зовсім не є на своєму місці (банан дійсно має шкірку (корку), але часопис нічим схожим на корку не наділений); по-третє, яка оголошка, такий, видно, і сам журнал. Чи мусить страждати український глядач від некомпетентності та лінивства кацапських анальфabetів? Часом стаємо свідками кумедних мовних "конфліктів" як от у наступній сцені. Репортер укр. радіо: "препарати допомагають *упредити* хворобу". Лікар, з яким провадять бесіду, відчуває фальш, і у своїй відповіді вживає слова: "*випереджувати* хворобу". Я-ж звик до виразу "*попереджати* хворобу". Хто з нас "правильний"? В усякому разі не репортер – "честь і совість" українського радіомовлення. І "професіоналізм", додамо. Один казус трапився зі мною під час споглядання телевізійної стрічки "Дитя на ймення Ісус". Там є слова, які моє хлопське вухо сприйняло як "загорівся (зайнявся) *верх*". Я довго глипав на позирало, тер очі, та жодного палаючого *верху* (даху хатини) не укрі. Аж згодом показали... палаючу *корабельню*. Якось моє вухо не налаштоване миттєво сприймати фрази на зразок "загорівся *верф*": поки чоловіка шляк трафляє від "загорівся", то вже і сло́ва "верф" не дочує, тим паче, що й рід іменника не відповідний. Прикро робиться, що **не на українське вухо налаштоване "українське" телебачення**. Подібно, як співали Французи, почавши від 1871го року, – "держава дбала не про нас..."

69) Зрештою, слово *загорітися* вже давно витіснило з мови нашої "інтелігенції" правильне *зайнятися*. Словосполучення на кшталт "загорілася хата" ("Експрес", 26го квітня 2001го року, сторінка 8) стали штампом для галицьких патріотичних газетарів.

70) Ще один подібний слуховий казус трапився зо мною о годині 1230 дня 13го квітня 2001го року. Українське радіо перераховувало відомих осіб, котрі цього дня народилися. Серед цих імен мені учулися: "французька королева і Катерина Медічі". Оскільки я добре знав, що *Caterina de Medici* вже й сама була за королем Франції, дав-ем ся диву, про котру іще другу королеву йшлося. По глибокій надумі дійшов-ем внеску, що проклятий Кацап написав для диктора-молодички від "Новин" по-кацапському: *Екатерина*, а глухому Русинові учулося "*і Катерина*". Що українські "Новини" складаються в оригіналі ро́сійською мовою – тому свідчень багато (ще гляди

на сторінці 23).

71) Наступні приклади свідчать, як все-таки важко не-Українцям переходити на україномовне провадження висилань ("Проти ночі", 2го вересня Дев'ятого Року "Незалежності"): "не про них річ" (не про них мова) - в цю-ж мить (і за те спасибі!) ведун сам себе виправляє - але чомусь на зовсім иньший лад - "не про те йдеться", себто "не в тому річ"; а далі поправити вже немає кому: працювали до кривавих *пузирів* (пухирів); *тим не менше* (попри це, мимо цього) - цією спільною ро'сійсько-українською ідіомою зловживають ВСІ, виказуючи безстыдство власної обмежености; *пресловутий* (горезвісний, славнозвісний); *стіліст* (у титрах) - до наступного виходу в етер уже виправили, але чи трапилась-би УКРАЇНЦЕВІ така неприродня і, для Українця, НІЧИМ НЕ ЗУМОВЛЕНА орфографічна помилка? Це саме висилання 31го вересня: день *похорон* (похорону); одна з версій звинувачує батька *жениха* (нареченого) принцеси Діани; 5го жовтня: гість *привгадав* колискову (просто *угадав*; укр. *вгадав* уже навантажене змістовим відтінком *передбачення* - на відміну від синонімів *упізнати, розгадати, відгадати, збагнути, розпізнати, здогадатись*); 13го грудня: *вскрити* закон про реформу суду (розкрити). Дуже добре, що Володимир Оселедчик на очах у глядача вивчає українську мову. Було-б ще краще, коли-б хтось иньший на його місці дивувався і повчав слухача власним прикладом ВІЛЬНОГО та ПРОФЕСІЙНОГО володіння усією глибиною словникового запасу НАШОЇ з вами мови. Бо часами закрадається підла думка, що п. Оселедчик не так себе поправляє, як ро'сійську мову пропагує: дивіться, мовляв, як легко по-ро'сійськи можна складні думки висловлювати, а от з українською мовою клопіт: що не крок, нашттовхуєшся на труднощі, самою природою в цю "мову" закладені.

72) **і) Нехтується багатством і глибиною образности української мови, а рівно-ж** - власне українськими ідіомами, - що є простою дорогою до відмирання самої мови: *заливна осетрина* (холодець з осе'тером (гляди сл. Грінченка), на свята у нас іще подавали *драглі* зі свинини або *студе'нець* з півня) - з висилання львівської (!) студії; костюм повинен *сидіти* (одяг не *сидить*, а *лежить* на людині: це вже такі відмінності мов української та ро'сійської, котрих Інтеру збагнути не дано) - радіоновини, 29го листопада 2000го року; перша і найкраща *розмовна* (краще - *говірка*) радіостанція (дослівний переклад з *talk station*?) - радіо Ера-FM, вересень 2004го року; не треба його так *балувати* (розпещувати, від *пестити*) - "Омен III", 1+1, 24го листопада 2000го року; *побавте* себе смачненьким (догодіть собі, попестіть себе) - звабисько-наліпка на вікнах маршруток; ти не *забилася*? (не *вдарилася*?); *лісопильня* (тартак: пилкою *ріжуть*, а не *пиляють*, і *ріжуть* таки *дерево*, а не *ліс*); *каменеобробний завод* (камінна, каменна фабрика) - Львів, вулиця Стрийська; *сищики* Пінкертонів (слідці) - всі три приклади з фільму "Bag Girls", назва якого так званою "українською" мовою чомусь звучить "Стерви" (канал 1+1, 14го листопада 2001го року). Юрій Макаров так і вимовляє - *стерви*, хоча міг-би і зауважити, що українським відповідником чисто ро'сійського *стерви* служить непорівнянно мальовничіше та соковитіше слово *лярви*. На жаль, змовчав Юрій Макаров...

73) Ще приклад: "пародонтоз починається з незначної *кровоточивості* ясен" (звabничка до зубної пасти *Lacalut*). Словник дійсно не пропонує тут жодного вибору. Але-ж є ще свідомість та бажання висловитися альтернативно. Заглянемо до словника Грінченка. Виявляється, *кровоточити* має властиву українську форму: *крівавити*. Відповідно, віддієслівний іменник міг-би звучати *крівливість*. Від біди, згідно з правилами українського словотворення, – *кровотічність*, *кровотіч*.

74) Далі: "Аріель" на *розхват* ("Аріель" *хапають*; рос. *хватать*, укр. *хапати*); зареєстровано біля ста осередків *загорання* (займання) – УТ1, "Новини", 26го грудня 2001го року; *загорівся* (зайнявся) *дальній* кут (рос. *угол*, укр. *найдальший кінець*); *загорівся* (зайнявся, спалахнув) Львівський університет – приповідки від об'єднання "Княжий львів"; *схоже* на те, що... (рос. *похоже на*, укр. *виглядає так, що...*); *схоже, що...* ("Поступ", 7го – 13го грудня 2000го року, сторінка 1ша); *добрий ранок*, країно (*доброго ранку*, мій Краю); *буйна* уява (*бурхлива, кипуча, пишна*, – рос. *буйное* воображение); йти на *повідку* (на мотузку, в налігачі, сліпо коритися) – "район Мельровз"; патріарх Володимир освятив *злітнопосадочну* смугу (*злетноо'сідну*) – радіо, 26го травня 2001го року; ти *говорила* (розмовляла) зі суддею – "справа Сезнека", 2й відтинок; ви чуєте *тяжесть* у шлунку (ви переїли, – вираз обмеженого вжитку, застосовується виключно при звертанні до Нових Українців та *Новых Русских*); після того, як шовк *розписаний* (розфарбований), його тримають над парою (про "батік"); завітаємо до цеху, де *розмальовують* (фарбують) кульки – радіо, висилання "Споживач", 13го грудня 2000го року. Ро'сійські дієслова *красить* і *рисовать* мають відповідниками українські *фарбувати* і *малювати*. Відрізняються значеннями також і два українські слова *черкати* і *чертити*. З приходом Других Москалів в головах галичан дуже легко запанував хаос – переміна місцями і заступлення термінів (гляди сторінки 92, 100). Далі: *обрив* (круча), *дочка* (доня, донька) – фільм "Поховані таємниці", 8го серпня 2000го року, 1+1[12]; *як ні в чому не бувало* (наче нічого не сталося) – калька з ро'сійської, до того-ж безглузда; *ну дуже вже* м'які ціни (геть м'які, аж геть м'які, зовсім уже м'які) – в кожному другому львівському "трамі"; *ну дуже вже* смачне молоко (надзвичайно смачне); *не їсти* зернята (правильно – зернят) соняшника (мало-б ся писати: "не лузати насіння!"); чекайте автобус на *тротуарі* (очікуйте автобуса на *хіднику*) – два останні приклади зустрінемо в кожній третій львівській "маршрутці"; лікування алкоголізму (правильно – *від* алкоголізму) – реклама наркологічного центру "Дар" на радіо; неслизька *тротуарна* (хідникова) плитка (це пишуть у Львові!); *натуральна* (правдива) черепиця час *змінити* дах (*замінити*) – рекламний щит від якогось ГПК перед руїною будинку "вивиху" позад пам'ятника *wielkiego poety ukraińskiego Adama Mickiewicza*; тур *по* замках України (подорож замками) – ця популяризація хибного мовного стилю відбувалася "за підтримки Президента" і при участі зірок галицької естради; *на кон* поставлено усе (ризикуюмо всім); не вистачить часу, щоб їх усіх *подивитися* (забракне часу повністю їх *оглянути*); на в'язнів одягли *ножні кандали* (на ноги в'язням наклали кайдани); гарантує відсутність (але-ж і стиль!) *скрізної* корозії (гарантує *від* *наскрізної* (крізько'ї) корозії, рос. *сквозная*) – "Парк

автомобільного періоду"; живе у Києві (мешкає); я вас не розтліваю (краще: не зваблюю ницим, не розпаскуджую, не штовхаю до непорядности) – фільм "Коджак"; коні підуть інохіддю (виноходом) – "Повернення Шерлока Холмса"; митники припинили спроби вивозу (рос. пресекали, укр. перепинили, перервали, обірвали – припиняють власні спроби, а чужі – обривають або спиняють); допоможуть вам зняти негативні емоції, які накопичилися – "Еліт Італія". Подібне речення можна було-б хоч час од часу задля різноманітності переробити на український лад: "позбутися злих почувань", "звільнитися від недобрих відчуттів, подражнень, чуттів, шкідливих переживань, від'ємних почуттів, уємних (від уймати, уймити) зворушень, змислів, яких ви набралися протягом дня". Заставка (радше, оповістка) на телеекрані: "Творче об'єднання наука і культура представляє..." – можна було-б хоч де-не-де писати "показує". До зневаги мови слід віднести формалізми, якісь кострубато-номенклатурні штампи бездушного мовного каліцтва: хронічне стомлення (рос. утомление, укр. втома[13]) – рекляма (звабище) бальзаму "Бітнер", 16го грудня 2000го року; допомагає зникненню плям (по-людськи звучало-б: помагає плямам щезнути); треба не вживати (слід відмовитись); не спроможетеся обійтися (не обійдетесь); достатньо одного телефонного дзвінка по номеру... (по-людськи сказали-б: досить раз зателефонувати на номер..., під число..., за номером...). Всі приклади – від закладів "Еліт Італія".

75) **ї)** Ось не знаний досі спосіб "перекладу" на так звану "українську" з ро'сійського способу говоріння: ізофонія, або ономаіопея – себто мавпування звуків (я-б назвав – квазіфонія). До цього часу існувала транслітерація, транскрипція, калькування, поняттева передача, подібне. Інтер винаходить новий спосіб передавати ро'сійські фрази, який полягає у формальному наслідуванні їх звучання, безвідносно до логіки змісту. Як сказати по-українськи "времена меняются"? Ві'домо, времена перекладемо як часи, а далі – за співзвучністю до слова меняют – "минають". Так мовить Кіт Борис, – український кіт, між іншим, мав-би на ймення, мабуть, Му'рко, – у реклямному фільмі "Великий Реформатор". Дарма, що українська мова має власні ідіоми. Часи минати не можуть. Може минати час. Швидко, або помалу. Йти, упливати, текти, проминати, тікати. Часи можуть змінюватися. Час – категорія тягла, абстрактно-змислена (чуттева, по-теперішньому), збірний іменник. Часи – поняття обмежене початком та кінцем, конкретне. Просто "час" існує. Просто "часів" не буває. Українець надовго замислиться, почувши, що часи справді минають. Які саме часи минають? А які їм на зміну наступають? Добрі, злі, спокійні, важкі, тривожні, голодні і т.ін. Бо якщо взагалі часи минуть, то наступить кінець світу. Неспокійно якось... Я тривоживсь два дні. Поки не здогадався, що ідіотична рекляма – всього лиш бездарний переклад з московщи'зни. Враження таке, наче українська телевізія взагалі нічого свого не має. Про швидкість, з якою на телебаченні назви висилань "Сельский час" (година) і "Время "Ч"" (година, момент часу), з повним спотворенням змісту, попередньо вже закладеного у самих назвах, перетворилися на "Сільський час" (время) та "Час "Ч"" (период, времена), можна сказати одне: така "оперативність" обернено пропорційна до вміння (а головне – бажання) Інтера, який керує і працює у

телебаченні, придумати щось цікавого хохляцькою мовою. Ще один приклад "ономатопеї": "природа усталена". Якийсь Дмитро зі "Студії-5" мислить чисто по-ро́сійськи: "устроєна", і, під тиском залізної п'яти "українізації", перше слово, яке йому спадає на язик за умов браку часу на роздуми перед мікрофоном – це українізоване продовження трьох початкових звуків слова "устроєна" – замість стандартного в подібних випадках словосполучення: "природа влаштована". Ось іще кумедніший казус (програма УТ 1 на годину 2330 2го серпня 2001го року в газеті "Поступ", число 113(771)): "чергова версія "Тарзана", у котрої герой вступає в поєдинок...". Тут українське в якій підмінено кацапським в котрій.

76) Хочу з Тобою чимсь поділитись, шановний Читачу. Мені нестерпно боляче, коли на тому місці, де мав-би сидіти Українець, розсівся Інтер і коштом нашої з Тобою кривавиці вчиться (або вдає, що вчиться) "з нуля" української мови. Коштом і часом Твоїх дітей, котрі досі шукають собі роботу.

77) Не тільки Інтер впадає в блуд ізофонії: "ми одержали дуже важке насліддя (рос. *наследие*, укр. *спадок*) від наших прародичів" (Адама з Евою) – це вже говорить проповідник християнського висилання на першій програмі радіо – 28го червня 2001го року, 1445.

78) На місці ро́сійського *накапливаются* вживають виключно одне-єдине українське слово *накопичуватися* (за формальною співзвучністю), хоча відповідно до змісту мало-б ся говорити – *назбируватися* (*копить* *деньги* – *збирати* гроші); *накопичувати* та *нагромаджувати* – теж хороші синоніми, лиш наділені успадкованим значенневим відтінком відповідно до свого походження: накладати у кшталті *копиці*, та, відповідно, стягати докупы, подібно до того, як *громадять* граблями сіно.

79) **й)** Русизми та кальки, які звучать огрубленням української мови: заривав (закопував) у землю *столби* (стовпи); *ублюдок* (виродок, вилупок); час давати *двору* (дряпака, чосу, драла, дряпнути) – синхронний переклад фільму; коли ми *брешемо*, ми *потіємо* (дуримо, крутимо, викручуємось, говоримо неправду, обманюємо) – огоlosка препарату "Рексона", "Інтер", весна 2001го року; пригощайся кока-колою і *дивись* під кришечку (цікавіше звучало-б: *заглядай під бляшку*) – огоlosка; команда *переграла* суперника (взяла верх над суперником) – "Спорт-тайм", 27го серпня 2000го року. Здогадуюсь, як відчуває себе чоловік, котрий *перепив*, або *переїв*. А от щоби ціла команда та й *переграла*...

80) **к)** Трапляється, що природні для української мови вирази вухом "цивілізованого" Інтера сприймаються на "рогато-лохівському" рівні: "у Нью-Йорку ти ні разу не *готувала*" (кажемо: жодного разу не *варила*). Далі: поет написав *вірш* і його *озаглавив* (написав *вірша* і назвав його); Шевченко *передрік* (провістив) – обидва приклади з "Освітнього"(!) каналу; студія X та студія Y *представляють* (показують) – "Сто чудес світу"; *предстане* перед судом (просто *стане*, або *підє під суд*); *видворено* (вислано, виселено) нелегальних китайських імігрантів – радіо Ера-FM, новини, 8го вересня 2004го року, 1605.

81) **л)** *Стовідсоткове партацтво*, зумовлене повною відсутністю чуття

української мови, яка є мовою для Інтера чужою. Маємо приклади явного криміналу позанормативних – навіть з точки зору змосковщених словників – русизмів, неприпустимих як за Перших, так і за Других Советів, або таких, за які переслідували вже навіть у загальноосвітній школі хрущовських часів: маленька тваринка стає головною *улікою* (тваринка перетворюється в найперше свідчення); *бодро* (бадьоро) звучить голос... – висилання "Мої літа – моє багатство", радіо, 30го жовтня 2001го року; три *кучки* (купки) попелу – фільм "Іствікські відьми", 1+1, 21го жовтня 2001го року; в ліквідації пожежі взяли участь *горно-рятувальні* служби (просто *гірські рятівники*) – "Ситуація", 1+1, 12го грудня 2000го року; на Закарпатті мешкають *горяни* (верховинці, але й це неправда!) – радіо, 6го липня 2001го року; служба в *армії* (у війську) допоможе юнакам розширити *кругозір* (світогляд) – радіо, 14го листопада 2001го року; бензовоз перетворюється в вогняний *шар* (у вогняну кулю) – ТБ, висилання "Випадковий свідок", 2го вересня 2000го року; у *фундамент* (до фундаменту) закладено гривні *достойнством...* (вартістю...) – радіо, "Новини", 13го жовтня 2001го року; ця трупа може *приймати різне лице* (набувати, прибирати різного вигляду, образу) – якась короткохвильова станція, висилання 5+5 з Києва, 11го жовтня 2001го року; Московський патріархат в *обличчі* (рос. в *лице*, укр. в *особі*) митрополита – "Міст", 25го липня 2001го року; дозволили їм *уїхати* (від'їхати); доля не *балувала* (не щадила); шайба у *ловущі* (пастці); як нас *приймають* глядачі; як він *прийме* новину – "Ренегат". Ро'сійському *принимают* відповідає українське *сприймають*: "як нас сприймають глядачі?". "Приймають"-же (клієнтів, гостей) – повії. Стикування "Дискавері" *намічено* (призначено) на завтра – радіо, 11го серпня 2001го року; *пострадали* від землетрусу (постраждали) – ТСН, 17го серпня 1999го року; спеціаліст *по* (кровоносних) *сосудах* (від судин): Інтери, між іншим, так і вимовляють – "*спе-ці-а-ліст*"; храм збудований *хрестообразно* (малася на увазі не *образа* хреста, а *подібність* до нього!); *загублена* природа (змарнована, занапропашена) – "Грін піс"; в одному із *загублених* літописів (рос. *потерянных*, укр. *втрачених*) – радіовисилання про Михайлівський собор, 9го листопада 2000го року, 1750; "Покуття – дуже живописний край" (мальовничий) – радіо "Родина", 16го березня 2001го року; *рулевоє колесо* (жермо, керівниця; може бути *ко'лесо*, або *коло* керівниці) – "Парк автомобільного періоду"; вхопився за *руль*; витягнув *бумажник* (гама'н, гаманець, капшук, калита, калитка, пулярес, портмоне, киса', кабза', портфе'лька, – гляди сл. ред. А. Кримського – С. Єфремова, рік 1924) – обидва приклади з перекладу французької новели, радіо, 22го вересня 2001го року; *водородна* бомба – програма ТБ для школярів (!); *старатель* (золотошукач); *плотини* (греблі) – "Освітній (!) канал"; *за'суха* (посуха, суша, засу'ха); відкриття *ігорного бі(!)знесу* (грального діла); свідчення успіху *приборів* на міжнародному ринку (приладів) – диктор; *парковка* (постій, стоянка); обладнання ще не *порозтаскували* (порозтягали); шукати добрі *ростки* (паростки); до зустрічі з Ісусом ця людина була *жадною* (жадібною, скупюю) – обидва приклади з релігійного висилання на 1му каналі радіо, 28го червня 2001го року, 1445; бізнес, вигідний для *стран*-експортерів (газета "Експрес", 22/30го травня 1999 р.); *пресловута* каннська розкіш (славнозвісна) –

"Телеманія"; лихо *обрушилось* на Польщу (впало); земля *лишилась* чарівного сну і запалила горобину (пісня). Слід або співати *позбулась*, або замінити лібретто – ро́сійські штампи не надаються до української пісні: ми говоримо "залишитись без чогось", "залишитись *самому*", або "залишитись *десь*"; мені відомий лише один, до того-ж сленгово-фривольний, випадок вживання слова *лишитись* з прямим додатком: "лишися того ровера" (себто – "покинь марну справу").

Пан Іванушка верхи на Україні

82) Окремо стоїть питання про досить-таки пікантний стосунок деяких коментаторів до предмету держави, у якій живуть, "створять", і з якої, як-би там не було, користають. Послухаймо: "шкарпетки зроблено на Україні" (зовсім не йдеться про стадіон "Україна" у Львові, на якому довший час розташовувалася барахолка). От якби подібні шкарпетки виготовлялися на Росії, на Англії, чи на Франції – щоб це могло значити?

83) Одна річ, яка стосується не тільки лексики: репортери, ведуні, всілякі иньші "масовики-затейники", інтерв'юери, побільшости не знають, що робити зі словом "пан". За ілюстрацію дозволю собі тільки один приклад з висилання "Актуальна камера" каналу СТБ. Репортер звертається до п. міністра (на той час) Тигипка: "пане Сергію". Може, варто було-би: "пане Міністрі"? Коли писались ці рядки, Автор здивовано думав, що звертання по імені (за панібрата, як при Сове́тах, – мовляв, усі одним ликом шиті, у кожного *рильце в пушку*) – що це є прикре одноразове непорозуміння, – і тому зафіксував цей випадок. На сьогодні вже очевидно, що йдеться про систематичну практику, про нову "традицію". У жовтні 2000го року "Вікна опівночі" устами ведуна звернулися до Голови правління центру стратегічних досліджень: *Пан Павло*. По-перше, нечемно, а по-друге, звучить, якби показував вказівним пальцем: дивіться, мовляв, ось *пан Павло*. За нормами українського звертання, коли вже навіть і по-панібратськи, то говоримо *Пане Павле*. Ганьба, та й годі[14]. Нормально за кожною посадою закріплене якесь звертання (dignity, rank, standing, position, decency, ethicalness, nobility, merit – це іще не всі синоніми до совкового "*товарищ*"): пане Ректоре, пане Інженере, пане Раднику, пане Перший Міністрі, пане Директоре, пане Учителю, пане Вартовий, пане Майстер... потрібно лиш володіти цими трафаретами, знати їх.

Зла воля чи ущербність Допущених?

84) Взагалі кажучи, я схиляюсь до думки, що навмисне ніхто української мови не псує, просто "спеціалісти", запрошені до редагування українських висилань (або видань, яких, до речі, в процентному відношенні стає все менше) **вже є ущербними від самого початку**: освітою, вихованням, браком чуття мови, браком потягу до

досконалости, а найважливіше – браком зогидження до ро́сійськомовних спотворень первинного українського джерела – зогидження, яке природньо закладене в душі кожного культурного Українця.

85) Може і не варто було-б втомлювати читача перерахованим вище очевидним безглуздям, якби не один його аспект: усе це – **задокументований склад злочину**, вчиненого майже на 100% **офіційними** засобами масової інформації, а в інших випадках – **ліцензійними**.

Офіційне паплюження

Словники

86) Не послідню роль у "благородній" справі нагинання української мови до ро́сійської (а простіше сказати – у її паплюженні) відіграють советські українсько-ро́сійські словники, якими користуємось і понині, – з двох причин: по-перше, на такі-ж великі, або й більші за обсягом словники Незалежна і Без'ядерна за дев'ять років розгульного патріотизму так і не спромоглася; по-друге, якби й були, то науковцю, чи просто освіченій людині – ніяк не по кишені. Витончене шкідництво словників полягає ось у чім. Поруч з питомим українським словом вони подають одверто чужорідний "синонім" ро́сійського походження, від якого кацапським духом несе далеко за межі обкладинок самого, за перепрошенням, "українського" словника. І ці московіزمи подаються навіть без найменшого натяку на попередження, як, скажімо, у словнику Караванського, – що воно є русизм і освіченій людині до вживання не надається. Це в кращому разі. А у скорочених, так званих "нормативних", словниках пи́томі українські слова опускаються і зовсім, під претекстом "застарілості". Залишаються переважно кальки та спільні слов'янізми. В цій ситуації Інтер, якщо й загляне до словника, то вибере, ясна річ, що йому ближче. І офіційне право буде на його боці, на боці "узаконеного" словником партацтва. Читач оцінить ситуацію з небагатьох прикладів. Є такий поширений русизм: *забавний*. Років 50–60 тому вважалося, що перекладом цього русизму на українську мову будуть слова: *кумедний*, *потішний*. Стараннями любителів ро́сійських кальок в підсоветському тритомному ро́сійсько-українському словнику 1980го року подибуємо "неологізм" *забавний* в українській частині. Чому "неологізм"? Та тому, що у свідомості нормального Українця *забавний* означає те саме, що і *забарний*, себто "той, хто *бариться*", *повільний*. Або таке. Перед большевиками Українець на сході, коли говорив *покрасити*, то мав на увазі те саме, що й Кацап, коли казав *украсить*, *скрасить*. Так що ми мали декілька синонімів: *прикрасити*, *оздобити*, *бути окрасою*, *скрашати*, *окрасити*, *покрасити*. Тритомний словник 1980го року чомусь уважає, що українське *покрасити* має бути синонімом до... *помалювати*!

87) Або таке. Спробуємо знайти переклад слова "сыщик". Виявляється, нормального перекладу просто... не існує! Єдиний відповідник, який подається без поміток – *детектив*, що є спільним запозиченим словом як української, так і для

ро́сійської мов. Решта відповідників, властиво, заборонені цим словником для повсякденного вжитку: *шпик*, *нишпорка* кваліфікуються як зневажливі, *слідець*, *слідчий* – як застарілі. Прикладів меншевартісного упокорення української мови у цьому (й досі найповнішому) академічному ро́сійсько-українському словнику знаходимо більше: рос. *створка* книжкової оправи має виключно "застарілі" відповідники – *застібка*, *застіжка*; рос. *останки* теж не має відповідника, окрім "застарілого" *рештки*, *забутки* та "розмовного" *останки*. А може, ми усю українську мову віднесемо до "застарілих", та й баста?

88) Дня 30го січня 2001го року, виступаючи через Львівське радіо, обласний епідеміолог замість дивоглядного, але "освяченого" словником терміну *опірність* (організму), могла-би вжити слово *відпірність*... якби вона ЗНАЙШЛА його там, у цьому, за перепрошенням, "українському" словнику. Серед українських перекладів слова *наездник* (їздець, вершник, їздун, верхівець) знаходимо кальку *наїзник*; також ПРИСУТНІ у словнику: *угон* (чому не краді́ж, уєм?); *протиугонний* (забезпечувальний, противідгінний, протиуємний – кажемо: "зłodій *відігнав* або *займив* (уймив, уйняв) моє авто"); *славний* (молодець, козак-хлопець); ти *славно* попрацював (кажемо попрацював *на славу*) – телеканал "Інтер", кінофільм "Лід", 16го січня 2002го року; давати *дьюру* (дременути, дряпнути, подрапцювати, драпцем манжати); *рукоятка* (руків'я): "троянда і хризантема на *рукоятці* його револьвера" (канал "1+1") – якщо Вас не знудило від запаху свіжої пелюсткової цноти, розмазаної по кацапській *рукоятці*, то це знак, що Ви уже готові до "українського" суспільства-2000, принаймні – з лінгвістично-естетичного боку.

89) Сама Висока "Надзірна (Національна) рада", похапцем перекладаючи з ро́сійського *вещатели* (чому завжди танцювати починаємо від московського порога?), запроваджує термін *мовники* для користувачів етером. Адже *мовник* – це є просто *лінгвіст*. А той, хто *мовить* зветься *мовець*. Панами від культури варто-би знати!

90) Далі: *казначейство* (державний скарб, скарбниця, скарбнича палата; повітова скарбі́вня; підскарбій, скарбі́й); Міністерство фінансів оголошене *держателем* (утримувачем) іпотеки – радіо, 1го квітня 2004го року; *розстрочення чи відстрочка платежу* за податковим зобов'язанням (розтягнення, відтермінування, перенесення оплати, сплати податку) – радіо, 28го листопада 2001го року); парадний *розрахунок* (рос. *расчёт*, укр. *стрій*) – улюблений совково-казенний термін коментаторів різноманітних військових парадів на честь "незалежності"; *пари́* ментолу з евкалиптом (у множині!) – реклама на 1+1; в українській мові *пара* вже означає збірне поняття і множини не має, як ми вже зауважили раніше на стор. 17; ще говоримо *ви́ пари*, *дух м'яти* і т. ін; *скрипач* (скрипаль, скрипак, скрипар) – "Поступ", 2го вересня 1999 р.

91) "Експрес" дня 26го квітня 2001го року (сторінка 9) цитує слова працівника Львівського обласного центру зайнятості: "ніхто тобі хорошої роботи на тарілочці з голубим обідком не *піднесе*". Нумо замислімося. Доходимо трьох висновків:

1. цитата не була взята в лапки, так що писака до "Поступу" міг-би, якби *вмів*, якби *переживав* за якість, за мову свого продукту, і, зрештою, якби дотримувався

громадянської позиції, – міг-би відкоректувати;

2. працівниками згаданого Центру наймають "інтелектуалів", які за вершину дотепности мають кацапські приказки базарного рівня;

3. тритомний ро'сійсько-"український" словник 1980(1)го року, на шкоду українській мові, дійсно дозволяє вульгаризм *обідо́к*; словник Грінченка – ні: *обіде́ць, обвідка, (об)лямівка, окрайка, смужка*. Ро'сійська приказка дослівно перекладалася-б так: "на тарелі зі синім *бережком* не *подасть*"

92) Далі: *зайве* і найкраще тому свідчення – "Проти ночі", 2го вересня 1999 р. Перед нами узаконений підсоветським тритомним словником 1980го року кумедний алогізм: мова йшла про додаткове, іще одне свідчення, але аж ніяк не *зайве*, себто *непотрібне*. *Роздольні* пісні (привільні, розлогі); *очаровувати* (не в розумінні *причарувати*, а в значенні *заворожити* своєю чарівністю); *хваткий* горішок (чіпкий, беручкий). Згідно зі словником Грінченка вказане вище значення слова *хваткий* (чіпкий), якого йому надав недолугомовний "український" Інтер на афіші відповідного фільму, і яке підказане співзвучним ро'сійським "*хватать*", – взагалі НЕПРИЙНЯТНЕ: *хваткий* повинно мати такий-же сенс, що і *швидкий, меткий, хапливий* (що діє *похапцем, хапається*, але зовсім не той, хто *хапає*). Відчуваєте, наскільки глибоко, на якому витонченому рівні перекривляється семантика мови?

93) Руйнівна сила існуючих словників полягає ще і в тім, що вони ЗАБОРОНЯЮТЬ вживати деякі поширені серед Українців слова. Ті самі слова, які і за Советів були песиголовцями-русифікаторами "затавровані" як "нелітературні". Дивуватись, звісно, немає чого – ЦЯ держава, за ознакою пануючої нації та пануючої еліти, нічим не відрізняється від попередньої. І все-ж. Під Советами Ви переступали поріг ВОРОЖОГО торгового закладу у ВОРОЖІЙ державі – ССРСР. І купували *туфлі*. Тепер приходите до УКРАЇНСЬКОЇ крамниці в "УКРАЇНСЬКІЙ" державі, але й надалі купуєте... *ті самі туфлі*. А де ж Україна? Виявляється, продавець НЕ МАЄ ПРАВА на ярлику написати *мешти*, бо у "ведомостях" значаться саме *туфлі*. Тільки, що нині оці *туфлі* уже перестали бути неприємним символом ро'сійської окупації. Сьогодні вони вписуються в атмосферу "рідного" суспільства, босяцького розгульно-алкоголічного "патріотизму", причепуреного дипломами про вищу освіту. Сьогодні ці "туфлі" з "брюками" поєднуються з РІДНОЮ державою, з "безпределом" етносів, віросповідувань, визнань, "демократії", рогатого американо-"окультурення" – і все то те наше, місьцеве, самогонно-свійське, ріііідне. Включно з *туфлями*. Я поцікавився у крамниці, в чім річ. Поки-що продавчиня ще й сама обурювалася тим, що її може переслідувати "українське" КРУ за звиклий напис "*мешти*" на товарній наліпці. Те саме можемо сказати й про такі, до неможливості дратівливі, назви товару, як *апельсини* (помаранчі), *лимони* (цитрини), *вафлі* (андрути), *ізіум* (родзинки). Повірте, я, де маю силу, – звертаю увагу, але чи може сама одна людина протистояти усім та усяким інтерівським, без перебільшення, ворожим до української мови, супровідним гендлярським документам (фактура, накладня́, подоро́жня, иньше...). За цими документами, за цією огидною лексикою, – вся сила проклятої слабописьменної

української бюрократії, вся сила Закону, Адміністрації, Уряду... Опір зламано. Можемо бути певні, що в "рідній" державі, в такому короткому терміні, про який і не мріяли советські русифікатори, увесь Західний край забуде про *мешти*, так що і цією пікантною особливістю галичанин перестане відрізнятися од щирого Кацапа

94) На одному лиш прикладі переконаємось, як виглядає логіка омосковщення за посередництвом меншевартісного словника. Французько-український словник для школярів (це коли формується людина і її мова!), "Вища школа", 1982, ред. Б. І. Бурбело. Слово *gueule* має в перекладі такі відповідники: *паща, зів, глотка, горло*. Звідки узялась *глотка*? Тритомний українсько-ро́сійський академічний словник 1980го року освячує це гріхопадіння, подаючи, однак і правильні відповідники: *горлянка, пелька, хавка*. Можна зрозуміти редактора цього підсоветського словника, який був просто змушений впроваджувати усяке сміття до української частини, аби словник побачив світ. Що, однак, керувало діями редактора скороченого словника для школярів, який успішно уникнув українського *горлянка* на користь ро́сійського *глотка*? Нічим иньшим не пояснити, як тільки *лінгвістичним яничарством*.

95) Історія проникнення слова *глотка* до українських словників є повчальною. Словник під редакцією Грінченка ще у 1907му році *не знав цього слова*. Але-ж "*глотка*" не позначає ані якогось нового технічного поняття, винаходу, ані не відображає розвитку лексики соціальних чи економічних наук, не є, зрештою, якимсь новочасним запозиченням з чужинецьких мов, необхідним для осягнення глибин чужої думки. Не є воно і запозиченням з ро́сійської *вишуканої* мови, з ро́сійського письменницького чи салонного красного мовлення. Це звичайний вульгаризм, який, коли вірити словникам, втратив свій вульгарний відтінок (чи таке буває?). А от українське *пелька* вперто супроводжується приміткою "вульгарне". Виглядає так, що українська мова протягом століть не виробила назви для органу, яким здійснюється акт ковтання, і тільки у ХХму столітті Українець навчився у Кацапа, як називати частини свого тіла. Смішно. Тільки, що укладачі словників не відчують тут жодного парадоксу, на жаль. Тим часом, ро́сійське "не вульгарне" *глотка* походить від "не вульгарного" *глотать*. Чому-ж похідне від українського *ликати* (себто – ковтати) має вважатися "вульгарним"? От і вся таємниця!

Національна податливість і національний склероз

96) Коли покупцеві спотворені німецькі *туфлі* все-ж ближчі, чим турецькі *мешти*, а *брюки* разом з *брючною лентою* гріють пах ліпше від *штанив*, оброблених *лиштвою*, то йому напевне смакуватиме як *ветчина*, так і *вітчина* (вепровина, шинка), так само, як "*ізіум іранський без кісточок*" (родзинки без камінців). Щось подібного не раз лунає з телевізійної говорильні, а от у цісарсько-королівському (Imperium Austria, Regnum Galicia) столично-княжому Львові під пильним оком скрайньо-патріотичного управління "культури" подібну московщи́зну множать – на етикетках, на товарних ярликах, у супровідних документах, тощо – і вона поступово витісняє традиційну

говірку. Мене, корінного львів'янина, перестають розуміти такі-ж корінні галицькі дівчата за прилавком skleпу, коли я прошу *лиштеу* до штанів, питаю, чи є в них крупа на *мамализу* (*кулешу*), або чи в господарському магазині мають *шляуф* (*шляух*) на продаж. Таке враження, що я опинився шляк знає де, лиш не в рідній Галичині. З тих-же цілком офіційних причин ви не зможете віддати книг до *оправи*, бо платити прийдеться не за оправу, лиш за *перепліт*, і не згідно з цінником, навіть не за звичним уже онімеченим французьким *прейскурантом*, а зовсім по-новому, як і личить в оновленій українській сім'ї – за Інтеро-американським *прайс-лістом*. З українською державною печаткою. І проситься не плутати зі звичайним листком: "ліст" – колись вимовляли "ли'ста" – значить "перелік". Задля справедливости щодо Советів, і водночас для ілюстрації сили офіційного незалежно-державного "українського" невігластва, зауважу, що такої макабри, як *перепліт*, жодні, навіть найбільш зсоветизовані словники НЕ ДОПУСКАЛИ до вжитку. Але хто в наш час буде слідкувати?

97) На перипетіях слова, котрим називаємо кавалок паперу з переліком цін на різні товари або послуги, можна-би штудіювати глибину ницости галичанського словотворення. Німці запозичили у Французів "*prix courant*", переробивши перше слово на свій лад: "*preiskurant*". Хоча галичани й кичаться тим, що культуру (швидше, цивілізацію) черпали просто з Європи, то все-ж струмочок по більшості тік через Польщу. Галичани, однак, відмовились наслідувати добрий польський приклад – вживати рідне слово "цінник" (у поляків – "*cennik*") і зупинились на запозиченому "з других (німецьких) рук": *прайскурант* (словник О. Скалозуба, рік 1933, Коломия). Слід здогадуватись, – з міркувань чисто "політичних", з причини ґерманофільства, себто. Але ось надійшов "освободитель", котрий має й досі ту хибу, що усе західне сприймає формально-поверхово, і котрий ніколи не вмів правильно читати німецьких слів – та й привчив галичан до *прейскуранта*[\[15\]](#). Ну, а наш "інтелігентний" свинопас із вищою освітою "рад старатись". Нині маємо вже четверте угодницьке переінакшення – *прайс-лі(?)ст* – винахід англомовних комсомольських нуворишів, спадкоємців "і сили і слави" (Т. Г. Шевченко) старшого братово'го покоління з червоними зірочками на синіх кашкетах – і знову-ж з кацапським прононсом. Не можу стверджувати, що добре советське "прейскурант" зовсі'м вийшло з ужитку. В столиці галицької освіти і науки, колисці відродженої "Просвіти", термін "прейскурант" успішно замінив таку банально-українську назву, як "перелік". Нині можемо зустріти "прейскурант" чого-б там не було. При'міром, в затишній кав'ярні "Торти" при вулиці Дудаєва 14 у Львові протягом лютого 2002го року можна було за безцінь насолоджуватися плеоназмом "прейскурант цін".

98) При усіх цих численних метаморфозах, єдина ціха українського "інтелігента", яка ніколи не зазнавала жодних змін, – це тверда і переконана готовність винюхувати смороди з-під волохатого задка Інтера, незалежно від будь-якого, якнайрізноманітнішого, його *расового* типу, аби лиш на карку носив грубого золотого ланцюга (можна з хрестом).

Відступництво на ґрунті державного дебілізму

99) На найвищому державному рівні маємо справжні екземпляри легітимної безграмотності, яка межує з усвідомленою антиукраїнськістю. Яким-же потрібно бути анальфабетом у справах мови, щоб збірку (зведення, збір, зібрання, збірник) державних законів назвати "*зводом*" – словом, до якого синонімами є: *знищення, розорення, обман, пастка*. Без сумніву, під такою лінгвістичною знахідкою стоятимуть підписи і Міністра права, і Голови суду. Не стояли-б, якби ці достойники (достойниці) не були випускниками номенклятурного факультету, або, принаймні, якби мали зелене поняття про українську мову. Якби їх турбувала її доля. Мені заперечать, що такий фантастично-дерев'яний "переклад" ро'сийського "свод законов" легалізовано у підсовєтському тритомному ро'сийсько-українському словнику 1980го року. На що я відповім, що потрібно дуже глибоко ненавидіти українську мову, аби внести подібну макабру до словника. Ще одна перла "української" юриспруденції (вказую лиш на те, що випадково втрапило мені до вуха завдяки "національній" телевізії; як насправді розмовляють професори на лекціях права – намагаюсь не думати): "дізнання оголошується закритим". Слово *дізнаватися*, без сумніву, українське. Але-ж можна висловитися ще і таким чином, аби не різало вуха казенним москальським терміном "*дознание*". Наприклад: *вивідка, вивідування, розвідка* (ми кажемо на всілякі дослідження – наукова розвідка), *випитування, довідування, напитування...* Різні репортажі з приводу справ, пов'язаних із Законом, нехотячи несуть казенно-московський відтінок: "*запитали* про матеріяли про *пригнічення* ЗМІ", "*запросили* докази того, що влада втручається в діяльність (чому не до діяльності?) ЗМІ" ("Поступ", 7го жовтня 1999 р.). *Запрошують* на уродини або до сповіді. Про всілякі "матеріяли" роблять запит, або шлють *вимогу*, а ще краще – *просять* (слово *просити* не мусить супроводжуватися прикметником *уклінно*; *просити* – це не синонім до *випрошувати*). "*За гравця запросив два мільйони фунтів*" – клясичний приклад недолугого мавпування за способом звучання кацапського оригіналу (гляди стор. 41): *запрашивають* (УТ 1, 1го серпня 2001го року, 2250). Інший різновид помилки: "Ісламська армія Іраку заперечує, що вона *затребувала* п'ять мільйонів викупу (Тетяна Ємченко, радіо Ера-FM, новини, 8го вересня 2004го року). Українська мова у подібних ситуаціях дозволяє використовувати інші слова: *правити, заправити, запрохувати, вимагати*. Хотіти лиш потрібно хоча-б чимсь відрізнитися од Кацапа (а краще – всім!).

100) Коректори чи редактори – вже не знаю – теж не виказують найменшого бажання попрацювати для покращання мовної культури, не виявляють яких-небудь хоч слідів гідної і незалежницької мовної політики. Замість послідовного самостійно-критичного стосунку до про-совєтських словників, замість політики розумного фільтрування цих словників, коректори, навпаки, виказують час від часу якусь нетрадиційно-кумедну шарпанину, як ось у наступному прикладі: у сов. словнику "*овен*" з малої букви признане застарілим на користь *барана*, зате "*Овен*" з великої букви застарілим чомусь не вважається. Більш того, українська мова, слід припустити,

не доросла до права присвоювати на власний смак імена знакам Зодіяка, бо астрологія все-ж наука, і для хлопської мови її пороги зависокі... На відміну од польської мови, бо там маємо "Барана". І от замість *Барана*, *Бука*, *Діви* – наші панюсі ворожать на москальських *Овена*, *Тельца*, і... лядську *Панну* ("Virgo" в українській мові – зовсім не панянка, лиш дівиця).

101) Під Советами легко було завдати якої-завгодно шкоди українській мові. Тепер стало іще легше. Сказати, що ми пожинаємо плоди попереднього режиму, було-би безпідставним оптимізмом. Не пожинаємо. Сіємо. Пожнемо через 10 років. Події культурного життя, керунок, в якому прямує суспільна свідомість, розвиток політичних подій – усе свідчить, що Інтер має серйозний намір розв'язати українське питання якнайшвидше і остаточно. Аби не брати зайвих клопотів ще і до двадцять першого століття зі собою. Епохальне завдання Інтера полягає в тім, щоби у третьому тисячолітті не залишилось жодної живої душі, яка моглаби піддати сумніву міф про його, Інтеракосмополіта обраність. Зрозуміло, що найпершим має бути стертий з пам'яті Історії найреальніший і найправдивіший конкурент – українство.

Піт і парфуми самовідданих "каменярів"

Коли українська інтелігенція є ... коли вона бореться, то чому ми не чуємо про цю боротьбу, не бачимо наслідків її?...

(М. Міхновський. "Самостійна Україна")

102) В минулому праця лінгвіста і праця письменника нераз поєднувалися. І така поєднана праця мала переважно самовідданий характер. Бо Українцеві, за його рідну мову, ні колись – цар чи цісар, ні в пост-советську епоху – заднім числом з КПУ вибулий комуніст-ідеолог, за сумісництвом – "не залежний" від Москви і чомусь "Перший" президент[16] з "ретро-упівським" волинянським корінням, ні колишній голова української помісної філії військово-промислового "Союзу (слово-ж бо яке любе!) промисловців" пана Вольського, за сумісництвом – "український" гітарист-посадник, який донедавна не здогадувався про існування української мови, ні оздоблений золотим ланцем бритоголово-пейджерний Інтермеценат, зі своїх офшорних рахунків платити не будуть. Іван Франко виснажливу, практично неоплачувану працю задля українства називав "песячим обов'язком", якого сповняється перед тими, хто дав Тобі життя ("Niесо о собіє самут"); вічним боргом, якого сплачується за усміх долі, що підкинула Тобі шанс здобути освіту в етнічно— та етично— ворожому суспільстві... Ну то як з тим обов'язком, панство літератори та науковці? Навіть проста комп'ютерна компіляція двох єдиних більших словників, які можна назвати не-русифікованими: Уманця і незакінченого словника під ред. Кримського, плюс механічне комп'ютерне обернення словника Грінченка, плюс просте виділення червоною фарбою русизмів у тритомному підсоветському словнику 1980го року – вже-б дало якусь основу для подальшої докладнішої праці. А користувач отримав-би вже нині, поки вщент не опаскудився, якийсь, хоча і недосконалий, зате не про-московський орієнтир. Одномовні тлумачні словники української мови, що їх уже маємо аж два – річ хороша для багатого суспільства, а також для дослідників мертвих мов. А для того, щоб протистояти обрусін-

ню, необхідно мати са́ме ро́сійсько-український академічний словник. Якого, де-факто, ніколи й не було. Аби користувач зміг довідатися, як не слід висловлюватися, які не слід вибирати відповідники для понять, імпортованих з ро́сійської мови, або з Заходу, але знову-ж таки – через посередництво ро́сійської мови; щоб зміг перевірити сам себе (бо переважно ми без зусиль вгадуємо, а найчастіше просто *знаємо наперед* ро́сійський оригінал української кальки). Щоб людина могла звідати, як гарно ті чи інші речі наші батьки називали, та до чого слід повернутися; з якого багатого арсеналу можна вибрати відповідник до старого чи щойно вилупленого Інтер-русизму; які мальовничі, глибинні, вузько помісні, – але вповні українські, – діалектизми очікують свого часу для поширення, відродження, збагачення і оздоблення Вашої мови, очікують на час використання їх для назовництва навіть і нових понять, які з'являються щоденно. Немає такого словника.

Гнітюча "нормативність"

103) Два слова про "нормативність". Зрозуміло, що учням у школі слід викладати якийсь один правопис. Але чому мене, людину сак-так освічену, а найважливіше – такого, що сприймає мову не як формальність, а як живий шмат власної душі, як вразливу часточку один раз даного життя – чому мене якийсь гугнявий Інтер має вчити "правильної", на його капраний погляд, "нормативної" вимови і пов'язаного з нею правопису? Я-ж не матиму нагоди вдруге пережити оце життя, коли Інтер здохне і я собі заговорю та попишу, як мені підказує моє походження. Хто тут врешті повинен мати слово? Капарський москвофіл, замудрагелений "компромісний" професор, чи Українець з роду? Може для якогось посіпаки його "сленг" не має відношення до "їх" літературної мови. Але-ж і посіпака за рідний "базар" стане горою. А для мене літературна мова – оце і є мій щоденний "сленг". Оце я і є той *Українець*, що Ви його по університетах, яко етнос, вивчаєте, мову його досліджуєте, аналізуєте, пишете дисертації, наукові праці, видаєте "нормативні" словники... одним словом – капарите МОЮ мову. Чи не хотіли-б довідатися, як *він сам*, отой *Українець* – об'єкт Вашого мовно-етнографічного дослідження – оту Вашу працю бачить? Бо мав-би, згідно з Вашими премудрими "нормами", висловлювати *своє* наболіле, а не *Ваше*, шановні дослідники та *нормувальники* МОЄЇ *МОВИ*!

104) Отже-ж так. За Советів у школі вчили писати та читати по-українськи *неправильно*. І воно не дуже було приємно знати, що правильний правопис від тебе ховають, абись-ся змосковщив. Але краще правда, хоч і гірка, чим дурнем несвідомим вирости. За яким-же правом, панство нинішні укладачі словників, Ви і сьогодні стоїте на заваді тій добрій справі, аби "медія" наші – та й ми разом з ними – заговорили мовою Грушевського, Франка, Кримського? Оправдовуєтеся тим, що час уплив? Хіба-ж то зло перестало бути злом, злочин – злочином від того, що протягом довгого кавалка часу вони торжествують? Мені виглядає справа простіше: багато-хто аж так старанно большевикам до рота заглядав, що з того всього і сам берега пустився; настільки

далеко в багно советського "осучаснення" заплив, що назад в пенсійному віці вже і ліньки, і сили немає повертатись.

105) Як доросла людина, я мав-би володіти правом вибору. У словниках Грінченка, Голоскевича закладено прецедент **різнописання**: на́рід – народ, и́нний – інший – инчий, инакий – инакий, ниць – ницьма, м'який – м'який, вийняток – виняток, ріжниця – різни́ця, тощо. Справедливо, що мову слід час од часу очищати від неохайностей. І ось тут шалено все залежить від того, що́ за вчені люди до цієї справи беруться. Про-польськи настроєний укладач словника не вилучить з нього ані варіанту *инчий*, ані, скажімо, *жаден* (жодний), або слова *хтіти* (хотіти) (всі ці варіанти присутні як у сл. Грінченка, так і в сл. Голоскевича – як визнання їх уживаності в ті часи). Знову-ж, про-московськи настроєний укладач не викреслить *туфлі*, зате опустить *мешти*, аби зливались дві "братні"... Мислю, що розумний та справедливий *про-український* укладач мав-би залишити усі варіанти, але обов'язково з поміткою, що то – полонізм, а иніше – русизм, і т. д. Таким чином, читач мав-би нагоду свідомо вибирати свою стежину – посеред сміття, чи серед чистих квіточок. Прихильний до українства укладач впровадив-би, наприклад, слово *шнурівка*, якою ми тут в Галичині від часу давнього шнуруємо черевика, аби люд нарешті перестав користуватися кацапськими *шнурками* ("зав'язати *шнурка*" – ось як вчаться говорити наші діти (!) – мультфільм "Чергування Хельди"). Хоча таке значення відсутнє не лиш у советському словнику, але, скажимо, і у Грінченка (там *шнурівка* – те саме, що *корсет*, або *шнуровиці*). Оце-б і був приклад *про-українського* осучаснення. З прикрістю мусимо ствердити, що недоліки підсоветських словників успішно перекочують і до серії т. зв. "Нових" видань. Признаюся, заощадив я собі нервів, і не листав докладно цих "Нових" словників. Може й багато змінилося в них на краще, хоча віриться важко – адже-ж ще й досі не маємо хоча-б нормального правопису. Візьмімо для прикладу, словник під ред. Світлани Яківни Єрмоленко 1996го року. Як і за Советів, читач даремно шукатиме там *мештів*, зате *туфлю* (в українській частині!) знайде легко; так само і *шнурок* (той, що від черевика) далі ніяк не може стати *шнурівкою*. Берімо "Новий російсько-український словник-довідник юридичної... і т. ин. сфери" 1996го року, редактор той-же. Тут уже вжито термін "валютно-фінансова *суперечка*", але й тільки того щастя, бо в загальній позиції "*спор*" і надалі перекладається як "*спір*", і ані руш. Так само "*свод*" (кодекс) стоїть на смерть: "*звід*", та й годі. Зауважте, ці словники видані у серії "Бібліотека державного службовця" – службовця чиеї держави, хотів би-м знати? А ще хотів би-м вздріти *фасе* головного редактора – що це за нормативну таку пані Світлану Господь зіслав на Україну в час її "національного відродження"?

Експерименти

106) Не всяка неоковирність пов'язана зі зросійщенням. Пробується також переводити якісь експерименти, що так скажу, не до кінця для мене зрозумілої орієнтації. Непотрібні експерименти. Якщо я згідний, що варто відійти від "процента" і

призвичаїтись до вповні логічного "відсотка", то вже ніяк не можу зрозуміти, який сенс лежить в тім, аби франко-німецьке слово "карта" замінювати англо-польсько-американським "мапа". Далеко не кожен Українець є прихильником навернення до спольщеної говірки передвоєнної Галичини. Особливо, якщо згадати, скільки свого часу сил було вкладено у спротив полонізації. Вдавалися навіть до такого способу, як штучне вживання окремих русизмів, краще сказати – давньо-українізмів, аби лиш протиставитися спольщенню. То навіщо цофати назад? Скажімо, у моїй свідомості звук "т" у слові "катедра" не викликає жодних інших емоцій, як лиш згадку про насильницьке окатоличення, яке рівнозначне було спольщенню. Не таке воно усе безневинне, коли згадати, що у цей спосіб розбивались родини. Пора облишити примітивну політику лінгвістичного сягання каштанів чужими руками із вогню: спочатку германізуємось та русифікуємось, аби не спольщитись, пізніше – назад полонізуємось та американізуємось, аби не зросійщитись. То ми Українці, чи хто? І вже зовсім парадоксально, що ті-ж самі засоби масової інформації, які призвичаюють Схід до слова "мапа", вже більше, як півтори року, тероризують Захід неприродним наголосом у словах "свята́" і "пра́вий". Мені зрозумілий потяг до унітаризму в Українській державі (якщо-би він насправді був!). Та все-ж не варто випробовувати глибини всеукраїнської державницької свідомості Західняка в такий ризикований спосіб. Моя особиста готовність до самозречення і до відмови од галицької говірки на користь Соборної української мови аж так далеко не сягає, щоби я ще за свого притомного життя зміг призвичаїтись до подібних наголосів. У 1929му році українські харківські укладачі словників виказували більше виrozumіння, чим нинішні київські: поруч з наголосом на останньому складі у вимові таких іменників у множині, як *жита́* і *поля́*, тодішній правопис Голоскевича дозволяє двоякий наголос у називному відмінку слова *лі́та́*, і один-однісінький наголос (але не той, що є нині таким офіційним) – у називному відмінку слова *свя́та*! Можливо, десь на Сході і вимовляють *свята́*, але словник Голоскевича вважає, що накидати цю вимову усенькій Україні було-б занадто. І має рацію. На відміну від сьогоднішніх "унормалізовувальників". З другим випадком наголосу, у слові "*пра́вий*", непорозуміння є тоншим і сягає глибше. Подвійний наголос, "*пра́ви́й*", у тому значенні, яке є антонімом до слова "*лівий*", признають всі словники. А от для значення "*вірний, правильний*" – дійсно подається лиш один-єдиний наголос: "*пра́вий*". Задаймося, однак, питанням: яку семантику насправді має це друге значення слова "*правий*"? Сьогодні замовчується факт, що слово "*пра́вий*" переважно вживалося Українцями як синонім "*пра́ведного*". Звідти і наголос. А в значенні простішому – "той, хто має рацію" – воно вживалося рідко! Словник за ред. А. Кримського (IIIй том під ред. С. Єфремова) подає ось які поширеніші (на той час) переклади ро́сійського "*быть правым*": *мати рацію, мати слушність, ваша правда*. Переклади ро́сійського прикметника "*правый*": *справедливий, правдивий, невинний, безневинний, безвинний, неповинний*. Чому, на милість Божу, "медія" учепилися, як вош кожуха, одного-єдиного, зі всіх синонімів найменш характерного для української мови, – синоніму "*пра́вий*"? Коли вже така доля, то варто

було-б якраз у цьому місці та й підкріпити тезу, що "мова розвивається" – лиш не в бік злиття з московською, а в тому керунку, до якого закликали класики – "геть від Москви!". Можна-ж було впровадити до словника наголос "*прави́й*" також і в розумінні "той, чия думка вірна". І не боятися гріха ревізіонізму супроти академіків Єфремова та Кримського – хіба-ж могли вони передбачити, що таке рідкісне значення слова "*пра́вий*", знамените хіба що своєю спорідненістю з ворожою мовою, стане найпоширенішим в українських "медіях" по-советських часів!

Словники – іще раз

107) Політично заанґажованому читачеві може здатися дивним, що я практичне пригнічення сьогоденного українства вбачаю не стільки в заморожених сибірськими морозами кістках патріотів, скільки у відсутності якісних словників та підручників чужих мов для Українців. Тут багато особистого. У школі я користав з англо-українського словника на 25 тис. слів. У студентські роки справив собі словника англо-ро́сійського на 70 тис. Це було 11те видання під ред. Мюллера, 1965го року. У 1974му році УРСР спромоглася нарешті видати англо-український словник на 65 тис. слів, багато в чім просто переписаний зі словника Мюллера, лиш на хохляцький лад. Нині Без'ядерно-Незалежна пропонує своєму науковцю англо-український словник на 125 тис. слів і поруч – англо-ро́сійський на 250 тисяч, як і слід було сподіватися, на "но́вих" реформаторсько-ринкових засадах: обидва за 145 патріотичних гривень, що лиш не набагато є менше від середньо-місячного рівня зарплати-винагороди (у 2000му році) за відданість Демократії, Ринку та Західному безнадійно-цивілізаційному "векторові". Як бачимо, кацапське не завжди дорожче, зате завжди ліпше. Тепер уявімо собі, що в силу своєї безпорадности Ви не змогли емігрувати і продовжуєте дурияти близьких неприкрито-голодним патріотизмом свідомого українського науковця, що з власної невимушеної волі залишився погинути разом з ненькою-Україною, замість вчасно чкурнути вслід за менш патріотичними, але більш зарадними колеґами. Одним словом, Ви намагаєтесь щось тут на голодний шлунок "творити". Оскільки на Заході все уже давно створено, – Ви змушені багато читати (по-їхньому) – і ось Ви, під нестримним напором наївно-відчайдушного патріотичного поривання свого внутрішнього Я, з необґрунтованою, але такою жада́ною гордістю українського свідомого "науківця", сягаєте по англо-УКРАЇНСЬКИЙ словник. Якщо Вам пощастить, Ви дійсно знайдете там необхідну варіацію перекладу – як правило, тривіальну кальку з ро́сійського. В гіршому випадку, коли у Вас виникла потреба перекласти щось серйознішого, – потрібного слова (або значення) Ви не знайдете зовсім. Пора сягати по словник кращий, повніший, яким, як ми домовились, є словник англо-РО́СІЙСЬКИЙ. Якщо Ви іще не спромоглися купити до цього часу жодного, і за кожним серйозним перекладом літаєте по словник до бібліотеки, чи вистарчить у Вас патріотизму та грошей, аби придбати у власність відразу обидва словники – за 300 грн.? Бо один лиш англо-український справі не зарадить – бігатимете до бібліотеки і надалі. З чого випливає, що

серйозна наукова діяльність – не для патріота. В усякому разі наївного. Якщо Вам дорогі засади лінгвістичної охайности, Ваші митарства лиш почались. Не завжди, але часто, в нашому зрусифікованому середовищі трапляється, що Вам бракує ясної думки, бистрого розуму, не заціпенілої від голоду, холоду, від нескінченних життєвих клопотів, від змагань із хамськими галицькими чиновниками, – притомности мозку, щоби одразу впасти на український відповідник витончено-вишуканого, єдино доцільного ро'сійського перекладу. Найкращий на теперішній час, тритомний, у 1980му-1981му роках якимсь чудом виданий ро'сійсько-український словник далеко не завжди допоможе. Вище вказувалося, які "перли" за советськими критеріями вважалися і, стараннями яничарів-лінгвістів, по нинішній день вважаються "нормативними". Справжня інтелектуальна Голгофа безконечного порпання у власній пам'яті, перелистування Грінченка, Уманця, Кримського, Скалозуба, иньших передвоєнних словників чужинецьких слів, все-ж може увінчатися успіхом. І ось Ви гордо несете кілька своїх абзаців-шедеврів неповторного українського перекладу англомовної інструкції до виготовленого у Тайвані порохо-брудо-смоктально-втягального пристрою, призначеного для ново-укра'їнського слабо-язычного споживача... Несете недоуку-коректору, який Вашу виснажливу працю тут-же забракує в силу "малопонятности". За цей час Кацап, послуговуючись розвинутими ро'сійсько-мовними засобами, напише дві дисертації, уникне докорів націоналістичної совісти, зап'є, за крилатим виразом татуська, "стаканом водки" і забуде всі проблеми. Щоб жити і творити свої діла далі. Може, хтось іще досі не зрозумів, чому Остроградський писав французькою, а Пулюй – німецькою? Найпечальніше в цій ситуації – що **нікому немає діла до агресії Інтер'язычія і до виродження україномовного загалу. Українець кинутий напризволяще власними лінгвістами.**

108) Мені закидають суперечність: нема словників – погано, є словники, хороші й дорогі, – теж погано. Відповідь проста. Українське слово **не може бути предметом комерції**. Це паршивий ринковий обман, коли Українець раптом виявляє, що бути патріотом – привілей багатих. Не подарую ніколи гидотного відчуття, коли я не зміг купити своєму хлопцеві квитка на першу імпрезу "Українська молодь – Христові", що відбувалася 8го вересня 1990го року на стадіоні Україна. Не було грошей в кишені наукового співробітника, та й годі: самі борги за вікт на душу тиснули. Коли спостерігаю розтовстілих виряджених матусь галицьких "пластунів" – завжди спливає перед очі фото моєї, молоденької на той давній час, матері в колі босих сиріт дитячого садочка "Рідної Школи". Ці босі сироти пізніше рятували честь України. Не знаю, чи захистять чиюсь честь нинішні комп'ютерні пластуни. Знаменитий винахід Горбачова: *до нині партія за всіх дбала, а від нині ви самі собі винні, – партія умиває руки*, – зовсім даремно і нерозумно був підхоплений "націонал"-демократами, помішаними на анти-соціалізмі. У висліді ми не одержали ані ринку, ані демократії, ані національного відродження. Не є тут моїм завданням переконувати Читача, що комуняцька партія таки повинна заплатити. Мене лиш обурює, що українські ринково-європейські демократи плутають *працьовитість* з вмінням *ошукати*. Бажання і готовність

докласти рук – з *можливістю* для *непродажного* *Українця* це зробити. Триста років Москаль грабував українську культуру. А тепер "ринкові демократи" переконують мене, що я повинен свою українську мову за гроші відкупити в Інтера назад. Пощо мені така держава, коли моя культура перебуває в цій державі на тих-же ринкових умовах, що і в Канаді: хочеш мати – плати! Правда, в Канаді держава допомагає національним меншинам. В Україні національним меншинам допомагають інші держави – Москалі, Мадяри, Чехи, Німці, Жиди, Поляки. Українській меншині не допомагає ніхто. Хочеш мати україномовне компютерне забезпечення – плати. Хочеш мати словника – плати. Хочеш мати вихованих у християнському дусі дітей – плати. Або будь членом галицьких "аґраріїв", або прямим нащадком привілейованого галицького ксьондза чи адвоката у десятому коліні.

109) А от большевики вміли тим матер'ялом, на поширенні якого їм залежало, і бібліотеки, школи заповнити, і мури на вулицях пообклеювати. Бери – не хочеш. Розумні були большевики. І розумними залишилися. При банках, фірмах, холдінґах, в уряді, та й просто так. Що-ж до українського "ринкового демократа", то він, вірний своїм ідіотичним ринковим "принципам", продовжує борсатись і переконувати мене, що я у своїй Україні за свою українську мову та ще й повинен платити. В той час, коли вчорашні большевики на чолі з одним чи другим Азаровим тихенько лічать прибутки від платників українських податків. То хто сам собі суперечить, панове?

Трохи про назовництво

...наука чужою мовою не пускає в людині глибокого коріння...

(Іван Огієнко)

Треугольник понятнее ромба для каждого, говорящего порусски. Заставляя детей мучиться с иноязычными "файлами" или "байтами", мы автоматически создаём среду баксов и киллеров, за чем следуют предпосылки технологического отставания.

(В. И. Арнольд, "Успехи физических наук", том 169, №12, 1999.)

110) Залюбленим у західну цивілізацію хочу звернути увагу не так на рівень її досягнень, як на властивий їй дух САМОДОСТАТНОСТИ. Багато людей подивляють психологію Німця чи Англо-Сакса, та мало хто зверне увагу, що, коли Італієць пише "forte" в опері, а дитина в Англії на лекції фізики пише " $f=m \cdot a$ ", то вони пишуть *рідною* мовою ($force=mass \cdot acceleration$). Не маю найменшого наміру агітувати за переписування підручників з фізики. Не мусять наш діти в школі писати " $s=g \cdot r$ " (сила=груда•розгін). Але мусіли-б лінгвісти здати собі справу з того, що якась-же має бути різниця між суспільством, яке нутром творить, спонтанно, від себе, для себе, ще й по-своєму називає, – і суспільством, яке тупо мавпує та незрозумілим для себе самого чином формально переписує чужі назовництва. Не місце тут розправлятися про походження західних літературних мов, про освітню роль католицизму, про співвідношення між абстрактно-аналітичним та конкретно-художнім мисленням, про переваги та недоліки символізму і мотивації у назовництві. Але є фактом, що Чехи від порівняно недавнього часу (1920і роки) називають артистів *умільцями*, а театр – *дівадлом*. І нічого їм за те не є. Думаю, що нарід цей буде жити.

111) Мені заперечували добрі знайомі, що, мовляв, ми *запізнилися* з впровадженням чеського досвіду відродження мови, винаходу власної термінології. Щасливий єсмь, що не йняв-єм віри тим зневіреним "прагматикам". Нині не лиш Поляки чи Французи наново починають лінгвістичну борбу, але от недавно довідав-єм ся, що Німці геть вигнали зі свого компютера англійську мову. Навіть слово *E-mail* замінили. Ніхто, отже, не може знати, як ся оберне доля. З чим Україна дійсно запізнилася, – то це з обоюванням англійської мови (у побуті та техніці; чиста наука – справа иньша). В Європі засилля англійської мови почалося після війни, у нас – нині. Освічена людина не повинна забувати, що уніфікація (з'одначення) просто не може не супроводжуватися диверсифікацією (урізноманітненням). Інакше людство (як, зрештою кожна саморегульовна складена система) вмере. З точки соціальної психології (коли хочете – нехай вам буде і "соціоніка"), справа з тим безпорадним "запізненням" виглядає іще простіше. Одні люде вічно гадають: як-то воно буде, "куди вітер повіє", і як-би то їм скористатися вдало з політико-соціальних обставин. А другі́ люде ці обставини *створюють*. Для СЕБЕ.

112) Агресивність мови у називанні на свій лад нових (хай навіть імпортованих) понять – критична умова її живучости. Якщо немає агресивности своєї мови – її заступає агресивність чужої. Мало того, що, скажімо, ро́сійська чи польська має багато запозичень із західних мов, то українська до цього ще й докладає: з одного боку, природними стараннями Інтера, українська мова "збагачується" ро́сійсько-польськими перекладами з попусутої Англо-Саксами чи Фра́нками латині, а з другого боку, стараннями малодушно-запопадливих рідно-зневірених "європеїзаторів", долучає, до вже засвоєних раніше, потоки нових "сьогоденних" Інтеро-американських шедеврів, попередньо спотворених на хохляцький лад (*Рілекс* – від *релаксу*, себто "розслабухи", та ин.)[\[17\]](#). Зрозумілим "вченим" прихильникам латині та греки раджу задуматись над питанням: чи це Боги дарували оракулам давньогрецьку, чи, може, вона виросла з мови грецьких пастухів? Чи не є ознакою "інтелекту" заздрісного селяка, коли новоспечений напівучений розумник, з трудом вимовивши щойно завчене чуже слово, уявляє, що він уже вознісся на постамент, де засідає "еліта". Не володіючи мовою-донором. Не здогадуючись про етимологію. Не задумуючись над перекладом "терміну" і не маючи навіть гадки щодо простої пересічності його походження, нічого не підозрюючи про "хлопську" природу "вченого" слова у рідному для цього слова мовному середовищі. Зрозуміймо нарешті: європейські мови абсорбували греку і латинь в такій мірі, що слова-терміни для всіх нових понять вони фактично черпають САМІ З СЕБЕ, хоча для нас воно звучить як ДУЖЕ науковий термін. Чим важче вимовити, тим "науковіший". Чим менше зрозумілий, тим більше ПАНСЬКИЙ. Звідки "запозичають" назви для своїх винаходів Американці? Напевне, з англійської. Тоді чому українській мові не скористати з власних, напрочуд багатих, суфіксно-префіксних засобів? Західні мови творять слова побільшости засобами комбінацій. У нас свої, иньші можливості. Чому не творити на свій лад? Західні мови не цураються також і слів "простонародного" звучання для означення понять як в технології, так і в економіці. Чому ми повинні

соромитись своїх слів? Невже лиш тому, що пересічна, майже вульгарна простота ЗАХІДНИХ слів для вуха українського анальфабета звучить як витончена музика, коли їх вимовляють уста європейського "цивілізатора"? Тому, що зрозуміле і влучне рідне слово ріже *інтелігентне* вухо синові вчорашнього гноєвоза? Львів продукує телефонні апарати (скопійовані зі західних, річ ясна), які називаються *визначник номера "Мері"* (слід розуміти, в честь назви одного з племен, які заселяли колись московську землю – *Мерь*). Керівництво (інструкція) – українською мовою, але сам апарат своїм електронним голосом до користувача звертається чомусь по-кацапськи (навіть в межах галицького Бастіону Українського Відродження). Апарат наділений функціональною частиною, що має зватися, в силу якоїсь ґеніальної лінгвістичної знахідки, – "*спікерфон*". Жодному вченому панові інтелігентному інженерові не спало на думку назвати оту деталь одним з простих українських слів: *голосник, звучник, звучало, о́звук, говорун, балакун, гучок, гук, дрімба*, зрештою. Чому? Тому, що пани інженери вміють по буквах прочитати англійське "*speakerphone*". Зате не знають, що *ричаг* (так і написано!) взагалі-то зветься *важіль*, а в даному випадку, то зовсім навіть не важіль, лиш язичок (деталь № 12).

113) Пасивність українського назовництва подиву гідна. Чому, наприклад, *телевізор* не міг-би називатись "ґлядилком" або "споглядалом", *дисплей* – "позиралом"[\[18\]](#), а *комп(')ю(у)тер* (дослівно – "той, хто в компанії п'є") – чим не "*мізківник*", "*мудрик*", чи, скажімо, "*метикун*"? Ще синоніми (в цьому контексті): *метик, метець, метко́, мистюк, мислюк*. Освічені люди часом переконують мене, що проти міжнародних термінів не попреш. Що, мовляв, навіть Французи кажуть "*ordinateur*". Брехня для невігласів! Французи кажуть "*ordinateur*": послушник, розпорядник, виконавець, лаштун, упорядник, наказовець. На відміну від *калькулятора* чи *рахівнички* (обчислювача, компютера). Принагідно подамо ще декілька пропозицій:

114) Ро́сійські (англійські) назви:

115) Українські назви:

116) разрешение

117) розрізнення

118) приложение

119) прикладка

120) драйвер

121) пристрій, устрій

122) утилита

123) засіб, прилад

124) недопустимая операция

125) неприпустима дія

126) исходная кодировка

127) первинне, первісне, початкове кодування

128) требуемое

129) жадане

- 130) схема вивода
- 131) устрій виведення
- 132) величина прыжка
- 133) скік, або: величинь стрибка
- 134) підключить
- 135) прилучити, приєднати
- 136) одключить
- 137) відлучити, від'єднати
- 138) сетевой диск
- 139) мережевий диск, кружок
- 140) обновить
- 141) оновити
- 142) восстановить к исходному
- 143) відновити до первісного
- 144) мигающий фон
- 145) мерехливе (мерехтливе, мигтуче, миготливе, блимаюче) тло
- 146) шаг сети
- 147) вічко, або: величина лунки, комірки, розмір чарунки
- 148) лінк
- 149) получения
- 150) gate
- 151) брама
- 152) roaming access
- 153) мандри, мандрівка, блукання, про́хід
- 154) "собака"[\[19\]](#) (значок @ в адресі електронної пошти, читається "at", що значить "при")
- 155) вушко
- 156)
- За битого двох небитих дають

Відступництво

157) Кому не сподобався ужитий в попередніх відступах ("абзацах") термін "агресивність" – хочу нагадати, що агресія – це є, між иньшим, акт, який дає початок життю. А також навіть і рослина, яка тягнеться до сонця, затінком свого листа вбиває менш заповзятливу суперницю. Хто увірував, що досить три рази в день заспівати "Боже, великий, єдиний" – і щезне ворог, як роса на сонці, – їм нагадаю, що в тім самім часі, коли в галицькій церкві співають, – в галицькому банку будують "Україну". "Цивілізовану", "європейську", інтер'язичну. Потрібно зробитися повним нікчемом, щоби на всю Україну "дякувати долі, що вона подарувала нам Україну" (10го лютого 2001го року, висилання "Обрії", пісня "Моя Україна"). По перше, Україна далеко не

наша, по-друге, ніхто навіть не вибирався ні сіло ні впало нам її дарувати, а по третє, і найважливіше – подякуємо Долі тоді, коли вона виправить свою власну історичну підлість і забере Москаля взад. Коли на місці Червоного Замку Сатани зробиться велике і глибоке багно, в якому навіть не кумкатимуть жаби.

158) **Не щезне ворог, допоки під його ногами не палатиме земля.** У трамваї, в магазині, на фабриці, в установі, в банку, в міліції, на ринку, на заставі, у кав'ярні, на дискотеці, в театрі, в кіно, при інтерв'ю, на телебаченні, на радіо, на вулиці, в борделі, в ліжку. Не критикую східняцьких братів. Зате відчай бере, коли переконуєшся, що галичанин швидше дасть собі вирвати язика, чим відмовиться від насолоди мазохізму: з Поляком – перейти на польську (в Україні!), з Кацапом – на російську (в Галичині!), з Німцем, Французом, Китайцем – на той-же общепонятный, *ничтоже сумнящеся*, що кожен чужинець повинен розуміти мову "родини Ильича"; а при спілкуванні поміж собою – для "крутості" не забути закинути одним-другим модняцьким слівцем, украденим з "панської", на нинішній день – англійської, мови. Свою ущербну інтелектуальну незайманість "*новые украинцы*", як і нова галицька номенклатура, що їх залюбки мавпує, пояснюють "неспроможністю" рідної мови. З причини виключно убогого, з дозволу сказати, "володіння" українською мовою, вони змушені навіть запозичати слова з багатого мовного запасу диких гаїтянських голопупенків: Хіба спаде на думку нинішньому розбагатілому номенклатурнику чи міщанинові, що назву улюбленого "пікнікового" начиння, "*barbecue*" (*спотворене barbaca*), можна заступити купою близьких, уже відомих в українській мові, слів: *ватрак, кросна, рушт, столець, шохта рожен...* На'рід, який **не хоче бути**. Впирається, щоб не бути. **Платить, щоб тільки НЕ бути**. Добровільно, власною копійкою підтримує засилля чужинецьких, часто прямо ворожих засобів масового безглуздя, розпусти, блуду, розбещення інтелекту. Газети, журнали, музика, пісні, вистави, забави, порнуха, снобізм... Я не купую еротичних ілюстрованих журналів російською мовою, а Ви? Я не купую "Наталі", "Джентльмен", "Дом и уют", не лиш тому, що я не належу до нового гладкого покоління галицької патріотичної "інтелігенції", але й тому, що не бажаю набиратися російськомовних стереотипів, не хочу осмішувати свою мову всілякими *джакузами, барбаками, ротманами...* (гляди сторінку 201). Тому, що не бажаю фінансувати справу знищення українства. Я можу дозволити собі безболісно відмовитись від товару в російській обгортці, вийти з крамниці, де я чую російську мову – бо мені там перебувати неприємно. Я можу не купити товару, що реклямується в телевізії каліченою українською, тим паче – російською мовою – бо мені бридко; бо у наш "ринковий" час і без того є на що витратити гроші. Я не відчуваю найменшого дискомфорту, коли веду бесіду рідною мені мовою із Інтером, бо я давно і без жалю одвик розмовляти російською. Я не вживаю суржику і не партачу своєї української мови цитуванням російських термінів, щоб Інтер мене зрозумів – нехай сам перепитує та вчиться: це моя земля, і це МОЄ СУСПІЛЬСТВО. Як поступаєте Ви?

Егоїзм

Простий народ до такого крутіства думки, до якого дійшла так звана інтелігенція, ніколи не доходив, отже й повернення до чесної прямої мови вимагає від інтелігенції більших зусиль, аніж від простого люду.

(Левко Лук'яненко,
"Сповідь у камері смертників")

159) Ну, то це було про на'рід. А от *патріоти* мали-б за дев'ять років породити незмосковщений повно-об'ємний академічний ро'сийсько-український словник. Замість віршів, "доленосної знакової" прози, замість безплідних амбіційних суперечок та схоластичних досліджень. Непосильна праця, брак комфортної мамони, чи несила відмовитись від під-советських "творчих надбань" в галузі зросійщення? Історики та лінгвісти сердяться, коли їм радять викинути на смітник весь советський доробок. Мовляв, і за того режиму дешиця правдивого та вартісного була створена. Не хочеться виправдовувати гонорари виключно своїм холуйством. А створено було: 1) Міф про те, що говорити правду і поступати чесно не є "розумним"; 2) Спосіб нишком докидати ложку істини до бочки советської брехні – виключно з метою заспокоєння власного патріотичного сумління – бо, на відміну від ложки дьогтю, ложка істини брехні не псує, лиш приправляє.

160) Міф, що правдовідступництво себе виправдовує, вдався на славу і виявився настільки заразно-плодючим, що перетривав "перестройку", знейтралізував потуги відродження 1991го року і, врешті, опанував "Незалежною". До такого ступеня, що націонал-демократам зараз вірить від сили 3% населення (за підсумком виборів 1999го року). Забрехали самі себе. Нині природньо було-б сподіватись, що учорашні винахідливі маскувальники літературно-лінгвістичної ложки істини заходяться її видобувати назад з бочки брехні, куди вони її для наступних поколінь ховали. Щоб показати-таки в чистому вигляді свій підсоветський доробок. Не заходились. Невигідно. Не платять. А українському читачеві, за безграмотну гидоту в газетах; українському слухачеві, за потоки інтер'язычного гною, які линуць через радіо та телевізію, – йому "за вредность" хто платитиме?

161) Іще не зміряно точно, від чого є більше зла: від чіткої заборони на правдиве слово, чи від намагання донести до читача зернину правди разом з повним мішком дозволеної брехні. Бо брехня, підсвічена ореолом супровідної правди, мимоволі проникає до свідомости, там легалізується, і, навіть при великому бажанні відсіяти полову, все-ж полишає за собою серпанок делікатної полуди. Кому з під-советських укладачів хочеться зараз брати до рук мітлу та вимітати з ро'сийсько-українських словників зросійщене сміття, свідомо ними-ж і понапихане задля благих намірів – щоб словник взагалі побачив світ? Нікому. А хто за них зробить цю роботу? Може, нове покоління інтерівських "лінгвістів", яке і за освітою, і в самому принципі, слабо розрізняє між англійською, українською та ро'сийською мовами? Тих інтер-лінгвістів, які з допомогою простого телевізійного пуделка успішно та швидко нищать крихти

українськості, які вдалося зберегти з часів хрущовської відлиги. А в часі, вільному від нищення, прискорено помпують інтер-язычіє. І отаке спостерігаючи, жменька українських "майстрів слова" помаленьку завойовує собі безсмертя високохудожніми творами на вимучені теми. Творами для власного вжитку. Бо ні плач, ні вічні скарги, незадоволення, претензії до цілого світу, ані розпука від нічого роздвоєння, якою-б дібраною мовою вони не описувались, на безсмертя навряд чи здобудуться. Не любить читач такого. Навіть сила терпіння не особливо цінується. Хіба що страшного терпіння, як в Осьмачки і Багряного. До Історії входить иньша сила: сила перемоги. Сила Драйзера, Фойхтвангера, Голзверті, Лондона, Гемінгвея, Есхіла, Данте, Цвейга. Велика сила. Великої підступності. Великої трагедії. Великої шляхетности, великого снобізму, великої розко'ші, великого життя.

162) **Про виживання в ницості.** Підступність, як зброя, оспівана великим Міцкевичем. Чого не сприйняв великий Франко. І був шельмований Ляхами. Що не дивно, бо зачепив національну пиху. Але також і своїми. Що є дивним лиш на перший погляд. Бо теж зачепив, правда, не національну, лиш міщанську пиху. Бо похвалив дві, для нас нестерпні, речі: лицарську поставу і правдиву європейську гідність. Зостав шельмований за своє несприйняття законсервованої назадкуватости і лякливого крутіїства "інтелігенційного" квазівікторіанського оточення, хронічно хворого на святенницько-мазохіський попідглядський синдром. Теперішні слизькі "європеїзатори" були-б здивовані, якби їм випало прочитати, що стиль Святославового "іду на вас", стиль рішучого "так хочу!" належить до європейської моди, а от доктрина "несупротивлення злу" – "найабсурдніша, найменше відповідна для європейської вдачі" ("Подуви весни в Росії"). Ясна річ, немає чого розмахувати дерев'яною шаблою під подошвою московського ведмеда. Але-ж і хвалену валенродську підступність не варто підсолоджувати "інтелігенційним" малоукраїнським ницим конформізмом. Бо засмердиться підступність, заіржавіє кинджал месника під важким плащем непевності. Слід-би час од часу очищати від словоблудства дійсну правду. А правда полягає в тім, що коли дерево однієї мови пишно свою крону розкидає, тоді воно глушить сусідів; що тісно в одному вишневому садочку двом "братнім"; що не зарадити ділу солодкими байками про права Інтер-людини. Друга правда полягає в тім, що на території архітектурно-звичаєвого заповідника в серцевині підіпсутого П'ємонту українську мову не шанують навіть ті, хто нею послуговується.

163)

Хто, для кого, і яку має творити мову

Навколо вічноактуального питання русифікації й статусу української мови з партійними консерваторами, які групувалися навколо Щербицького, зіткнулися представники прорежимної Спілки письменників України (законним інтересам якої відповідало недопущення занепаду української мови)

(О. Субтельний, "Україна. Історія."

Київ: "Либідь", 1991 р., стор. 462)

Для попси

164) Мову творять і захищають, як мури фортеці, дві літератури: література попсу (плебсу) і література салону. І аж ніяк не література фольклористики, етно-психоаналізи, чи дрібноміщанської філософії. Жовтого жанру та жанру червоних ліхтарів з-поміж українських письменників не підтримує ніхто (майже, – гляди Ю. Винничук та ще одне-два прізвища обох статей). Молодь вчиться розмовляти з ро́сійських перекладів, в кращому разі, творів Сабатіні, Стівенсона, чи Дюма, в гіршому... Де український кримінал, еротика, фантастика, мелодрама, бульварний роман, де розмовник для галицьких повій, де читиво, призначене для розслабухи крутих українських недоумків? Чи, може, в стерильно-цнотливій Без'ядерно-Інтелігенційній сього не суть буде? Юрій Рогоза написав книжку "День рождення буржуя", за якою поставлено серіал. Можливо, я-б і самою книжкою зацікавився, якби при її реклямі з позиралка телевізора на мене одверто і безсоромно не глипала її ро́сійськомовна назва. Яюсь не до душі... Тому – про фільм лише. В ньому, окрім символіки назви, я боляче вловив ще один символічний епізод: коли в українському селі, колисці народної пісні, яку полюбляють час від часу затягати як давно змосковщені Хохли, так і Москалі-осельники, "Толстый" під свою гармошку виспівує кацапських частушок... То вже нам кінець? Показано міське середовище, яке мало-б зродити українського "бізнесмена", без котрого нині є неможливим поступ суспільства. Склад цього середовища: Кацап "Толстый"; Москалі: слідчий *по особо важным делам* та психіатр Костя; перекинчик Вера; особа яскраво вираженої ніякої національності Артур; решта – Інтер. Для Українця місця просто немає. Реалізм. Правда, не знаю, – константуючий, огуджуючий, чи оптимістичний. Не маю нічого проти забави у двомовний натуралізм (якою мовою писався текст "від автора" – не знаю, але здогадуюсь). З другого боку, можна було-б і перекласти всю книгу українською мовою – для українського читача. І фільм теж. Так, як перекладаємо американські бойовики. Чому цього не зроблено? Будуть казати на Рогозу, що він вирішив, наче *Украинец* и так поймёт, да так и интересней – "в оригинале". А я наполягаю, що передати адекватно ро́сійський блатний жаргон дуже та дуже важко. І за розвиток аналогічного жаргону слід було братися уже давно, і не єдиному Рогозі. Інша справа, що Бог наділив українську літературу переважно святенниками-чистоплюями... А як-же нам потрапити у ХХІше століття, коли світ змінюється? У житті самого соціуму теж багато опущено, наприклад, щодо розвитку української проституції – в прямому розумінні, не політичної. (Я дійшов цього висновку ще у дитинстві, під впливом одного оповідання турецького письменника Фахрі Ердінча). Суспільство іще не стане українським від того, що після чергової перемоги Інтера на президентських виборах, Великий Комедіант кивком мізинця лівої ноги дозволить превести декотрі вимучені патріотами покращення в україномовних висиланнях "Загальнонаціонального"... аби потішились та заспокоїлись – заробили все-таки. (Покращання є: наприклад, "Нескафе" перестало *жарити*, тільки *смажить*). Але суспільство почне ставати українським тоді, коли підтіпанки, які обслуговують приватне життя

Високих Народних Обранців та Високих Членів доленосно-реформаторських Структур, перейдуть на українську мову. І суспільство стане українським, коли повії найпрестижніших "бізнесменів" користуватимуться в щоденній роботі українським жаргоном – не суржилом, лиш професійним жаргоном. Чому я вважаю, що такими, незвичними для декого, мірками оцінюється престиж мови? Та тому, що всі бачимо, яке місце займає кримінал і еротика в житті сильних світу, але не бачимо, поки-що, інших мотивів у світогляді цього "панства". В усякому разі, українських мотивів не бачимо.

165) Вуличної лексики український слухач, як досі, навчається з двох джерел. Це є: касетні записи державотворчих розмов ґаранта і хуліґанські мультики *Beavis and Butt-Head* для малолеток, якими нас тішить фірма *Пілот* на замовлення *Нового каналу*. Читач пробачить деякі цитати, які йому видадуться ризиковними, але без яких я не зміг-би ні обрисувати проблеми, ні передати неповторного аромату вказаної передачі. Числа 8го березня 2001го року слухаємо таке: "Президент Америки *сре* такими-ж *какашками*, як і ми з тобою". Трохи згодом: "Що ти хочеш – щоб у тебе на *жопі* написали "я голубий"?". І вже зовсім невинне речення: "Бідолашні ковтають їх, *задихаються* і *вмирають*". Числа 31го березня 2001го року вухо слухача з насолодою відчуває поступ "українізації": *на сраці, заумний*. Це не є українська мова. Національний дух мови, всі погодяться, більше видко у лайці вуличника (якщо це є національний вуличник), чим у рафінованих пасажах з'інтернаціоналізованого сленґу салонних снобів. До 39го року за лайкою, принаймні, можна було відрізнити львів'янина. Тому я не розпачаю з приводу *задихаються* (дусяться), і *заумний* (замудрагелений), хоча фірма "Пілот", мала-б і таке знати. Я розпачаю з приводу *жопи*. Цього одного слова досить, аби поставити хрест на Україні. І за це фірма "Пілот" мала-би позбавитись права на існування. Українець, навіть найбільш неконтрольований, висловив-би ся так: "*Чи* ти собі мислиш, *жи Гетьман* (президентсько-парламентської Неньки) чи *Отаман* (парламентсько-президентської) *сере* тим самим, що і ми з тобою?" (гляди словник Грінченка). Далі: "*Чи* ти-би *хтів*, аби на твоїм *гузні* (*дупі, задку*) *виписали...*?".

166) Не знаємо, не вміємо, не хочемо, панове! За що гроші беремо?

Для салону

167) Якщо панство українські літератори мають себе за надто велике цабе для чорної роботи, хай-би творили білу. Де український вищий світ? Де затхла, але вишукана розкіш офранцужених салонів українського Толстого, де бутафорні пригоди донжуанів українського Дюма, де солодкі муки лінивих снобів українського Пушкіна? Не було в історії – чи варто гордитися, що нема й у літературі? Все, на що спромоглися класики в цьому керунку – дріб'язкова метушня адвокатсько-попівських якнайдрібніше-міщанських салоників. А тим часом, штучно створена для потреб вищого світу, ро'сійська літературна мова нагромадила немало витончених форм для опису життя

шляхти, людей влади, людей мистецтва – сильних світу цього. На відміну від назовництва стислих наук, чи, скажімо, в царині широко-вживаної побутової лексики – де на перший план виступає просте призвичаєння до тієї чи іншої термінології, де мотивація може і не відігравати великої ролі, – назовництво дієслівними, прикметниковими та подібними формами при описі тонших понять життя духовного, понять, що стосуються інтелекту, настроїв, рис характеру, поведінки вимагає незрівнянно ширшої палітри, глибокої, дослівної, психологічно обґрунтованої мотивації. Потреби опису безмежного різноманіття витончених форм життя, психіки, думки розвиненої особистості, емоційного стану, неймовірних розгалужень мислення, найтонших відтінків змислів, невловимих варіацій душевного стану, відрухів міміки, поведінки, багатогранність добра і багатоликість зла – є над чим попрацювати обдарованим письменникам, добираючи, конструюючи, вигадуючи, зрештою, нові слова, розвиваючи лексику. Українська класика знає майстрів опису картин природи. А також картин нещастя та горя. Досить! Не дивуймося, що нинішнього урбанізованого школяра нудить від обіймів п'яного Чіпки і від "розборок" чужої для нього за своїм соціальним станом Кайдашевої сім'ї, не нарікаймо, що йому ближча для розуміння сім'я Сімсонів чи життя в Беверлі Хилз. Даймо йому український Район Мелровз. Намалюймо образ людини дії та агресії – не раба стримуючої псевдоморалі та плаксивого співчуття. На цьому й розвиваймо лексику: плекана зовнішність, здорова цера, тонка зваба прикрас, стримана розкіш оздоб, потаємна елегантність дорогого одягу, вишукані назви вигадливих страв, скрита розбещеність забав, дискретне багатство інтер'єру, скромна сила внутрішньо-звироднілої поведінки, сплетений Го'рдієвим вузлом характер, пекельна райдуга душевного світу Людини-Пана. І присмак блакитної крові, що усе цементує. Спробуймо, а переконаємось, як нам брак відповідників до латинських та грецьких коренів, до колоритно-безпосередніх французьких, складених німецьких, перетравлених англійських, штучно зрощених кацапськими дяками і наступними за ними московськими письменниками чи то болгарських, чи давньоукраїнських слів.

Виробленість

168) Можливо, читач у цьому місці впаде у спокусу нагадати мені, що з огляду на красу українська мова посідає третє місце серед поширених у світі – одразу за французькою та фарсі. Так, посідає. За ознаками мелодійності, за можливостями словотворення, за глибиною синтезуючих можливостей морфології. На жаль, – не за показником *виробленості*. Жодним чином не мігби-м принизити цим зауваженням українську мову – не тому, що воно надумане, лиш тому, що українська мова для мене РІДНА. І вже тим лиш одним краща за будь-яку іншу. Але ось подаю приклади, над якими міг-би розміркувати мій можливий опонент, той, кому могло-б здаватися, що вже не залишилось проблем і що не на часі сьогодні трудитись над виробленням української мови. Порівняймо з ро'сійською: *Восседать, заседать* (два слова) – укр.

засідати, засісти (одне слово). Караванський пропонує *возсідати*, але більш ніде такий переклад не зустрічається. Якщо погодитись з двома омонімічними значеннями слова *засідати*, то й тоді рос. мова може запропонувати відповідник *заседають* в значенні синоніма до *восседають* (гляди словник); *всідатися* зайнято відповідником *усаживаються*. *Мнить* – укр. *марити, мріяти, мислити, уявляти* – всі вже зайняті ро́сійськими відповідниками: *грезить, мечтають, мыслить, воображают*. *Местоположение* – не має відповідника; укр. *місце розташування, місцезнаходження, місцепробування* зайняті ро́сійськими відповідниками *месторасположение, местонахождение, местонахождение*. *Содействовать, способствовать* (два слова) – укр. *сприяти* (одне слово); укр. *погоджати* зайняте ро́сійським *благоприятствовать*. *Вскрывать, раскрывать* (два слова) – *розкривати* (одне слово). *Застенчивый, стеснительный, стыдливый* (три слова) – *соромливий (-язливий)* (фактично одне слово). *Кумир* (ох уже ця надокучлива "давньо-церковщина") – не має відповідника, бо-ж існують іще також і ро́сійські: *божок, идол, истукан (бовван), болван (бовдур)*. *Подвержённый* – мотиваційний відтінок не передається українськими відповідниками *схильний до, доступний, приступний, підвладний* (рос. *подвластный*). Асоціації, викликані дієсловом *внушать* не завжди влучно передаються українськими *навіювати, вмовляти (в когось...)*; рос. *подвергаться* не перекладемо як *підлягати* чи *підпадати під*, бо існують ро́сійські відповідники *подчиняться, подпадать*. Слово *предпринимать* Українець змушений перекласти цілим виразом – *вживати заходів, або вдаватися до заходів*. *Собутыльник* лише віддалено викликає ті-ж асоціації, що й "товариш від чарки". *Ввергнуть* відрізняється значеннєвим відтінком від українського *укинути, "упустити в"*. Ро́сійським *здание, постройка*, які не є синонімами, відповідають українські, фактично, синоніми: *будівля, будова*; останнє до того-ж швидше значить процес будівництва чи будівельний майданчик; українські слова *будинок, споруда* вже зайняті ро́сійськими відповідниками *дом, сооружение*. *Прямодушный* – укр. *одвертий, щирий* вже зайняті рос. *откровенный, искренний, благодушный*. *Честолюбивый* в українській мові перекладемо хіба що галліцизмом (з латині) *амбітний*. *Усердный* несе відмінне чуттєве навантаження, аніж українське *ревний, ретельний, пильний, заповзятий, запопадливий, запопадний, запальний, щирий, завзятий*; українське *старанный* зайняте ро́сійським відповідником *старательный*. *Расчётливый* я не вмію перекласти: *ощадливий, обачний, дбайливий* – мають інший змістовий відтінок, *розважливий* – вже зайнято (гляди нижче); так само, як і *подавляющий (преважающий, преобладающий)* мають відповідниками *преобладающий, превосходящий*. *Попирать* не перекладемо жодним з наступних: *топтати, нехтувати, зневажати, гнобити, утиска́ти, гнітити* – бо всі вони вже мають своїх відповідників: *топтать, пренебрегать, презирать, угнетать, притесняют, удручают*. Так само *смутно* (представлять, почувствовать) ми передаємо словами *неясно, нечітко, невиразно, непевно*, кожне з яких вже і поза тим має свого ро́сійського аналога. Я радив-би додати: *мутко, мрячно* – та який редактор погодиться? Відчуття, що викликаються одним з улюблених слів Андрія Миколайчука –

"озорство" (радіовисилання "Віч-на-віч з естрадою" 19го березня 2000го року) – він сам не в стані передати ні українським словом "пустощі", ні жодним иньшим. Слово *торец* в ро'сійській мові потроху втрачає первісне значення "мостина" (для вимощування дороги дерев'яною бруківкою), прибравши значення *стин, зріз, поперек, торчак...* але українські технократи вперто пишуть *торець*. *Искушённый* не можемо перекласти як *досвідчений*, бо є *опытный*; *прожжённый* – як *бувалий*, бо існує рос. *бывалый*; *благоразумный* – як *розважний (розважливий)*, бо маємо *рассудительный*. Взагалі, ро'сійсько-український тритомний словник 1980(1)го року має 133 гасла на "благо-" в ро'сійській частині. Словник Грінченка – всього 30, з яких шість слів пов'язано з "благовіщенням"; до них можна іще додати від сили з десятків слів на "добро-" – оце й усе. До ро'сійських слів *привносить, чинопочитание* та *великодушный* перекладу взагалі не знаходимо (окрім кальки, ясна річ); посилаються, як правило, на спільну слов'янську основу або признають факт існування досить великої кількості спільних для обох мов слів – приємніше від цього не стає. *Исход* мислиться інакше, аніж українське *вислід* чи *здобуток*; латинізм *результат* присутній в обох мовах. Так само *издержки* не передається добре українськими відповідниками *витрати* і *наклад*; українські іменники *втрати* та *видатки* мають своїх відповідників – *потери, расходы*. Ро'сійське *растлевать* передає якийсь неповторний аромат потаємного змісту, відмінний від категоричних українських *розбещувати, розпаскуджувати*; хіба що перекладати описово: *"зваблювати до солодкої ницости"*. Вираз *"игра имела свою изюминку"* я не вмію перекласти до цього часу: українські вирази *живчик, з перцем*, – чомусь не смакують в цьому контексті. *Оговорка* перекладу не має: українське *помилка* має відповідника *ошибка*, а слова *обмова, обмовонька, обмовка* – усі мають єдине значення "наклеп". Я-б запропонував *"омилка"* – та хто почує, хто сприйме?... До чотирьох ро'сійських слів *первичный, начальный, первоначальный, первообразный* знайдемо лише три відповідники: *первинний, початковий, пе'рві'сний*. Два різні ро'сійські слова *обычный* і *обыкновенный* передаються, як правило, одним: *звичайний*; прикметник *звичаєвий* вживається обмежено. *Прозорливый* не має перекладу, хіба що *прозорний* (Уманець), що швидше мало-б значити "прозорий"; *предбачливий* падає на *предусмотрительный*. Іменника *подлог* не перекладете, не вживши вже зайнятих, спільних з ро'сійською мовою, *подделка* чи *фальшивка*. У виразі "столб воды обрушился на храбреца" український відповідник *обвалився* не передає вповні значення "навалитися, руйнуючись та розпадаючись на часті", яке присутнє в ро'сійському *обрушиться* завдяки звукам "р" та "ш". Нарешті, ще один простий, знову арифметичний, приклад. Прошу мені пояснити, чому в найповнішому, тритомному, у 1980му році виданому ро'сійсько-українському словнику два ро'сійські слова, *злословие* і *сквернословие*, передані *точно одним* українським відповідником – *лихослів'я*. Без варіантів, без коментарів, без синонімів. Абсолютно чисто.

169) Чим займалися українські письменники, красномовці, етнографічні експедиції, лексикологи та мовники? Де невичерпні колодязі забутих діалектів, де багатства княжих манускриптів? Погодимось, Кацапи спалили найцінніші фонди бібліотеки АН

України в 1964му році і УКГБ під псевдо "СБУ" далі наполягає, що то був поодинокий нещасливий вчин вар'ята Погружальського, так само, як і "самогубство" "здепресованого" композитора Івасюка. Але-ж від 1985го року, і аж до президентських "виборів" 1999го року, мались-мо "гласность". Що-сь мо створили? Окрім дитячих жартів з "міжнародним визнанням" свіжої "української" держави, єдиним суттєвим вислідом "незалежности" стало те, що уряд і громадські організації, такі, як Спілка письменників, з полегшенням для себе вирішили, що вони є вільні від виконання тих ліпших постанов уряду попередньої советської держави, зокрема, Постанови № 41 від 12го лютого 1991го року "Про Державну програму розвитку української мови та інших національних мов в Українській РСР на період до 2000го року". Особливо в часті, яка стосується української мови. Настав час звітувати, панове.

170) Буду втішений аргументованим запереченням мого песимізму щодо зусиль (властиво, відсутности помітних зусиль) з боку спеціалістів, скерованих на розвиток книжкової мови. А поки-що хочеться кинути клич: де ви, українські книжники, що ваше завдання – винаходити лексику? Чи після роботи дяків-Московитів Українцям все, що залишилось – мавпувати?!

Недозрілим – нездиріле

171) Однією з психологічних причин не досить широкого розростання арсеналу громадсько-політичної лексики в українській мові може слугувати спосіб формулювання думки. Коли порівняєте виступи політичних діячів України та Ро'сії, звернете увагу на конкретність ро'сійських мовців – проти абстрактности українських. Конкретні думки, щоб їх влучно і коротко висловити, вимагають більше різноманітних слів – для того, щоб одне слово точно відповідало одній конкретній гамі асоціацій, одному конкретному комплексі емоцій. Звідти і плодяться слова. Для туманного опису іще нечітко сформованої (або прихованої) думки можна обійтися меншою кількістю високо-абстрактних понять: методом нагромадження фраз, методом обхідно-описовим. Людина, яка не хоче висловити прямо і коротко якусь незручну думку, намагатиметься її сформулювати способом накладання великої кількості тверджень, речень, використовуючи лише нейтральні, звичні, абстрактні фразеологічні штампи. Українські вчені, політики, а особливо письменники мають (переважно!) звичку так завивати в папір свої думки, що їм жодна конкретика не знадоблюється. А вже коли мус щось промимрити, то обов'язково з попередніми перепрошуваннями. Перепрошують навіть за українську мову. Останньо я таке учув від голови виборчого штабу п. Кучми. Слів, щоб описати моє здивування бракує. Це хіба що єдина у світі неповторна українська ментальність змогла-б пояснити, чому людина має просити вибачення за свою національність; понадто – за державну (!) мову, понадто – державна (!) людина. Приблизно з таким самим відчуттям, як перепрошують за випадково незастебнуту матню. Або ти порушуєш приписи – то не порушуй, або не порушуєш – тоді не вибачайся. Горе, тай годі.

172) Пощо багато слів. Сьогодні пан Брюховецький бідкається з приводу деукраїнізації (здається, в ніч президентських виборів 1999го року). А ще вчора в Могилянській академії влаштовували урочисті церемонії, які передавалися телевізією по всій Україні, – церемонії, названі і відрежисовані як *Бал при дворі Катерини II (два)*. Не при дворі Гетьмана (хоч повна назва Академії — Київська Мазепинсько-Могилянська),[\[20\]](#) не в палаці Галагана, навіть не у Віденській опері, коли вже хочеться чужого – а при свиті жінчини, котру Бог, за словами одного європейця, наділив здібностями курви, а дідько собі пожартував, та й призначив ро́сійською імператрицею... Зрештою, хай-би вже і к...ва німецька, але-ж не москальська цариця – майте совість!

173) Лексика влади. Ось ще одна незорана нива. Як тільки Українець добивається соціального становища у структурах влади чи інтересу (бизнесу, як нас навчили говорити недавно), він на кожному кроці починає спотикатись о прикрий факт, що йому брак українських слів для провадження справи. Умовно скажемо, відсутній командно-чиновницький, діловий жаргон. Я не знаю, як зарадити біді. Але я знаю напевне, що доля українського мовлення залежить від лексики "нових". З тієї простої причини, що вони є нові. Оці "нові" не завжди будуть невігласами. Вони закінчуватимуть університети, де навчатимуться у професорів. Отже-ж, оці професори: технократи, економісти, географи, історики, і числа їм несть, – на нинішній день самі розмовляють мовою Возного з Наталки Полтавки, бо й вони позакінчували суржикові школи та університети, керовані з висоти суржикових міністерств суржиковими міністрами суржикової "держави". Яким чином оце багно мало-б самоочиститись, лиш Господь Великий знає.

174) *Нелінгвістичний відступ*. У багатьох Українців, яким вдалося набрати якої-такій влади у цьому суспільстві, вдалось зайняти якесь соціальне становище, а чи просто потрапити у середовище хоч-би помірно впливових та багатих, простежується своєрідний синдром цинізму, спрямованого на все те українське, що їх самих породило. Таке "зростання", бомондівське переродження (радше, прискорене виродження) переходить у чотири етапи. Етап перший. Людина рветься догори, і, ясна річ, все більше часу перебуває в середовищі інтеро-кацапському, навіть чисто інтерівському. Там вона мовчки вислуховує всілякі зневажливі коментарі та хамські кпини щодо всього, що має корінь "УКР". На відміну від Олени Теліги, не має сили обуритись. Етап другий. Починає підтакувати, підлаштовуватися, лабузитись, аби зійти за "свого парня". Етап третій, найцікавіший. Потрапивши до своїх, себто в коло своєї української родини, в коло старих українських друзів, кляне Москаля, Жида, продажну владу, і водночас хизується набутими в Інтерівському середовищі звичками, анекдотами, крутими словечками. При цьому, переказуючи принизливі для Українця поговори, прислів'я чи історії, наче іронізує – мовляв, послухайте, як ВОНИ про НАС... Етап останній. Перестає іронізувати. Перестає бувати в українському товаристві.

Чи має право Українець бачити недоліки?

175) Окремі злосливі, але нерозумні ро́сійські шовіністи можуть впасти у спокусу

показати пальцем на попередні відступи цієї праці, як на доказ "недостатности" української мови. Інші-ж, знов, українські "інтелігенти", котрим тільки здається, що вони є патріотами, можуть пробувати кривитися при першій-ліпшій згадці про внутрішні труднощі нашої мови. До чогось такого я ставлюсь зовсім спокійно. Кожна мова має як переваги, так і вузькі місця. А тим паче немає підстав роздимати проблему, якщо її коріння лежить не в природі мови, а швидше у лінивстві "майстрів слова". Я всього-лиш поділився з Читачем деякими труднощами, на які наштотхнувся, і спробував описати деякі проблеми так, як вони мені виглядають. Чи надумані ці питання, і наскільки вони серйозні – нехай скажуть спеціалісти. Але вже зараз хочу наголосити, що для націоналіста, як я розумію це слово, недоліки громадського життя, слабші риси національного характеру, вузьчі місця рідної культури чи мови – не можуть бути предметом жалю, зневіри, розчарування, розпачу... Навпаки – це є нагода попрацювати для рідної раси, поправити, розвинути, вдосконалити її образ, і тим оправдати своє особисте існування.

176) Поширеною є і така думка, що людина знаходить сенс існування в продовженні роду. То це вірно тільки наполовину. Саме́ оце "продовження роду" насправді відбувається лиш до такої міри, наскільки Твої нащадки унаслідують, зберігають і розвивають етнічний тип. Лиш остільки, оскільки вони здатні відшукати у своєму серці та свідомо зберегти ту сокровенну цінність, до якої Поет із глибини душі звертався вічними словами: "Великий Боже України". Все иньше – тлінний прах. Хто вказує на болячки нації та суспільства, їх конструктивно аналізуючи, хто пробує зарадити – вже полишає слід. Той, хто лиш вміє нарікати на долю, що призначила йому народитися не в Австрії, не в Польщі чи Америці, а в Україні – не є патріотом, а тільки егоїстичним дармоїдом, що прийшов у цей світ, аби напаскудити та щезнути, полишивши по собі купки смердючих екскрементів.

177) Порівнювати рідне з чужим є корисно, щоб його ліпше упізнати і розвивати. Порівнювати-ж на предмет "що краще" є безумовним безглуздом з двох причин. Перша причина: все те, що дожило до нашого дня, є досконалим у своїй расовій неповторності – інакше його-б не було. Причина друга, ще важливіша: Господь вибрав Тебе, щоб Ти, разом з одноплемінниками, виконував почесну роль лицаря своєї раси. Інші виконують подібні ролі для иньших народів, але тобі Господь призначив цю. Гордість, довіра, відповідальність, нарешті – страх перед Богом утратити честь при несповненні обов'язку *раси* – ось ця призначена для Тебе роль. Важкий, але дорогоцінний камінь упертості в твоєму серці – рацію твого життя. Не підлягає сумніву, що Господь обрав український нарід для того, аби моє Я, прийшовши у цей світ в лоні саме цього народу, впізнало Правду саме його, українського народу, внутрішнім зором; саме його, українського етносу, логікою Слова. Так само Господь обрав і мій на́рід для того, щоби моє сумління впізнало Справедливість в естві саме цього народу, а не якогось иньшого. Але Він обрав, Читачу, і Тебе – щоб я зміг зазирнути до Твоїх очей та упізнати в їх глибині Істину. Яку не виразити иньшим Словом, як тільки звуками Успадкованої Мови. Істину українську, бо иньшої не є. Мені розповідали, що другі́ народи

понаписували у своїх книжках, начеб-то їхній Бог до них звертався з чубка гори. Шаную їхню у це віру. Але мало воно мене обходить. Все, чого мені досить, аби збагнути підставу життя, – це відчути, що Господь звертається до МОГО народу з глибини МОЄЇ душі, і – з глибини Твого сумління, мій український друже. І що ці струмені Господнього елею, витікаючи з глибини наших душ, вливаються до всесвіту української безмежності, розчиняються в лоні раси, живлять і будують її. Що в Українцю бачиш Брата. Цього знати доси́ть.

178) Але для того, щоб усвідомити Істину, упізнану з глибини очей Брата, я мушу вдягнути її у Слово. І слово це має бути рідним. Ти здатен **відчути** Істину тільки в знайомій музиці звучання рідного слова. І Ти здатен **усвідомити** Істину, тільки **одягнувши її у логіку** рідного слова. Так замислив Творець, і змінити цього не дано.

Асиміляція: Стара проблема в новому часі

Шкідлива обізнаність

179) Вивчення ро́сійської мови у середній школі є шкідливим. Для мене залишається незбагненною всеохоплююча і засаднича толерантність української інтелігенції, яка, мов смертного гріха, боїться найслабшої тіні звинувачення в національному егоїзмі. Незбагненими для здорової людини є філософські викрутаси українських гнучкошиїв під супровід фарисейського патякання про права людини. Чомусь не чути слова про право Українця. Мало того, що Інтер-Людина завжди має гроші, аби собі ВСЯКЕ "право" купити, то ще і конаючий Українець мав-би мати "загальнолюдський" обов'язок товстозадому Інтерови задля його приємности лоскотати в анусі пір'ячком "злагоди". Цікаво, панство європеїзовані "інтелігенти", чи часто ви похристиянськи жертвуєте задля товариша перспективами добробуту власних дітей, наприклад? Чи уступите другові теплу посаду? Чи уступите синові свого товариша місце в заграничному університеті, чи відмовитесь в користь біднішого родича від чергового діяспорного ґранту? Своя сорочка ближче до тіла, що? А от національна сорочка, виявляється, не така вже й рідна – можна й Інтера під нею пригріти. *України* для всіх хватит. Отже й кланяємося усім меншинам (в тім числі і статевим) направо, наліво, та шаліємо від мазохістського задоволення, що кожен має "право людини" так нас мати, як сам схоче. Шаленіємо від оргазму зразкової запопадливости, хизуємось тим, що Без'ядерна побила світові рекорди у приниженні перед власними "меншинами". В той час, коли "цивілізовані європейські" Чехи відгороджуються муром від власних неохайних циганів. Але не перед Гагаузами чи Караїмами показуємо шляхетність душі. Ні! Плазуємо перед тими, що мають силу, мають гроші, мають піддержку ВОРОЖИХ держав. Встид, панство "інтелігенція".

180) Зрештою, повернімося до лінгвістики. Переважаюча в суспільстві думка, що добра обізнаність з ро́сійською мовою не шкодить грамотно послуговуватися мовою українською, справедлива лише в стосунку до жменьки особливо інтелектуально розвинених і обдарованих дітей. Для переважної більшості повне незнання ро́сійської

мови було-б великим благом під оглядом охайности, виражености, різнобічности, грамотности, розвинутости їх української лексики. На щастя, вже з'являються випускники українських шкіл (в Галичині), які мають проблеми у вищій школі з розумінням ро'сійсько-мовних підручників. Кажу "на щастя" без найменшої іронії, бо переконаний, що справа виключення ро'сійської мови з широкого вжитку в освітній, державній, науковій, діловій, виробничій сферах є ділом святим і жодні жертви в цьому напрямі не є завеликі. Щастя це, правда, нетривке, бо Великий Комедіант-Облудник кожної миті готов підписати чергове розпорядження про заходи для покращання вивчення "братово'ї" мови. Замість того, щоб уже розкрадені, як і далі крадені, кошти пустити на фінансування створення і видання тих-же українських підручників для вищої школи. Бо устами відповідного міністра (колишнього?) уряд *навіть не обіцяє* фінансувати відкриття українських шкіл (із розвідки на хвилі 1ї програми радіо, осінь 1999го року). Тим часом, ро'сійська мова має особливий стосунок до мови української. Зовсім не такий, як кожна иньша, скажімо, малярська, румунська, англійська чи німецька. Окремі запозичення з чужих мов, окрім ро'сійської (при зловживанні – також і польської), не нищать структури української мови. А запозичення з ро'сійської – нищать дуже! Накидають структуру, небезпека якої якраз і полягає у спорідненості. Живе підтвердження: стовідсоткова москвичка зізналася мені, що при кожному відвідуванні Галичини її переслідує відчуття, ніби саме тут вона чує правильну мову, в порівнянні з якою московська мова звучить як неправильна. Глибокі інтелектуали, професійні лінгвісти можуть вміти гладко розмовляти обома мовами, навіть підкреслюючи відмінності між ними, соковитість та неповторність кожної. Але пересічний, навіть інтелігентний, чоловік у своїх щоденних клопотах не має часу слідкувати, якою, зрештою, мовою він висловлюється, а тим більше – завдавати собі мороки зі словником. Це справа автоматизму. Кожен знає, як важко позбутися хибних навиків. Кожен педагог, вчитель, наставник, тренер, суворо слідкує, щоби в учня не закріплювалися одночасно з правильними – ще і неправильні рефлексії. В противному разі, у висліді виховається недосконалий спеціаліст, дуже посередній працівник, одним словом, людина-суржик. Одночасне вивчення ро'сійської і української мов – це не те саме, що одночасне навчання маленької дитини як ходити, так і плавати. Від науки плавання в дитини жабри не виростуть. А от від науки ро'сійської мови, особливо в оточуючому ро'сійсько-мовному багні, однозначно виросте мовний мутант. Ро'сійська мова у великій часті є покручем української, а ро'сійська вишукана мова – неправильно розвинутою українською. Тому, замість баламутити учнів неправильним відгалуженням української мови, ми-б мали їх просто відгородити від московської граматики та семантики охоронним муром.

Чи має українська інтелігенція свою-ж рідну мову за надійного партнера?

181) Серед пересічної "інтелігенції" вкоренилася НЕДОВІРА до власної мови, якась

сором'язливість щодо вживання питомих та колоритних, власне українських, слів та виразів – саме тих, які і вказують на провалля між ро́сійським та українським способами висловлювання. Тому чуємо: рахунок за *сетами* (у великому тенісі) – я сказав-би: *на захо́дах на укладах*, і не в *тенісі*, а у *відбиванці*; незаслужено забуті ще такі українські назви для *баскетболу* та *волейболу*: *кошиківка*, *сітківка*...

182) На щастя, хоч і рідко, все-ж трапляється зустріти Українця або Українку, які дивним чином ще не втратили ні розуму ні притомности в нинішньому суспільному, – зокрема, лінгвістичному, – багні. Так, одна пані підказала мені, як називається "дельтаплан": ширяк.

183) Слухаємо далі: *видаляє бруд* (усуває); як ти *з'їздив* (просто *їздив*) – "район Мельровз"; я почала *здавати* кімнати студентам (винаймати) – "Кондорсе", 3я серія, УТ1, 25го березня 2001го року; вони *точно* не зашкодили-б (*напевне* не зашкодили-б: слово *напевне*, вимовлене з притиском, означає повну впевненість); одних *саджають*, інших *випускають* (садять (до криміналу) і звільняють) – газета "Експрес" за числа 21ше – 29те серпня 1999 р. Слово *саджати* належить українській мові та було зареєстроване ще словником Грінченка. Газети, які виходять у Галичині, могли-б, однак, частіше вживати синоніму "садити", "посадити" до цюпи. Для милозвучности. Те саме стосується і "Поступу" (1го – 7го березня 2001го року, стор. 9).

184) Далі: вони перетворились на *ізгоїв* (вигнанців) – фільм "Печія", 1+1, 13го січня 2004го року; *проворна* сорока (метка, моторна, шамка́) – казка для дітей (!) на 1й програмі радіо; *з* скоринкою (*зі* скоринкою – збіг приголосних); поздоровляємо *з* святом кохання (*зі* святом) – поширений напис на львівських маршрутках; в кінцевому *рахунку* (підсумку) – депутат Щербак; боляче *відразилося* на житті (відбилось); *безкінечна* історія (нескінченна, безко~~н~~ечна); закохалась у *шафера* (боярина, дружбу, дружка́ – від *дружко́*) – газета "Говорить і показує Україна", а також пан Яневський у "Першому мільйоні" на каналі 1+1, 2го травня 2001го року; ти-ж був *шафером* на моєму весіллі – фільм "Американський президент", 13го грудня 2002го року; доро́га не *терпить* алкоголю (не *зносить*) – плакат на узбіччі; нова неслизька *тротуарна* плитка (плити на *хідник*); дирекція зовнішніх *зносин* (стосунків); *пульверизатор* (прискавка, порскавка, сикавка); цей підрозділ у *відповіді* за все у Нью Йорку (рос. *в ответе*, укр. *в одвіті*, але – *відповідає* за все) – з телефільму; ми у *відповіді* за човен перед державою – "Кримінальний загін", "Інтер", 14го березня 2001го року; не *діставайте* з кишені запальничку (не *добувайте* запальнички: калъка з рос. *достать* из кармана) – "Школяда" (висилання для дітей!), 23го травня 2000го року; в школі *зірвалася* граната (вибухнула) – радіоновини 27го травня 2000го року; начинена вибухівкою машина *зірвалася* – радіоновини, 6го серпня 2004го року; самогубець *зірвав* (підірвав) гранату – "УТН-вечір", 19го жовтня 2000го року. В цій останній помилці видно лінгвістично-психологічну причину, яка полягає в орієнтації на ро́сійський приросток (префікс): *взорвал*[\[211\]](#).

185) Фабрика "Світоч" наводнила склепи різними шоколадками з "горіховим" та іншими "смаками". Воно наче й немає до чого вчепитись, але вухо все-ж дратує... Бо

смак – це швидше назва одного з п'яти змислів (дотик, зір, нюх, слух, смак), а от те, що знаходиться всередині шоколадки, прийнято називати *присмаками*, *при́смажкою*, або-ж так: шоколадка, *присмачена* горіховим макухом, кавовими фусами, зацвілими конфітурами, чи, скажімо, цитриновими вичавками.

Простюхівство з вищою освітою

186) Не якісь-там змосковщені східняки, а таки місцева галицька "інтелігенція" виказує брак підставового виховання зі сторони психології мовлення. Усього не перерахувати, кожного не поправити, хочеться лиш сплюнути на землю в присутності такого "інтелігента" з його лімонами, апельсинами, вафлями, ізюмом, сливами (укр. сливки), грушами (укр. грушки), галстуком замість краватки, качелями замість гойдалки, – і чиї галицькі нащадки, надія нації, катаються на качелях чи каруселі замість просто гойдатися або крутитися. Часом навіть не знаєш, хто задає тон у капарстві: базар, університет, чи бюро чиновника-"патріота". Селяк, який тяжко гарує, привозить на "Привокзальний ринок" "різину" для перепродажу. Але-ж до нього підходить, окрім пришепелюватого *рекетьора*, ще й міліціонер, щоб здерти чинш, і добре бачить вивіску "різина". А хто засумнівається в інтелігентності та патріотизмі галицького міліціонера? До кав'ярні "Мрія" навпроти технічного університету заглядає виключно інтелігентна публіка – від студента до доцента – і от ця публіка довший час з чистим сумлінням закушувала "пицю". Звернути увагу не було кому – чи, може, очі в тумані?

187) Львівське об'єднання "Іскра" розсилає через радіо-етер оповіщення (т. зв. *рекламу*) про нові *лампочки* (18го березня 2001го року). Звідки взяли в Галичині *лампочки*, коли всі нормальні галичани звикли до *жарівок*? Причин може бути три: 1) директор фабрики не є Українцем; 2) директор фабрики є хрунем, який або не бажає контролювати свого Інтера-рекламотворця, або не бажає утруднювати собі життя боротьбою із "загальноприйнятими" лайдацькими, як і саме суспільство, "нормами", в такому разі – пощо́ такий директор обтяжує повітря своїм зоологічним існуванням?; 3) бабуся директора вдома говорила "*жарівка*", а вже сам директор на робочому місці висловлюється "інтелігентно": "*лампочка*". Такий керівник називається *простюхом*. Простюх-"інтелігент", або *селяк*-"інтелігент" – не той, кому брак знань з математики чи американського низькопробного *сленгу*. Простюх – той, хто плює у власне гніздо. Не слід думати, що *жарівка* є полонізмом. Слово *жар* важко чимось заступити, хоча воно присутнє в обох мовах. А ось "лампа" – точно походить з латині, вже не згадуючи московську...

188) "Галицькі лицарі" мають улюблене заняття – робитися "*винуватцями*" різноманітних свят і ювілеїв. Нехитрою українською мовою скажемо простіше: *призвідцями* окроплених ксьондзами пиятик. Чим вища посада, тим лексика вишуканіша: якийсь Валерій Осадчий у висиланні "національної" радіокомпанії "Банкір" 11го червня 2000го року погоджується, що "закон можна прийняти з певними обмовками". Тим часом, людина, що вміє читати і писати, сказала-б: "із

застереженнями".

189) Учень середньої школи добре знає, що у кістках людини міститься кістковий мозок. Тоді, як депутат Борис Андресюк 29го квітня 2000го року в радіовисиланні "Фактор часу" тішиться, що Президент відкрив центр пересадки *костного* мозку. Звідки робимо три висновки: 1) що депутат не скінчив десятої класи; 2) що кожна бабуся на селі твердо запам'ятала, куди їй везти свого внука, жертву чорнобильської змови, – саме в *костний центр* Президента, а не в жадний "кістковий"; 3) що порушувати офіційні і узаконені українськими нормативними словниками правила літературної мови є для офіційної особи, депутата, законодавця, є іще простіше та безкарніше, чим порушувати правила дорожнього руху.

190) Заступник голови Національного банку(!) повідомляє, що "до кінця року буде випущена нова купюра вартістю одна гривна" (новини на радіо Ера-FM, 5го вересня 2004го року, 2000). Чи справедливо обурюватись, що перекупки на базарі не відчують різниці між *гривною* та *гривнею*, коли сам високий державний фінансист не вміє добре вчитати, що ж-бо оце написано на випущених ним-же паперових знаках?

191) Якийсь Володимир Васильович з прокуратори хвалився через національне радіо дня 7го листопада 2000го року, о 1530 годині, що "прокурор Дніпропетровської області порушив справу за звинуваченням у *вимогательстві* хабара". Ми тут принципово не критикуємо приватних співбесідників у етері. Завдяки Советам людині ніде було навчитись ні інтелігенції, ні мови. Але ж... *прокурор області!* Проста доярка в задрипаному колгоспі заслуговує на виrozumіння, тоді як посадова особа повинна-би мати в собі хоч краплину тієї самої *інтелігенції*... "Вимогательство" перекладається лю́дською мовою як *правлення, жадання, домагання, допоминання, вимагання, вимушування*, панове ПРОКУРОРИ (повірники, убезпечники)! Відповідно і міністр Пустовойтенко пописується добрим закінченням середньої школи: "інші умови не обмовлялися (не оббріхувались, себто, бо українською мовою висловлюємось *не обговорювались*) – "Вікна опівночі", 28го листопада 2001го . Ось такі казуси трапляються з освіченими людьми, коли їм приходить терміново переходити на культурну мову...

192) Вже не пригадую, чи оглядач радіо, чи сам міністр пан Жулинський 20го травня 2000го року зголосилися слухачам, що ось вони перебувають на святі у Кам'янець-Подільську, а от якби мене туди запросили – не сумніваюся, що з Божою допомогою уникнув би-м помилки, бо намагаюсь, в міру власних слабих і не завжди компетентних сил, – все-ж контролювати свою мову (говориться "у Кам'янці Подільському"). Професор Ткачук в "Записках т-ва ім. Петра Могили" вип. 3, с. 158, Львів, 2000, допускається прямого вульгаризму: "за осиротілими дітьми *дивиться* Р. і йому допомагає дід Г." – культурний Українець вживє слова *доглядає, піклується, виховує, плакає*...

193) За гуманітаріями поспішають умільці естради. Одна молода пані співачка так наполегливо по декілька разів запрошує "приїжжжжайте частіше додому", аж чоловіка нудить... і зовсім відпадає бажання до неї приїжджжжати... Інший знов виконавець не

відчуває різниці між збірними і поодинокими поняттями: "падають *листя*" (рос. *падают листья* – множина, укр. *листя опадає* – однина). Гарна українська пісня Остапа Гавриша на слова, здається, Степана Пушика, у виконанні Білоножків (16го грудня 2000го року, радіо) чомусь нехтує різницею між знахідним відмінком іменника при дієслівному керуванні у стверджувальній формі, а родовим – у заперечній: "яблука котяться, падають, губляться та не знаходять наші сліди" (правильно – наших слідів).

194) Знову-ж, "перли" ділової мови не так мальовничо виграють відтінками, зате не менш підіпсуті: *нав'язувати* думку (накидати); документ *направляється* (подаємо, надсилаємо документ); всі кошти міністерство *направило* для виплати (скерувало) – так висловлюється Міністр освіти (!) – радіо, 12го червня 2001го року; *направити* додаткові кошти – ICTV, 22го жовтня 2001го року; Австралія *направляє* (посилає) 150 тисяч військовослужбовців; Юлія Тимошенко *направила* (надіслала) вітального листа до 1го каналу нац. телебачення – радіо "Ініціатива", відповідно 9го листопада і 22го листопада 2001го року; "що *получилося*?" (до чого прийшли); *узискувати* штраф (рос. *взыскать*, укр. *стягнути*) – так висловився один із розробників нового закону про автоінспекцію, наш земляк, Українець на радіо "Ініціатива" 12го травня 2001го року; чомусь нині паразитує вираз "це їхній *головний біль*" замість *турбота*, *клопіт* – приклади з того-ж інтерв'ю.

195) Далі: *заключення договорів* у кімнаті №... (складання угод) – такі оголошення можна було здибати восени 2000го року на дверях і без того ненависної мені організації "ВАТ Львівгаз"; *підписати договір* (скласти угоду) – свіжий приклад можна було учути у висиланні Львівського радіо 20го березня 2000го року о годині 1830 в бесіді з Головою регіонального фонду державного майна, який пізніше розповів, що Фонд *направляє...* що-б ви подумали – зіпсовані водотяги? Зовсім ні! Фонд *направляє листи*! Свої власні! Спочатку, як водиться в українській мові, листи *надсилаються*, *скеровуються*, можуть *подаватися*, від біди навіть *спрямовуватися* до відповідних інстанцій. А опісля Фонд знаходить можливість їх ще й *направляти* (*поправляти*, себто *переробляти*). Має своїх людей в тих інстанціях, очевидно. Десь через хвилин п'ять – нова "перла": той-же Фонд передав "об'єкт" (недобудований будинок для старших людей) *по договору* – патріот мав-би сказати "за угодою", "згідно з угодою"... Лексика совково-національного аграрно-"інтелігентного" Каламаря може стати предметом ряду ґрунтовних праць з психопатології. Нам судилось іще не раз наштовхнутись на це знаменне для української будуччини явище.[\[22\]](#)

Чи засмічення "збагачує" щоденну мову?

196) В застосуванні до широкого загалу помилковим є твердження, що збільшення кількості синонімів (чужоземного походження, і особливо – в щоденній, відруховій лексиці) збагачує мову. Насправді, має місце явище протилежне. Частина слів просто ВИТІСНЯЄТЬСЯ иньшими, близькими за змістом: наприклад, з 200т тисячного словникового запасу англійської мови Шекспір використовував 20ть тисяч, тоді як Черчілль – дві. Якийсь винахідник механізованого перекладача міг-би цим втішитись.

Але не той, кому дорога вся історична глибина мови. Кожна людина наділена певним обмеженим об'ємом "оперативної" пам'яті для активного повсякчасного вжитку, і цей об'єм має – на жаль, і в протизагуг до поширеної серед оптимістів думки, – властивість не зростати, лише скорочуватись. Згідно із засадою оптимальної економії. Не важко здогадатись, за рахунок яких слів чи ідіом відбуватиметься це скорочення в умовах таких засобів масової інформації, якими вони є сьогодні. Мови, які себе взаємно засмічують, цим процесом не збагачуються, а, навпаки, збіднюються. З причини уніформізації. Коли людина підшукує в пам'яті український відповідник для російського слова, вона відрухово оперує, як правило, лише словниковим запасом співзвучних слів. А насправді, український відповідник може лежати далеко поза цими межами, як за звучанням, так і за мотиваційно-психологічними характеристиками. І тому випадає з поля зору, випадає з "оперативної пам'яті". Нехай Читач спробує сам переконатись, чи відбулось витіснення українських слів російсько-подібними у його власному активному мовному запасі:

1) Синоніми: радує (тішить); засуха (посуха); заморозки (приморозки); хвиля терактів погубила (вигубила) більше жителів (мешканців), ніж землетрус ("Поступ", 18го вересня 1999 р.); жирне молоко (масне, мастке, ситне); рекля(а)ма (зваба, звабно', звабник); водопровідний кран (водовідний, водяний кран; водотя'г); рушниця (стрільба).

2) Русизми: розтолкувати (розтлумачити, витлумачити); мойка для посуду (мийниця для посуду); ствол (руля); ломтик лимона (скибка цитрини); "усёк?" (утямив, тямив, уловив, збагнув); ведучий (вожай, заводій, прово'дко, прові'дко, прові'дця, ведун, проводяка, заводило, заводяка, заводіяка, проводар, проводир, водяк, водило, заведій, завідця, заво'дця); міроприємство (захід); борт (о'блавок); каструля – звідкіля у французькому *casseroles* з'явилося українське "т", і чим гірші за "кассрулю": рондель, баняк, горнець (Волинь), ринка (Чигирин), мідниця?

3) Перекладіть швидко:

4) 1

5) рвение;

6) 2

7) усердие;

8) 3

9) исполнительность;

10) 4

11) тщательный;

12) 5

13) усидчивый;

14) 6

15) трудолюбивый;

16) 7

- 17) Предприимчивый;
- 18) 8
- 19) инициативный;
- 20) 9
- 21) смекалистый;
- 22) 10
- 23) упорный (не настойчивый – наполегливый);
- 24) 11
- 25) вспыльчивый;
- 26) 12
- 27) предвзятый;
- 28) 13
- 29) отзывчивый;
- 30) 14
- 31) кроткий;
- 32) 15
- 33) ярый (упрямый);
- 34) 16
- 35) благодетельный;
- 36) 17
- 37) учтивый;
- 38) 18
- 39) добросовестный;
- 40) 19
- 41) озабоченный;
- 42) 20
- 43) неловкий;
- 44) 21
- 45) скрытный;
- 46) 22
- 47) мягкосердечный;
- 48) 23
- 49) любопытный (не любознательный – допитливый, і не интересный – цікавий);
- 50) 24
- 51) сговорчивый;
- 52) 25
- 53) благонамеренный;
- 54) 26
- 55) хрупкий;
- 56) 27
- 57) чахлый;

- 58) 28
- 59) тщедушный;
- 60) 29
- 61) омерзительный;
- 62) 30
- 63) отвратительный;
- 64) 31
- 65) Скверный;
- 66) 32
- 67) безобразный;
- 68) 33
- 69) безобразие;
- 70) 34
- 71) постылый;
- 72) 35
- 73) крутой (нравом);
- 74) 36
- 75) развязный;
- 76) 37
- 77) подонок;
- 78) 38
- 79) дёрзкий;
- 80) 39
- 81) непринуждённый;
- 82) 40
- 83) беззастенчивый;
- 84) 41
- 85) щёголь;
- 86) 42
- 87) лоск, наводить лоск;
- 88) 43
- 89) томный;
- 90) 44
- 91) истома;
- 92) 45
- 93) пир;
- 94) 46
- 95) Пирушка;
- 96) 47
- 97) попойка;
- 98) 48

- 99) зевака;
- 100) 49
- 101) ротозей;
- 102) 50
- 103) скаредность;
- 104) 51
- 105) подхалимаж;
- 106) 52
- 107) надменность;
- 108) 53
- 109) тщеславие;
- 110) 54
- 111) заносчивость;
- 112) 55
- 113) собственное превосходство;
- 114) 56
- 115) самолюбие;
- 116) 57
- 117) кошмар;
- 118) 58
- 119) пришло в голову;
- 120) 59
- 121) снизить;
- 122) 60
- 123) снисходить до... (уровня);
- 124) 61
- 125) прежде (не ранее - раніш);
- 126) 62
- 127) смысловой (оттенок);
- 128) 63
- 129) подвергаться;
- 130) 64
- 131) поведать;
- 132) 65
- 133) коварство;
- 134) 66
- 135) надувательство;
- 136) 67
- 137) подвох;
- 138) 68
- 139) клевета;

- 140) 69
- 141) озадачить (вызвать недоумение);
- 142) 70
- 143) приводить в замешательство;
- 144) 71
- 145) приходить в замешательство;
- 146) 72
- 147) потрясти (эмоционально);
- 148) 73
- 149) привести в расстройство;
- 150) 74
- 151) досада; с досадой;
- 152) 75
- 153) неразбериха;
- 154) 76
- 155) определённый (вполне);
- 156) 77
- 157) удручённое (настроение)
(не пригнічений настроїв = угнетённый,
і не пригноблений = подавленный);
- 158) 78
- 159) угрюмый;
- 160) 79
- 161) коробить(ся);
- 162) 80
- 163) просочиться;
- 164) 81
- 165) наряд (одежда);
- 166) 82
- 167) презирать;
- 168) 83
- 169) подражать;
- 170) 84
- 171) считаться с...;
- 172) 85
- 173) преднамеренно (не намеренно – навмисно);
- 174) 86
- 175) непреднамеренное (убийство);
- 176) 87
- 177) признание;
- 178) 88

179) представлять (кого-нибудь кому-нибудь);
180) 89
181) предъявить;
182) 90
183) увлечение;
184) 91
185) набросок (плана);
186) 92
187) наработки;
188) 93
189) нарабатывать (методы, подходы);
190) 94
191) на полях книги;
192) 95
193) звонить по телефону;
194) 96
195) на улице пасмурно;
196) 97
197) "позариться";
198) 98
199) прийти в себя;
200) 99
201) ходатайствовать;
202) 100
203) "дуться";
204) 101
205) (бортовая) качка;
206) 102
207) прелести;
208) 103
209) порок;
210) 104
211) пеня (штраф);
212) 105
213) похабщина;
214) 106
215) вперемешку;
216) 107
217) вперемежку;
218) 108
219) изобилие;

220) 109
221) приборы, принадлежности (столовые);
222) 110
223) крышка (банки);
224) 111
225) отделаться (от);
226) 112
227) отделаться (чем);
228) 113
229) одёргивать (нахала);
230) 114
231) приобщаться к...;
232) 115
233) наметились (тенденции);
234) 116
235) запасы (товары) кончились;
236) 117
237) передышка;
238) 118
239) "лазейка";
240) 119
241) защёлка;
242) 120
243) безделушка;
244) 121
245) сарай;
246) 122
247) питомник;
248) 123
249) увесистая пощёчина;
250) 124
251) висок (частина голови);
252) 125
253) чеканный;
254) 126
255) откос;
256) 127
257) носок (ботинка);
258) 128
259) носок (ноги), на носках;
260) 129

- 261) исполосовать;
- 262) 130
- 263) кайма;
- 264) 131
- 265) козырёк;
- 266) 132
- 267) идти рысью;
- 268) 133
- 269) рубец;
- 270) 134
- 271) чехол;
- 272) 135
- 273) сверкать;
- 274) 136
- 275) вздох;
- 276) 137
- 277) щупать;
- 278) 138
- 279) вышвырнуть;
- 280) 139
- 281) швырять;
- 282) 140
- 283) с вздохом облегчения;
- 284) 141
- 285) быть на взводе (напряжённым);
- 286) 142
- 287) быть на взводе (после принятия алкоголя);
- 288) 143
- 289) осведомляться.

290) Якщо Читач не зазнав труднощів при цій невеличкій вправі – вітаю! На всяк випадок, пропоную свої відповіді на сторінці 236. Так чи інакше, ступінь клопотів високий.

291) Додатково, Совети ще й привчили нас до своїх перекирвань: *нафта* у них називається *керосином*, зате *ропа* зветься *нефтью*; *олово* називають *свинцем* (пригадаймо вираз: *олив'яне* небо, а не *свинцеве*), а *цину* – *оловом*; *нарти* (*лещата*, *снігівці*) стали лижами, а *лижви* (скобзуни) – *коньками*!

292) З "незалежністю" відкрилася епоха, яку нащадки назвуть епохою Новітньої (Інтеро-Демократичної) Руїни. В тім, що не стосується прямої американізації (яка не є великою – основна відбувається посередньо – через Москву і русскоязычних бізнесменів-Українців), причиною Руїни є **існування ро́сійської мови в Україні**.

Я навмисне написав "існування", а не "поширення", бо це є хвороба такого типу, як AIDS (СПІД) – що не піддається локалізації в силу властивого їй подиву гідного потенціалу агресивного поширення. Українці не призабули-б власних слів аж так безнадійно, якби не **купалися щоденно в ро́сійсько-мовному оточенні**.

Пошесть не щадить нікого

293) В'язкість підступної трясовини звироднілого мовного середовища, у якому плаває українське суспільство, можна оцінити за частотою прикрих схиблень навіть тих людей, тих висилань, тієї книжкової продукції, які справедливо заслуговують на оцінку зразкових. Там, де дійсно видно і патріотизм, і порядність, і якісну працю, відповідальність, інтелект, українську ерудицію. Перерахую те хибне, що мені запам'яталось – не задля прискіпливості чи злорадства, а для того, щоб Читач збагнув глибину деградації суспільства зі зразків прикрих помилок чи не найкращих цього суспільства чинників.

294) Один випадок, коли чудовий текст читається слабеньким диктором (якась географічна передача): *найвисокі* гори світу (найвищі); *падаючі* камені (спадаючі). З висилання стає очевидно, що гарно відпрацьований текст дали читати не-Українцєві.

295) Інформаційно-аналітична програма "Тиждень" (радіо-висилання): Гор залишиться кандидатом від демократів, сповнених *рішимості* (рішучості) йти до кінця – 16го грудня 2000го року.

296) Висилання "Дотик природи", переклад Олекси Негребецького: щоб отримати кучку (купку) барвників треба (краще: *слід, потрібно*) переробити 1000 устриць.

297) Радіожурнал "Слово", 14го жовтня 2001го року: на свято Покрови *прихожани* сходились до церкви. Навіть з'советизований тритомний українськоро́сійський словник 1980(1)го року дозволяє тільки одинєдиний переклад ро́сійського *прихожане: парафіяни*.

298) Мова біля-церковна: "*графік* богослужень в храмі монастиря *монахів* студійського *уставу* на літній *період*". З засади, не повинен би-м втручатися до незвіданої для мене області церковних паперів, але от прийшлося мені подібне оголошення прочитати, і, як звичайний мирянин, учув я певну штучність. Бо сподівався від церкви більшого консерватизму, щоденної вишуканості, продуманості. Не знаю, чому, але мені більш звично було-б читати: розпис, розпорядок, розклад, замість *графік*; ченців замість *монахів*; чину або статуту, замість *уставу*; час замість *період*. Церква сама вибирає, як їй іти в ногу з часом, мені лиш було-б прикро, якби ця хода зі статечної переходила на легковажно-популістську, якби цей крок, ступінь, з виважено-консервативного, плеканого, дистинговано-розміреного, збивався на покwapливо-простюхівський. Складається враження, що церква не має з кого вибирати – коли йдеться про кваліфікованих працівників секретаріату. Чомусь залучають таких-же "лопухів", як і в інших "медіях" чи канцеляріях. З такими-ж схильностями до бездумного мавпування всеукраїнської мовної глупоти: "Шановні *співгромадяни!*" Що

за "грамотій" складає тексти звернень від імени кардинала Любомира Гузара? ("Поступ", число 28(885), 28/II - 6/III 2002го року). Просто написати *громадяни* - надто "буденно"? (гляди сторінку 26).

299) З другого боку, церква залучає "круто сучасну" молодь до активного мирського життя, намагаючись популяризувати свої морально-етичні позиції (що є добре), та при цьому сліпо мавпує західно-європейський стиль (що є зле). Складається враження, що в молодіжному при-церковному середовищі Україна щезла повністю! Церква замінює українську справжню мову англо-латинською мішаниною, відкидаючи добрий досвід передвоєнного Пласту, греко-католицького патріотичного чину, і я заризикую навіть сказати - відкидаючи українську сутність діяльності митрополита Андрея Шептицького. Наприклад: при парафії Церкви покрови Пресвятої богородиці *виховники, натхненники, провідники, вчителі, наставники* і т. ін. у дитячому таборі звуться *аніматорами*. (Львівське радіо, 7го серпня 2004го року) В Українському католицькому університеті щось подібне зветься *тutorом*. Може переїдемо усі разом до Америки і дамо спокій - відступимо дряхлу Неньку Московській епархії, коли несила по-своєму називатись?

300) "Гіпотези про Ісуса", стор. 76: "...якщо брати до уваги ту кількість *протирічивих* (суперечливих) *прикмет...*"; стор. 87: "згідно точки зору" (правильно - згідно з точкою зору). В цілому книга перекладена о. Гайдуківським гарною мовою. Однак церковні достойники наші мають ту особливість, що їх мова часом тяжить до таких кацапізмів, які спровоковані залишками церковно-слов'янських архаїзмів. Цим потягом до консерватизму пояснюється недовіра до нових гарних українських слів, упроваджених вкраїнськими вченими-лінгвістами десь у ХІХму-ХХму століттях.

301) Володимир Яворівський: на Новій Землі було *зірвано* (підірвано) ще одну атомну бомбу - авторська програма, національне радіо.

302) Сергій Набока у висиланні "Доброї ночі, Україно": *нав'язати* думку (накинути); людина, яка у себе вірить, і у якої все *получається* (якій усе вдається) - це про п. Ржавського; якщо не *получається* поправити закон...; *схоже*, що в парламенті сформується більшість (рос. *похоже*, укр. *виглядає так, що...*, *скидається на те, що...*); будь-яку справу можна висадити в повітря, *вибухнути* (підірвати) зі середини (14го грудня 2000го року); вже десять років будуємо і ще досі *толком* (до пуття) не збудували... (8го листопада 2001го року); *кричущий* (волаючий - 25го жовтня 2001го року); мусимо *подивитися* фільм, який довго вже чекає того, щоб ми його *подивились* (тоді-ж) - можна-ж було хоч раз вжити синонім *оглянути*![\[23\]](#)

303) Відступимо на хвилину від нашого принципу - не критикувати мову неофіційних осіб під час всіляких репортажів, вивідок ("інтерв'ю") з приватним народом, - і глянемо, чим накіпіла митецька молодь в київському середовищі (зовсім, до речі, симпатична молодь). Беремо висилання "Доброї ночі, Україно" у ніч на 22е березня 2001го року. Ігор Подольчак: "не *дивлячись* на жодні перешкоди" (рос. *несмотря*, укр. *не зважаючи*); "*продвинуті* українські художники" (передові малярі); "якщо хтось *схоче прийняти участь*" (взяти участь); "спробувати *продвинути* Україну

на виставці" (випхати, проштовхнути, просунути, виперти, висунути). Ігор Дюрич: "дуже спокійно розходяться ресурси інтелектуальні" (тратяться, марнуються); "це пов'язане зі зняттям приміщення для павільйону експозиції" (з винаймом). Сам Сергій Набока теж грішив спрощеною лексикою: "в мене трішки інша *задача*" (иньше завдання – плутанина з родом іменника). Слово *задача* є надзвичайно поширеною помилкою вульгаризації, яка прищеплюється на лекціях математики почавши від другої кляси "української" школи. Тим часом, такого слова просто не існує. Про що повинні пам'ятати всі інтелігенти, і мистці разом з ними: "в мене повно своїх *задач* (завдань) в житті, які я ще повинен виконати" – Микола Гнатюк, радіовивідка, 19го серпня 2001го року. Які ще завдання може мати український співак, крім єдиного – вигнати ро'сійську пісню зі Святого міста?

304) Невідповідність між різними мовами у присвоєнні роду іменникам має несподівані, на перший погляд, наслідки. Коли людина звикла ставитись до певного предмету, як до об'єкту певної статі, їй важко згадати відповідне слово рідною мовою, якщо там воно наділене иньшим родом. Це психологія. Мій колега, доктор фіз.-мат. наук, свідомий Українець, виступаючи на науковому семінарі, порівняв форму певної конструкції з обрисами "*мексиканської шляпи*". Цей термін є поширеним у відповідній ро'сійськомовній науковій літературі. В цій історії особливо мені запам'яталось, що доповідач... *надовго задумався перед тим, як вимовити ро'сійський штамп!* Виснажений повсякчасним засиллям кацапізмів мозок науковця марно бився якусь хвилину над пошуком українського відповідника. Бо шукав... серед назв *жіночого роду!* Якби не цей психологічний бар'єр, – напевне дуже легко і не запинаючись вимовив-би "*мексиканський бриль*".

305) Деся улітку 2001го року у висиланні під проводом Сергія Набоки пані Галина Сазоненко, директор Українського гуманітарного ліцею Київського університету, вжила вираз "*губи шевеляться*" замість "*уста ворушаться*". Природа помилки така сама, що і у Віктора Ющенка, який у записаному на телевізії в березні 2002го року передвиборчому уривку ("кліпі") тричі повторював "*праця не затребувана*" (не була жадана, потрібна, змарнувалася). Є одна велика спільна біда ново-української еліти: вона зовсім на вважає за потрібне серйозно тренувати свою швидку мову. Тим часом, виробленість, "елітарність" – це плід систематичної праці, а не просто автоматичний результат приходу на престижну посаду. В історії з ліцеєм трапилась ще й зовсім сороміцька приклучка. Пані Сазоненко є учителем хемії. Тому оператор хотів, поміж иньшими здобутками, великим пляном показати підручник з цього предмету. І показав-таки... "*Химию*". Що звело нанівець усю балаканину про "патріотизм" випускників ліцею. Виходить так, що у всьому ліцеї, до надзірної ради якого входить колишній президент Леонід Кравчук, не знайшлося українського підручника з хемії! І що "елітарна патріотка" викладає свій предмет за кацапськими підручниками. У столиці України. На завершення вивідки иньший Кравчук подарував слухачам москальську пісню. Щоби покласти край ілюзіям про т. зв. "національну спрямованість" школи молоді української еліти. Це не просто шахрайство. Це є жорстоке, свавільне,

зневажливе, нахабне знущання.

306) Олег Драч ("Доброї ночі, Україно!"): "нумо слухати гостей" (це гарно і добре!), але далі: "не *то* що стиль..." - це вже є зле, слід говорити "не *те*, щоб стиль"; "...*зачасту* (часто) є вирішальним в їх житті" (10го березня 2001го року, розмова з актрисою Поліною Лазовою); там-же: "я вас трішки *під... під... підшвидшу*" - зрозуміло, що підсвідомість Українця підказує приросток *під*, але далі вплив щоденного мовного оточення блокує цю підсвідомість, накидаючи ро́сійський штамп *ускорить*, який не пасує до українського префікса; Олег Драч хотів сказати "я вас піджену", або "приспішу", - хотів, але, на жаль, не зміг. Бо у Києві інтелігентне середовище мистців, акторів, "бомонд" - все ро́сійськомовне, і "з ними він жиє". Сама пані Лазова розмовляла гарною професійною українською мовою, та все-ж видавала те, чим горнець накипів: "в професії хочеш *статися*" (рос. *состоятся*, укр. *відбутися*); а також впала в модний блуд кучмонаслідування: "роль Марґарити *знакова*". Це останнє захворювання характерне для більшості визнаних політиків-патріотів (гляди сторінку 209). Але найгірше, що в перерві пускали кацапські кліпи...

307) Ігор Слісаренко (5й канал, "Час новин", 6го серпня 2004го року): "зустрінемося о годині" (правильно - *о першій*; я спохвата здивовано чекав хвилику, чи не скажуть, *о котрій-же годині ми зустрінемося*, поки до дурного Хохла дійшло, що таки не скажуть, бо вже прозвучало, що... "*о годині*"!); "чи студентський рух *припинуто*?" (тоді-ж) - людина, яка постійно перебуває в чужомовному, але разом з тим і мовно-спорідненому середовищі, з причини психологічної вимучености, легко може заплутатися на підсвідомо-відруховому (рефлекторному) рівні поміж такими співзвучними артикуляціями, як *припинено*, *згорнуто*, *приостановлено*.

308) Тарас Чорновіл: "не допустимо здійснення злочинних планів олігархів *по* його [Ющенка] усуненню" - один з політичних закликів, радіо "Ініціатива", квітень, 2001й рік (пляни *на* його усунення); Кость Бондаренко: "Віктора Чорномирдіна звинувачували у певній *передвзятості* щодо України" (упередженості) - радіо "Ініціатива", 16го травня 2001го року; *дякуючи* (завдяки) характерному голосу соліста групи - "Ініціатива", 6го листопада 2001го року; Тарас Батенко, висилання "Погляд у світ", радіо "Ініціатива", 25го травня 2001го року, 1120: "*дякуючи* (завдяки) Папі", "Папа дозволяє собі *стакан* (склянку) червоного вина", "для Папи *готують* (кухovarять) польські *монахині*" (законниці), "*Святіший* Отець" (по-українськи кажемо *Найсвятіший*, в противному разі мимоволі нахлинає питання - од кого і на скільки *святіший*?) - цю останню помилку допускає також "Поступ" за 22е - 28е лютого 2001го року.

309) "Благослови, душе моя, Господа", Роман Іваничук, — стор. 7: *застінки* (каземати, катівня, буцегарня); стор. 15: *сугроби* (сугорби); стор. 108: *ханжество* (святенництво).

310) "Тричі мені являлася любов", Роман Горак, — стор. 49: "...Франка, який часто йде на базар *за продуктами*" (по харчі).

311) "Третя руїна", Арсен Паламар, Київ-Нью-Йорк: Видавництво М. П. Коць, 1998

р., сторінка 199: "наймитами власних *пороків*" (вад, хиб, недоліків, розпусти); сторінка 215: "ніхто не пояснить *толком*" (путньо); сторінка 236: "крім невеликої купки *удачливих...*" – це не є помилка, але ще-ж існує незаслужено забута форма *удачний* та синоніми *щасний*, *удатний*, які-то різняться від ро́сійської форми більше, чим тільки вимовою букви "и"!; сторінка 251: *пошлість* (непристойність, паскудство); сторінка 252: "добрі *нрави*" (добра вдача, натура).

312) Журнал "Дніпро": "Імператор мене *направив...*" (вислав, післав, відіслав для...); "ідеологічні *узи*" (пута, в'язі) – переклад зі статті Збігнєва Бжезінського "Велика шахівниця", у тому-ж числі журналу; *узи* партнерства (партнерські або родинні пов'язання, зв'язки, в'язі) – Львівські новини, радіо, 21го листопада 2004го року, 815.

313) "Світ науки", число 1, травень 2001го року, сторінка 10: "чи зможе *закачування* вуглекислого газу в землю попередити *глобальне потепління?*" (чи можна буде *помпунням* до землі вуглекислого газу запобігти...); число 4(10), рік 2001, сторінка 50: "...допоки протилежна течія не *направить* (скерує) її у русло".

314) Збірник наукових праць "Національні інтереси", число 8, Львів, 2003: *відношення* (ставлення) до *прав людини* (людських прав) – стор. 176; а що таке Дюпон? (навіщо це простацько-базарне А?) – стор. 180; писати інструкції *по* (з) експлуатації – стор. 191; процеси носять *мультиплікативний* (помножувальний) характер – стор. 191; *спеціалісти* (фахівці) корпорації добре *розбираються* в (розуміються на) динаміці економічних процесів – стор. 192

315) "Світ Софії", перекладач Наталя Іваничук, — *трюки фокусника* (с. 26, 32, 145). На стор. 26 одночасно присутні два варіанти, спочатку – "трюки фокусника", нижче – "дії спритного штукаря". Чи це є "дидактичний засіб", чи недостойне запобігання перед малописьменним, але впертим у своїх підсоветсько-лінгвістичних та закореніло-назадницьких смаках читачем? В усякому разі, чисто з точки зору психології сприйняття, я-б не залишав читачеві шпарини для сумнівів. Толерантність індивідуумів одного щодо иньшого – це є співжиття особистостей. Нерішучість, невизначеність в нутрі одного і того-ж індивідуума – автора (перекладача) книжки – це просто його власне знеособлення. До речі, слова́ *фокусник* та *трюки* таки є чим замінити: мартопляс, вигадник, фігляр; витворки, вигадки, витівки, штуки, фіглі.

316) ***Злодійкувата нерішучість.*** Дуже велика помилка багатьох українських мислячих людей, від яких залежить структура майбутньої мови, людей, яким випало в більшій чи меншій мірі грати ролю законодавців процесу навернення суспільства до своєї мови, – непевність та схильність до меншевартісного компромісу. Мовляв, "чудернацькою" радикальністю у вживанні слів та зворотів, які різко відмінні від "привычных", відштовхнемо посполитих від "українізації". Не біймося. По-перше, коли мова про затяту кацапську частину інтелігенції, то з чим-би до неї не підійшов, однаково дістанеш дулю. Коли-ж маємо на увазі Інтера-українофоба, то його чи лоскочи, чи дратуй, – він (на відміну від Українця) свою справу знає: борсається Хохол, чи мирно сопить, – Українця души! Решта посполитих діляться на дві частини. Одні

хотіли-б *вивчити* державну мову, інші - *пригадати*, яко свою рідну. Ані перші, ані другі української мови на нинішній день не знають, і з цього чесно здають собі справу (за винятком малопомітної частки західної "інтелігенції", яка тішить себе глупою думкою, що їй відкриті всі рецепти українізації, і основний рецепт - не злостити Москаля). Так от, ті, що хотіли-б навчитися мови, чекають (чекали в перші роки незалежності, а чи й досі ще чекають - то є припущення Автора, досить сміливе, але необхідне для праці над даною статтею) - вони, отже, чекають на оте таємниче одкровення розрекламованої арійської, вишиваної, мелодійної, багатой, шляхетної, вартої уваги і труда, обласгороджуючої, європейської, потужної і самодостатньої, виробленої, влучної і досконалої, придатної як для потреб науки, так і для життя, а найважливіше - сміливої, сильної, та відмінної од ро'сійської оригінальної української мови. А отримують... несміливо впроваджуваний напів-суржик, головна перевага якого в тім, що він... не набагато різниться од звичного совкового діалекту на ро'сійській основі. Чи варто вивчати? Смію твердити, що нарід хтів відійти від Ро'сії, але, так само, як стараннями біловезьких конформістів замість самостійності отримав "незалежність", нині замість української мови отримує - стараннями несміливо-патріотичних інтелектуалів від укр-"санації" - невиразну і абсолютно безбарвну напів-українську "інтелігенційну" квазі-говірку, яку навіть від справжньої говірки відрізняє те, що мало хто нею бажає говорити. Найбільше нарікань на декотрі несподівані нововведення, як-от: "відсоток", закінчення "и" в родовому відмінку однини деяких іменників жіночого роду (замість поголовно торжествуючого "і") - мені довелося почути са'ме від галицьких розумників, переважно, - як вказувалося на самому початку нашої розмови, - "вчених". На жаль, недовчених духовно. Що-ж, нарікають та мусять змиритися. А Україна широка. І, повірте, **розмовлятиме так, як Ви її навчите НИНІ.**

317) Далі в тій-же книжці "Світ Софії": не мультфільм вона щойно *дивилася* (с. 95) - оглядала; мама поклала всі *покупки* (с. 89, 521) - *закупи*, по'куп, за'купня; спокусити детективом *по* телевізору (с. 65) - *у* телевізорі (в оглядалі, на позиралі, у гляділі, на глядуні); над білим *комо́дом* (с. 114) - можна було-б хоч через раз присвоїти *комоді* жіночий рід!; Софія викрутила *сукенку* (с. 111) - су'коньку, сукня'ночку. Далі: *канарок* (с. 127) - існують синоніми: *канарейко* (чол.), *канарка* (жін. роду); встигнути на *твоє* день народження (с. 166, 189) - *твій* день народження, *уродини*: не так часто зустрічаємо, навіть на нинішній день, подібні варваризми синтаксичного "узгодження" в роді присвійних займенників, запозичені, як виглядає, у напівписьменної домогосподарки зі середовища кацапських осельників; білі голуби в Лівані не *водяться* (с. 167) - не *живуть*, не *гніздяться*, не *плодяться*, не *множаться*; помішуючи у *каструлі* (с. 188) - в ринці, у банячку'; *Карл Великий* (с. 195) - *Карло*; цілі родини *проходжувалися* кварталом (с. 216) - *проходжали*, *прогулювалися*; *рисунки та живопис* були *написані* (с. 219) - *рисунки* (взори) *черкають*, або *теж малюють*, в той час, коли *малюнки* (а не живопис) *малюють*, але не *пишуть*; *витіюватість* у мистецтві (с. 252) - *закрутистість*, *кучерявість*, *хитромовність*, *вузлуватість*, *барвистість*,

квітчастість, красномовність, взорча(с)тість, взористість, помережаність, витончена складність; засинає у канаві (с. 255) – у рові; червоною ниткою проходять (с. 256) – просто пронизують: подібні кальки з російського породжують в читача сумнів, чи не допомагав собі перекладач "з норвезької" консультаціями із уже зробленого російськими фахівцями перекладу. Далі: "звучить заманливо" (с. 293) – спокусливо; за Берклі (с. 309) – згідно з Берклі; у одної (с. 314) – в однієї, рос. у одной; навчитися цьому трюкові (с. 315) – цього трюку (цієї штуки); природа не прийшла до себе (с. 340) – не опритомніла, а про людину ще кажемо "прийшов до тями"; трястись в повозці, запряжений кіньми (с. 515) – у візку; розмова між матір'ю і дочкою (с. 524) – донею, донькою; страхівка (с. 533) – забезпечення; останні судороги (с. 537) – корчі; сигарети (с. 546) – цигарки; попугайчики (с. 557) – папужечки.

318) З тими "сигаретами" просто горе, та й годі. Ось і ведун "Телеманії" Юрій Макаров, якого важко звинуватити у недбайливому ставленні до своєї лексики на телевізії, а особливо – до виразно плеканої дикції, не зміг себе проконтролювати: "виготовлення сигарет", хоча тут-же додає: "цигарковий папір". Що це – "педагогічний засіб" в стосунку до слухача, чи відгомін тієї побутової лексики, якою пан ведун послуговується на щодень у приватному житті? А може – малодушний "компроміс" задля "общепонятности"? Нумо себе не дурити. Немає жодної глибоко-софістичної різниці між *цигарками* та *сигаретами*. Просто останнє слово – це є вульгаризація першого (для прискіпливих: існують ще і *папіроси*).[\[24\]](#)

319) Книжка "Світ Софії" може слугувати зразком сучасного українського перекладу. Не просто перекладу формально-правильною мовою, але перекладу з якимсь невловимим духом добірності. Зразком збалансованого поєднання відроджених внутрішніх, властиво-українських спіритичних відтінків синтаксичного звучання – і сучасних особливостей лексики. Можна висловитись так: в українському перекладі книги немає нічого дратівливо-ретроспективного, він є повністю сучасним, а заразом фантастично далеким від російського, чи радянського, штилю. Тому 27м помилок, які, на наш погляд, відділяють мову книжки від бездоганної, змушують читача замислитись: чому перекладач (згідно, редактор) виданої у Львові книжки переочив ряд таких блудів, які дослівно випирають з тексту і ріжуть очі кожному освіченому галичанинові. Не хотіло-б ся думати, що причиною мала-б служити нетрадиційна лексична орієнтація, всотана, на жаль, з модерного буцім-українського звичаєвого середовища. Нетрадиційна з точки зору закономірностей української мови. Але така рідна для кожного з нас – кожного совка.

320) Не тільки подобається мені, але і вдячний єсмь, що існує висилання "Після слова". Вдячний за користь від компетентних, навіть вишуканих, порад щодо нашої мови. Тому наступну історію прошу трактувати не як критику, тим паче, злосливу, а швидше як здивоване запитання. Можливо, причина непорозуміння лежить у недостатньому фінансуванні, у браку часу, втомі, а, можливо, – це є тривожний симптом, що все-ж редакторів не так уже й боляче ріже вухо той чи иньший поширений русизм, до якого люди моїх традицій звикнути, на щастя, ніяк не можуть.

Прикро, що не ріже вухо у Києві так само сильно, як у Львові... У висиланні 15го травня 2000го року слушно пропагувалася проста форма ступенювання прикметників у протизага до складеної форми, яка єдина тільки і вживається в мові ро́сійській: *сильний, сильніший, найсильніший* у протизага до *більш сильний, найбільш* (рос. *самый*) *сильний*. Далі наводилася цитата з книги Антоненка-Давидовича "Як ми говоримо": "'са́мі передові райони області ще не закінчили збирання врожаю"... куди природніше звучить по-українському: "найпередовіші райони". Не маю нічого проти слова "найпередовіші". Але мене в поданій вище цитаті тне в обидва вуха слово "са́мі". Чи від браку часу, чи від втоми, чи, – що було-б найприкріше, – від хибної призвичаєності до совето-кацапщини, редактор висилання не загострює уваги на цьому ро́сійському стилі, – "са́мі". Підкреслює перевагу простої форми над складеною, але не наголошує, що українська складена форма (*найбільш передові*) відрізняється від ро́сійської (*самые передовые*). Редактора не ріже в вухо, зате слухача, в моїй особі, вразило сильно. Так сильно, що не полінувався узяти до рук книгу і віднайти вказане місце. І що-ж? Не розчарував мене Антоненко-Давидович! У висиланні цитату було обірвано. Вже на наступній сторінці (стор. 74, видання 1994го року) читаємо: "слово са́мий як допоміжне для творення найвищого ступеня порівняння часом трапляється в класичній літературі... Однак уживати цієї форми не варто... Якщо треба надати щонайбільшій мірі певній ознаці, то до найвищого ступеня порівняння додають частки *що* або *як*: "він – *щонайстаріший* над усіма". Власне цей останній коментар Антоненка-Давидовича чомусь не помістився у приділений висиланню час. Тому уважний слухач міг дійти висновку, що вживання слова "са́мий", як такого, не критикується. Що мене й обурило. Чи у Києві серед мовників панують інші смаки, чи просто забракло часу у програмі, а чи самому редакторові від слова "са́мий" вухо ніяк не в'яне, – так чи сяк, критикуючи одне зловживання, мимоволі узаконили други́й блуд. Більше уваги, друзі!

321) За повчальний приклад витіснення українських стереотипів з мовного середовища київської богеми можна взяти, для систематичного дослідження, висилання "У ніч на суботу". Гарне личко в Олені Роміної. Самого мене дрижаки хапають, як починає очима дрібно моргати. Та й намагається, що там казати, по-українськи говорити. Намагається, бідацтво... але важко їй дається. Важко, бо стільки тієї української мови, що під час бесіди перед камерою. Ось. Дня 3го листопада 2000го року Олені Роміній забракло слів у бесіді з певним філософом: "розкажіть про це так, щоб це було *удобоваримо*" (щоб воно було *легкоприйнятним, легкостраним, легкодоступним, доступним*; розкажіть *зручно, зручнодоступно*). Тоді-ж: "частина чоловіків відчувала себе дещо "уязвімою" (бідацтво аж затнулось, почухалось по-під вухом від ніяковости, та однаково, відповідника "уразливий" не змогло пригадати...). В бесіді з генералом Кузьмюком 8го листопада 2000го року пані Олена висловила здогад, що в того немає "уязвимых сторон" (уразливих місць), а також тішилася, що родина генерала його... *дивиться* (оглядає). Сам генерал свою родину, – вслід за модою, запровадженою *Гарантом* всього, в тім числі й української мови, – *дякував*, а

наслідок обоє вкупонці насолоджувалися совковим кінофільмом *"Есть такая профессия – Родину защищать"*. Нема надії, що пані Олена розширить колись свій активний словниковий запас в частині мови української, бо – не вважає цю мову вартісною та гідною вжитку для означення інтелектуальних понять: *"засоби кнута (багата, нагая) і пряника"*, *"закон математики: от перестановки слагаемых сумма не изменяется"* – 25го травня 2001го року. Сумніваюся, чи Олена Роміна здогадується про існування шкіл, де математику викладають українською мовою.

322) Робимо чотири очевидні висновки. Допущена до спілкування з суспільством частина митецької і мас-медійної еліти:

- 1) мислить по-ро́сійськи;
- 2) живе приватним життям в кацапському середовищі;
- 3) в повсякденному оточенні працює та творить засобами і штилем ро́сійської культури;
- 4) *нічого иньшого навіть не бажає* і ніщо вже їй не допоможе, хіба що УКРАЇНСЬКА держава, яка, можливо, колись утвориться.

323) Вживання ро́сійських калёк часом обертається неповагою до особи: *"а через тиждень, у ніч на суботу, на Вас чекатиму я, Олена Роміна, і наш черговий гість"* (березень 2001го року). Це так, якби в ро́сійському варіанті мовити *"наш дежурный гость"*. Слово *очередной*, яке витало в думках пані Олени, українською мовою я-б замінив делікатнішим – *наступний гість*.

324) **Лексика *"Полювих досліджень з українського сексу"***. Книжечка Оксани Забужко чіпляє декілька тем, аж так серйозних, що поспіхом читати її не варто. Те, що розповідь провадиться в інтимному плані, лише підсилює сприйняття. Мені особливо імponує теза, що любов (якщо ми домовимось щось розуміти під цим словом) може бути тільки одна. Пустку в душі заповнюємо змалку. Якщо її заповнити коханням до ідеї (релігійної, національної), тоді иньшим живим і неживим предметам та ідеям в подальшому нашому інтимному житті випаде така доля, що ми їх любитимемо в термінах первинного кохання. Наприклад, Бога – тільки українського, або навпаки – в українській ідеї бачити тільки загально-християнську мораль. Любов – це туга за недостаючим. За тією половиною, чи якоюсь частиною, яка має доповнювати брак власного. Брак довершення. *"Ми закохуємось не в чоловіку, а в національну ідею"* (104)[25] – ці слова вартують глибокої психоаналізи. З любові, звичайно, і ненависть. Ненависть становить проблему для серомудрих проповідників американізованих *"людських прав"*. Чи ненависть до кровопивці є моїм *людським* правом, якщо я себе не мислю *людиною* поза своєю *етнічною* суттю і призначенням? Чи ця ненависть не порушує *"людських прав"* Сатани в образі етнічного гнобителя? Оце тема для ризикованих філософських екскурсів волюнтаристського постмодернізму, а не благі інсинуації ожирілого від розпусти західного інтелектуалізму на жендерну чи педерастичну тематику. Стукач КГБ закохується в *"підопічну"* Українку – це вже

хрестоматійний приклад, переказаний мені батьками десь в п'ятирічному віці, – книжечка помережана подібними, майже приватними для читача бувальщинами, переживаннями, випадками, проблемами, про які, якщо не переживав особисто, то принаймні не раз чув від однодумців чи друзів. Не хотіло-б ся, щоб інтим спілкування з Автором спохаблювався придуркуватою лексикою. Незважаючи на повторні закликання на звороті титульного аркуша та в передньому слові від Автора, що, мовляв, "авторка наперед відмежовується" і т. д., читач впадає в блуд пошуку здорової думки Автора серед мережева суперечливих душевних мук персонажів (як і в кожній книзі) і пробує (з великим трудом) хоча-б умовно відділити спілкування з Автором від звичаєвих прибамбасів героїні. І не є йому "як кажуть Французи" соромно, бо "погано він про це" не думає (6). Тим паче, що "рясні дармовиси-сережки" разом з "високою беззахисною шиєю" (101) змушують читача раз у раз кидати погляд на світлину авторки, поміщену на четвертій сторінці обкладинки. Гострий динамізм мови, якою написаний роман, зовсім не потребує підсилення бридкими висловами. "Несподіваний промельк ясного побажання... прилюдний оргазм, от як це називається, але захоплює публіку... навіть коли слів ніхто не тямить" – так сформульована думка звучала-б значиміше, аніж те саме речення, засмічене лексичними каменями спотикання на кшталт "вставляє публіку" замість *захоплює* або паразитичним "ні фіга", приклеєним до вже й без того виразного *не тямить*. Я дуже ціную оргазм, а прилюдний оргазм ще раз свідчить про те, що людина є істотою соціальною і компанійською, так само, як і секс в товаристві. Не бачу нічого гидкого в діленні приємністю та задоволенням з ближнім. Зате, коли Автор підпадає під вплив вульгарної лексики північного дикуна і етнічного неприятеля – то це дійсно переповнює моє ество неконтрольованою люттю і заважає зосередитись над змістом читаного. Губиться сприйняття, всю увагу поглинають незрозумілі вирази "вставляє" і "ні фіга", останній з яких тим разом переносить уяву в область солодких гастрономічних імажинацій про фініки, фісташки і подібні заморські марципани (15). Ще приклад: "...а що не вийшло нічого, то чесніше буде *здати* (*кинути?*, *віддати* – кацапізм) карти... далі буде ще гірше: просвітку не видно, а сили вже не ті: не дівка ж бо" – знову Автор псує зрозумілу думку непотрібним вставлянням гострих і бридких порогів: "ні фіга не вийшло" (це вже вкотре!), "буде ще хреновіше", "не дівочка" (замість *дівка*). Чи для того, аби збурити плинність прочитання тексту?

325) Так, за всяку ціну намагається Автор усунути свою особу зовсім. Не вдасться, дорога. Надто серйозні речі, як на персонаж простенької філософуючої поетеси з обмеженим запасом побутової лексики, браком клясичної гімназіальної освіти та базарними зацікавленнями з убогого набору примітивно "струйової" змосковщеної "богеми". І бачить, і відчуває читач дуже добре – глибину та різноманітність проблем... та не може і не хоче з'інтегрувати багатий світ Автора з примітивізмом словникового запасу героїні. Бо лайка – це є примітивізм мовлення. Що таке лайка? Для мене непристойною лайкою є побутові неологізми прищелепкуватого покоління зкацапізованої "богеми". Можна бути геніальним малярем і не вміти висловитись

хоча-б на рівні вуличника з освітою початкової двокласової державної цісарсько-королівської австріяцької школи. Це не є псевдовікторіянське вдаване святенництво загумінкового галичанського мораліста. Я здаю собі справу, що українська літературна мова на жаль не виробила звичайного слова для означення простої дії засаджування чоловічого статевого інструменту до відповідного отвору в жіночому тілі. Дії, яку щоденно сповняють мільйони Українців. Я не вважаю лайкою відповідне, хоч і запозичене від Кацапів, слово. Так само не вважаю лайкою натуралістичну передачу інтимного діалогу двох осіб в постелі. Зате вважаю неприпустимою лайкою, і не бажаю, щоби *моя героїня*, а нею є *Автор*, так висловлювалась:

326) пшла вон (щезни) 12; вставляти публіку (захоплювати) 15; йолки-палки (таж, але-ж, хай-же йому грець) 82 – *слово-паразит*; кайфувала (насолоджувалась) 38, зустрічається два рази; не бозна-який кайф (приємність) 104, зустрічається три рази; шмарувався трьопом (базіканням), фрашками-придабашками (приповідками) 57; побратимство довбане (гиряве, хиряве, хирне) 63, довбана patria 32; Європа довбана 24, довбана загорода 8; мати його за лапу (?) 18, 63, 93, 118, 129; ніяк не в'їду (не втямлю) 86; якого хріна (до холери) 95. Нехай-би краще подібним чином висловлювалася її (*авторки*) *героїня*. Властиво, на кого розрахована книжка? Той, хто в стані зрозуміти різнопланові переживання героїні і коментарі Автора, мусить мати певний інтелектуальний рівень. Інтелектуалу ж вадитимуть примітивні вибрики змосковщеного сленгу. І він засумнівається в природності образу героїні, яка, окрім благої московської лайки наче-б то виказує не малу інтелектуальну зручність, розвиненість, різносторонність... Парадокс полягає в тім, що, коли, наприклад, Шевченко не може повною силою звучати ро'сійською мовою, так само, як і народна пісня, – то роман Оксани Забужко звучатиме *бездоганно* кожною мовою, окрім української – кацапський сленг в будь-якому перекладі автоматично перестане бути кацапським!

327) Визнаю, дуже умовно, та все-ж, якимось інтуїтивно, вдається відділити *прямую* мову героїні від її мисленних монологів до себе і від розмірковувань Автора, вкладених у ці монологи начебто від імені героїні. Переживання героїні, її розмова подумки з собою мали-б оформлятися більш значимою лексикою, аніж вдаване чи звичне вже підігравання назовні під сприйняття недолугої чи інтелектуально незрілої і вічно п'яної "богеми". В протилежному разі гріш ціна її переживанням і не варт вона сама (героїня) не лиш співчуття, а навіть прочитання. Подамо (далеко не повний) перелік лексичних одиниць *власне героїні*, який, хотіло-б ся думати, свідчить не про її духовні чи інтелектуальні вартості, а швидше про недоліки середньої освіти, які можна виправити, хоча... хто там її знає:

328) здати карти (скинути, відкинути, кинути карти) 9; хреново, хреновіше (зле, гірше) 9, 97; дівочка (дівка) 9; йолки-палки (гей) 72; йо-майо (ай-я-йя) 105; валяй тепер (вали) 76; кльово написалося (влучно) 77.

329) Мене не разить натуралізм. Хоча... Є радія в такому бажанні, аби писане слово звучало трішечки вище, аніж дійсне, мовлене в житті слово. Хай-би читач тягнувся...

Голий, адекватний натуралізм навіває нудьгу. Інтелігентний читач і так здає собі справу з того, які ми є в житті огидні. А неінтелігентний – або не читатиме, або просто не розумітиме, про що йдеться. А ргорос, книжечка взагалі не розрахована на читача, який не володіє латинськими приказками, англійською та французькою мовами. Протиставлення "де я, там і буде вітчизна" латинському "ubi bene, ibi patria" (де добре, там і вітчизна, 32) втрачає сенс без перекладу. Цікаво було-б перевести статистику, скільки з-поміж читачів сягало по словник крилатих виразів, наштотуючись на подібні фрази в тексті "бестселлера"? Як і наступні:

330) stud-woman (расо́ва жінка) 30 – неочевидний переклад вимагав-би пояснення – за умови поваги до читача;

331) fin-de-siècle 47 – не кожен читач, навіть знайомий з французькою мовою, зрозуміє, що "кінець століття" іще може означати "сутінки віку"... а чи що собі там іще придумає придуркувата філософська "богема"?

332) В усякому разі, Автор завоював-би більше симпатії в інтелігентного читача, якби протиставив свою лексику до лексики героїні. Якщо-би Автор розмовляв иньшою мовою, як героїня, то його монологи і сприймалися-б серйозніше, особливо там, де йдеться про сексопатологічну тематику. А жаль, бо глибинність думки відчувається на кожному кроці, та вона нівелюється лексикою тієї-ж проби, що і лексика недоосвіченого і недовихованого товариства героїв роману. На скільки Автор ідентифікує себе (на наш превеликий жаль) з героями п'яної "богеми", можна уздріти з порівняльної таблички:

натуралізм мови автора

натуралізм мови героїні

натуралізм мови героя

цитати з лексики "богеми"

ні фіґа (нічого) 38

ні фіґа (зовсім) 15

ні фіґа (нічого) 9

ні фіґа собі історійка (нічого собі) – вираз моторошного ошелешення 112

ні фіґа собі (нічого собі) – вираз захоплення 55

ні фіґа собі заспів (вираз сарказму) 103

М-да, ні фіґа собі (поганенько, зле) 98/99 (тут дефект поліграфії – гляди електронний варіант роману на майданчику <http://www.slovnyk.org/>)

на фіґ вартє (до дідька) – слово-паразит 24

на фіґ (геть) 12

пішов на фіґ – не українська лайка 27

на фіґ ніким не зауважені – слово-паразит, ніяких емоцій насправді не підкреслює, хиба що примітивізм мовця 32

фіґ з ними (шляк, дідько з ними) 47

фіґ підробиш (дзуськи) 90

на фіґ (пощо) 93

на фіг їй здався (пощо) 93

на фіг його таке й писати (пощо) 73

на фіга (пощо) мені ті музеї 93

все тут тобі "на фіга" 57

вставляє публіку (захоплює, проймає) 15

як би це тебе вставило (настромило, пройняло, вдовільнило) – запозичення з лексики звичайного злягання

ну ні фіга собі; лини-но ще (лийни-но, хляпни-бо); кому лимончика (цитринки); уф, кайф, здається, вставило (всадило) 74 – запозичення з лексики паранормального (анального) злягання

ой блін (лишенько) 52, 93

мислитель, блін (бач), знайшовся 58

ну блін ваще (?) – вираз захоплення 55

блін,... (холера) – ввідне (впроваджувальне) слово 47

він пахнув, блін, життям – абсолютно паразитичне слово 102

во блін (ось так) 84

блін, ну звідки мені знати? 139

але ж ми, блін, таки не дарма ребята з крутим творчим потенціалом 117

обидно, блін (образливо, хай йому грець) 105

тобі, чувак (хлопче) 52; ні, чувак 58; кльова чувіха, як сказав би той чоловік 59 – автор дає себе втягнути у лексику зле вихованого напів-письменного героя та недовченої "богеми" і тим втрачає на довірі читача

кльова ти чувіха 48

кльова чувіха (знаменита лярва, моцька) 49

у кльових умовах 72

який то він кльовий 43 – жаргонне підігрування, тим разом – з боку героїні

а слабо було дописати, до кінця додумати – слабо? (несила) 76

тобі слабо сказати (брак відваги) 66

волочить у койку (до ліжка) 84

до всякої койки 71

обставили як дівочку 126

дівочку із мене зробити хочуть 10

333) Я вдячний Авторові за усунення будь-яких ілюзій щодо перспективності та потенції "найупитішої компанії" української молодії митецької "інтелігенції" (90). Розбещений образ "надії нації" змальований в багатьох місцях роману і найкраще характеризується олігофренічною лексикою недовченої "богеми":

натуралізм мови героя

цитати з лексики "богеми"

нагружати (начиняти) 48 – кацапізм

понятно? (втямила?) 10, 26 – кацапізм

окрутимось 52 – збочена і мало зрозуміла термінологія гидких розбещенків із

середовища з'алкоголізованої і згнилої "богеми"

дивись, який дзен... 66 – порожнечу національного зубожіння заповнюється чужинецькими вигадками.

на хера (пощо) я сюди їхав (приїхав) 11

перестань мене підйобувати 11 – то́му, хто живе українським болем, цей суто кацапо-советський зворот не вирветься з уст: мат матові не рівня, тому не віриться, що герой був "першим готовим" Українцем! (33)

ах суки (засранці); падли (паскуди) – вирази захоплення 55

валяй, нарізай (вали, тни вже) 58

а кого це валить? (зачіпає) 115

334) Я вдячний Авторіві за відкриття, що плятонічна любов і еротична похоть фактично злиті в одному прагненні, ім'я якому – *libido*, або-ж *бажання жити*. І я повністю погоджуюсь із тезою, що заперечення цього *libido* українською греко-католицькою церквою зламало свого часу хребет українській націоналістичній інтелігенції, позбавивши її пристосованости до нинішнього світу ("католицький цензор" 137, "галицька стара панна" 136, "Чорнобог" 19 і "чорнокнижник" 49). Взагалі, сексопатологія національно-патріотичних змислів (відчуттів – для совкових анальфабетів) описана бездоганно і не викликає найменших заперечень. А от щодо совковости в лексичних наставленнях Автора – то викликає подив його згідна постава щодо діяспорного "синтаксису" нью-йоркської "Свободи" (61) Не втомлюватиму Читача переписуванням довгих подвійних цитат з міркувань пані Забужко. Скажу одне – вихований совковою школою коректор ніколи не зрозуміє ані пафосу ані урочистости рафінованої української мови – тієї, що не калькує *рабоче-крестьянского* примітивізму вульгарної каламарщини совкової журналістики. Для Читача, котрий-би все-ж зацікавився відповідним уступом в книжечці, переповненим обуреними коментарями на адресу діяспорної *синтакси*, зауважу, що з *синтаксою* там все є в порядку – підмет можна опускати в українській мові (на одміну від англійської).

335) Від перечитування друкованого слова читач мав-би одержувати ще одну насолоду: приємність од звучання музики добірної лексики, – в усякому разі поза рамками натуралістичних діалогів чи монологів. Зрештою, мова є настільки багатою, що навіть недолугість героїв можна пробувати подавати у вишуканий спосіб. А тим паче в тих місцях, де читач прагнув-би увійти в духовний контакт з Автором. Перерахуємо скази, які вадять такому контактові.

336) З боку Автора:

живе в Києві (мешкає у Київі) – це з анотації, але ж Автор з нею знайомилась!? 2

джус (сік) 7

раковина (злив, мушля) 8

голлівудські *гаї* (хлопаки) 9

не лишилося (залишилося) 12

передчуття не *заводять* (не зводять, не хиблять) 14

ну, *положим* (скажімо) 15
на крутих *поворотах* (на закрутах) 15
тобі, кобіто (жінко) – далеко не всі полонізми, навіть поширені серед галичан, справляють приємність читачеві 16
проститутка (повія) 16
з голою *лампочкою* (жарівкою) 21;
безужиткові *лампочки* – фантастичне поєднання галицизму з кацапізмом 60
моє, ах *розтуди ж його*, (куди?) каторжанське життя 23
недурно розпочалося (незле) 23
сосок (пипець) 29
ад (пекло) – цей архаїзм жодних емоційних переваг не має 30
нніт (ні-ні, аж ні) – московське ннет 30
йолки-палки (до дідька) (хай йому грець) – слово-паразит 30, 96, зустрічається шість разів
та *йолки...* (ох...) – вставне слово 50
тебе трохи *розпружило* (відпустило, відпружило) 34 – рос. *расслабить*; іще гляди пункт 10) на сторінці 96
розвернуті лицем (повиставлювані) 35
аристократка *забацана* (зафайдана) 39
авта по гаражах *зіпали* кволо (цитата з вірша) – у слові "Гараж" слід уважати на першу літеру, а слово "зіпати" значить "сильно кричати, горланити" 41
хрін з ними, з харчами (пес із ними, лихо їх бери, ті харчі) 44
на *безбач* (наосліп?) – неологізми добрі, коли їх значення очевидне 47
не *приведи* Господь (не дай, Боже) 58
полтинник (пів-віку) 58
од Атлантики до Пасіфіку (Пасифи(і)ку) 61
сюд-туд (тут і там) – русизм сюда-туда 61
не *зразу* (не одразу) 62
алкаші у *проплішинах* (п'янички з пролисами) – тут конфлікт автора з московсько-українським словником 63
не то дозволяється, а й заохочується (не те що...) 63
як *показалося* (виявилось) потім 73, 126
схвачений порошею падолист (прихоплений) 73
сустави, за зиму завмерлі (суглоби) – цитата з вірша 76
незапотребовані листи (неспитані, неспотребні, залишені, позоставлені) 78
в Хелмі була пересадка (в Холмі) 80 – вживаємо українську топоніміку
все *лишнє* (зайве) 82
попалась (піймалась) 85
кукла на шнурку (ляльки вистачило-би) 88
поклав *трубку* (слухавку) 102
пройтися (перейтися) 112

світлофор за світлофором (світла́ за світла́ми) 112

безумна ніч (шалена) 114

маленьких розиграшів (розигрів) 116

недвижною скіфською бабою (нездвижною, незрушною, непорушною) –
намагаємось уникати синонімів, які не різняться від московщини 116

мелькають клініки і тюрми (миготять) 126

337)

З боку героїні:

З боку героя:

провітрити (*перевітрити*) 12

квартира (помешкання) 11

розплачуватися (платити) 58

збігай принеси (скоч і принеси) 11

яросною силою (несамовитою) 71

ключа здав (віддав) 11

сходила постриглася (пішла підстриглася) 97

звозити на замок (завезти) 15

просік (утямив) 102

338) Нахабна експансія кацапщини до свідомости українського письменника і її обезвладнююча, "цементуюча" функція досконало охарактеризована на 31й сторінці книжечки. У вступі авторка звіряється, що чорнова версія була роздана друзям задля розумних порад. Чому друзі злегковажили кацапізми? Не знайшлося жодного, хто володіє звичайним олівцем і завдав-би собі клопоту де-не-де та й щось-там попідкреслювати? Не повірю, що перераховані вище кацапізми внесені навмисно. І не повірю, що Автор у такий спосіб висміює героїв. Надто примітивно-змосковщеною звучить їх мова – аж до гидотности. А тим часом, Автор їх любить, і десь навіть шанує (36): "той чоловік грав без правил, точніше, грав за власними, як правдивий кантівський ґеній, в його силовому полі пробуксовувала будь-яка передбачувана логіка подій, так що був він сам собі "the land of opportunities"...

339) До великих перемог Автора належить зарахувати переконливе доведення тези, що жінка теж є людиною, і може підлягати таким самим проблемам та комплексам, які частенько переслідують мужчину. Не слід думати, що чоловічий шовінізм є вродженим. Ні! Образ жінки, який коротко характеризується чотирма словами – ненаситність, хтивість, перманентна готовність бути взятою і безжалісна вимогливість – не є продуктом хворої уяви мужчини, а формується суспільством свідомо в незчисленних посібниках з мистецтва видобуття оргазму та сценах багатократного пролонгованого статевого акту в позах, доступних тільки професійним атлетам. Не можу уникнути спокуси звинуватити в такому стані речей і саму Жінку, бо ось: "жінка: витка рослина, котра без прями́стийної підпори — без конкретного обличчя живої любові — опадала долі й зачахала" (22); "мене вмить припекло чистим, як

високий музичний тон, зарядом такого потужного еротичного заклику, що плоть тут-таки відізналася збудженим набряканням..." (19); "зразу (одразу?) втямив, що - все, кінець, викручено контакти... могутній тваринний заклик його тіла зів'яв, скрутився, став швидко-швидко вичахати..." (20) - як мислити про жінку, що так підступно, а, найважливіше, лукаво і брехливо поводить ся з мужчинами?; "пішов нафіг, імпотент нещасний" (27); "всмак трахнули" (37) - сіс!; "то була нагота зумисна й образлива, та, котрою не спокушається, а демонструється зневагу..." (43). Чи при подібних замороках є підстави дивуватись, що "крім статевих органів тебе в мені більш нічого не цікавить" (13)? При надмірі подібних претензій - що залишається затурканому чоловікові, як не плекати переконання, ніби "коли у тебе - стоїть, і не зразу (одразу?) кінчаєш, то ти вже й князь..." (86). Тим більшим досягненням Автора є враження, яке залишається після прочитання роману - що Жінка має право на виrozumіння, а дворушна заплутаність жіночих відчуттів далеко не завжди породжена розбещеною вередливістю.

340) Поширеним серед певного кола читачів є переконання про "бабськість" роману. Очевидно, під таким означенням слід розуміти хаотичний ідіотизм примітивних відчуттів жінки, які не піддаються не тільки класифікації, а навіть будь-якому розумному поясненню. Відчуттів, тим безглуздіших, чим бурхливіших. Цього в книжечці якраз небагато. Інакше її неможливо було-би перечитати. Але одна нить "бабськості" все-ж пронизує роман. Претензія до цілого світу... Слово, од якого вивертає нутроші навіть у найоб'єктивнішого читача. ОБИДНО. Не прикро, не образливо, не сумно, не кривдно... ОБИДНО, БЛІН. "Ідеологія" прокуреної "блядки", котрій винен увесь світ. Не повії, а саме внутрішньої курви, яка з нахабністю зіпсутої розбещеним вихованням панської дитини еґоїстично і абсолютно щиро вважає, що Господь створив світ виключно з метою вдоволення її макабристичних з точки зору елементарної логіки примх. Бабськість навіть не базарна, а швидше рівня перукарного салону: "З-замахали... говорила, травлячи післясмак чергової обиди" (10); "стала читати, з обиди і розпуки" (16) - в цьому місці при прочитанні роману мені зробилося особливо неприємно, бо йдеться про ображене національне почуття, а не якусь дурнувату "бабськість"; "тобі з чоловіком добре було? - дуже! - рубонула зопалу щиро, як ляпаса відважила: сил уже не ставало примилитися, глотаючи обиду за обидою" (43); "Обидно. Піти на ґанок перекурити все це діло?..." (105).

341) Читач уже помітив, що ми не соромимося ані тут, ані в книжечці, про яку мова, адекватних виразів, які можуть здатися "нецензурними" декотрим фальшивим моралістам. Щоб лиш вирази ці були доречними. За приклад процитую один відступ, який, нам так видається, ідеально в концентрованій формі містить до половини всієї сутності роману: "нас росли мужики, обйобані як-тільки можна з усіх кінців, що потім такі самі мужики нас трахали, і що в обох випадках вони робили з нами те, що інші, чужі мужики зробили з ними? І що ми приймали й любили їх такими, як вони є, бо не прийняти їх - означало-б стати по стороні тих, чужих? Що єдиний наш вибір, отже, був і залишається - межі жертвою і катом: між небуттям і буттям-яке-вбиває" (149). Bravo! Але є й иньший вибір: втоптати в землю чужого ката! Вже пора

перестати безпідставно скидати вину на старенького батька. Добре, що хоча-б передали батьки нам чуття справедливості і свідомість правди. А вже донькам годилося-б, замість претендувати на відзнаку "за кількість українізованих койкомісць" (33) підраховувати трупи вихолоштаних ними чужинців – щось подібного я пригадую з жорстокої історії народу "міфологічних велетнів... з синюватим, проти оливкової засмаги, відливом зубів,... розкішних бардадимів семітського типу" (83). Донька Українця, доля якої ще перед народженням зостала занапропашена пануючим україножерним режимом, повинна-би полегшити свої страждання, – спричинені злиденно-духовним животінням, – мрійливими образами потоків крові, які у відповідний час потечуть з бісівського тіла бандитського "истеблїшменту" інтерівської України – замість горювати з українського "небуття" (46), спокушувати себе заздрісним спогляданням золотого дощу та слави, що спадає на задрипаних представників чи то українського запроданства (67), чи зарозумілої кацапщини (31), чи знов богеми "вільного світу" (36–38, 95–96). Та й чи є той світ вільним?

342) Талант Автора геніяльно наповнює душу кожного читача глибоким оптимізмом і потягом до життя, цього самого *libido*, коштом самої лише останньої сторінки роману. Та цей оптимізм не був-би таким переконливим і глибоким, якби не повнота катарсису душі героїні, втомленої маскуфільним мазохізмом бездонних глибин віктимної поведінки (103)... І ось завершальний акорд останніх уступів переконливо кричить, що все те дурня і не вартує нашого здоров'я та нервів. Чи те саме скажемо і про мої-тут зауваги?

Дивна "українофонія"

343) Мені довелось почути думку (на засіданні НТШ 29го жовтня 1998го р.), що не слід надто перейматись запозиченням слів ро'сійської мови, допоки українське середовище має силу трансформувати їх вимову на український лад. Слаба утіха, як на мене, що автентичні Росіяни оцінюють мову ро'сійськомовних Українців – з усією категоричністю – як спотворення ро'сійської. Можна було-б спокійно знести деяке збагачення української лексики "досягненнями" ро'сійського (тут правильніше говорити *московитянського*, або прямо – *протокацапського*) мовотворчого процесу, замкнувши очі на нехтування закономірностями української етимології. Якби... Якби рідна мовна криниця не виказувала такого БАГАТСТВА, при якому ВСЯКЕ ПОБУТОВЕ ЗАПОЗИЧЕННЯ Є ЗАЙВИМ, і, насправді, тягне за собою єдиний результат: втрату рідного мовно-історичного надбання, відмову від характерних саме для РІДНОЇ мови засад словотворення. З якої речі 40% словника під ред. Грінченка мало-б безслідно щезнути, уступивши місце для озвученої по-українськи кацапщини? Чи для того, аби Українці перейняли і кацапський характер? Семантична філософія, зокрема, дає підстави припускати, що людина не вчинить чогось такого (або в такий спосіб), чого (або як) вона не здатна уявити, тобто – сформулювати у своєму мізку у вигляді думки. Думки', принаймні чіткі, людина, в свою чергу, одягає в граматичні конструкції. Маємо

вислід: не лише мова показує психологію народу, але також і сховані в граматичних правилах можливості (чи заборони!) можуть визначити поведінку та мораль народу. Рідко коли людина чинить щось такого, для означення чого у її мові бракує вислову. І навпаки – поступає в такий спосіб, як підказує СЛОВО.

344) І ще одне. Ми вже мали "трансформовані" *форшпан, ричалт, райшток, шпихлір, вінкель, шмайсер, фузи́я, кріс, гвер...*, але, слава Богу, вдалося повернутися до рідних слів, а що особливо втішно – ми зуміли прислухатись до тих термінів, яких нам "понавидумували" наші лінгвісти: *скоростріл, кулемет, гвинтівка, стрільба, рушниця...* То, може, не варто поспішати і з "українофонізацією" нинішніх "запозичень" ?

Запозичення чи витіснення свого чужим?

345) Побутує і такий погляд, що для мови, мовляв, зовсім не шкодить залюбки впроваджувати складні (багатоскладові) іноземні слова для назовництва запозичених понять. Переважно, це поняття або технічні, або (і по-більшості) такі, які приходять разом з вищою культурою пануючих верств – лексика мистецтва, витонченого побуту, гуманітарних наук, абстрактні поняття, які описують психологію людських стосунків, також – лексика влади, керування державою, комерції, чимало подібного. Як на приклад, вказують на літературну англійську мову, яка у більшості своїй є "натуралізованою" на англійський лад світською французькою. Зрештою, у самій французькій практично нічого не залишилося від мови Франків, котрі насправді перейшли на ґалльську, яка, у свою чергу, – наполовину латинь. З великих європейських націй найбільше народного збереглося, на те виглядає, у Німців. Тому їм ніяк не вдавалося збудувати централізованої імперії – аж до часів Бісмарка, коли "вторым родным языком" в німецькому уряді став французький. Жарти жартами, але прикладати повищі явища до мови української – те саме, що ставити воза поперед коня. По-перше, не йдеться про витіснення слаборозвиненої мови запозиченою краще розвиненою чужою, а йдеться про цілеспрямоване нищення високорозвиненої, з достатнім словниковим запасом, культурної української мови княжої епохи, мови з відчутним арійським спадком – нищення цієї мови її-ж здичавілими урало-алтайським та угро-фінським покручами. Що українське месіянство в північно-східному напрямі не вдалося – тема окремої розмови. Але це не повинно служити підставою для відмови від рідного, повторюю, високорозвиненого спадку. Зрештою, англійська культурна мова в особі американського Інтера повернулася на континент задля розправи над своїм французьким гніздом щойно після перемоги Інтера в 1945му році. І... зіштовхнулася з наростаючим опором французького націоналізму. Також, дикі Франки підпорядковували собі Ґаллів і перейняли їх мову, але не знищили. Цікаві історичні варіанти заповідалися і у нас із Литвою. Та виліз дідько з прокаженого болота ро́сйської тайги (гляди Sieroszewski, оповідання "Dno między") і згноїв половину Європи. Українська мова НЕ МОЖЕ "знатуралізувати" ро́сйської матірщини. Жодна культурна мова не зможе –

замало сил. Єдиний спосіб – воздвигнути мур. Що-ж стосується запозичення слів, яким відповідників НІКОЛИ НЕ БУЛО і створити засобами рідної мови – не сила (а чи можливе таке?) – що-ж, запозичаймо. Всі так чинять. Та лиш не забуваймо, що кількість, безміру швидко зростаючи, змінює якість, перевертає архитип.

Неприятеля потрібно вміти пізнавати

Хто затулив перспективу?

Я зроблю все можливе для того, щоб російська мова в Україні в жодному разі не могла вважатись іноземною.

(Президент України, канал СТБ,

30го листопада 2000го року)

346) Причиною клопотів, суперечок, сумнівів, а часом навіть сварок є саме існування ро́сійської мови в Україні. Не підлягає сумніву, що Українці не призабули-б власних слів та зворотів, якби їм щоденно не лились до вух чужинецькі. Ніколи і нікому не трапило-б ся запнутись на пів-слові та винувато звернутися до спів-бесідника з таким звичним для всіх нас питанням-вибаченням: "як це сказати по-українськи?...". – у побутовій мові – зовсім навіть не в науці! Чи мислиться подібна ситуація в Польщі або в Англії – щоб громадяни тих країв володіли рідною мовою слабше від іноземної? У 28му числі "Поступу" Читач не зашпортався-б ніколи на слові "бомбардирування" (Львова) у 24му рядку від кінця статті, коли ще в другому рядку від початку читаємо "бомбардування" (Скнилова), якби пані Лариса Андрієвська ніколи у своєму житті не зазнавала сумнівної насолоди вслуха́тися у ро́сійські суфікси. Дмитро Яценко міг-би вжити українського виразу "*"Поступ" мав слушність*" замість кальки "виявився *правий*" (9го – 10го грудня 2000го року). Зовсім так само, не мусив-би Юрій Вовків на першій сторінці "Поступу" за 16те червня 2000го року брати слово "винуватиця" перед прізвищем Юлії Тимошенко в лапки, якби йому було відоме слово "*призвідця*". Йому вторить "національне" радіо (1го грудня 2001го року): "*винуватець* свята виходу перших двох книг "Української культури" фонду добродія Губського. Мирослав Перун у числі 107му на 9й сторінці "Поступу" замість "*каменя спотикання*" (теж в лапках) написав-би просто: "*перетика* на шляху взаємовідносин...". Михайло Мишкало не мусив-би постійно брати в лапки невдалий ро́сійський переклад англійського слова "*advanced*" – "*просунутий*", – якби змирився з дуже знайомим терміном перед-*"європеїзаторської"* епохи – "*передовий*"; на скрайній випадок – *розвинений, посунений, поступовий*... З тим бранням в лапки русизмів – просто горе. Надто воно часто трапляється. Зовсім очевидно – притягаються за вуха оці русизми не від бажання підкреслити якийсь особливий, прихований зміст, а всього-лиш від лінивства журналіста, якому "бракує часу" сягнути рукою по словник... Якби не ро́сійськомовне виховання, то Голова агентства з охорони прав споживача у Києві не мусив-би на всю України цитувати з говорилка-на-дроті: "як кажуть *по-русски, не решаемых проблем нет*" – якщо-б він протягом усього життя чув зовсім иньші штампи, наприклад:

нерозв'язних, невирішувальних проблем чи питань - "Споживач", 7го червня 2000го року. "Поступ" за числа 7ме - 13те березня 2002го року назвав-би допис "'Львівобленерг(г!)о" налягає на якість (наголошує на якості) обслуговування" замість "натискає на якість" - якби О. Артурів подумки не починав свою статтю ро'сійсько-мовним вульгаризмом "нажимать на качество". Так само часопис "ПіК" вжив-би простого українського слова *морока* або *клопіт* замість кальки *головний біль* (вивідка з Маркіяном Іващишином, червень, 2000го року). Там-же: підсумкове твердження "ми працюємо на майбутнє і віддавати свою територію не збираємось" для українського вуха звучала-б переконливіше, якби кореспондент написав: "не маємо наміру" або "не вибираємось". У тому-ж інтерв'ю (вивідці) вжито слово "тусівка", без якого, очевидно, жоден юний Читач не здатен збагнути, про що йдеться у статті. Так от, якби не загравання з московщиною, якби мова розвивалась у своєму природному середовищі, українські слова "тусан", "тузатися", якщо і перейшли-б до вуличної лексики, то обросли-би зовсім иньшими наростками: *тузка*, *тузня*, *тусня*, *тусівня*, *тузисько*. А більш природно для інтерв'ю з Маркіяном Іващишином пасувало-би слово *пака*.

347) Не підлягає також сумніву, що українська мова легко та успішно давала-би собі раду з видумуванням чи конструюванням нових слів відповідно до потреб часу та в ногу з розвитком суспільства. І обов'язково українська мова знайшла-би природні для себе самої свої власні засоби щоби розвивати назовництво відповідно до поступу української цивілізації - як у давнину, так і у ближчі часи. **Якби не Москаль**. Наша мова наділена достатнім запасом власних ресурсів на всіх рівнях і у всіх галузях т. зв. мови літературної, мови книжкової, писаного слова. І знайшли-б ся слова для опису нових, витончених категорій, як в області красного письменства, гуманітарних наук, так і в області техніки. **Якби Москаль не запаскудив горизонту**. Можливо, деякі напрями цього словотворення були-б близькими до давніх ро'сійських. Але тільки деякі. А найважливіше - це були-б УКРАЇНСЬКІ напрями. **Якби не існував Москаль**. І навпаки - ті українські слова та вирази, які звучать часом не зовсім "влучно" для вуха, перевантаженого ро'сійськими заміниками, ніколи і нікому не видавали-б ся недосконалими, якби не тягар провокації перманентного порівняння з поширеними ро'сійськими. Як часто, скажімо, чеські слова чи вимова звучать кумедно для вуха слов'янина-іноземця, але чи Чех колись застановляється над цим? А чи знайдеться іноземець (крім Москаля), який-би насміхався над зворотами спорідненої, але чужої мови? Чи знайдеться іноземець (окрім Москаля), який був-би нездатний вивчити, пошанувати, оцінити і навіть полюбити чужу мову? І чи знайдеться людина у світі (окрім Українця - як галичанина, так і Хохла), здатна знітитись при звучанні батьківського слова, що пахне гноєм рідного села, і, лукаво насміхаючись над "простацьким", "кумедним", "застарілим" рідним, віддати перевагу холодному та чужому - та ще й своїх студентів до цього змушувати. Велика ганьба тобі, о цвіте української галицької інженерно-технічної "інтелігенції"! Куца і пуста еси, а не вчена. Якби українська мова розвивалася природнім шляхом, ніхто нині не клав-би під сумнів ні адекватности, ні влучности, ні звучання українських виразів та слів: иньших не

було-б. Питання, чи влучно передає українське слово ті звичні емоції, які викликаються настирливо-поширеним ро́сйським відповідником, – таке питання не виникало-б ніколи. Бо не було-б із чим порівнювати. Не було-б ро́сйської, накинutoї нам, гнітючої спокуси. І думка про те, чи, властиво, українською мовою він розмовляє, не мучила-б нікого. **Якби Москаля** не суть. Тому його і не повинно бути. Якщо не Москаля, то його мови. Якщо не взагалі, то хоча-б в Україні. Якщо не зовсім, то, принаймні, не так сильно поширеної. І якщо не серед населення в цілому, то принаймні в Уряді, Економіці, Бизнесі, в т. зв. Істеблішменті, у загальнодержавному Інформаційному просторі – не має бути зовсім. Бо все воно вже і так існує в Ро́сії – і в тім болоті нехай собі гниє. Задумаймось: що має значити саме існування газети "*Бухгалтерский учёт*" в Україні? Адже це не розривково-культурологічне, мистецьке чи етнографічне видання для задоволення потреб ро́сйської національної меншини. Ні! Існування такого видання, з якого мало-б черпати для себе знання нове покоління молодих бухгалтерів, повинно означати, що ро́сйськомовний бізнес не тільки не має найменшого наміру переходити на державну мову, але й те, що він вибирається існувати в Україні вічно! Нині присутність ро́сйської мови, відповідно до моєї суб'єктивної оцінки, деє так разів у десять перевищує рівень, який-би міг вважатися не загрозливим для самого існування тієї української мови, яка ще могла-б виконувати свою власну місію серед мов світу. Тому наше призначення – **протистояти злу**. Я за те, щоб людина вміла різні мови. Я проти того, щоб **ро́сйська мова володіла Українцем**.

348) Дорогий Читачу! Не від злоти чи звироднілої ненависти до усього чужого зродились повищі рядки. Той, хто, начитавшись маси художньої літератури, наслухавшись купи ро́сйськомовних висилань, фільмів, балачок у телевізійному приймачі, раптом, а ще і в молодому віці, ловить себе на спостереженні, що все частіше і сам він, не бажаючи цього, мислить ро́сйськими штампами, ідіомами, виразами, нехай навіть і високохудожніми, хто зненацька усвідомлює, наскільки він, попри свою власну волю, уже встиг зійти з доброго українського шляху, наскільки його мозок встиг заразитися московщи́ною, як швидко, ще не розвинувшись, zdeформувався в бік зросійщення його інтелект, і той, кому таке відкриття не справляє найменшої приємності, – не від огиди до всього ро́сйського, а від огиди до власної ущербності, – той зрозуміє також і автора сих рядків. На жаль, зло рідко викликає ненависть, допоки не стане справою особистою. Що-ж, з приємністю слухаю виступи українських (за громадянством!) інтелектуалів доброю ро́сйською мовою (хто вміє!). І закликаю... обмежити. Бо вже цього доброго так багато, що може обернутися злом. І закликаю всі зусилля скерувати нарешті на інтелектуальний допінг для мови української. Все українське: книги, фільми, теле— і радіо-висилання на теми мови, вистави, офіційні засоби та інфраструктура, виробництво, торгівля, рекляма – все україномовне мусить мати 900% тієї підтримки, що її одержує те, що є Інтеро-московське. Незалежно від усяких-там "економічних негараздів". А те, що стоїть на заваді – про́кляте і знищене – незалежно од своєї "ринкової" природи: будь-то "спонсори" не того, чого слід, будь-то "права людини" – тієї, що людиною ніяк не є, будь-то державна недолугість, чи про-

ро́сійська митна політика – всі подібні явища – це є неприятель № 1 і йому смерть. Усвідомлення цього неприятеля в душі Українця має відбуватись, як мусульманська молитва, – п'ять разів на день.

349) Передбачаю звинувачення в гістєричній нетерпимості та скрайності (екстремізмі). На що відповідаю: не поспішна лютє керувала мною при викладі отсих думок, а тверезий розрахунок. Отже, не уступить без бою Москва жодного каменя на вже зайнятих рубежах мовної, культурної, соціально-політичної експансії. Не подарує жодного московського рубля, тим паче, долєра, вкладеного в ро́сійську книжку, телевізію, мову, і, особливо, в ро́сійську церкву в Україні. Швидше відступить якогось гнилого корабля зі спадку ССРСР, аніж одну копійку з коштів, вкладених у русифікацію України. Не подарує, поки буде жива. І матиме рацію: пощо приймали? Тому слід схаменутись – хто знає, може Державного Облудника іще вдасться спільними зусиллями відтягти від кацапського жолоба...

350) Перелякані "справедливники" мають повне право закинути мені той самий шовінізм, який керував Москалем при запровадженні горєзвісного Валуєвського циркуляру, тільки що тепер – проти мови ро́сійської. Так, українство дійсно становило загрозу для Самодержавия, – воно, зрештою, його і доконало. Але справу не закінчено. Український Прованс становив і становить культурну загрозу для ро́сійського монолітно-безкрайого дикого Ведмеда, який колись ніяк не міг уміститися в німецькому кафтані, а зараз – в маскарадному костюмі про-американської демократії. І Ведмідь злиться та гарчить. Кожен хоче жити. Ріжниця лиш у тім, що Ведмідь, замість смоктати лапу в московському барлозі, попхався до української пасіки. Що zostanie покусаний – сам Бог велів.

Чи "братня" кров?

Ображене чуття нації і кривда цілого народу гидують визнати моральні зв'язки з російською нацією!

(М. Міхновський. "Самостійна Україна")

351) Нашим вченим пора вже виконати заповіт Г. Квітки-Основ'яненка: "...они утвердят, что великорусский язык есть только наречие нескольких губерний, дитя, и то не старшее, нашего языка... И как примутся вытаскивать из него [московського] все наше, коренное, отнятое, тогда и сам ревностный поборник языка русского умолкнет". Написавши вище, що ро́сійської мови "не повинно бути", я зовсім не мав на увазі, що слід, мовляв, позабирати в Москаля все ліпше та близьке до нас – та й оголосити ціле оте "надбання" "українською мовою". Ні! Якраз в такий спосіб поступили Кацапи, та їм було легко – бо не мали історичного спадку. А ми маємо! І найважливіше – окрім спадку фактографічного, маємо спадок етнопсихологічний, маємо свої власні правила, закони, напрями творення мови. Тому все ро́сійське (в т. числі і у мові) – зовсім иньше, чуже, дике, несумісне з Українцем, штучне – має бути витіснене за межі України. А тут, в Україні, необхідно віднайти і пригадати властиво українські корені, пи́томо українські

закони мовотворення, власні правила внутрішнього розвитку мови, традиційні шляхи вироблення мови, творення слів, власний штиль, – хоч-би навіть і запозичень, де не обійтись. І це повинні бути не окремі екзотичні експерименти, а масовий зрив, керований лінгвістами (лиш не тими, хто вже втретє перевидає зрусифікований правопис). Чому ми повинні себе налаштовувати не на українсько-ро́сійський компроміс, а на повний розрив та відгородження? Ось чому: "у Великороса взагалі немає жодної синтези азійського з українським. Та ця синтеза взагалі ледви́ чи можлива" (Г. Федотов). А чому попідмосковське блюдолизання становить загрозу? Ось відповідь: "засади, на яких стоять Росія і Україна, є такою мірою протилежні, такою мірою заперечують себе взаємно, що **життя однієї можливе лише ціною смерти іншої**" (Ф. Тютчев). Я, шановний Читачу, вибрав-би життя саме для України. А Ви? Знавець історичних джерел зауважить, що я вільно повівся з двома попередніми цитатами. Так! Я словами *Україна* і *український* замінив *Европа* і *європейський* в оригіналі. Сподіваюсь, з огляду на президентський курс на європеїзацію, цензура мені вибачить.

Боремось...

Брак можливостей чи брак бажання?

352) Українські лінгвісти нарешті зобов'язані перед усім широким загалом відповісти на запитання – хто в кого запозичає? Хто кому переходить дорогу? Хто своїм неправильним, ненатуральним словотворенням, спотворенням природного для праукраїнської мови шляху розвитку наступає, образно кажучи, на шляуф з киснем до легенів живої мови? Чи слово *благодєяние* не має права на українську форму життя, чи, може, Москаль перебіг Українцеві дорогу завчасу, і тепер українське *благодійник* (добродій) слід уважати калькою з ро́сійської? Може пояснять львівські лінгвісти, на якій підставі вони через етер Львівського радіо переслідують уживання слова "*роджати*", зареєстрованого у словнику Грінченка, – невже лиш тому, що Кацапи перекрутили вимову по-своєму? Але-ж на те вони й Кацапи! Ми вважаємо слово "*прийомка*" русизмом, а тим часом у п'єсі "Хазяїн" Карпенко-Карий вкладає це слово до уст Пузиря зовсім не як русизм, а швидше як хазяйський термін... Для себе філологія, звісно, знає відповіді на подібні питання. Але-ж і біда в тім, що **філологи позамикалися в собі і нічого і нікому суспільству не видають!** Мені можуть закинути, що є і прекрасні наукові дослідження, і чудові переклади з чужинецького красного письменства. Але я чомусь прагну прекрасного "ШИРПОТРЕБУ". Прекрасних етикеток (наліпок) на товарах, прекрасних оповісток (оголошень), реклями, дитячих казок на ніч – інакше мова жити не буде. Вишукана література потрібна. Навіть дуже. А от для **виживання**, мові потрібні: а) телебачення, б) "бульварні" видання, в) "сленг" містечкової влади. Щось не поспішають вкриті сивиною та славою лінгвісти і літератори мастити руки "брудом". Навіть задля України... Зрештою, і поширених біля-літературних термінів нам не подають. Як сказати по-українськи *посылка* (в літературному чи науковому тексті –

на иньше джерело)? Я знаю, а Ви, Читачу? Устигли Вас навчити за десять років "України"? "Посилка" перекладається як "поклик" – на того чи иньшого автора. А "сноска"? Оце вже й зовсім "редакційний" термін. Я висловлююсь так: *вилучка*, але чи хтось спромігся за 10ть років це слово, або подібний термін, узаконити? Немає "патріотам" діла... І ще: не штука писати для тих, хто має час і бажання вишукувати книги на полицях, та їх читати. Коли ро́сійське пре у всі шпари, то і панам українським інтелектуалам варто було-б зробитися "попроще". Не штука вчити того, хто прагне. Штука зацікавити, полонити, переробити того, кому воно все навіть і не в голові. Бо таких – море, бо таких – народ.

Передбачлива затаєність чи ображена самоізоляція?

... на своїм прапорі написали: "Робім так, щоб ніхто ніде не бачив нашої роботи!"

(М. Міхновський. "Самостійна Україна")

353) Критикуємо П. Куліша за думку, що українська мова – для домашнього, хуторянського, вжитку. Під Советами українські письменники тримали в кишені велику фігу – теж для приватного вжитку – виставляючи часом лиш маленького кінчика від отої дулі – теж для приватного огляду вузьким колом втаємничених, яких тато з мамою навчили читати поміж рядками. Замкнутість ця настільки в'їлася в стереотип фальшивої самоповаги і нехтування "плебсом", що є реальною загроза перетворення української доброї мови у мертву латинь української "еліти", а простонародної ро́сійської – у мову громади. Принаймні, я особисто чув від свого колеги: "я з люмпеном розмовляти не вмію". Досить глянути на підсумок двох всеукраїнських голосувань (1998го – 1999го років), щоб зрозуміти, що сей пан дуже і дуже потрібної речі не вміє. А "люмпен", до речі, заговорив-би українською мовою, якби панство вчені лінгвісти йому підказали. Я був свідком, коли дівчинка, продаючи морозиво на розі вулиці Грушевського у Львові, з власної, нехитрої, але української, волі, пручалась, як могла: тут скаже "морозиво в склянці", а тут – "в андрутах". Виховане на патріотичних мітингах, поспоскликуваних зарозумілими вченими "патріотами" (колись я так не думав, та зараз з гіркотою до цієї оцінки прийшов), дитя ніяк не хотіло вимовити "морожене у вафельному стакані". Їй-би підказати – та й поширилась-би українізація – народня, справжня, без "лапок"... – немає кому! Письменники пишуть романи. Добірною українською. Для иньших письменників. Поети пишуть вірші. Для того, щоб дати роботу критикам. В поміжчасі керують... На жаль, написами на обгортках, товарними етикетками, наліпками у львівських крамницях покерувати немає кому...

354) Певний, дійсно поважний і щиро шанований пан, справді патріот, одного разу попросив мене в такий-от спосіб: "не треба НАС вчити, що таке є націоналізм!". Ну то вчіть ВИ нас! Допоки ще є кого вчити. Звідкіля ця зневага людей компетентних, загартованих, навчених всілякими переслідуваннями, включно до заслань і таборів, до тих, кого Бозя покарала, залишивши на волі? Давайте домовимось: чи страждання задля української справи, чи задля власного задоволення, чи, може, всього лиш задля

маленького приватного пам'ятника? Пам'ятник заслужено і вже зведено. В серці Українця, в книжках, в історії України. Колись стане і в бронзі. Якщо тільки після розподілу України останеться для нього хоч клапоть рідної землі. Жаль, правда, що не зможуть нащадки прочитати напис мертвою мовою: "Тут зупинились Ті, кому не знайшлось заміни".

355) Передбачаю море образи за ці рядки. То мене не обходить. Мене обходить дзвін тривоги. Мене обходить, чи голосно він звучить, чи всі його чують, чи багато навернулося, і - чи Інтер шулиться від страху. Бо поки-що тиша. Поки-що не палає українська земля під Московським Словом, навіть грязь "П'ємонт" не пече його - радше, плекаючи, тихо гріє.

356) Звідкіля ця тиша? Передчуття? Різні можуть бути думки про те, коли са́ме відбувся злам. Для мене вікопомним знаком чергового навернення українського суспільства до москволюб'я стала поведінка учасників новорічної вистави при зустрічі 1999го року. Прекрасне чуття, звідки вітер віє, тривіальне внутрішнє москвофільство, підперте нетривіальною мамоною, можливо, навіть, дещо призабутий за час "незалежності", але незнищений, ро́сійський патріотизм артистів "української" естради - все це засяло Інтервогнями в ніч на 1ше січня 1999го року. Кінець недовгої, але прикрої ночі примусового україномовлення! Хай живе Інтерсвобода. Хай множаться Інтерресурси. Хтось не з нами? Одна-єдина співачка спромоглася побажати Українцям берегти надію на власні сили. Решта кинулись наввипередки лизати інтерівські халяви ро́сійськомовному товстозадому масовику-затейнику. Гордість сучасної української лірично-патріотичної пісні Павло Зібров забув українську мову. Майстер вишуканої української дикції і майже безпомилкової лексики Юрій Макаров не втримався від вступних фраз ро́сійською мовою - не знаю, чи то від ностальгії, чи щоб засвідчити свою улесливу лояльність, чи навпаки - показати тверду та гонорову підтримку святої справи відродження кацапщини в Україні під патронатом Інтера. Виглядала ціла вистава огидніше, чим якби від початку до кінця все відбувалось московською. Бо такою поведінкою узаконювалася суржикова етика псевдопривітної благопристойності: що "інтелігент" мусить хоч півсловом вклонитися ро́сійськомовному расо́вому Інтеру.

357) Чуття меншевартости, вроджене москвофільство, чи внутрішня зневага до українського? Спробуйте поставити діагноз: 30го вересня 2000го року на "відкритому українському турнірі КВН" членові журі (!) Миколі Вересню забракло звичайної чоловічої мужности виступити з коротким словом мовою держави-організатора, держави-господаря, рідною, зрештою мовою в рідному місті і на рідній телестудії. У себе вдома, одним словом. Забрало чи то відваги, чи то самоповаги, а вже напевне - пошанівку до українського глядача. Про державу мовчу. Хто її нині шанує... До превеликого встиду Миколи Вересня, один чесний хлопчина таки знайшовся. Відбув свою промову "члена журі", не особливо кремпууючись, рідною мовою. І маститі зафайданці мусили слухати. Слухали-б і Вересня. Може, полегшало-б десь у душі, коли-б рішився? Бо важко, напевне, тягар *ніякого* у серці носити. Спитись можна.

358) Ро́сійсько-мовна трясовина, всупереч рожевим сподіванням вимучено-поміркованих патріотів, поширюється. Жоден великий бізнес не робиться українською мовою. З иньшого боку, мій словничок мовних покручів останнім часом зростає повільніше. Не тому, що аж так сильно покращується мова телебачення, а тому, що ро́сійських висилань на першокласній ро́сійській мові стає більше[26]. До речі, з переляку запроваджене колись правило, що кореспондент повинен послуговуватися виключно українською мовою, вже почало порушуватись, – у стосунку навіть до українсько-мовного (!) респондента, – не перестарілим змосковщеним залишком віджилої советської кагебістсько-репортерської школи, а, що-б ви думали, – молоденьким "сосунком" з числа нинішніх випускників кузні журналістських кадрів "незалежної" України (чи *Украины*?). Ще кілька років тому, коли гість вперто пер по-московськи, кореспондент сяк-так дотримувався української мови – під страхом всіляких адміністративних розпоряджень щодо "українізації". Нині для оглядача-Інтера "свобода" торжествує: опитуваний об'єкт, киянин за географією, східняк за вимовою, "совок" за віком, розпачливо чіпляється своєї української мови, а репортер – теж киянин за місцем праці, але Інтер за походженням, нахаба за освітою, уже "незалежною" Україною зрощений, зовсім сучасний, менеджерсько-ринковий, анти-совок за ідеологією, надія "європейської" України, молодик за віком – вперто пре на опитуваного середніх літ пана "общепонятным языком" (на ліцензійному, тобто державою дозволеному і державою обумовленому каналі – висилання "Ситуація")

Дякуйте нас і дивіться

Телевізія до того часу капаритиме українське слово, поки на́рід у своїй більшості не забалакає чистішою мовою

(Вільний переказ часто повторюваної сентенції п. ексміністра Кулика)

359) Неприємна, але поширена звичка послуговуватися виразами на кшталт "дивитися фільм" вимагає окремого дослідження. Великий Комедіант слабозалежної без'ядерно-європейської Держави увійшов до історії української лексикографії незабутнім кацапсько-слов'янським "базаром" *ми вас... дякуем*. Особливо догідливі кореспонденти і навіть деякі місцеві князьки підхопили цю моду, і вираз, ставши крилатим, увійшов до скарбниці Нової Галицької Лексики. Як і диктори телевізії: "...іноземна журналістка *подякувала* міністра Смірнова за оперативне віднайдення її машини" – "Новини" на Першому "національному", 22го листопада 2001го року. Як і артисти (озвучувальники) кіно: "я вирішив подякувати *всіх присутніх* за участь в моїй перемозі – телесеріал "Каскадери", 67й відтинок, УТ-1, 20го грудня 2001го року.

360) В Галичині угодовські (*дякувальні*) совето-патріотичні метаморфози протікають з такою легкою спритністю в обох напрямках – від *совето* до *патріо* і від *патріо* назад до *совето* – і настільки швидко та зручно, що неповоротким східнякам лиш дивитись, заздрити, та учитись. Вчорашній ставленик Москви, секретар парткому, *блюститель величия советского оружия*, голова Союзу (слово-ж яке!) Промисловців України (сиріч, заступник *господина Вольского* в Україні) за одну ніч в імажинації дуже галицького і дуже патріотичного истеблішменту здатен прибрати подоби козака-

лицаря, національного героя-державника, аби на другий день перетворитись у советогалицького бюрократа Ленданча. Голова банку Ющенко, ставши Першим міністром, десть протягом кількох годин переродився у ВікАнча... Пощо пускаєте гази советського підлабузництва, пощо спотворюєте людям імена на штиль блюдолизно-босяцький, панство п'ємонтські європеїзатори? "Руководству" і без галицького зализування важко вибирати собі холуїв серед множення претендентів, спраглих влади і зголоднілих на хавтуру (датки). Правда, ті галичани, що не є членами-аґраріями, і далі звуть відомого першопроходця дивної незвіданої стежини "до Європи через Москву" – просто татуськом (*крёстный отец* по-їхньому). І продовжують його... "дякувати": за доплату до ставки вчителям московської мови, за "привілеї" для українського книгодрукування, за "патріотичну" політекономію, за "піддержку" національної науки, за "протекціонізм" щодо національного виробника, за порнографічну "просвіту" української дитини, за брехню "європейського" вибору, за підтримку Москви проти Ічкерії, за ворожі військові бази на українській землі, за відкритий для Москаля повітряний простір та спільну стратегічну проти-летунську "оборону" від решти світу і від решти слов'ян, за "*лобызание*" з природним ворогом і загарбником на Прохорівському полі – в межах анексованих Москвою споконвічних українських поселень; за продані Москалям фабрики, за розпуск Національної гвардії, за небезпеку ядерного оснащення ворожої флотії в українських портах, за присутність у Криму літаків "СУ" – носіїв ядерних бомб, за чергове об'єднання – тим разом з ро́сійськими енерґетичними системами. Вдумаймося: об'єднання ЕНЕРґЕТИЧНИХ СИСТЕМ з найвірогіднішим ВІЙСЬКОВИМ ПРОТИВНИКОМ! Дякуємо та очікуємо, мало не як у молитві "Вірую", – лиш не воскресіння мертвих, а об'єднання ляґерних зон для ще не винищених Українців.

361) Низько кланяємось і прославляємо за організацію візитів офіційних ревнителів *русского языка* і церкви з Північного царства Сатани, за систематичні консультації з... Зюгановим (!) – "Поступ", 21го вересня 2000го року; за передані до рук Антихриста святині Київської та Почаївської Лавр і за інші "генеральні напрямні" української "незалежної та багатовекторної", за *русскоязычный* апарат Кабінету Міністрів та Адміністрації, за "олігархів", які зненацька і невідомо звідкіля впливли перед здивовані очі ґаранта, так наче в Україні п'ять останніх років не було "діючого"... А останнім часом щиро Його "дякуєм" ще і за візові режими на західних границях та гасло "до Європи через Москву"[\[27\]](#) орчиковою (підпряжною) кобилою, очевидно, – у вікно, прорубане іще катом України Петром Першим. Діждались. Ґарант Порядности і Волі не тільки не має відваги до незалежних політичних порухів без указуючого перста Москви; він ще й потурає крадіям у перетворенні "Незалежної" наново у непідлеглу жодним людським законам комуняцьку вотчину, утруднюючи доступ в Україну навіть туристам (візи, побори, беззаконня...). Захід опускає завісу перед рекетом заїжджких московських бандитів на власних гайвях (дорогах), а у відповідь "гонорова" комуно-Вкраїна кладе високі пороги перед цивілізованими туристами зі Заходу... і в той-же час гостинно вистеляє килимами дороги для східних дикунів. *Дякуєм Вас!*

362) Оце щодо "дякувати". Тут нічого нового, – рівень кон'ячно-гітарної мовної

культури зрозумілий для всіх. На жаль, мені не пощастило натрапити на таке-ж розуміння, навіть серед вивчених Українців, граматичної недолугости виразу "дивитись передачу". А тим часом, природа оми́лки є подібною. Порухене синтаксичне керування. Дієслово "дивитися", як і "дякувати", вимагає непрямого додатку з прийменником: "дивлюсь я на небо..." Для любителів прямих додатків без прийменників можна рекомендувати перехідні дієслова́ *оглядати, бачити, озирати, зриту, споглядати, гледіти, глядіти*. Наприклад, якщо "ведучому" (іще один русизм) не до вподоби, коли глядач його *оглядає*, то ще можна такого "ведучого" *зриту*, але в жодному разі не *дивитись* його. А вже тварину можна і *оглянути* на предмет укусів від вампірів (студія 1+1, док. фільм "Полювання на вампірів" – "ми *подивимось* коня") – адже існує *медогляд*, а не медичне дивлення. Так само і образи́ (малюнки) не *дивляться*, а *оглядають* – "можна *подивитись* Ваші роботи" (чи можна-би *оглянути...*, *глянути на* Ваші роботи) – телесеріал "Острів любові", десятий відтинок, 1й канал, 16го грудня 2001го року. Здало-б ся бодай через раз запрошувати *глядачів* словами "глядіть нас через тиждень" замість "дивіться нас". Ольга Сумська теж могла-б висловлюватись подібно до того, як висловлюються, скажімо, на українській Сумщині, а не в покоях київських перекинчиків: "ми з вами *глядітимемо* (або *оглянемо*) чудову кінострічку", замість неодмінного штампу "*подивимось* фільм". Старанний, освічений, начитаний, культурний та прихильно до української мови налаштований редактор "Поступу" міг-би задуматись перед тим, як пускати до друку великими грубими літерами заголовки "Ви львівське телебачення *дивитесь*?" (14го – 20го червня 2001го року, число 90). Можна було чемніше запитати, скажімо, так: "Чи Ви *оглядаєте* львівську телевізію?". Коли декілька років тому тодішній міністр п. Кулик приїжджав до Львова, аби донести до галичан головну засаду мовної політики міністерства інформації (гляди епіграф), він так і звернувся до глядачів: "ви нас *дивитесь*". Мене охопив приступ неконтрольованого реготу, спровокованого вульгарними еротично-садистськими асоціаціями власної, зіпсованої радянським вихованням, підсвідомости, на тему єдиного найбільш поширеного і граматично правильного продовження фрази "я вас...". А можна було висловитись простіше – "ви нас *бачите*". То я кинувся було до телефонного пуделка, аби підтвердити п-ви Міністрови, що я його разом з ведунами, ведунихами, та иньшими високими гостями, не лиш *зрю* та *оглядаю*, але й бачу все те мовне барахло, що у них є всередині, і що вони винні є мені грошової компенсації за замахи на мою фізіологію, бо мене від їх мовлення знудило просто на давно не пастовану підлогу. Але висилання відбувалось "у прямому ефірі", котрий, як звичайно на українській телевізії, є не лиш "прямим", але і напівпровідним: я від їх телефону чув "пі-пі-пі", а пан Міністер від мого – не чув ніц. Від тої десперацької потуги з'явився задум свої враження викласти на папері. Що здійснюю аж нині, коли вже і п. Міністер не є міністром, і Рада перестала бути "Надзірною" – нема на кого позивати[28]. Українець (маю надію, що ним я є), ві́домо, – не так людина лінива, як повільна...

363) Без найменшої критики особистостей, хотів я лиш показати, як глибоко в нашій підсвідомості (а часом – і усвідомлено!) вкоренився КОНФОРМІЗМ, потяг до

оправдання апріорного безсилля. Я погоджуюся, що в ситуації, коли 99% Українців, якщо не *смотрят*, то *дивляться* телевизор, а лише 1% його *оглядає*, воювати запізно. І власне тому є потреба хоча-б **час від часу оглядати** фільм, *бачити* ведуна (чи вожая?), *оглядати* новини у (а не по) телевизорі (або у *глядуні*), **зрити** щонеділі удосвіта змосковщених кухарів-паяців на домашньому **позиралі**.

Дух

Призвоїта ниць

364) Мамона і запобігання. Меншевартість і брак найменшого чуття самоповаги. Нехтування охайністю мови, зви́чаю, моралі. Незнайомство з поняттям "гідність". Оце і є те, що керує "інтелігентними" (в сучасному галицько-українському розумінні) людьми. А може - не це? Може, даремно дошукуватися прихованих вивихів етнопсихології? Не виключено, що в умовах відносної демократії, коли щез явно-жорсткий, примітивно-поліційний, державно-кагебіський тиск на мову, тиск, який ще міг спровокувати відруховий спротив навіть у безнадійного духового раба - не виключено, що тепер виходить нагору властиве для пересічного малороса, інстинктивне, босяцько-інтелігентське москвофільство? Жадоба Пана. Зоологічний потяг до справляння нужди бути Підножкою Москви. Ексігібіціоністський етно-мазохізм... і все. Жодної філософії.

365) Складніше стоїть справа з так званою "поміркованістю" не зовсім пересічної, тобто освіченої, людини. Ось послухаймо, як це відбувається у висиланні "Обрії". Слухач в листі запитує: як зробити, щоб на противагу пануванню ро́сійської мови панувала українська? Саме так поставив питання слухач. Переляканий гість програми відповідає: я також хочу, щоб спілкувалися (боїться повторити "панувала") українською мовою. А далі "інтелігент" не був-би собою, якби й зовсім не цофнув назадгузь: "при цьому я хочу, щоб ми приймали гостей і спілкувались з ними їх мовами, щоб ми знали багато мов." Можливо, Президент Ро́сії (у неписані компетенції якого входить приймати і затверджувати "неформальний" телефонічний рапорт Президента України про новопризначеного Першого Міністра "Незалежної") - можливо, він приймає намісника Кучму і спілкується з ним українською мовою? Чи Президент України не тягне навіть на титул "гостя" з наведеної вище цитати? Коли Москва не спілкується з гостями їх мовами, то чи мусить Президент України спливати смальцем запопадливості, яка схожа швидше на *лизоблюдіє*, чим на гідну ввічливість? Ми повинні знати чужі мови... Ви, Читачу, маєте право вивчати чужі мови. Я теж так чиню. Але ми з Вами не маємо права забувати, що Україна - велика держава. Може, іще не з великої букви, та все-ж велика. Чи багато людей, навіть інтелектуалів, у чужих краях знає українську мову? Український освічений "толерант" до такої міри сам себе задурманив, намагаючись усьому світові втерти носа своєю примирливістю та "інтелігентністю", що давно згубив власну сутність. Хизуватись перед першим-ліпшим чужинцем, як ви добре вмієте по-їхньому балакати - є виявом не інтелекту, лиш

суржикової "інтелігентности". Несподіваним відкриттям для затурканого американо-кацапським інтернаціоналізмом українського "інтелігента" буде спостереження, що ні пересічний Норвежець, ні рядовий Італієць чи навіть Німець підкреслено не бажає послуговуватися, а частіше – просто не володіє ні англійською, ні такою авторитетною в Україні ро́сійською мовами. Так само і Англійці, навіть інтелектуали від науки, не бажають практикуватися у володінні континентальними мовами. Всеохоплююче переконання, зумовлене у великій мірі пропагандою з боку агресивного космополітизму, – що границі між культурами затираються – є перебільшеним. Мене тут менше обходить, що деякі Американці чи Англійці володіють французькою мовою. Мене цікавить ДУХ. Люди творять засобами своєї мови, самі від себе, для себе, багато і добре. А от Українці творять, може, і по-своєму, та не для себе... Тому і надають своїм творінням чужинецьких форм. Спілкуючись з українською інтелігенцією, часом несподівано відкриваєш сумний для нинішнього жорстокого часу факт, що старше покоління, яке на словах віддає шану українському націоналістичному рухові минулих часів, насправді давно і вщент позбулося самого духу націоналізму. Духу, що жив тільки силою власної суті. Збаламучене настирливими советськими звинуваченнями в "націоналістичній обмеженості", воно, це старше покоління оставшихся при житті інтелігентів, вже традиційно, несвідомо для себе самого, плутає благо національної розвинености та самодостатности з гріхом обмеженої національної самозакоханости. Не хочу поіменно ображати шанованих, поважних, вчених і патріотично налаштованих українських інтелігентів, вказуючи арогантським пальцем на їх неусвідомлену слабкість, породжену довоєнним, надто пристойним, вихованням, опертим, за європейськими зразками, на запізнілих псевдо-вікторіянських засадах благопристойної чемности і внутрішньої терпимости... на жаль, у далеко *не європейському* галицькому суспільстві. Читач впізнає оцю несмілість незайманої дівиці в кожному виступі вченого, політика, громадського діяча, який за жодні гроші не згодиться похвалити щось українського, агітувати за щось українське, не згадавши, що, мовляв, є ще й інших народів не гірші здобутки. Коли ми, наприклад, агітуємо за українські пісні, виступаючи проти засилля ро́сійських, – то не можемо при цій нагоді обійтися без пропаганди ще й чеських та польських (24го квітня 2000го року, радіовисилання "Вас слухають"). Що це є таке: безсилля самостійности, жах перед власною сміливістю, намагання коштом "чеських та польських" виперти зі Львова ро́сійські пісні, чи от-такий собі асикураційний завдаток перед звинуваченням у "вузьколобому націоналізмі"? Подібне панство, наводячи Шевченкові слова "і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь", завжди наголошує на першій половині, бажаючи нею "виправдати" другу. Тим часом, зовсім очевидно, що поет якраз протиставить другу частину свого висловлювання першій, силою другого заклику частково навіть заперечує першу, констатуючу, половину. Зрештою, без великих премудростей, спитаймо себе самі, чи вільний Франк, обурюючись проти засилля англومовних пісень, колись "оправдовував" своє обурення тим щасливим фактом, що, окрім англومовних, існують ще й пісні з Німеччини та Італії? Чи відчуває вільна людина потребу прикривати свій націоналізм маскою інтернаціоналізму? У

Львові – так. У Львові звикли так усе прикривати, що й самі забувають, чи взагалі щось було під тим рядном... Казка про голого короля навиворіт. Тим часом, забувають, що націоналізм за означенням не може бути "обмеженим" і "вузьколюбим".

366) Відступ: націоналізм.

"Мабуть, на часі справді наукове вивчення питання про націоналізм. А для початку годилося б дати бодай більш або менш точне "робоче" визначення..."

І. Дзюба, ЛУ 25/'88

367) В естві кожної людини живуть у певному співвідношенні космополіт і націоналіст, готові переважити один одного за тих чи інших політичних або соціальних обставин. Так само і тіло етносу, позбавлене націоналістичної спрямованості, ніколи не перетвориться у націю. На одміну від інших істот, які не усвідомлюють себе засобами абстрактного мислення з-поза меж власної особини, людина є свідомо наявності загальнолюдського начала у своїй частковій етнічній сутності, і цей дуалізм, будучи рушієм міжнаціональних стосунків, таїть також і небезпеку. При певній інтелектуальній обмеженості така роздвоєність стає нестерпною, і тоді виникає патологічне бажання здушити в собі одне з начал. А розтоптавши його у власній душі — як же легко наважитись насильно звільнити від нього й інших... Надто відомі приклади гіпертрофованої ксенофобії, породженої фальсифікацією гасел націонал-фашизму. Але ми все ще мало здаємо собі справу з катастрофічних наслідків такої різновидності фашизму, яка ґрунтується на космополітичних засадах.

368) У незвіданих закутках людської підсвідомості дремає феномен самознищення. У закутках суспільної підсвідомості криється патологічний потяг до духовного самовихолощення, – і де знайти силу, яка відновила-б рівновагу між космополітичним а націоналістичним началами, незворотно порушену катастрофічним винищенням останнього? Де віднайти сили, щоб зупинити заразу яничарства, яка розповзається світом, прикрившись прапором інтернаціоналізму?

369) За підтримки космополітичних капіталів сьогодні у світі тихцем, але успішно, пропагується хибне ставлення до націоналістичного світогляду як до такої-собі непристойності, неприйнятної в інтелігентному товаристві. Хибне трактування націоналізму, на превеликий жаль, поширюється як середовищем так званої "демократичної" української інтелігенції, так і сучасною греко-католицькою церквою.

370) Потрібно бути позбавленим політичної відповідальності, щоби з причини крутійської кон'юнктури "всезагально-гуманістично" підспівувати ворогам українства: "стояв на тому і стою: націоналіст не той, хто любить і захищає свою рідну мову, – націоналіст – це той, хто ненавидить мову іншого народу і топчеться по ній" (П. Осадчук, ЛУ, 28/'89). Хай дозволено нам заявити: націоналіст не той, хто вдає, що буде русскоязычну Україну з псевдоевропейськими інтер-цінностями та лабузиться перед "гуманістичним" кровопивцею зарозумілої раси, – націоналіст – це той, хто не тільки любить рідну мову, але й не вагається для її захисту топтати черв'їв, які точать її зболіле тіло. І додамо: у першу чергу – черв'їв фальшивої толерантності і

меншевартости у своїй власній душі. "Геть од Москви!" – хто поширює це згубне гасло Вічного Втікача? Нам нікуди вступатись. За нами – рештки колись лицарської цивілізації. "Лицем до Європи!" – хто придумав це гасло Вічного Боягуза? Хіба не тоді сором воякові, коли ворог зрить його спину? А якщо українська дитина не є вояком нації, – пощо плодите гній? "Геть Москву!" – ось мужнє гасло гідного Українця. З душі, із розуму, із залишків арійського сумління, із пісні, з мови, з проклятого совкового життя і зі священної, – що від Батьків лишилася, – землі. Геть Сатану.

371) Відкриймо "Брокгауз" видання 1897го року: "Йоанна д'Арк вперше дала просту і ясну формулу чисто національного патріотизму: "бути незалежним від чужоземців на своїй землі і мати з-посеред себе свого власного голову"". У 1897му році "Брокгауз" не любляв націоналізму: "Основою деякої популярности, якою іще втішається націоналізм, є його помилкове змішування з патріотизмом". Минуло сто років, – і що ж залишилось од "деякої популярности" націоналізму? Багато, виявляється, осталося. Нинішній "Webster's New International Dictionary" вже не соромиться прямо ототожнити націоналізм із патріотизмом: "ревна відданість власній нації або її ідеалам, *патріотизм*". Подібні тлумачення зустрічаємо й в други́х джерелах: "доктрина відданости національним традиціям і пориванням" ("Larouse"), "прагнення національного поступу чи незалежности, відданість інтересам власної нації" ("Random House Dictionary"); "Душевний стан, почуття належності до великої групи зі спільною мовою, історією і прагненнями. Він залучає почуття відповідальности за долю нації і бажання допомагати у формуванні її майбуття. Націоналізм є найсильнішою політичною і духовною силою, що керує народами в напрямі здобуття повної національної незалежности і *кращої організації їхніх економічних і культурних інтересів(!)*" ("Encyclopaedia International").

372) Справа проста. Ті політичні сили, які не бажають признавати право гноблених на *активний, чинний, дієвий* патріотизм, завжди намагаються відділити його од націоналізму, ненавидячи в останньому ідеологію боротьби, *активного* заступництва за національні ідеали та інтереси. Ці сили намагаються впоїти в Українця переконаність у призначенні бути вічною жертвою. Фарисейськи покликаючись то на релігійні засади, то на "загальнолюдський гуманізм"... який чомусь іще жодного разу за сотні років не повертався гуманізмом щодо самих Українців! Незабутнє враження справив на мене свого часу виступ пана Андрія Шкраб'юка 13го червня 2002го року на семінарі "Етнонаціоналізм і християнська свідомість", організованому часописом "І":

373) "Якось я собі просто ішов до нашого Шевченківського гаю [музей дерев'яної народної архітектури]... і, подивившись на ті дерев'яні церкви,... я побачив у красі цієї спадщини народної архітектури... такий вияв українства, який *нічому не шкодить*, який може співіснувати із усім іншим. Крім того я побачив навіть певну символічність у тендітності тих церков – їх дуже легко спалити, бо це є дерев'яне, в чому якраз є вся *вартість національної спадщини(?)*. Це є щось дуже гарне, щось таке, що не претендує на те, щоби мною цілком оволодіти, щось, що існує саме по собі. Я, очевидно, є сином цього, і, якщо(?) воно є zagrożене, я на свій спосіб якось можу це обороняти."

374) Воно вже давно і серйозно є *загрожене*, пане Андрію, але такі сини, які бояться скинути з плечей кровопивцю, аби він при падінні надто боляче не побився об землю, – ніколи нічого не оборонять. Ви дійсно можете *співіснувати*, але не майте ілюзій, що, – хоча-б самим лиш фактом свого існування, – ви *нікому не шкодите!* Заважаєте і шкодите *своїм заважанням* хоча-б і тому "Німцєві, що на Січі картопельку садить" (Т. Шевченко), – бо де ж йому її садить?

375) Дивні панове, як-от пан Шкраб'юк, бачать у націоналізмі тільки ту "пристрасну відданість нації, яка супроводжується часом ксенофобією і бажанням відосіблення" (од кровопивці, додамо від себе) – ("Robert"). Коли ксенофобія породжена *ксенократією*, – з якого кінця належить братися до лікування суспільства? Начеб-то екстремістське переконання, що усі біди – соціальні, економічні, екологічні – мають, сьогодні і в Україні, *національне підґрунтя*, – несподівано, навіть для мене самого, одержало стовідсоткове підтвердження на 10му році "незалежності", в міру становлення *русскаяязычного* буржуа: досить застановитися, в чийх руках серйозні гроші, досить відкрити очі та глипнути, як виглядає вгодований *face* чиновника біржі або банку. Цілеспрямована військово-патріотичне омосковщення останніх десятиріч формального московського сов'єтизму, яка обернулась вульгарною деморалізацією (в *тім числі* денаціоналізацією, – бо немає моралі без усвідомленого національного патріотизму) усього суспільства за десять років "незалежного" і неформального українського сов'єтизму привела до такого цікавого явища, коли кримінальна раса утримуючих владу не може бути признана громадянством за рідну. Сьогодні кожен рух за соціальну справедливість, моральність, законність чи просто людське суспільство; за збереження природи, навіть просто за збереження звичайного здоров'я Українця; захист людського життя від бандитизму, захист підприємця від криміналу, підтримка українського дрібного виробника, – чистісінько всі проблеми, невирішення яких загрожують нині простому біологічному існуванню населення України – з повним правом можуть трактуватися саме в контексті *національному*. Дивоглядний, на перший погляд, але закономірний парадокс кравчуківської соціал-демократичної (об'єднаної з т. зв. націонал-демократами) біловезької незалежності: в *українській* державі назріває ситуація невідворотного *національно-визвольного* руху українського народу! Ще більш дивною, навіть містичною, виглядає зворотня закономірність – за яку-б ниточку не потягнути – вона приведе до браку *гідного* самоврядування українського міщанина і українського селянина, як до першої причини катастрофи суспільства (бо коли суспільство не розвивається, а тільки розсмоктується чужинськими для нього паразитами, – то цей стан вправі кваліфікувати як *катастрофу*).

376) Коли влада у суспільстві потрапляє до рук осіб, які свідомо і з насолодою мазохіста знівечили у власній душі залишки етнічної натхненности, це повертається фатальною драмою для цього суспільства. Знищивши себе морально, воно знівечить і землю, з якої живе, а далі, підвладне атавізму кочівництва, у підсвідомих пошуках втраченого підґрунтя, кинеться руйнувати сусідів, знищить і їх, аби врешті сконати, спостигнувши останню жертву в собі самому.

377) Якою є генеза українського перевертня? Зазнаючи постійного національного переслідування, як за часів власне сов'єтизму, так і в нинішні часи кримінального україножерного капіталу, слабші характери не витримуть і, не маючи можливості компенсувати власну пригніченість гнобленням інших, підсвідомо шукають виходу у звироднілому торжестві над паростками батьківської віри у собі самому, над невинним відлунням материної пісні у власній запроданій душі. А вже далі, утішившись такою сатанинською перемогою над власним сумлінням, – як же принадно з наростаючим завзяттям холодної байдужості нищити, як свідків духовного докору, подібних собі, але що встояли перед наверненням у диявольську віру вселюдської космополітичної ніякості.

378) Віра в національні ідеї, обов'язок перед фантомом нації, завжди напували живим нектаром шляхетності тих діячів культури, науки і політики, які залишались при засадах націоналізму. Індіра Ганді в передмові до книги батька пише: "...так само, як не може бути справжньої взаємної залежності без самостійності, справжній інтернаціоналізм може бути закладений лише на націоналізмі, вільному од шовінізму" (в книзі: Дж. Неру, "Взгляд на всемирную историю").

379) Брак відчуття націоналістичного призначення в людей ніяких компенсується переважанням гедоністичних мотивів у їх житті. Особини, що безповоротно запродали сакральне начало людини у своїх душах диявольському потягу до інтернаціонального гедонізму, легко сягають багнистих глибин яничарства, набути здатності поливати болотом і гнітити космополітичним чоботом міт національної ідеї. Ницим мав-би бути і народ, що гостить зайд, які топчуть стяг його призначення. Стяг національного міту є символом єдності і прощення, символом спадковості, змінювати якого не дано. На ньому кров патріотів та ворогів, праведних і блудних, сльози сиріт і вдів, він є: надія вічної мети; коротка мить свободи. У нього мати загортає серце немовляти, і виїняти їх можна тільки разом. Це –стяг націоналізму. Він означає: віру у збереження та утвердження в морі людскости також і рідної нації; віру в спеціальну (не вищу і не виключну, але неповторну) конкретну її роль в історії цивілізації, – роль, яку не може виконати жодна иньша нація з тієї простої причини, що иньші нації виконують иньші ролі; переконання в тім, що дане специфічне історичне місце (яким-би мізерним воно не виглядало для когось стороннього) призначене Творцем саме для даної нації, і саме в цьому місці в конкретну історичну мить повинен втілитися дух нації у плоть власної державности – перед тим, як увійти до царства рівних.

380) Націоналізм є благо. Так виглядає справа на нинішній час. А кому цікаво, як трактувалося поняття націоналізму ще перед Першою світовою війною, зауважу, що "борцем во ім'я торжества найвищих ідеалів справжнього націоналізму" вважали Івана Франка такі світочі української громадсько-політичної думки та культури, як Антонович, Леся Українка, Лисенко, Старицький, Нечуй-Левицький, і ще десятки високих діячів (повний текст Вітального листа 1898го року гляди в газеті "Просвіта", число 19 за жовтень 1990го року). Тому особливо прикро було чути в телевізорі, десь у червні 2000го року, про "якийсь вузький націоналізм" (це Франко з десятками томів

його творів є вузький!) – з уст молодого випускника, правдоподібно, ватиканської школи, при нагоді ювілейних урочистостей, присвячених 135й річниці народження митрополита Андрея Шептицького. Так, правда, що Митрополит був безумовно "вільний від якогось вузького націоналізму". Але другою правдою є те, що коли чийсь світогляд є настільки вузьким, як у нинішньої галицької "інтелігенції", то йому далеко до націоналізму. **Націоналізм не може бути "вузьким", зате він мусить бути самовідданим.** Націоналіст повинен дуже добре орієнтуватися в перевагах, здобутках, історичних чинах інших народів та культур, щоб усвідомити те місце, яке призначене йому самому. На одміну від космополіта. Який не має свого місця. Церква, яка стільки страждала в ім'я українського Бога і українського націоналізму, могла-би про такі речі пам'ятати... замість вішати таблички з англо- і польсько- мовними написами при вході до головного собору Української національної віри. Відчуття нестерпного душевного болю зрадженого батьками сироти переслідує мене тим частіше, чим частішають спостереження, що моя Церква одвернулася од українського націоналізму.

381) Є одна така проблема, що при великій кількості розумних статей різних авторів, які одностайно і правильно (на мій приватний погляд) оцінюють стан українського суспільства і причини цього стану, не знаходимо відповіді на запитання: якщо ми знаємо, що є зле і хто це "зле" витворює, – то чому не лікуємось?! І ось тут починається те, що можна-би назвати *шизофренічним роздвоєнням* суспільної психіки. Йдеться про дуже просту річ: про впоєне, стараннями української, переважно галицької, інтелігенції, до свідомості українського загалу переконання, що обстоювати рідне право коштом кривди неприємця – є гріх. Великий обман, який з'інтернаціоналізована думка європейського истеблішменту лукаво накидає окупованому українському суспільству. Жоден нарід, жодне суспільство в подібні речі не вірить, хоча пофарисейськи їх проповідують усі "цивілізовані" держави. Єдиним, хто щиро підставляє щоку для чергового ляпаса, є щирий Українець.

382) Гляньмо ближче. Історія людства, при пильному розгляді, – це є наука про здібність одних народів шляхом неправди і кривди одібрати життєвий простір (інформаційний, економічний, географічний) у други́х. Іншими словами – наука про пошук суперника. Бо без суперника вироджується і гине кожен рід. Людина не має суперників в природі. Тому нація їх шукає серед подібних собі. Властивість людського роду ділитись на групи і ворогувати задля конкуренції може бути виведена теоретично, як необхідна для самого існування. Але потреба в цьому теоретичному доведенні відпадає одразу при першому погляді на нинішню, найбільш "цивілізовану" історію. Такі поняття, як толеранція, справедливість, терпимість, людське право, і багато подібних, є надзвичайно важливими, але вони виконують, так-би мовити, допоміжну *регуляторну функцію*, забезпечуючи успіх *основних інстинктів* суперництва та виживання коштом інших. Тому дуже мудрі та гуманні слова про те, що "не можна будувати патріотизму, люблячи тільки своє, і ненавидячи інших" заслуговують на найвищу шану: не варто класти їх на папір та вимовляти. Принаймні, не адресувати до Українців, гнаного та визискуваного Інтером народу ("Високий замок", 15го березня

2002го року, вивідка з Верховним архиєпископом Львова для Українців). Бо кожне сотворіння мусить когось ненавидіти. Наприклад, голубка ненавидить коршуна, який пантрує над її гніздом. І тільки вовк не має нанависти до ягняти, яке йому завинило вже тим, *"что хочется мне кушать"*. Привілей толеранції є привілеєм і гонором сильного, але не того, кого топчуть. Якщо постійно закликати гноблений нарід, аби він перестав ненавидіти своїх мучителів, тоді він почне ненавидіти себе самого. Що і потрібно. Добрим прикладом "толеранції" служить цитата з Нового заповіту в перекладі Куліша: "Хто ж зблазнить одного з сих малих, що вірують у мене, лучче йому, щоб повішено млинове жорно на шию йому, та й утоплено в глибині морській" (М. 18.16). Не раджу прислухатися до псевдоукраїнської лексики, якою спілкуються наші дітлахи в дитячих садочках, якщо бажаєте зберегти псевдохристиянську цноту і не спалахнути сердечною ненавистю до скацапізованих вихователюк на чолі з міністром "освіти". Церква заперечить, що ходить про "загальнолюдські цінності" і нетерпимість не в стосунку до ближнього, а в стосунку до блазнів Сатани. Що ж, московський Кремль, з усією кацапською етнопсихологією, включаючи осквернення українського мовного психотипу, від початку призначений Вищими силами під місце для матеріалізації Сатани з метою, про яку можемо тільки здогадуватись. У цім моя віра. А щодо "загальнолюдськості", то маємо невеличку заковичу: "Послано мене тільки до загублених овечок дому Ізрайлевого" (М. 15.24).

383) Звісно, альтернатива до націоналізму існує. Ягве з прихильністю і розумінням, помноженим на зелені купюри, заопікується кожним, хто стани під прапор гльобалізованої віри у споживацьке суспільство. Але це не український Ягве. Це бог Інтера, гльобалізованих наркотиків, порнухи, допінгового спорту, шахрайства, зрештою, – бог цієї-ж вічно проклятої Москви. Чи йому служимо?

384) **Відступ: причитання та слези.** Замість барабанів Вагнера і запорізьких бойових бубнів лунає завивання чорнобильських оплакувальниць. Якесь пошесть... Мода на квиління... З'являється ціла категорія плаксиво-"патріотичних" естрадних пісень з ідеологією на зразок "ми маємо шанс". На цілком незлому виконавському рівні, гарними віршами, щоправда, покладеними на вкрай тужливу мелодію, співак оспівує... рани. Скаржиться на стан і мови, і народу, і ще Бог-зна, яких "негараздів". Оплакує кривди, розповідає, як нас катували, до печер заганяли, як від чужої навали церкви палали, щось-там мимрить про могили, про зболені душі, які страждають і болять ("Моя Україна"), молиться до Бозі, аби заощадила подальших випробувань, укріпила понівечені ті самі душі, трепече від страху, що Україна змарнує послідній "шанс". В унісон до заклинання: "Хай біда Україну мине..." ("Берегиня"). Все це нагадує похоронну молитву жертвовного ягняти. Пропагується відчуття тривоги, настрої якоїсь калічної екзистенції типу "живий труп". Відпадає найменше бажання тут жити, хочеться мерщій кудись утікати... Подібне поширення туги та безнадії (ще гірше – безвладно-пасивної *останньої* надії) заслуговує на щедre фінансування з кишені антиукраїнських сил і, без сумніву, його одержує. Не всілякі-там шовіністичні візити

мера Москви до українського Севастополя, які швидко забуваються, а саме тиха, але щоденна невтомна пропаганда жалю, непевности, бездіяльних необґрунтованих сподівань на те, що лихо обмине стороною, – ось що творить надійну основу солодкої "злагоди". Злагоди кролика з удавом. Безвладного, убогого і дезорієнтованого Українця – з багатим, впевненим і розумним Інтером. Як за помахом чарівної палички, щезли з естради пісні УПА, стрілецькі, козацькі. Ніхто не бажає експлуатувати в кінематографі ні тематики української партизанки, ні Крут, ні психологічної драми українського Опору в московських таборах, в підпіллі. Скажімо, на трагедії Калнишевського чи Полуботка можна збудувати повноцінний мітичний "трилер". А де українсько-протимосковський "Ogniem i mieczem"? Хіба-ж не стояв Сагайдачний під Москвою, хіба не погуляв Виговський під Конотопом? Якісь спроби робилися, але на рівні аматорському, і, здається мені, непотрібно закуті в рамки документалізму. Тим часом, йдеться про художню продукцію. Ви маєте тему, ви маєте факти мук, героїзму, психологічної драми, факти шляхетності і зради, важкого вибору між честю повстанця і позірною безплідністю самопожертви, між життям товаришів і долею сім'ї, між болем катувань і легкою смертю зломленого тіла – при сучасному браку тематики – яке багатство нових сюжетів! Чи в Україні не було своєї Столітньої Війни, своїх Калігули, Кромвеля, Нелсона, Тернопіл? Коли починаєш перераховувати, – годі спинитись. Все було, як і в людей, часами стократ глибше. Лиш відбувалось це все – в борні запеклій са́ме з "недоторканною" Москвою. Тому мовчить талант малоукраїнця – режисера, тому не розв'язується гаманець спонсора.[\[29\]](#)

385) Повертаючись до теми естради, найбільш влучними, на мій смак, здоровими та змістовними піснями періоду Третньої Руїни (від 1992го до цього часу)[\[30\]](#) були і залишаються дві: "Свято злодія" (гурт "Не Журись") і "Я професійний раб" (Т. Петриненко). Ці пісні варті того, щоб їх крутити по два рази на день – як Національний гімн – удосвіта одну, на сон грядущий – другу. На жаль, крутять иньшу проблематику: 1) хто є Україна – земля чи *окраїна* князя; 2) чи є у нас мова, чи нема?! А коли є, то чи солов'їна вона, чи левина?

386) Що-ж до "останнього шансу", то це так, наче покойовий пікусь ухопив ласий шмат ковбаси, та тішить себе дурною надією, що згряя голодних бездомних псів дозволить йому спокійно нею поласувати. Більшого ідіотизму історичної втоми не придумати. Вираз "останній шанс" належить до жаргону політика, ідеалом якого є провести життя в теплому запічку широкої малоукраїнської печі; це слізна молитва до своєї долі – щоб та пустила ускочити нишком за теплу пазуху і притулитися до м'якенької цицьки. Так, аби ні Москаль, ні Татарин чи Німак не досягли. Або-ж – це є істеричний зойк пошматованої Березами Картуськими, Заксенгавзами, Сибірами душі, фактично, втомленої, яка спалахнула останньою на́прасною надією, узрівши кравчуківську "незалежну" фігу.

Філософія віри

Якби кривди не було,
ми не знали-би, що зло
є на те, щоби з ним битися
(І. Франко, "Коваль Бассім")

387) В 60х роках мені довелося прочитати "Відповідь Ірині Вільде" від представника діаспори. Що несподіваного я там для себе відкрив – це розуміння, що Росія завжди буде географічним сусідом України. Кажу "несподівано", бо якимось малому хлопцеві не траплялось задумуватися над тим, що визволення України (почавши від закінчення війни, і на довгі повоєнні десятиліття це була улюблена тема приватних дискусій в українському середовищі) і, навіть, повна руїна ро'сійської імперії (друга улюблена тема) – ще не означає вічного миру для України, ще не означає, що вічний, заклятий та небезпечний ворог щезне назавжди. Але що є зрозумілою наївністю підлітка – не може розцінюватися інакше як *інфантильність* у випадку мислячої по-дорослому людини. Москаль вічний. Інтер – тим паче. Як вічним є Сатана. Господь дав Україні шанс. Але це зовсім інший шанс, чим той, до якого уповають втомлені політв'язні та "злагоджені" провідники рожевуватого патріотизму. Це – шанс вічної борні. Шанс завоювати Царство Небесне, ставлячи чоло Царству Сатани. Роля України – бути прокляттям імперій. Бути загладою Москви. Інтер це знає, і до цього готов. Готов завжди. Чи свідомі і готові ми? Світ – не притулок милосердя. Малодушним поетам від політики добре було-б підняти очі на Небесне світило, яке, сходячи на небо, що не день, то дає ШАНС кожній істоті продовжити своє земне існування, і щодня відбирає шанс у того, хто став поживою для першого. І так не *перший*, чи *останній* раз, а ВІЧНО. Дурити нарід, що залишився ще один останній скік – і глядь: "ні Жида, ні Ляха..." ні Інтера, ні Москаля – сама Оранта-Благодать – це є велика безвідповідальність. Вже якимось аж ніяково нагадувати Франкове: "життя – неустанна боротьба", чи Мазепове "през шаблю маєм волю" (читай – людські права Українця). Хто боїться втратити шанс, то його і не одержить. Лицарський звичай вчить: **Війна зі Сатаною безнадійна, і тим шляхетна**. Того-ж самого вимагає засаднича жертовність християнської моралі. Не задля легкої та остаточної перемоги – біль, кров та муки, а тому, що існує Зло. Тому, що власна совість забороняє самому стати часткою Зла. Не в остаточній перемозі торжество, а в силі знести боротьбу. **Коли останньою вмирає надія, залишається мужність**. Франкові Терен, Каменярь і Прометей падали, калічилися, вмирали – щоб воскреснути, устати, і пнутись далі, щоб ожити для нових мук із кожним сходом Сонця. А от теперішні "інтелегентні" провідники нації мріють прошмигнути через щілину "останнього шансу" до райського куточка ситої "злагоди". Тягнути "песячий обов'язок" щоденної боротьби, *сподіватись без надії* – цим кредом Івана Франка та Лесі Українки сповнювалося життя "Просвіти", УСС, СС, стрільців УГА, вояків армії УНР, УПА, Першої Української Дивізії під Бродами, лицарів Берестечка, Крут, Базару, мучеників Соловків, УАПЦ, УГКЦ, смертників підпілля ОУН, героїв

Норильська і Воркути, Колими і Кінгари... Ці Українці, кожен один, і кожен сам, до останнього віддиху і до останньої краплі української блакитної крові держались наказу "Позір!". На честь, на славу, на погибель ворогам.

Філософія кпину

388) Нині скороспілим випускникам підсоветських університетів, усучасненим "патріотам", робиться "смішно" від команди "Позір" ("Мова і релігія", Львівське ТБ). Чи відомо панам жовтодзьобим лінгвістам, що підвалини сучасної української військової (і не тільки!) термінології закладались не в советській армії, а у вогні двох світових воєн? Той факт, що дехто з панів, нині допущених до телеекрану, української військової, спортивної, технічної лексики не мав нагоди вивчати під владою Советів – є його проблемою. Але ця лексика існує. У вказаний період, коли, наприклад, Чехи створили свою мову, як вищого, так і, багато в дечому, середнього рівня, немало зусиль докладалося українськими інтелігентами (без лапок!) до розширення діапазонів української виробленої мови. Створювалися словники, правописи, підручники по обидва боки від Збруча. Ця праця аж ніяк не заслуговує на оцінку "смішної". Така оцінка – це найпотужніший і добре відомий засіб з арсеналу "протоколів мудреців Сіону". Фальшиві, чи ні ці "протоколи" – не має значення. Має значення, що Українці надзвичайно легко ловляться на гачок висміювання. Чомусь сприймають злісне глузування за чисту монету. Тим часом, в жодних народних звичаях, жодного народу, немає нічого, що-б заслуговувало на зверхньо-пихате, зневажливе насміхання. Як і в мові. Бо абсолютно все, що тільки можна догледіти в хащах народної душі – освячене тисячоліттями суспільно-історичного "природного добору". Чомусь не насміхаються над звучанням окремих французьких, чеських, польських слів, зате насміхаються над українськими... Інтер має свій "рафінований" спосіб осміювання, рецепт якого ґеніяльно простий: коли у сатиричній, чи просто комедійно-розважальній русскоязычній балазці необхідно зацитувати щось недолуге, бридке, відстале, або, навпаки, – щось хорошого та близького для Українця забাগнеться пофарбувати в огидно-нудотний неповноцінний колір – тоді вдаємося до української мови. Всі добре пам'ятають численні "КВН" з участю команди Ізраїлю (складеної з емігрантів), що спеціалізувалися на осміюванні і української держави, і українського народу. Глибина незабутнього обурення, яке посередньо падає і на ту державу, яка присилає подібні команди, може зрівнятися хіба що з огидою, скерованою на спосіб життя ЗДА, який презентують в основному абсолютно простюхівськими, одверто стандартними, без найменшої видумки, кінофільмами з відомою криваво-садистичною фабулою, яку без особливого зусилля можна передбачити (ручна циркулярка, меч, водогінна труба, перегони з вибухами, бульдозер), або недоречно насиченими порнографічними епізодами – де треба, а частіше – де й зовсім не потрібно. Якби в посольствах Ізраїлю та ЗДА прочитали ці рядки, вони відповіли-б, що у них там існує комерційна свобода, а моя постава щодо їхніх народів і те, що я думаю про престиж відповідних держав, – їх

не обходить. На що я відповідаю зворотнім проханням: нехай ніхто не сміє мене повчати, які саме народи, держави, етноси, і в який спосіб я "повинен"(?) шанувати. Як говорили моя бабуся, *"oddaje dobrym za nadobne"*. Різноманітні ро́сійськомовні "КВН", так виглядає, лиш для того й існують, аби висміювати і Україну, і її на́рід. Але в них є багато "україномовних" конкурентів. Скажімо, "Мамаду" дозволяє собі подібні випадки: "я вам в роті залишу три зуби – будете виглядати, як Державний герб" (17го травня 2000го року). Ідіот в "Мамаду" мусить обов'язково мати українське прізвище (Петренко) і розмовляти суржилом, тоді, як престижніші гумористичні персонажі розмовляють непоганою ро́сійською. Так само і в комедії "На Дерибасівській погода, на Брайтон Біч дощить" – найдебільніший з дебільних персонажів, покидьок і паскуда, недоумкуватий поплічник американського катюги, випадково-закономірно мусить виявитись тезкою першо-другого українського Президента: "дави, дави їх гусеницями, Кравчук, трави їх, Кравчук; дай я тебе поцелую..." (16го квітня 2001го року, 1+1).

389) Більш "рафінований" приклад – з передачі "Проснись и пой", 10го лютого 1999го року (цитую). Заводіяка каже: "...твоим сценическим псевдонимом будет *Влада...* представляешь – *За владу Рад...*" (далі персонаж, який зображає дурника, протестує на тій підставі, що він є чоловічої статі); заводіяка: "...тогда пусть будет *Владан*, представляешь – *Владан, Братан...*" (персонаж затягує: "Ой лееетіли дикі гууусии...") – на що заводіяка реагує миттєво, випльовуючи зі себе: "*Болван!!!!*" (Цю мелодійну та емоційно насичену пісню виконує Ніна Матвієнко). Отакий собі невинний засіб сценічної майстерности братового "іміджмейкера" для створення образу українськості. Телекомпанія "Вектор – Русь" (за саму назву можна вже садити до тюрми, як за оголений натяк на неприятеля, з яким Україна перебуває у стані перманентної релігійно-расової війни): "береш кусочок сала і водиш перед носом у Богдана Хмельницького – якщо очі бігають, значить не фальшива" – висилання "Нова економічна програма", "Національний" канал, 19го листопада 2000го року, 1820. Сумніваюся, чи Поляки в національній телевізії у подібний спосіб підносять на глум короля Баторія. Прикладів подібного винахідництва – сотні, мети воно досягає, як кажуть, повільно, але впевнено: ні впертості, ні послідовності Інтеру не бракує. А ось наш нетерплячий співак-"патріот" надривається над "останнім шансом". Ніколи він не буде останнім. Невже хтось може сподіватись, що навіть у майбутній Самостійній Україні всюдисущий Інтер не залишить собі рубежів для контрнаступу, що він зрадить своє україножерське призначення? І не слід думати, що вияви ненависти, сарказму, зневаги до українського обмежуються географічними рамками. Що, наприклад, скаже Читач на таку цитату: "в кабинет вошел один из двух мужчин и с немыслимым украинским акцентом поздоровался: "Доброе утро, товарищ генерал". "Доброе утро, Милый. Садись". У него было правило – никогда ни с кем не ссориться, даже с таким никчемным дегенератом, как Милый, годным разве что раздавать баланду заключённым". ("Джеймс Бонд в романе Полковник Сун", Таллин, 1990, с. 113).

390) Після застосування засобу осміювання жертва всихає сама собою. Стає сама собі огидною і непевною щодо доцільності свого подальшого існування, як виду. Дуже

прошу не застосовувати вказаної зброї, дорогі українські "інтелігенти", у рідній хаті. Хіба що хата ця рідною для Вас залишилась тільки на словах, а дух Ваш устиг "зевропеїзуватись". До речі, "європеїзація" українського суспільства, як виглядає, мислиться "патріотам" лиш у двох (від сили, трьох) ракурсах: 1) через Інтер-Московщину, 2) через Інтер-Америку безпосередньо. Пропонують іще третю можливість – через призабутого і сьогодні наново об'явленого альтернативного до Москаля Старшого Брата, – Республіку Польщу. Мені чомусь здається, що жоден із цих шляхів не є шляхом еліти тої нації, яка себе шанує.

Філософія нахабства

391) Са́ме національна непевність та потяг до сентиментального державно-громадянського квиління, створюють суспільну атмосферу, у якій відгодований спортивного вигляду песиголовець може собі дозволити у Великодню суботу на Стрийському базарчику безкарно рывкнути в очі до українського продавця: "мне Украины вот так хватает, а ты еще пиво предлагаешь!". У "Поступі" від 30го травня 2000го року наведені влучні слова Марти Кінасевич, які кожен має повісити у себе над ліжком: "Ви-би встряли, чи побоялися-б?". Українському середовищу завжди чогось бракувало. За Австрії – військовиків, за Польщі та передвоєнної царської Ро́сії – таких соціалістів, як Пілсудський, за Советів – брак батярів (українських), за "Незалежної" – бракує українських крутих політичних рекетирів, щоби нишком *замочити* нахабу. Причини відомі: мало того, що вся фізкультура, спорт, вся поліційно-кагебістська нахабна братія виховувалися за Советів у ро́сійсько-шовіністичному дусі, то ще й "виховник" українського народу – її "інтелігенція" – відхрещується завжди від здорового народного шовінізму українського робітника чи селянина. Не потрібно втішатися зарозумілим, але безпомічним, філософічним міркуванням про "переваги" своєї культурної "вищости" в тих ситуаціях, коли Поляк або Москаль відрухово і не довго вагаючись валить у писк. Своїми немічно-шкідливими злагідно-моралізаторськими повчаннями "інтелігенція" спромоглася так помикитити в голову простого народу, що йому й охота відпала реагувати на образи... З другого боку, чим відповів-би "демократичний" суд на спробу якогось охлялого інтелігента замахнутися немічною культурною правицею на пику нахаби, імітуючи символічного шляхетського ляпасика на захист честі держави? Чи вступив-би ся прокурор за поламані інтелігентні ребра? Навряд. Поза Україною і Німець, і Поляк, Чех і Словак має *право громадянина* покарати нахабу за образу честі держави. В Україні – не можна: діють "права людини". А єдина людина у нас з вами – Інтер. Є над чим поміркувати. Атмосфера. Звичне до нарікань вухо не вловлює національності в тій мові, якою паплюжиться слово *Україна*. Національно-дезорієнтоване середовище не є чутливим до типу *раси* розперезаного хама. Затурканий "злагодою" онук "кровожерного" бандерівця згідно киває головою та готов посипатись кістками під самовпевнену підшову напастованого панського чобота. Кров не закипає у всохлих жилах. Дуже місцева і дуже по-місцевому плаксива

(плаксива тільки перед чужинцями, ясна річ; перед своїми – ого!) влада сама провокує вияви агресивної зневаги до неї з боку здорового і життєздатного кацапського духу. І зовсім я не закликаю до "погромів". Навпаки. Коли поодинці відходять у кращий світ кореспонденти, співаки, політики, – то ніхто не сміє назвати цього тривалого процесу "погромом", правда? А коли згістerezовані бабусі одноразово нищать шибки в гостях у господині – "екс-виконавиці пісень Ігора Білозора" – з причини свого великого і безпорадного жалю до рідних онуків, які безперервно крутять ро́сйську музику та зачитуються ро́сйською порнографією, – то це, звичайно, "погроми". Тим часом, онук цей міг-би десь наодинці та і прищемити не одні каґебістські помідори, не збираючи юрби і не імітуючи "погромів". Саме так поступають місцеві жителі в прилеглих до Молдови районах з українськими солдатами. Міг-би, якби чувся Українцем. Якби сам не водився з кацапськими "тусовками". Я тут згадую саркастичне гасло з одного оповідання Володимира Винниченка: "геть Кацапів з українських тюрем!". Чомусь нині не здається воно мені кумедним. Бо тюрма теж виховує... Не йдеться, отже, про "міжетнічні конфлікти", яких так боїться місцева влада (і я з нею). Йдеться про атмосферу. Змій ніскілечки не відчувається загнаним в землю. Не чує свисту булави Котигорошка. Навпаки, відчувається паном, на якого жоден "бандеровець" не сміє підняти очей. З нашою "інтелігентною" допомогою.

392) Таку маємо атмосферу в гісторичній колісці організованого націоналізму. Атмосферу, якої не зустрінете ніде у світі. Хіба що в книжках про стару Індію під чоботом білої людини, або ще про життя неґрів на плантаціях Алабами 200ті років тому. Україна – єдиний край, де чужинець може дозволити собі викрикнути щось подібного до цитованої вище образи не якимсь нікому не зрозумілим діалектом, а *зрозумілою для оточуючих мовою – так, щоб його почули та зрозуміли!*. Є дві причини. Перша причина полягає в прихованій пропаганді всепродажності. Ця пропаганда є тим підлішою, що вона замаскована під фарисейську ніби-критику, а насправді є схвальною, часом ледве чутною, але без слів зрозумілою, побутово-звичаєвою та всюдисущою пропагандою відносності моралі, відносності понять честі і самоповаги. Себе поважати не модно. Модно запобігати ласки в Інтер-пана. І чим вище сидить "наша людина" на бантах влади, тим більше випадає їй нагоди для запобігання. Друга причина: *неприхована* пропаганда "толерантної злагоди". Злагоди кроля з удавом. З голодним удавом. Про цю другу причину вже й писати не хочеться. А от *всепродажність*, в тім числі, і *принципів*, і *національного майна* – карпатських лісів, львівських фабрик, споруд та будинків – розміри якої зростають крок в крок з наповненням коридорів влади місцевими сільськогосподарськими "патріотами", – є безпосередньою причиною появи приказки "Україна – рідна мати, не вкрадеш – не будеш мати". Цитую цю, так-же відому, як і бридку своєю непорядністю приказку з єдиною метою – порівняти її з гаслом патріотичного руху часу польських визвольних змагань минулого століття: *"Polska – matką dla Polaka. Nie wolno mówić o matce źle"*. Ось чому Поляки мають суспільство, а Українці – багно.

"Самовідданість" проводу

Лично я никакой языковой проблемы в нашей области не вижу. По-моему, эту проблему создают центральные СМИ.

(С. Сенчук, інтерв'ю для газети

"Московский Комсомолец в Украине"

20-27 июля 2000 г.)

Волаючи невідповідність у процентному співвідношенні між чисельністю Інтернетносу в бізнесі та у керівному складі силових структур, з одного боку, і в цілому серед населення області – з другого, становить серйозну демографічну проблему, політико-соціальна гострота якої поки-що згладжується лише рівнозначною присутністю у владних органах та громадських організаціях етносу холуйсько-підпанківського.

(Роман Мацюк, приватна думка)

393) Згадую вивідку з Намісником стосовно подій навколо убивства Ігора Білозора, поміщену в "Фактах" від 6го липня 2000го року. Зовсім не найгірші коментарі дає керівництво області: "так, я український патріот, так, мені не подобається, що... бракує української культури; не можна плутати романтизм з патріотизмом..." Слова прекрасні ... але *нічого конкретного* від українського "патріота" у високому кріслі! Покликування на безіменних "провокаторів" – як на зорі РУХівських змагів! Окремі сентенції знамениті: "запланована провокація деяких *радикально* налаштованих сил" (спасибі за "деяких" – як знаємо, Іван Франко теж був серед засновників "*радикальної* партії"); "я маю на увазі не тільки місцевих екстремістів"; "провокатори не пройдуть, як-би цього не хотілося вітчизняним та зарубіжним організаторам"; "якщо роздмухувати скандал вигідно нашим скрайнім радикалам, то ще більш вигідно радикалам російським"; "на мотузку у хлопців, які відпрацьовують отримані гроші за малювання на стінах наших будинків". Кожне слово – незаперечна правда, і все-ж... Чи на дев'ятому році незалежності в Галичині діє якась безіменна, глибоко законспірована, провокаційна "Молода гвардія"? Невже Намісник не здає собі справи з того, що "наші радикали" керовані є виключно з нашої офіційної *столиці*, за погодженням, і з узгодженням – зовсім не з "російськими радикалами", а з ро'сійськими *посадовими особами*; і що люди, які реалізують це керівництво у Львові, мають цілком конкретні прізвища, займають добре Наміснику знайомі кабінети, а "гроші за малюнки" виплачуються через касові віконечка державних установ?[\[31\]](#) Нарід, навіть екзальтований, мало до всього цього має відношення. Так само, як і націоналізм, хоч-би й організований. Націоналісти не водять за собою юрб кагебістських "погромників" і не розклеюють на міських мурах листівок з закликами "помститись", не вказуючи – як? Націоналісти мстять щоденним скріпленням духу і непомітними, але такими болючими для неприятеля, ділами. Одна річ, яка відрізняє справжню радикальну діяльність від провокаційної: кожна погроза має бути здійсненою і невідвратною, а кожна помста – конструктивною. Якщо Намісник всього цього не знає, то що Він тут контролює? Якщо боїться – хай зрезигнує, перед тим сказавши правду і назвавши поіменно московських провокаторів на

українських посадах. Без "деяких". Конкретно. Або хай скаже народові, що боїться навіть зрезигнувати. Чи аж так далеко зайшло? Чим, отже, нинішні посадові особи відрізняються від старих, добре знайомих, прізвищ, як-то: Добрик, Кирей, Пехота, Бандровський, Волков, Погребняк?.. Тамті теж-би вели засідання українською мовою, якби їм наказали з Києва! І ось, до речі, питання до Намісника: чи потрібен ро́сійський консулят у Львові? Нав'язуючи до суперечки про наявність чи ні мовних проблем в області, вкажу на одну, на перший погляд, досить "мирну" проблему: україномовна "меншина", незважаючи на багатократну чисельну перевагу у населенні, відчуває фантастично несумірний брак капіталу, у порівнянні з ро́сійськомовною доляровою більшиною.

394) **Ще раз про моє людське право.** Якось чудасія діється з "людським правом" пересічного представника українсько-галицької "меншини". Чи право держати гідність та ненавидіти зло – зареєстроване як "людське право"? А що, коли ця гідність – українська? Коли чоловік почуває себе людиною не інакше, як в личині Українця? Чи гідність Українця захищається міжнародним "людським правом"? Коли європейський Інтер виписував "права людини", не тільки не кликали представників моєї родини, але навіть від ширшої матірньої української сім'ї жоден представник запрошений не був. Допущені не були: ОУН(р,м,з); "Союз гетьманців", УРДП, УГВР, "Українське державне правління", ДЦ УНР в екзилі; не було навіть представників від СКВУ. А може, п'ятого (числячи й екзильних) президента Леоніда Кравчука просили? Чи можуть ці інтер-права вважатися легітимними в Україні? Вважаєте мене вар'ятом? Читайте: "Франція відмовилася схвалити підсумковий документ конференції з проблем демократії, що проходить у Варшаві. ...декларація може бути інтерпретована як політична основа для втручання у внутрішні справи... нібито з метою підтримки демократії... Позиція Франції пов'язана з тим, що вона не була серед організаторів зустрічі." ("Поступ", 29го червня 2000го року).

Як ми не любимо нашого спадку

395) Щодо мовної "прірви" після 20х чи 50х ("Мова і релігія", Львівське ТБ). Це так у декого називається, коли батьки, з перестрахи або з недолугости, забули навчити своїх дітей однієї простої, але незрівнянно важкої для подальшого життя засади: що в підсоветській школі вся інформація, навички, звичаї, правила, світогляд, спосіб сприйняття дійсності, "фактичний матеріал", весь т. зв. "багаж знань" в тім, що стосувалося мови, релігії та історії – щира брехня. І що отой цивілізований світ, вікно до якого нам аж сьогодні задумав "привідкрити" Інтеро-кацап (в спілці з новоспеченою "елітою") – що світ той, по-перше, в Галичині існував завжди, як у своїх принадливих, так і у відштовхуюче-жорстоких рисах, і, по-друге, що самого Кацапа цей західний світ органічно *не сприймав*. Завжди. Повсякчас. Так довго, як довго стоїть Москва. А тепер декотрі недоуки намагаються проголосити підмосковське скурвлення мови і схамлення звичаїв – осучасненням мови і крокуванням "в ногу зі змінами", а тих, хто не бажає опаскуджуватися – безнадійно дивакуватими "консерваторами". Коли декому з

молодших українських пост-советських кар'єристів ввижається пуп землі в тому самому місці, яке донедавна іменувалось "Столицей Мира", а нині стало розплідником "ринкового" криміналу на всю братню територію СНГ, - то це всього-лиш хиби звуженого світогляду, зумовлені серйозними прогалинами у процесі дошкільного виховання. Правда полягає в тім, що оцей самий культурний, приватно-капіталістичний, ринково-ініціативний, і іже з ним світ, московським сурогатом якого впливаються "нові українці", - тисячу років кпив з Москаля і всіх його недолугих починань. Часом побоювався і уникав, як уникають зграї агресивних щурів, що вовтузяться на смітнику звироднілих емоцій. Але завжди зневажав. І ось тепер, коли падає пелена з очей такого-собі підсоветського недоучки, у його підлітковій голові відкривається "прірва". Бо виявляється, що не все підсоветське було найправильнішим і найкращим. Бо виявляється, що не слід було звикати і брати всерйоз кацапо-советських обичаїв. Але це ще зовсім не означає, що така інтелектуальна зелепуга може сидіти в студії та учити "усіх нас", наскільки "усі ми" є совки, як "усі ми" помилялись, чого не знали, і яка між нашими часами та минулим є "прірва". Хто помилявся, а хто, вибачте, й ні. Жаль тільки, що ті, котрі учились "не так, як треба", повискакували до телекамер, мікрофонів, редакцій газет, і беруться учити вчених. У свідомості нормально вихованих Українців, - поміж передвоєнним часом а нинішнім існує не прірва, а місток. А якраз советські спотворення після 20х, чи брежнєвський рецидив русифікації після 50х - це все повинно канути в безодню під цим містком. Якби того свинства і не було. Щезнути в жахітному мареві советського періоду. Періоду Сатани. Бо не змогло, хоч як старалось, спотворити на московський лад спадкову етнічну психіку Українця, свідому історичної та національної правди. Одні собі зводять мовно-духовні містки до історичної пам'яті, до Франка, Грінченка, Котляревського, иньші - до Інтера. Та коли хтось уже потрапив перед телекамеру та й лепече, що, мовляв, ми не знали, що ми тільки тепер відкриваємо для себе білі історичні плями, ми змінюємо оцінки, ми раніш не вірили, хибно сприймали, ми підлягали загальноприйнятій омані - на милість Богу, не вимовляйте цього ми. Це у вашій голові білі плями, це ви росли ідіотами, - але далеко не кожен ваш слухач. Це ви і не знали, і не хотіли знати, це у вас, у вашій обплъованій дійсності загальноприйнятим є все, що советське, потворне та хамське, це на ваш схиблений "прогресивно"-пролетарський погляд українська культурна еміграція розмовляє *смішною і віджилою мовою*, і це для вашої комсомольської свідомости дивним виглядає "законсервований" міжвоєнний світогляд. А я тій еміграції кланяюсь в части, що стосується збереженої мови і культурних традицій, та раджу без комплексів плювати з високого мосту на ваші босяцько-піонерські кпини, панство сучасні відсов'єтизовані ринково-інтернаціональні "патріоти"! Бо невігластво нинішніх скороспечених лінгвістів, редакторів, коректорів часом навіть стає дивоглядним. Під час одного засідання у Львові (29го жовтня 1998го року), присвяченого справам української термінології (назовництва), довелось почути нарікання, що, мовляв, неперехідне дієслово *розважати* в значенні *розмірковувати, розглядати* (якесь питання), *роздумувати, зважувати* (аргументацію), *обговорювати* - є незрозумілим

для "студентів". То нехай студенти і вчаться не на "осучаснених" штампах пролетарсько-номенклятурної лексики, а на оригінальній мові українських класиків. Чомусь поки-що са́ме викладачі задкують і капітулюють перед олігофренічними фізіономіями поспіхом зарахованих у студенти недоумків з хамськими навиками "ринкового" виховання, які, правду кажучи, не повинні були отримати навіть шкільного свідоцтва зрілості, зате є великими мастаками круто *розважатися* (виключно в цьому єдиному значенні). Викинемо лексику Франка та Грушевського?

396) Мову потрібно знати. Не тільки советську, але і українську. Аби Читач зрозумів, що маю на увазі, прошу застановитися на такому-ось семантично-синтаксичному непорозумінні, яке свого часу спіткало редакцію "Поступу" (30го липня 1998го р., с. 10). Трапилось коректорові речення: "нарід своїм *чином* супроти иньших викликає до себе повагу, а не назвою." Вихованому у советській лінгвістичній школі коректору (літредактору) і на гадку не спаде, що слово *чин* може означати *діяння, поведінку*, а слово *супроти* – замінювати вирази "*в стосунку до...*", "*у відношенні до...*" Він НЕ РОЗУМІЄ наведеної цитати. Він ніколи не зустрічав виразів на кшталт "слово і чин", "геройський чин" і т.д. Він не здогадується, що читати повищу фразу слід так: "нарід своїми *діями щодо* иньших...". Коректор розуміє слова "своїм чином" якнайтривіальніше: "на свій лад", "на свій *спосіб*", а слову "супроти" невпадат надає змісту "в порівнянні з...". Після такого "перекладу" читачеві пропонується синтаксична нісенітниця, яка до того-ж спотворює первісну думку: "*наро(?)д у власний спосіб, порівняно з іншими*, викликає до себе повагу, а не назвою". Після третього-четвертого перечитування останньої фрази збитий з пантелику читач поринає в хаотичні роздуми на тему: "якщо не назвою, то чим?; що це за такий "власний спосіб", що його мус "порівнювати", та й з чим і як порівнювати?" Наштовхнувшись на подібну логічну дурницю і не знайшовши відповіді на своє питання, спровоковане невдалою перебудовою первісно зовсім простої та зрозумілої фрази, – що подумає уважний читач про ступінь притомності автора цитати? Невдала коректура, спотворення змісту трапляються часто. Та наведений випадок хвилює нас своєю першопричиною: для спаскудженого Советами пересічного функціонера від преси українська мова лиш 50-річної давности – мало не "китайська грамота". Тому він не в силі безпомилково коментувати вже навіть тексти, написані до 1945го року. То як-же він на матеріалі цього лінгвістичного спадку вчитиметься?

397) Беремо до рук гарну книжку "Призначення України" ("Просвіта", 1992). Попідрядкові пояснення часом викликають подив: на сторінці 94й слова автора "зорганізувати *осід* літаків, поля *осіду*" пояснено як "зорганізувати команду, екіпаж, гарнізон". По-перше, гарнізон – це не екіпаж. По-друге, чому-це упорядник вважає, що для тлумачення довоєнної лексики єдиний шлях – дошукуватися польських коренів? Дійсно, для Поляка "*osada*" може бути синонімом до слова "*załoga*", яке передає зміст українських слів "екіпаж" чи "команда". В українській мові теж існує слово "осад", що значить оселю, селище, поселення. Але-ж "осад" – це ще не "осід"! Обмеженому советськоукраїнськими правилами словотворення упоряднику чомусь не спадає на

думку очевидне походження слова "осід" від "сідати". Літаки *сідають* на землю, і технікоекономічна організація злету чи приземлення, побудова *аеродромів* (полів *осаду*), спорудження оселі, бази для їх розміщення – справа коштовна. "Екіпажем" тут і не пахне. Та наш лінгвіст цього НЕ ЗНАЄ. Далі, на стор. 148й слова "зручна наскочність" пояснено як *наштовхування*. Чи не з причини невдалої асоціації з виразом "наскочити на...", що є еквівалентом "наштовхнутися"? Але доконаний вид часом має иньше значення, чим недоконаний. Лінгвіст має знати, що "наскакувати" найчастіше значить "нападати". Тому "зручна наскочність" означає *метку агресивність, вдалу нападливість, спритну задиркуватість*, але ніяк не *наштовхування*. Стор. 148ма знову: слово "стежа" неправильно пояснене як *нагляд* (від слова *стежити*, очевидножки); всім, хто в дитинстві хоч щось читав з міжвоєнної або козацької літератури, відомо, що *стежа* то є: *патруль, розвідка, авангард*. Стор. 237: "змора Києва" трактується упорядником знову-ж таки на польський лад: *кошмар* Києва. Хоча краще за змістом звучало-б *загроза, напасть, загибель, руїна, погибель, примара смерті* (ми говоримо, "сон зморив", тобто, *здобув*). На стор. 238й у фразі "представив проект запобіжливого нападу" слово *запобіжливий* зовсім недоречно пояснено упорядником як *раптовий*, коли-ж очевидно, що йдеться про напад *випереджуючий*, иньшими словами, *запобіжний*.

398) Мову слід знати. А ще потрібно хоч наполовину розуміти, про що-ж йдеться в редагованій книжці. Тоді не траплялися-б кумедні каверзи на зразок ось яких "відкриттів" з історії астрономії ("Світ Софії"): "нікому й на гадку не спало-би, що Земля *може бути* центром всесвіту" – це мовиться про епоху, яка передувала Бруно, Коперникові, Галілеєві, про епоху, коли саме так всі і гадали! (с. 229). Там-же: "Коперник твердив, що Сонце обертається навколо Землі, а не навпаки". Якби Коперник таке стверджував, то він нікого-б не здивував на той час. Стор. 230: "Кеплер оголосив результати спостережень – планети рухаються по *еліпсоподібних, овальних орбітах*". А я, від 10ї кляси і аж до нині, був переконаний, що ті кляті планети бігають *власне по еліптичних доріжках*, а не лиш *подібних до еліпсів!* (овал еліпсом не є).

399) Мову мало просто знати, коли берешся писати твори, сценарії фільмів, щось подібного, на історико-етнографічні теми. Слід-би перевтілитися у той час, спробувати жити тією мовою. Це важко. А особливо важким стає це завдання, коли людина в особистому житті давно відійшла від коренів; ще важче – якщо ніколи їх не мала. Історія світової літератури знає приклади, коли письменник – на думку спадає Джек Лондон, але він не єдиний, – перебув роки в середовищі, про яке мав намір написати. А тут раптом сценарист береться, скажімо, за українське передвоєнне, чи навіть феодальне, село, народившись і перебувши усе своє життя в місті! Не злі задуми і навіть непогані їх реалізації ряснітимуть штучностями, які неприємно випиратимуть з тексту. Наступні приклади пояснять, що я маю на увазі, хоча Читач, можливо, і не погодиться.

400) Левко Боднар у своїй пісеньці мав, напевне, право фантазувати стосовно *кенгуру*, які плодяться у *Занзібарі*, та все-ж приємніше було-би почути, що його цюця

тих самих кенгуру *плекає*, а не *розводить*. Говірку муситься напrawdę знати, не лиш удавати "свого"!

401) Кіно "Фуджоу": "врятувати *дочку* (доньку) – це звичайний русизм, до етнографії не має відношення; у селі ще кажуть *дівчину*, в значенні *доні*; "складний випадок" – так говорять в місті; у селі кажуть – *тяжкий, прикий, путаний трафунок* – синонімів багато. На жаль, я ніяк не можу претендувати навіть не поверхового знавця, але певним, часом ірраціональним, відчуттям дисонансу, штучності, – наділений. Чого і Читачеві щиро бажаю.

402) "Бачиш – *дельфіни*": чи сто років тому дядько зі степового українського села вмів таке слово?; "кому сказав?!" (до кого кажу); "так завтра Різдво" – природніше: "та-ж завтра..."; "побалакати з *порядною* людиною" – непотрібний полонізм: в українському (не-галицькому) селі частіше кажуть "з *чесною* людиною"; в Галичині могли-б сказати "з *порядним чоловіком*". Але частіше трапляються ідіоми "порядний злодій" та "порядна курва".

403) Фільм "Царівна": "стріляли ось тут *рядом*" (поруч); зізнаюся – не порівнював з текстом О. Кобилянської, але-ж і режисер міг-би пощадити слухача, задля цього навіть відступивши від оригіналу...

404) Фільм "Крик трави": "*розверни* руку" – так дійсно може висловлюватись дитя сучасного міського бомонду, а от сільська чарівниця рекла-б якось простіше, наприклад – "виверни долоні (догори)"; ще: "*розслаб* пальці" – напевне, менше випирало-б штучністю: "ослаби́ пальці...".

405) Фільм "Атентат": "*давай* заходь, *давай* швидше" – у нас перед Советами ніхто не говорив "*давай*". Можна було почути – "бери-но заходь", "скоріш рухайся". Подібне зловживання словом *давай* зустрічаємо і у фільмі про Роксоляну Рогатинську: "*давай* розгортай вітрила", "*давай* відпливай", і т. д.

406) Фільм "Дитя на ймення Ісус": "Ти *за малим* не помер" – ми кажемо "*мало* не вмер"; "я *приведу* козу до колодязя" – наш хлопчина рік-би: "відведу", або "заведу".

407) Іще важче писати ретроспективно-гумористичні пародії передвоєнною галицькою говіркою. Ясна річ – перший, хто в цьому ділі ризикує зазнати критики, хоч і прихильної, – пан Марциняк зі львівської "Ратуші". Мені завжди чогось бракувало, аби вчитуватися в оповіданка п. Марциняка аж так гладко, як, скажімо, ковзає голий задок мокрими кахлями європейської підлоги декотрих магістратських виходків (не всіх). Не так гладко. Часом визирає гостра арматура. Хоч і не густо, та все-ж...

408) Пан Марциняк описує, як п. Стефа *добираласі* (підбиралася, доходила) до *чолки*. Попри те, що мені мама з татом, коли водили до фриз'єра, дозволяли залишати на голові *гривку*, а про *чолку* я взагалі не здогадувався, є ще одна справа: при всій суржиковості галицької говірки, зловживати "сіканням" у формі часток ("лишив-би *сі*", "мені то *сі* не подобає", "буде *сі* називати") – заборонено всім і кожному, і за всяких обставин. В кожних пародіях є певна межа пристойності. "Сякати" можна, "сікати", принаймні у такій підкресленій формі, – не дозволено!

409) Навертаючи до пародійності п. Марциняка, було-б усе ідеально, якби кумедні

полонізми, ґерманізми, і просто львів'янізми час від часу не наштовхувалися, як на дишель, на зовсім не кумедні сов'єтизми, яких в ту епоху ніхто не знав і не вживав. Така фальш заважає. Приклади: "*по радіво передали, що...*" – як на мої вуха, ліпше-би чулося таке: "радійо казало, жи..."; "мусив *здатисі* до полону" – "віддатися до неволі" – саме так я чув від своїх рідних в оповідях про Першу Світову; "пані Стефа, як то учула – *зразу* в крик" – "як те учула – впала в крик"; "я вам поможу *спину* помити" – "*плечі* помити"; "живцем *зняли* шкіру" – стігнули, здерли; "*давайте* на еміґрацію скоріше" – "їдьмо вже скоріш, швидше..." ("дають" на церкву).

410) Декотрі знову вирази, хоч і не є сов'єтизмами, є, зате, штучними: "*постригти* чоловіка" – підстригти; "зобачила *картину*" (не *малюнок*, лиш якесь дійство) – у нас казали "*сцену*"; "*жилізні* ноцники" – я в дитинстві мав *бляшаного*; слова "*манікюрними* ножницями" пані Стефа мабуть-би не вимовила – я ще й досі мовлю "ножичками для нігтів"; звідкіля взялась "калужа в Чугуносах" – я подивляю, бо за моєї пам'яті там була *баюра* (*калабаня*); пан Марциняк лапав *гарачу* воду – чому не *горичу* або *горячу*?; "я пробував прикрити встидні місця на тілі" – моя бабця сказали-би інакше: "силився-м затулити "*природжене*" шкарпетков"; "і за то, що ми такі дурні" – "і за те, *жи* ми..." (може, це справа смаку, але для мене є милішими "те", "жи", "ся" ніж "то" і "сі"; фонему "*що*" вміють правильно вимовляти або лиш етнічні Бойки, або прискіпливокультурні люди – пан Марциняк не мав-би вміти); "пані Стефа *відкрила* незамкнуті двері" – *відчинила*; "находить *теї* ночі" – *сеї* (*теї*) *ночі*; "два дні по тім затемненні" – по тім затемненю, і т.д.

Болотна лінґва: перспективи угоди

411) Задля справедливості слід визнати, що часто причина казусів, які волаюче свідчать про непрофесійне ставлення окремих лінґвістів до своєї роботи, лежить не так у невігластві, як у... мамоні. Бо якщо визнати доробки 20х років та доробки діяспори, то виявиться брак кваліфікації, щоб їх *продовжувати*. Таким чином, вся українська пост-советська школа залишиться без роботи. А, відповідно, і без мамони. Куди вигідніше нашвидкуруч скапарити що-небудь під черговий "україно-відродний" фонд, видати такий-собі словничок на основі механічної суміші матеріялу, по-часті переписаного від Советів, а по-часті украденого у діяспори, подававши іще й своїх "кальок" з ро'сійської, – і ось готова чергова "компромісно"-патріотична праця, за яку платять гроші, і на якій **виховуватимуться наші дітлахи**. Напрочуд мало серед нових словників зустрічаємо таких, що їх укладачі дійсно сповідують найважливіший для кожного Українця принцип "Геть від Москви!" Ніколи не погоджуся із заспокійливими та "врівноваженими" аргументами, що, мовляв, мова налагодиться, лиш для цього *потрібен час*. Час грає проти нас. Коли вчора ми-б мали викорінювати *традиційні* русизми, коли сьогодні ми вже скаржимося на обвальну русифікацію, – внаслідок ринкової "незалежності", – то завтра неодмінно опинимося в ситуації, коли НАШУ мову прийдеться просто-таки *створювати наново*. Але створювати не буде кому – приклад

відродження гебрейської мови нехай не породжує ілюзій. Новонароджене капарське слово, яке звучить із-за позирала домашнього телевізора, западає дитині у свідомість нині. І поки вдасться викоренити якийсь один "інтеризм", десять нових міцно вростуть у поглинаючий ґрунт дитячої мовно-рефлекторної понятійної системи. В цій справі кожен напів-захід спрацьовує противно до задуму. Шкідливою є думка, що строга мовна цензура збунтує рекламодавців чи видавців. Облудний "захисник" має силу чавити податками, не платити пенсій, вкорочувати фінансування гуманітарних та наукових програм – все безкарно; доходить до політичних убивств, "генпрокуратура знає все" ("Поступ", число 25(469)) – і має силу все приховати; суд, як ніде у світі, – в прямому підпорядкуванні Адміністрації, смертна кара, всупереч вимогам Ради Європи, дозволена і виконується в кожному окремо взятому відділку міліції... і в цій ситуації *Ran i Wladca* "не має сили" перекинути з десятків партачів на иньшу роботу, яка не пов'язана з прилюдною артикуляцією звуків у етері, – щоб не в'янули людські вуха від інтер-наречія; "не має повноважень" наступити на горло смердючій рекламі, конфіскувати ро'сійсько-мовну порнографію, і.т.д. Жили раптом затонкі? Хотіти треба. Коли Совети посиляли спеціаліста до Центрально-Африканської Республіки, наприклад, людину за два місяці підготовки могли навчити чужої мови! Уявімо, що йдеться про німецьку і французьку мови. Хто у Франції дозволить, щоб диктори провадили висилання на німецький лад напів-французькою ламаною мовою? З німецьким акцентом. А в Україні все можна! Недавно мені довелося почути від амністованого Президентом молодого рецидивіста з дрогобицької 40ї зони: "Что такое Украина? Украина, это беспредел".

412) Українська мова – ще не санскрит. Учите ідіш, вивчаєте американський суржик – можете вивчити і правильну українську. Другим фальшивим оправданням є "всемогутня" недоторканність нікому не підлеглої реклами. Раз, що настирлива реклама, як така, вже є порушенням людських прав глядача (котрі ми так шануємо). І ось чому: я хочу, щоб моя держава, задля якої я постійно недоїдаю, оберігала мене від гидоти. Думаю, що маю на це право. У Франції на загальнонаціональному каналі реклама заборонена. По-друге, чому-це на рекламодавців не повинен розповсюджуватися закон про чистоту мови? Адже над иньшими виробниками та продавцями простягається караюча десниця служби санітарного нагляду чи сертифікації. Може, гнила солонина небезпечніша від прокаженої русизмами мови? Коли Українець згнив культурно, то який сенс його годувати свіжим салом? Третя шкідлива, але поширена "пересторога" стосується реакції "Сходу" на правильну українську мову. Мовляв, вибираймо слова, ближчі до "понятных", бо в противному разі на нас розсердяться. То це неправда. Коли мати на увазі щирого Кацапа, то йому байдуже, яку мову вивчати (краще сказати: НЕ вивчати, – при сучасній "жорсткості" урядових вимог). Те саме стосується і в пень змосковщеного землячка. Чи вивчати стопроцентово українську, чи на 25% змосковщену – однаково вивчаєш як щось нове, чуже, для декого вкрай неприємне, а ті 25% подібності до "общепонятного", навпаки, можуть ще й утруднити вивчення, внісши плутанину: де, нарешті, можна скалькувати з

московської, а де таки не дозволяється? Коли-ж говорити про Хохла, то певним є одне: не від галицького акценту Хохла нудить, а від галицької запопадливості. Східняк з цікавістю сприйме нове, навіть революційне, але з огидою відвернеться від усього такого, що попахує запобігливим крутіством солом'яного патріотизму. Цього галицька "інтелігенція" не розуміла ніколи, і са́ме ця козацька відрубна чистота нелюба для наших вічних середино-наполовинників. Сила імponує завжди, навіть якщо це "лише" сила волі. Толерантність імponує лише в тому випадку, коли це толерантність сильнішого в стосунку до слабого. У нас пропагують иньшу, гидотну "толерантність": упослідженого до свого кривдника, слабого до сильного, скромного до нахаби, обкраденого до злодія.

Вчена тупість

413) Найбільшу недовіру до можливостей рідної мови зустрічаємо, як не дивно, у людей вчених. Часом закрадається сумнів – а чи не є славнозвісний "патріотизм" галицької "інтелігенції" всього-лиш звичайнісіньким американофільством (в кращому разі; полонофільством – в гіршому), замаскованим під москвофобію. Декотрі панове, такі сміливі в декляраціях політичної самостійності, нанівець втрачають певність, як тільки мова заходить про самостійність лінгвістичну. Не лише втрачають певність, але перетворюються, мимоволі, щоправда, у закостенілих прихильників накинutoї Советами науково-технічної термінології, дурнуватого правопису, управлінсько-бюрократичної лексики, т. зв. "нормативної" мови. Глухим муром стоять різноманітні редакції, наче й досі відчують подих "контролюючих" органів. Контролюючих від українськості, від навернення до властивої мови, від свободи скинути деформуюче-неприродний русифікуючий панцир. *Не хочуть* скинути. Звикли. Дописувач, автор, який намагається якось боротися зі совковою "нормативною" лексикою, в особі редактора (ясна річ, "патріота" – иньших в Галичині не є) часто наштовхується на свого завзятого противника. На жаль, не тільки в особі редактора. Українська "революція" не скинула кайданів з душі чиновника, урядовця, канцеляриста, не вдихнула творчої свободи і, тим більше, відваги у вишколений Советами, скалічений, позбавлений будь-якої самостійності лінгвістичний закуток його скам'янілого інтелекту. Скільки здивування, заперечень, недовіри, непевности, заздрісного сарказму або відкритого висміювання зазнає сміливець, що наважився вторгнутися у святі границі номенклатурної термінології, порушити інтелектуальну дрімоту трафаретної лексики пост-совкового чиновника. Спробуйте подати своєму начальникові на підпис, скажімо, "Довірення" замість "Довіреності", "Подання" замість "Заяви" (на "Заяву" Чехи кажуть "Жадання"), "Звідомлення", "Виказ" замість "Ведомості", "Спис" замість "Списку"... побачите, що буде. Напівписьменна, але на 100% самовпевнена секретарка спочатку корчить міни, зауваживши свіжу і незрозумілу для її радянсько-університетської голови мову, а далі береться нахабно вчити вас канцелярської мови. Лінгвістична тупість такої секретарки поступається своєю всеосяжністю хіба що мовному ідіотизму її високого начальника. Одного разу суддя районного суду звинуватив мене в тім, що я погрожував Високому Суду, – саме у такий спосіб "зрозумівши" мою усну заяву про деякі

"застереження" з мого боку. Совковим мізкам не збагнути, що в лю́дській термінології "застереження" означає "резерва", сиріч зауваження, умова, передумова, але аж ніяк не "пересторогу" чи попередження. До питання так званого *лінгвістичного яничарства* ми ще повернемося.[\[32\]](#)

Совковий націонал-каламар

414) Голова обласної ради, корінний галичанин, дисидент і націоналіст, на 99% переймає мову свого попередника: запродавця, комуняка і бюрократа. І ось з-за трибуни "Першого демократичного" лунає: "до нас *поступили* (надійшли) *слідуючі* документи..." Повною зневагою до особи слухача і нехтуванням усякою пристойністю звучить в устах доповідача вислів на кшталт "...розрахунком від нуля п'ятого нуля дев'ятого *вмінюється* (ставиться) в обов'язок..." Невже у родинному колі цей бюрократ теж оголошує дружині та дітям, що вони відбувають (чи *відправляються?*) на курорт, скажімо, "нуль третього нуля сьомого поточного календарного року"? А слухачі в залі засідань – це вже не люди? Їх поважати не потрібно? А показати, що сам доповідач свідомий того, що це є таке "нуль п'ятого нуля дев'ятого", показати, що він має в голові мізки і ними ДУМАЄ, коли відкриває рота, а не тарабанить непотріб – цього не слід показувати? А проста естетика добре вихованого джентльмена не обов'язкова для українського урядовця? Не відстає і коментатор радіо: "...ліцензія від двадцять третього нуля другого..." – що, слухач радіо іще людина, чи вже перетворився ув обчислювальну машину? Диктор, коли тарабанить написане, може і не є в стані одразу перекласти "нуль другого" на людську мову, тим паче, що нашого диктора цікавлять зароблені гроші, а не те, чи слухач устигне второпати і запам'ятати дату якоїсь-там ліцензії. То пощо взагалі щось подібного вносити до передачі? А найкраще, щоби недоумок, який пише текст для диктора, потрудився перевести деякі розрахунки, і виразити число "нуль другого" словом – назвою відповідного місяця. Розрахунки, очевидно, непрості, і займуть шмат часу в людини, яка не вміє назв українських місяців. У дитинстві, коли мене хотіли сильно настрашити, батько говорив приблизно таке: я тебе так "виперу", що ро́сійські місяці запам'ятаєш. Для Кацапа, підозріваю, така сама проблема з українськими місяцями. Другим характерним прикладом зневаги до слухача є називання чисел з десятковими знаками: "російська армія налічує один і дві десятих мільйона солдат і буде скорочена на триста тисяч" (новини національної радіоточки, 9го вересня 2000го року). Пересічна домогосподарка знає слово "мільйон", і з певними зусиллями зможе уявити собі, що то є триста тисяч; але сумніваюся, чи їй вдасться, не відстаючи від скоромовки диктора, швиденько відняти в пам'яті від 1,2 млн. число 300 тис. От якби диктор не полінився сказати "мільйон двісті тисяч"...

415) Чиновник забуває, що людство розвивається для тієї мети, аби колективним розумом упізнати Божественну красу. А краса – в різноманітності та порушенні симетрії (досконалості). Тобто, краса спирається на присутність елементів "недосконалості" в матеріальному образі Божественного (досконало-ідеального) шкіцу.

Тих самих "недосконалостей", сама можливість, навіть необхідність існування яких передбачена в Божественному Задумі. Тому так важко наблизити створені машиною форми до форм життя, – що машина мислить трафаретно, яким багатим не був-би цей трафарет. Гляньте на квітку, на своє тіло (якщо ви чоловік – можете оглядати жіноче тіло), погортайте словник живої мови – ви переконаєтесь, що завжди знайдете щось такого, чого бракуватиме навіть в найдосконалішій копії, створеній за логікою машини. Так от, тупий чиновник про це не думає, йому усе і завжди має бути "однаковим", нехай навіть і бридким, тільки-б його улюблений машиновий мізківник зміг "автоматизувати" обробку бази даних. Чиновник живе не для людства, він живе для машини, і він прагне ціле те людство теж перетворити у придаток до машини. Тому, між иньшим, нас змушують перетравлювати такі задурманюючі мозок дебілізми, як, скажімо, *"вогнегасник хімічний пінний"* замість *"хімічно-пінний вогнегасник"*; *"фургони автомобільні"* замість *"фіри до автів"* – радіо-оголошення, 13го листопада 2000го року, 1245; *"одіяло стьогане"* замість *"стібана ков(л)дра"*; *"свічки парафінові декоративні"* (оце вже зовсім задом наперед написано!) – "Поступ", 2го червня 2000го року разом з ВАТ "Галичина"; *"труби каналізаційні з ПВХ"* (може, каналізаційні труби з полівінілхлориду?); *"колонка газова"* – це так 23го червня 2000го року нас учила назадгуз читати газета "Наше місто"; *"Паска святкова"*, замість *"святкова паска"* – книга "Закарпатські печива". Чому українські броварні продукують *"пиво світле"* або *"пиво темне берегівське бархатне"* замість *"темного оксамитного пива"*? Чому ВАТ "Калузький харчовик" годує народ *"арахісом соленим"* замість *"соленими горішками"*? Очевидно, якомусь каламарному недоуку не смакує *"ясне пиво"* (говоримо *"ясно-жовтий"*, а не *"світло-жовтий"*; *"ясен коровай"*, зате *"світлий (великодний) тиждень"*). Декому простіше вимовляти неприродне словосполучення *"решітки дверні"* замість *"ґрати на двері"*, *"тара скляна"* замість *"скляна тара"* ("Додаток" до розпорядження голови облдержадміністрації від 3го березня 1999 року № 241) – так, наче для комп'ютера у якомусь-там задрипаному пляновому відділі якогось ідіотичного підприємства має значення, чи вздовж першого слова назви товару класифікувати продукцію, чи вздовж другого! Свого часу у всіляких-там *"ведомостях"* при переліку предметів чи товарів ставили іменник на перше місце з тією метою, аби *девочки на щотах* відповідно до алфавету підбивали ціну продукції – легше відшукати потрібну назву, коли вмієш алфавіт. Сучасні *девочки* послуговуються виключно компютером, ані алфавету, ані таблички множення не пам'ятають, – властиво, ніколи не вивчали, – то пощо силувати *"солов'їну"*?! У висиланні "На теми дня" 3го квітня 2000го року радіо заохочувало читачів надсилати листи з поміткою "Птах 2000го року *Лелека Білий*", хоча кожна людина при здоровому глузді напише "Білий лелека".

416) Патріотична бюрократія дивна, неповторна і заслуговує окремого дослідження. Тут можемо собі дозволити тільки окремі приклади. При вулиці Франка (Іван Якович *абсолютно певно* осміяв-би це краще від мене) під номером 55 висить вивіска "Львівморепродукти". Звичайний неосвічений хлоп зі села надряпав-би щось на зразок "Морські харчі" і мав-би сто-відсоткову рацію! Львівський-же чиновник

демонструє тільки одне – що він позбувся глузду ще перед тим, як навчився писати. Я не відвідаю подібного склепу, щоби-м мав повік забути смак риби, але... склеп процвітає! Що сумно свідчить про нашу з Вами "інтелігентність", панство львів'яни.

417) Під мудрим керівництвом батьків української залізної дороги, від галицько-патріотичного залізничного двірця (який чомусь зветься *ЖиДи-Вокзалом*) *відправляються* поїзда. Подорожні (пардон, *пасажири*) купують ро'сійсько-мовні квитки; в найкращому разі – двомовні; не подумайте, тільки, що українсько-французькі, як прийнято в лю'бій серцю Європі. Останній подарунок "відхідняк" Лицаря Львівської залізниці: двомовні оголошення про відбуття потягів до Мінська, чомусь, правда, зовсім не державною білоруською мовою. Може, хто з читачів бував за кордоном, то хочу спитати, чи Поляки оголошують по-французьки, коли потяг відходить до Берліну? Як собі пригадую, – не оголошують *навіть по-німецьки*! Хочеш – всідай, хочеш – залишайся, але те, що ти є в Польщі, – добре зрозумієш і запам'ятаєш. Те саме в Чехах... ВСЮДИ у світі. А ще Галичина каже, що вона Європа. Дзуськи. І не шукаймо причини ні в Москві ні в Києві – зазирнімо краще в очі Лицарям. Що Лицар не тільки не був білоруським патріотом, а ще й зневажав Білорусь – Бог його судитиме. А от за московський патріотизм здало-б ся ще і на грішній землі покивати пальцем. Та місцева влада таких "дрібниць" не помічає... Автобуси *дальнього слідування* (далечинні, далє'шні, дальньої дороги, просто *дальні*) не від'їжджають, а теж обов'язково *відправляються*. Львівське Трамвайно-тролейбусне управління запровадило новий візирець вивіски для трамвайних зупинок, опаскуджений написом про "*час відправлення*" трамвая(ю?!). Чи не легше було написати "години від'їзду" (відбуття, відходу)? Що заважає у львівських приміських електричках навчити машиністів оголошувати українською мовою "*поїзд прямує до станції Дрогобич*" замість советського огидного штампі *слідує*?

418) Вивіски ще советського зразка надійно вмуровані у психіку ще советського "начальника", і, відповідно, – в новенькі мармурові панелі відремонтованого львівського залізничного двірця: вихід *в місто* (має бути *до міста*); *напрямок* (напрям); *відправлення*. Ви, панство Міська "Націоналістична" Влада, **освячуєте кацапізм** блиском новеньких гранітних переходів львівського двірця, який у Вас, панове сини репресованих націоналістів, чомусь називається *вокзалом*. Ось що Ви виробляєте "заради" Неньки.

419) Чиновник не тільки не має загально-інтелігентної кваліфікації, він ще й категорично відмовляється думати і помічати місця, де би можна було допомогти рідній мові розквітнути. Ось бачимо напис на віконці львівської пошти: "приймається оплата". А поруч – "прийом *платежів*". Чи не природніше та й гарніше звучало-б "приймання *плати* (*оплати, оплат*)"?

420) Газета "Наше місто" – невичерпне джерело чиновницько-офіційних перлів термінології – вміщує оголошення про "*лічильники газу та води*". Слово це хороше, та людську мову можна ще й урізноманітнювати: *газоміри, водоміри*... Потрібно любити мову, та й поважати в читачах і клієнтах *hoto*, навіть трішки *sapiens*, а не

розраховувати виключно на худобу! За число 23є червня 2000го року в цій-же газеті знайомимось із "Положенням про ... справляння податків". Чи не могла-би Міська рада Центрополісу Відродження Української Культури видумати щось ліпшого замість кацапського "Положення"? Наприклад, *уклад, устава, усталення, установлення, встановова, уложення...* Якась ближче мені не знайома пані Валентина Іванівна, доповідач на пленарному засіданні Верховної Ради, о годині 1305 10го лютого 2004го року переймалася становищем *бездоглядних* дітей (недоглянутих, себто). Радіо "Ера" бідкається, що деякі області zostались *знеструмлені*: я це відношу не до фактору змосковщення, лиш до фактору розумової неповноцінності відповідального чиновника від енергетики: нормальна людина скаже просто - *без струму*; "у Сумській області остались *знеструмленими* 126 населених пунктів" - радіо, 13го листопада 2000го року. *Обесточенный* - це є ро'сійський каламарний термін. Український міг-би, коли-б то охота, нічим кацапського терміну не нагадувати. Біда, що вся "незалежно"-українська бюрократія - вихідці зі советського хліва. Наша-ж "інтелігенція" їх просто мавпує, замість подати приклад свіжої лексикографічної думки. Тому подібні дурнуваті конструкції стають офіційно вживаними в середовищі спрофанованих міністерських каламарів.

421) Сумніваюся, до речі, чи нинішній пересічно-високий керівник зміг-би правильно назвати всі шість, властиво, сім відмінків іменників його-ж рідної мови. Про дієслівне керування вже промовчимо. Переважна більшість почесних гостей пияцьких *презентацій* (о'казів, ознайомлень, за'водів) спотикається вже на другому слові: "Шановні па'ні"... чи пані'?. Думаймо.

Рефлексивне самонехтування

422) Стандартна, якась "задньо-залежна" недоумкуватість високопоставлених чиновників призводить часом до прямої (хоч і несвідомої) пропаганди меншевартості. Поширеною є звичка самопринижуюче додавати прикметник *український* там, де він аж ніяк не підкреслює ні виключности, ні значимости, а навпаки - ставить оце "українське" в один ряд з чужим, та й то десь далеко позаду, серед сіроми. Для Англійця завжди очевидно, коли мова заходить про Королеву, що йдеться про його Королеву. Взагалі, коли йдеться про щось не-англійське, спеціально додають слово "континентальний". І це "континентальне" завжди, якщо не гірше, то, принаймні, вважається не зовсім повноцінним. Диктор французького радіо, коли повідомляє, що Президент подався на Південь, не додає, як у нас прийнято, що це був український президент, і що він помандрував саме на український південь. Бо поважаючий себе Француз не дуже свідомий того факту, що іще є президенти в иньших народів, і що не весь Південь належить Франції. У нас, навпаки, співають не просто народних пісень, а всього-лиш "українських народних", вдягаються не у народні строї - єдині можливі народні, або просто в українські, а всього лиш "українські народні" (вживання двох уточнюючих прикметників завжди применшує загальну значимість); передбачають

погоду не на Заході, який не мав-би бути чимось иньшим, як лише, і тільки, самозрозумілим Західним Краєм самоочевидної Держави, а, все-таки – на заході якоїсь-там України. І так до безконечности. Наче житель України не пам'ятає добре, яку державу замешкує.

Деякі механізми

Нація в етнічному розумінні ще не утворилася, і швидко це не станеться...

(слова Президента України,

"Поступ", 18го січня 2000го року)

А я є хто?

(Р. Мацюк)

423) Простий і очевидний висновок, який впливає із зауваження Президента, що *нація не утворилася і швидко це не станеться*, гласить, що нація в Україні утвориться тоді, коли вимруть етнічні Українці, а їх місце займе Інтер. Єдина утіха для Інтера – що "станеться це не швидко". Бо Інтер не вмє і ох як не любить розкидати вилами гній в полі, щоб родив смачненький білий хліб. Але, як кожна розумна популяція, – він готується. І перша справа в цій підготовці – навчити ту часть української "етнічної нації", яка все-таки має вижити для праці в полі, – розуміти панську інтерівську мову, і, в цілях державної безпеки, – жодної иньшої. Мова – це не тільки ро́сійська чи англійська абетки, мова – це також набір безумовних рефлексів, як-то "не гальму́й – снікерсуй", "Таллер – свій серед своїх", "вгамуй спрагу", "хто дуже хоче ще...", "дірол без сахара", "люблю́ тебе, бажання смак", "скажеш, важко мене задовольнити?..." і безліч подібних. Але ми обмежуємося тут справами лінгвістики, не тваринних відрухів (рефлексів).

Відібрати набожних

424) Один, отже, підступний спосіб свідомої, навмисної, русифікації – це є лексика ро́сійської церкви в Україні. Виявляється, що то є недоторкана область, непідлегла критиці, область, яку не дозволено "осквернювати" українськими перекладами: *колокольня* (дзвіниця) – Р. Писанка; за *переданням* (рос. *преданием*, укр. *переказом*) – висилання "Відкриваємо біблію"; *розпис алтарів* (вівтарів) – "Візити"; до гроба Господнього, де *гроб*, немає *гроба* – дитяче релігійне висилання; напередодні різдва Христова – Неля Зухова з Мюнхена для "національного" радіо, 16го грудня 2000го року; *мати настоятельниця* (ігуменя, настоятелька) – телефільм "Загадкова жінка"; вам доводиться, *матушко* (матінко); люди *говіють* (постять); як на ваш погляд, *матушко* – всі три приклади з радіовисилання "Благовіст", 10го червня 2001го року, 1520. Україномовне молодіжне християнське висилання "У колі друзів" передає україномовну-же релігійну пісню, в якій співачка підкреслено налягає на м'яке "і" у слові "Алілу́я" (по-укр. вимовляємо "Алилу́я") – це на знак, що Господь ні хохляцької ні бандерівської вимови не сприймає... Або такі слова пісні: "я кажу душі *бодрися* (бадьорись) – те-ж радіо-висилання, 9го серпня 2004го року. Телевізія удосвіта

заповідає про день святого Георгія, але про Юрія чи Юра – мовчить; на Подолі розташована, виявляється, зовсім не церква Покрови, а якась "покровська"... ("Кольоровий світ", радіопередача 10го жовтня 2000го року). З иньшого боку, християнські звертання, вирази, поздоровлення ідіоматичного характеру підміняються якимись інтер-юдаїзмами: замість "Христос воскрес" переважно малюють "З різдвом христовим", замість "Веселих Свят" – "Зі святами", і т. п. В українському селі українську церкву власними руками будує *батюшка* (висилання "Надвечір'я" від "Громади", підготував Сенчило). Той-же "батюшка" дає інтерв'ю українською мовою, читає казання (проповіді) українською мовою, але відправа і церковні пісні – рафінованою кацапською. Як за часів сталінської "українізації": тоді рекомендували послуговуватися рідною для аборигенів українською мовою в інтересах комуно-СССРівської пропаганди, сьогодні-ж – в інтересах ринкової інтер-кацапської заглади усіх залишків українства. І щось подібного у вказаному репортажі безсоромно пропагується. Радіо "Європа-центр" у Світлий вівторок передає запис дикунських "плясок" з викриками "*Кристос воскрe'с(e,u)*" в якомусь напастливому, підганяючому, абсолютно чужому для Українця ритмі. (дві півноти, шістнадцятка, вісімка, дві чвірки; або: дві шістнадцятки, дві чвірки, дві половинки), характерному для балалайкових купецьких оргій на празникових помостах Великого Новгороду. Має це у них називатися Хресним ходом. Читачу воно нехай навіює його власні асоціації, щождо мене, то невиразне прикінцеве "*e-u*" у заклику "*воскре'с(e,u)*" викликає дивну незатишність, пов'язану чи то з непевністю (*воскресе'*, чи не *воскресе'?!)*, чи, швидше, з наказовим способом дії (Христе, *воскре'сни!*), який нагадує примітивну забобонність дохристиянських ритуалів круг дерев'яного божеська...

Відібрати дітей

425) Область релігійна – не єдина, у якій нишком переводиться підступна інтернаціоналізація. Другою є освіта і культура. Дітей у школі вчать виголошувати *спіч* (стислу промову, коротке слово – це поради методиста (!) у висиланні, присвяченому проблемам дидактики); у львівській школі "Любисток" (!) обирають *мера* кляси (замість *старости* – львівські теленовини 5го жовтня 2001го року); молодь запрошують до *бізнес-центрів* (ділових осередків); дітлахам зі шкільного гуртка танців до душі припали не Аркан, Шевчик, Рибка, Горлиця, Метелиця, Гайдук, Дудочка, Запорожець, Роман, Катерина, коломийка, козачок, не хороводи – веснянки, гагілки, "журавель", а грецькі "сіртаки". Підліткам організовують клуби для казкових ігор – але не про Котигорошка, не за "Енеїдою", не за творами Андрія Чайковського, не за сценарієм "Лиса Микити" чи казками для дітей Ігора Калинця – а за творами R. R. Tolkiena. Замість на творах Марійки Пігір'янки, "Студія 5" виховує дітей на перекладах Інтера Маршака. Зрештою, чого можна домагатися від когорти ведунів та ведунок, котрі самі виховані не на "Абу-Касимових капцях", "ковалі Бассімі" чи "Маленькому Муку", а на Мойдодире, Дяде Васе, чи інтер-віршиках типу "все профессии важны, так как все они

нужны". Трагікомедія в тім, що, коли інтер-заведій намагається дітям зачитувати якого-небудь віршика про вибір професії, нічого иньшого, окрім віршів Маршака, цьому вихованцю Великого советського *детдома* на думку не спадає, і спа́сти не може, а тим часом проклятий реглямін вимагає говорити осоружною хохлятиною. Ось дітлахи і чують: "всі професії важливі, бо всі вони потрібні", а до цього коментар: "саме так можна перекласти вірш Маршака". Є якась рима в наведеному вище імпровізованому перекладі? Які відчуття про неоковирну, але набридливо-настирливу "солов'їну" зринуть у глядача вистави "Студії 5", який, скоріш за все, знайомий-таки з цілком незлим ро́сійським оригіналом? Відчуття огиди до української мови? Напевне, аж так далеко не зайде. Найшвидше, слухач обмежиться єхидною думкою, що, як не крути, а рогульський Хохол без Великої ро́сійської культури, як без Бога, – навіть до порога не дотягне.

426) На "Студії 5" у юнацькій забаві Фант-лото співали одного разу при підтримці спонсора "Арго": Каріна Плай, Ольга Сумська, Оксана Хожай, Ірина Білик. Ірині Білик дозволили співати українською мовою. Мушу признатися, що ім'я О. С. мені мимоволі пригадує певну романтичну історію. Що-ж, якщо це дійсно сценічне псевдо, під яким схована Національна героїня, славна Захисниця України, Змора Турецької імперії і Пострах гарему, то дивуватись нема чого – після турецького полону братня ро́сійська звучить майже як рідна... Судячи з оголоски на радіо (1го грудня 2001го року) українська героїня дійсно перемахнула до нового гарему і тепер серіально "знімається" (!) на каналі Інтер з "Бездельниками". Я тут взагалі боюсь набалакати дурниць, тому жодних імен критикувати ніяк не буду. Але окрім імен (справа свята і приватна) в артистів бувають сценічні псевдоніми, з якими вони виходять під град критики – часом прихильної, часом – менше. Псевдонімів я критикувати теж не вибираюся, а от смаки публіки – залюбки. У нормальної публіки Оксана Хожай мала-б успіх лише в тім випадку, якби співала українською мовою. Тоді її спів прекрасно гармоніював-би зі сценічним іменем, оскільки "Оксана" – гарне українське ім'я, про грецьке походження якого ми вже давно успішно забули, а "хожай" – глибоко народна назва мішка, з яким мандрують. Перед Кацапами, виконуючи ро́сійські кавалки, співачка мала-б користати з якогось сценічного псевдоніму, наприклад, Сюша Котомка (*Цецилия Рюкзак* особливо сподобалось-би інтерівській аудиторії). Імпресарію повинен такі тонкощі враховувати, якщо йому милий успіх перед нормальною аудиторією. На жаль, наша аудиторія за своїми смаками дещо дивна... З Каріною Плай складніше. Знову-ж, перед нормальною публікою жоден, не позбавлений глузду, менеджер цю співачку без псевдоніму не випустив-би. Бо дунсько-норвежське скорочення імені веселої Катерини, зіткнувшись з назвою верховинської стежки (плаю), могло-б у декого викликати несподіване здивування, яке недобре вплинуло-б на сприйняття пісні... якщо пісня українська. Щождо особистих смаків, то мені в забаві "Фант-лото", окрім Інтернаціонального шабашу, сприймати взагалі не було що. Незважаючи на милу недоречність україномовної Ірини Білик.

Гуманізм, космополітизм, чи зрада?

427) Третя область, в якій самовіддано трудяться українські русифікатори, – пропихання космополітичного лібералізму. Лібералізм є добра справа, поки панує мир. В Україні миру не було і немає. Точиться війна, яка лиш в певних історичних часах прибирала форми збройного конфлікту. Переважно війна протягом віків була назовні "холодною" (але далеко не безкровною). Війна за ковток повітря для "етнічної", як висловився Президент, нації. Під час війни дуже небезпечно плутатися поміж абстрактними і конкретними засадами. "Я-б остерігався кожен випадок переходу українця на російську мову розцінювати як національну зраду" – М. Попович, "Експрес", 6го – 13го липня 2000го року. Мушу признатися, що навіть *постійне* користування з боку Українця ро́сійською мовою десь там, де він не чув української від самого народження, – мене не разить. А ось у місті Львові кожне ро́сійське слово в устах Українця Є ЗРАДОЮ! Військовою зрадою в умовах жорстокої війни. Москаль не повинен мати жодного сумніву в тім, що мова найжорстокішого, найпідступнішого політичного, етнічного, культурного руйнівника і споконвічного окупанта, принаймні тут у Львові, є табу. І досягається таке розуміння не провокаційними "погромами", не п'яними прокльонами в адресу Москалів, не п'яним опівнічним горланням весільних пісень під вікнами декотрих, до речі, значно цивілізованіших, окупантів, ані навіть не постановами міських рад, а зовсім иньшим: холодним лезом твердого погляду в очі ворога. Перехід на ворожу мову є зрадою тим більшою, чим вищою є соціальний статус співрозмовника. Тим глибшою, чим вищою є посада урядовця. Здається, 21го червня 2000го року я у прямому етері почув неповторні своєю категоричною логікою слова, що пролунали в залі засідань Обласної ради: "Я завжди розмовляю тільки українською мовою. А часом іншими мовами (!). Важко відразу змінити те, що склалося десятиліттями." Що саме важко, пане Наміснику? Відкрити рота і з'артикулювати кілька українських слів? Позбутися звички опускати очі в присутності "ва́жного" Кацапа, забути забобонне правило "не наражатися" нахабі-кагебісту, відкинути запопадливість перед фізіономією самовпевненого уособлення єврейського капіталу, чи побороти внутрішній сумнів у повноцінності рідної мови? Що саме?

428) В мовних питаннях т. зв. "свідома" частина українських діячів виглядає дуже дивно. Важко сказати, чи висловлювання окремих політиків є брехнею, чи двозначно завуальованою під "лібералізм" псевдо-патріотичною тенденцією, а чи, може, їхня *ніякість* саме і є їх справжньою ідеологічною позицією. Коли не можеш сказати правди – мовчи. Тим паче, якщо ніхто за язик тебе не тягне. Ольга Герасим'юк зробила 29го жовтня 2000го року гарне висилання про pana Разумкова, радника Президента, що передчасно помер від фатальної хвороби. Справжнього чоловіка, порядної людини, надійного товариша, енергійного державного діяча, і, як впливає з передачі, – глибокого патріота... *русскаяязычной Украины*. Комсомольця до *мозга костей*. То це її право. Але в тому-ж висиланні виступав зі спогадами про pana Разумкова відомий політик РУХу пан Лавринович. Не знаю, з якої причини п. Лавринович заходився, на

прикладі поведінки пана Разумкова, пропагувати такий життєво-політичний принцип, що, мовляв, підкреслено розмовляючи ро́сійською мовою, можна більшого добитися у своїх починаннях на високому рівні (я так розумію, при переговорах з *русскаязычными* сильними світу цього). Якщо так, то саме́ напрошується природне питання: *навіщо взагалі утруднювати себе залишковим баластом рудиментарного володіння рідною українською мовою?* Хіба, щоб сваритись поміж собою в так-званих "націонал-демократичних" колах. Якщо для успіху моєї справи я повинен з дипломатом Ро́сії розмовляти його мовою, з українським (але *русскаязычным*) ділком чи підприємцем – переходити на його мову, з українським впливовим політиком розмовляти *впливовою* ро́сійською, – навіщо мені українська мова в принципі? Якщо я змушений до подібних викрутасів вдаватися "задя української державности", – навіщо мені ця *русскаязычна* державність у рідній не своїй землі? Щоб, переставши бути *рабом* в Советській Ро́сії (СССР), залишитись *лайн*ом у ро́сійській Україні?!

429) Дуже підступною є пропаганда *космополітизму* – під вивіскою ніби-то українських висилань, зорієнтованих на "інтелігентну" аудиторію. Тут специфічні механізми прослідковуються як у дрібному (але щоденно-настирливому), так і в глибшому.

430) До "дрібного" належить, наприклад, така лукава "знахідка". У "Новинах" на каналі "Інтер" позад скомороха (огля́дача) видко календар. На цім календарі ро́сійська назва дня тижня стоїть на першому місці великими літерами, нижче – серед інших *іноземних (англійської та французької)* – видко *українську*. З чого нормальний глядач доходить безпомилкового висновку, що в Україні одна є загальна і офіційна мова – *ро́сійська*, а українська відіграє роль допоміжної.

431) Якось трапилась мені нагода переслухати шмат із висилання інтер-кацапської радіостанції, щось на зразок "Нашего радио". Диктор тарахкотить дуже швидко, словесні штампи діють прямо на підсвідомість, оминаючи, так-би мовити, другу сигнальну систему. Слухач просто *поглинає* якісь емоційні флюїди, що базуються швидше на інтонації та уривках фраз. Українець, який регулярно піддається подібному впливу ро́сійської балаканини, – вже, вважайте, пропав. Мови нема про якийсь переклад, навіть підсвідомий, у мізках слухача, мови нема про усвідомлене засвоєння інформації шляхом переведення її через україномовні стереотипи. Нема часу. Інформація засвоюється монолітно, в пакеті з тою ро́сійською мовою, якою вона подається. Мова, інформація, смисли, які вона викликає, – все зцементоване і не піддається розчленуванню. Не знаю, чого більше поглинає слухач, – осмисленої інформації, емоцій, чи... ро́сійської мови **як способу відчуття світу**.

432) А ось, так-би мовити, інтелектуально тонші механізми. Я, скажімо, не вірю, що висилання "Проти ночі" (в тому вигляді, як воно почалось) було вимріяне Ольгою Герасим'юк (як заповіли). І ось чому. В Україні зродилась потужна сила під назвою Інтер-Патріот. Цей новий тип українського "патріота-державника" не має нічого спільного з клясичними українськими цінностями, українською мовою, мало спільного має і з предметом українського ґенотипу (етнічного походження). Зате він горою стане

за "українську" Державу (особливо в її "ринковому", всекупно-продажному вимірі), різко "антикомуністично" настроений (особливо проти таких ознак "тоталітаризму", як заборона порнографії, загальне патріотичне виховання, зневага прав хуліганів, наркоманів, нетрадиційних розпусників та ін.), і навіть має силу проголошувати помірньо-антиро́сійські сентенції (для введення в оману). Сила цього "патріотичного" руху - в підтримці з боку космополітичноринкового Заходу. Цей рух виграє́ будь-які вибори навіть в безнадійних ситуаціях, має силу як стримувати, так і запускати механізми прискореного переведення будь-яких реформ. Він вийшов на поверхню з горбачовською перестройкою, щоб пізніше розгалузитися на дві "незалежні" вітки - умовно скажемо Союзу промисловців Єльцина-Вольського-Березовського і українського Союзу промисловців КуВоМедСуР. Плюс Красный Донбасс. Плюс С.Д. Лёня К. зі своїм культурним фондом. Правда, хитрий волиняка був змушений ненадовго відсісти до окремого вагону "для кольорових" з причини свого, правдоподібно українського, етнічного походження. Цей "патріотичний" рух має свої цінності, переведенням яких і займається програма "Проти ночі". Конкретно:

1) Запрошується професор психології Могилянської Академії, який у дуже виваженій, навіть патріотичній бесіді, ненароком ставить знак рівності між руйнівниками церков і нинішніми руйнівниками пам'ятників Ленінові.

2) Запрошується пан В'ячеслав Піховшек, який проголошує свій міф України: найсереднішо-зацофана країна серед середньо-зацофаних. В принципі, я-б погодився з міфом пана Піховшека, якби не одна важлива для мене деталь, яку пан В'ячеслав вперто ігнорує: щоб із тієї зовсім посередньої держави зовсім не-посередньо, лиш абсолютно категорично **щез Інтер**.

3) Пан Яневський у балачці з провідником Кримських Татар, яка присвячена науковому означенню поняття "нація", відкриває деяку основну цінність. Такою цінністю виявляються "права людини", що мене категорично не влаштовує з двох причин. Причина перша - я не маю на які гроші їх придбати. Причина друга - найліпші з цих прав уже скуплені особами, про яких я лише з великим гріхом проти власної совісти можу сказати, що вони є "людьми", - а значить, вони скупили крадене, котре їм не мало-б належати. Тобто, є співучасниками злочину. Що-ж стосується поняття *цінності*, - найвищою духовною цінністю я вже давно володію - у спадок від тата з мамою. Але це не є та найвища цінність, яку пропагує пан Яневський.

4) Пан Оселедчик, зовсім несподівано доповнюючи Конституцію, відкриває в Україні деяку додаткову "корінну" націю із групи семітських. Що мене, шановний Читачу, дивує, дратує, і тривожить. Тривожить з тієї причини, що дратує. Зле, коли забагато "корінних". Корінь ще називається "первень". Якщо до вчора я ще чувся "первень", а нині раптом взрив-ем на своєму обійстю ще одного новоявленого "первня" - природний людський відрух наказує мені непокоїтись: а чи завтра я не зроблюся "другень"? Не дуже інтелігентно, з мого боку, але дуже *по-человечески*, і досить небезпечно з точки зору громадянської "злагоди". Тим паче, що цей другий "первень" на нинішній день має все, про що я лиш можу мріяти, але не терпиться йому для

повноти еротичного задоволення відтяти останнє, за що я міг до цього часу ще вхопитися – мій корінь. І тим більше, що ЙОГО корінь, навіть при поверховому ознайомленні, викazuje абсолютну, як зовнішню, так і по-суті, неподібність до мого. А дивують мене дві речі. Перше – змішування *народу* з *нацією*. Наприклад, Цигани не є *нацією*, бо не мають ні економіки, ні держави. Може, не всі з цим погодяться, але такий нині у світі існує підхід. Можна говорити про корінні *народи* – що вилупилися з даного ґрунту, або – що не пригадують, звідкіля прийшли. Як Гагаузи в Україні, як Українці в Польщі, Словаччині, Румунії, Білорусі, частині Московії. Кочівники, навіть коли вонидесь осідають, місцевим населенням вважаються народами *зайшлими*, які мають право на громадянську гідність та людські свободи, але не на *корінь*. Бо їх корінь в иньшому місці. Логіка п. Оселедчика виглядає зовсім по-иньшому: куди-б тебе не занесло – пускай корінь. Це не є наша з Вами логіка. Наша логіка скромніша – не сійся бур'яном у чужому городі. Я ще з початкових кляс пригадую карту, на якій було позначено райони розселення людських рас: червоної, жовтої, чорної, білої. Не знаю, чи, в порівнянні з нинішніми абсолютно космополітичними Свідками Єгови, Советів можна було назвати расистами, але мене в советській школі учили, що кожній расі пасують до множення свої власні географічні райони. Пізніше я довідався, що по Ною лишилося три корені – Сем (Шем), Хам і Яфет. Наука, у свою чергу, стверджує, що Семіти (Араби, Асирійці, Халдеї, Євреї – пізніш Жиди) прийшли до Месопотамії з глибинних пісків Аравійського півострова. Євреї пізніше оселилися в Ханаані. Хаміти (Єгиптяни, Бербери, Хадити) нас обходять менше. Гляньмо, як виглядають "корені" декотрих заінтересованих в Україні народів. Греки прийшли з причорноморської України, так що в них можуть бути українські корені. Цигани мають добре знані індійські корені. Кримські Татари опинилися на первісних землях Скитів і Таврів, але не пам'ятають, звідки прийшли, а найважливіше (за нинішніми міжнародними мірками щодо *корінних* та *некорінних*) – не мають куди подітися, не мають держави. Самі Українці тут-таки виплодилися (німецькі вчені думали, що Українці прийшли з Ірану, але нині панує переконання, що якраз навпаки). Навіть Осетинці могли-б претендувати на українські корені (як арійські залишки міграційного процесу). Але що дійсно важливо підкреслити, – всі згадані середземноморські (понтійські) народи походять від Яфета і об'єднуються в індо-європейську групу. Москалі-ж належать до урало-алтайської групи (Самоїди, Угро-Фіни; Тюрки, Моголи, Тунгуси). Між Москвою і Києвом – 1000 кілометрів. Між Києвом і Ханааном – 2300 кілометрів; до аравійських пісків – іще далі. На чім ґрунтується логіка п. Оселедчика про "корінність" плюс ще одного народу в Україні?

5) І останнє зауваження до балачок "Проти ночі". Пан Яневський в кожному другому висиланні (з тих, що я оглядав) находив можливість пропагувати "Коран, Святе Письмо і Біблію". Я наполегливо раджу панові Яневському зорганізувати три окремі висилання, в кожному з яких він міг-би пропагувати, окремо від иньших, ту мораль (релігія це теж є і мораль), яку собі вибиратимуть слухачі відповідного висилання. Політеїзм – це не так легко, як полігамія. Україна іще не готова лягти під усіх богів

одночасно.

Як-би можна пробувати борсатись

6) **Один зі способів** хоча-би частково зарадити кацапізації докладно виписаний на мурі камениці № 27 при вулиці Котляревського, і є він пов'язаний зі світлою пам'яттю одного з простих галицьких героїв – Миколи Лемика. Скромний і не дуже вчений український юнак помстив на представникові Московії голодомор 1933го року. Не знаю, чи називав себе *інтелігентом*. З певністю, зате, можемо сказати, що незрівнянно вище стояв духово Микола Лемик від нинішніх "інтелігентних" депутатських селяхів.

7) Правда, до подібного повчального і дійсно мужнього заходу я радив-би вдаватися десь на віддалених східних кресах українського етнічного розселення, бо Галичина вже і без того всім набила оскому. Хоча і у столиці рішучі вичини галицьких похідних груп могли-б попсувати гладкі пляни *рускоязычных* "олігархів" з табачного оточення, пляни, скеровані на запровадження в Україні поліційно-"ринкової" "Залізної п'яти" (всім раджу познайомитися з таким нині актуальним романом Джека Лондона). Було-б нормально, якби той представник "народу", який голосує "за" інтереси нашого стратегічного противника – Ро'сії і "проти" українських інтересів, – здобув, нарешті, право на серйозні сумніви щодо власного здоров'я у близькому майбутньому. Зі смутком мусимо визнати, що Посадник і тут випередив можливі дії евентуальних патріотичних сил, змовившись із президентом ворожої держави про утворення "общего" органу для боротьби з тероризмом – єдиною надією на порятунок, яка іще залишилась доступною для фінансово обділеної меншости в поліційній державі.

8) **Другий спосіб** ґрунтується на припущенні, що пересічний галичанин з'огидить собі і збойкотує *кацапське*. Надія практично необґрунтована, тому заощадимо час на її обговоренні...

9) **Третій спосіб**. Ризикуючи видатися утопістом, дозволю собі помріяти про внутрішній світ галицької народної влади: яким-би він мав бути? В першу чергу, Високі Особи галицького Осередку Національного Відродження, а з ними – і їм підлеглий апарат, – мали-б навчитись читати-писати по-українськи. Бо поки-що *Високі Достойники* вміють лиш по-бюрократичному. Дня 17го травня 2000го року Львівське радіо зачитувало параграфи приписів від відділу по роботі з платниками податків. Після чого відомий поет з відділу культури патетично розповідав про відкриття музею визвольних змагань. Мені з прикрістю подумалось: пощо були ті змагання, коли Влада, та й сам поет, переходячи її коритарами, не в стані зауважити кацапського прийменника по ані на табличках дверей підлеглих кабінетів, ані в паперах, которі їм подаються на підпис?

10) Чи хоч один патріотичний поет вжив-би слова *мийдодир* (рос. *мой до дыр*) у своїх віршиках для маленьких Українців? Затє з успіхом підписує дозвіл на відкриття склепу з такою вивіскою при вулиці Франка, число 42. Адже гарніше звучало-би: *мийко', миюн, миюх, мийчик, мийчук, чистюх, чистомий, ми'тель, охайко* (гляди сл. Грінченка). Як можна оцінювати рівень ерудиції пана з Адміністрації, який дозволяє

відкривати магазин з товарами для незрячих при вулиці Озаркевича під назвою *Сільвер* – що він в житті нічого окрім "Острова скарбів" не читав, чи що він за нехтування можливостями української мови щось та поклав собі до кишені? Прецінь крамницю можна було назвати "Перебендя"...

11) Далі. Весь апарат Високої Адміністрації в Галичині мав-би позбутися синдрому збагачення. Особливо – Високі та Напів-високі Особи. Частіше наші люди плюють на Неньку не під загрозою фізичної кари, а навпаки – перебуваючи в дурмані запаморочливого оргазму, викликаного перспективою гастрономічно-сімейного процвітання. Певна вина за поширення подібних еротичних збочень лягає на галицьке жіноцтво, котре-то гасло: "наповнювати українську форму патріотичним вмістом починай зі себе" – розуміє способом тісно-безпосереднім та випростано-прямолінійним – як в часті *форми*, так і в часті *вмісту*. Я щось не чув, щоби родина полковника Коновальця доробилася до великих родинних статків. Ані світлої пам'яті Михайло Сорока з дружиною, чисте ім'я якої не наслідую назвати тут, в цьому відступі, присвяченому смородам галицького бруду. Генерал Чупринка, як і Степан Бандера, щоправда, протягом певного часу мешкали в не-своїх котеджах, що закінчилося трагічно. Як смієте Ви керувати будовою пам'ятника Провіднику з віконця власних палат, воздвигнутих на чорноземі голодної Галичини? Чи люди на смітниках "маленького Відня" не є галицьким народом? Чи, може, самі Ви не голодуєте? Ні хлібом, ні словом, ні духом. Дуже мене насторожує, коли з уст того чи іншого "*члена семьи*" репресованих лунає: "я теж український патріот." Бо нині "українськими патріотами" з повним правом називають себе і пани Суркіс, Медведчук, Волков, Пінчук, Табачник... З повним правом, бо це ЇХНЯ Україна. От якби пан Голова вимовив "я український націоналіст"... Зрештою, краще-б не вимовляв. Бо мусять-таки залишитись хоч якісь неспоганені слова! З великою спостережливістю висловився з такої нагоди Левко Лук'яненко: "Людина...– змінна величина. Сьогодні вона – завзятий, сміливий, самовідданий стрілець, що безстрашно йде на ворога і в разі безвиході, не вагаючись, пускає собі кулю в лоб. Мине п'ять років, і в неї зменшується завзяття, а через десять років вона може загалом остигнути до високого ідеалу і її серце почне тягтися до сімейних принад та домашнього затишку."

Пробуймо!

12) Є речі, які, для сповільнення темпів змосковщення, можна-би робити вже нині, навіть не чекаючи на ушляхетнення духу панів Владних Єгомостей П'ємонту.

13) **Перша річ** – міська влада могла-б запровадити посаду цензора грамоти, замість витрачати гроші на щорічні пиятики для русскоязычної батярні під назвою "Свято Міста". Святкувати, повірте, немає чого. Зате на кошти "неформальних", як мовилося під большевиками, *примусоводобровільних*, "внесків", стягнених з "русскоязычних" рекламодавців, можна було-б, якби їх не класти до власної кишені, хоч щось поправити у мовній ситуації. Можна, скажімо, з повним правом вимагати неформального узятку від

завзятого гендляр-*"європеїзатора"*, якщо той наполягає, аби його, розташований в *напівпідвальному* приміщенні при вулиці імени відомого українського вченого *Дмитрия Ивановича Менделеева*, число 7, склепик з жіночим одягом обов'язково називався *"бутік Подіум"* замість по-людськи: *Будка на Помості* (властиво, в льоху'); або-ж: *рундук, ятка, крамниця* – і цього узятку не присвоювати, а пожертвувати на якусь дрібненьку, але українську справу.

14) Не потрібно жодного героїзму, – а тільки добру волю та трохи начальницької настирливості, щоби змусити львівські Міські Телефонні Мережі *на український лад* повідомляти годину за телефоном 060! В той час, коли *Київське* радіо вміє артикулювати "перша година сорок хвилин", рідні націоналістично-патріотичні галицько-львівські Мережі вішають на вуха "одна година 35ть хвилин! Я зробив експеримент 1го грудня 2000гороку: коли "змосковщений" Київ заповів "восьма година 55ть хвилин", я в цю-ж мить набрав 060 у Львові та й почув: *"вісім годин..."* – і це у Львові!

15) Двадцять восьмого січня 2001го року (десять літ по відділенню од Кацапії) при спробі получитися з мобільною слухавкою через номер 8-067 в межах рідного (для мене) Львова, автомат відповів найчистішим ро'сійським діалектом: *"Вызываемый абонент не имеет возможности принять ваш звонок в данный момент. До свидания"*. Чому так, панове члены семей репрессированных"?!

16) **Друга річ** – неформальна постава щодо добродіїв Фінансових Мішків. Кожен підприємець має за собою якусь репутацію. Українська влада в "патріотичній" Галичині повинна зробити так, що кожен "рускоязычный" інтересант, входячи до її коридорів, набирався абсолютної певності в тім, що буде негайно випроваджений за двері при найменшій підозрі щодо його лояльності до української мови і української справи. І те саме повинно ще у жорсткішій формі стосуватися кожного "україномовного" кума, свата, вуйка чи брата, якщо він буде запідозрений в цілях, противних інтересам українського етносу. А цими інтересами є: мова і держава. І ніколи – мова окремо, держава окремо, і... своя корова окремо! Я маю приклади такої взаємозалежності на львівських фірмах між мовою, етнічним походженням, і подальшою кар'єрою, коли підлеглий на десятому році "українізації" боїться заговорити до генерального песиголовця... українською мовою! На *львівських* фірмах, пане Наміснику і пане Міський Голово! Сумніваюся, чи змінилася-б ситуація у випадку вимріяної "автономізації" Галичини, хіба що панівна мова стала-би іншою (тільки не українською!). Хочу нагадати, що в часі, коли під "цивілізованим" правлінням Цісарського Дому у місті Львові не можна було почути української мови, – *пануюча польська мова не була державною!* Так само, як нині ро'сійська...

17) Не потрібно жодних постанов. Якщо ро'сійська оголошена мовою *non grata*, – значить, це повинен відчути кожен *рускоязычный* комерсант, банкір, службовець, не кожному рівні економічного, громадського, соціального життя, а найперше – в стінах кожної, від найдрібнішої і до найвищої, установи. А не "зможе" відчути – одразу заяву "за власним бажанням мені на стіл!"... чи Ви лиш до своїх (за нацією, не за багатством)

умієте в подібний спосіб говорити, пане Наміснику? Для панування українського потрібно небагато – всього лиш, щоб чим вище виліз по шаблях влади "патріот" – тим щоб менше дбав він про *Его*!

18) У Львові та області процвітає нечиста приватна комерція, яка супроводжується потоками тіньових грошей і владних впливів (як і всюди). Дійсний патріот на чолі Влади мав-би за обов'язок перед Богом і Україною, *живота не щадяще*, сконструювати ці канали таким чином, щоби *русскаязычний* рекет zostав знищений, а що в Незалежно-Правовій таки існує соціальне замовлення на різного роду розбишак – то його має заступити рекет український. Навіть оунівці грабували банки у ворожому суспільному оточенні, і ніхто їм того не мав за зло тоді, і не має за зло нині (окрім ворогів України). Кожен власник кіоску з ро'сійською музикою повинен без викрутасів надійно фінансувати утримання двох кіосків з українською музикою. Кожен районний чиновник, що видав патент чужинцю або місцевому ділку з антиукраїнською репутацією, заробить струс мозку. Для цього не потрібно жодної законодавчої бази. Потрібно, щоб замість "патріотів" ми обирали просто *Українців*.

19) Купи кандидатів у найрізноманітніші депутати задурно розсилають дуже різноманітні, але однаково облудні проклямації по домівках виборців. А що, коли "неформально" зобов'язати тих, що походять від найбагатших партій, для зрівняння можливостей, разом з проклямаціями з розхваленням себе самого ще й розсилати листки з пропагандою української музики? Свідків Єгови можна було-би зобов'язати приймати назад у населення свої знамениті брошури з винагородою: одна касета з музикою "Наші партизани" Чубая або запис "Львівських музик" за одну звернену брошуру. І так сказати: не будете слухатись – не допоможе Вам ні Святий Боже, ні комітет від релігії, а "поможе" муніципальна (міська) міліція (варта)! Львів'яни одержують безкоштовно "Наше місто" і "Львів та львів'яни". Чи не прекрасний шанс для розвитку української лексики в галузі оголошень (тепер з дурного розуму стало модно казати: "*реклами*"). А насправді-то лексика там така, що очі ріже. Не сила змусити видавця до витрат на літературну цензуру, чи рекламодавці надто "*круті*", як на панство Владу? А що, якби кожен рекламодавець був *неформально* змушений фінансувати свою частку від затрат на безкоштовне розповсюдження, скажімо, "Світу дитини", чи чогось подібного, з тим, аби кожне маля напам'ять знало свою Присягу:

"Присягаєм рідну віру
Завжди визнавати, –
По-українськи говорити,
Молитись, співати"

20) Хтось волатиме про "свободу підприємництва", "фашистські замашки!" Автора... Але-ж фашизм у нас давно існує, лиш не в той бік скерований, панове! Не так фашизм, як сваволя. Правда, не "націоналістична", а злодійкувато-продажницька, з елементами боязливо-егоїстичної малодушності, панство Владо!

21) ***І третя, остання в нашому переліку, річ***, яку можна робити вже нині. Знайти якісь кошти для складання поіменної "виробничої біографії" советських посіпак.

Несправедливо, що ми лиш про своїх найвищих керівників знаємо, як вони служили Окупанту. А хто відбив нирки Грицеві Чубаю? Це не є академічний інтерес, бо той-же сучий син міг підпалити хату вже "незалежно-українського" кореспондента Бойка! Величезна і непоправна ілюзія здитинілих демократів – що комуняка збудує Україну, бо він є добрим фахівцем. Збудував-би, якби на кожного такого дивився маузер... і тільки тоді! Володіючи потрібною соціо-політичною інформацією, можна віднайти і те місце, де лежить чарівна паличка, що всі потуги національного відродження в Галичині зводить нанівець. А заодно, і допомогти "патріотичній" міліції розкрити не одне вбивство на зразок, скажімо, готельної справи. Бо коли за Австрії місто, вулиці, та камениці належали трьом різним силам з відомого анекдота (засада врівноважуючого плюралізму), то в Незалежній, боюсь, той, кому належали камениці, дістав від Фонду держмайна і все інше (засада *злагоджено-аграрного* централізму). Аби перевести подібні соціальні дослідження, непотрібними є додаткові повноваження. Досить мужности. При браку мужности жодні повноваження не допоможуть.

Солод лінгвістичної американізації

22) Явище інтернаціоналізації мови вимагає докладнішого дослідження. Тут є кілька причин. Хвора на відступництво совкова "інтелігенція" нині цурається навіть звичних українських чи загально-слов'янських еквівалентів, які до цього часу традиційно заступали скапарену Німцями, Французами, Англійцями, а особливо – американськими Інтерами греку чи латинь. Ця псевдо-латинь сьогодні возведена до рангу божественної літургії, вартої всілякого поширення, наслідування і запровадження до вжитку з метою "окультурення" та "осучаснення" затурканого Українця. Пропагуються оці інтеро-американізми нинішніми "національно-європезуючими" академіками, тими самими, які іще учора не володіли (бо не було меркантильної потреби) жодною чужою мовою з числа так нині популярних та любих "європейських". Чим більш "патріотична" вища школа, тим менше українських назв у її структурах. Повідкривалися факультети, *коледжі, ліцеї, курси менеджменту* замість *народного господарства, просто господарки, або звичайної школи управління виробництвом*. Інститути *маркетингу* замість *збуту, планування і постачання; public relations* замість *громадських зв'язків* (це в Інституті культури!). Діти вчаться на *менеджерів*, замість на *управителів*, і т. д.

Жалюгідна пиха державного анальфабета

23) Непереборне бажання надати ваги власній роздутій, але порожній "значимості" виливається в таку комедію, коли, скажімо, "художник" не дозволяє називати себе по-українськи – *малярем*^[33], коли науково-популярний журнал "Світ науки" морочить читачеві голову *резистентністю* до антибіотиків (замість *відпірності* на трутку). Українське радіо надає час в етері для реклами лікарства проти артеріальної *гіпертензії* (підвищення тиску), хоча заламання здоров'я при нападі тиску все-ще по-старому називає *гіпертонічним кризом*, змушуючи, однак, читача здивовано

задуматись, а відколи це іменник *криза* змінив свій рід на кацапський лад (*кризис*) Вода "Оболонь" поширює про себе чутки, наче-б то вона є наділена *радіопротекторними* властивостями. За сам факт підміни українського терміну *променево-захисні* латинським – я-б цеї води не пив. Навіть, якби вона дійсно була чудодійною. Просто бояв би-м ся, що силою гріха потурання Інтернаціональній Загладі всього українського, зруйную таїну лічничої дії. До цього мож іще додати багато так-же модних, як і пустих прикметників на зразок *епатажний* (пікантний, задиркуватий, ошелешуючий, приголомшливий, ошибаючий, запаморочливий, спантеличуючий, ошепультливий, шемінливий), поширених нині серед паразитної інтербогеми – "Сказки для взрослых", ТБ; гурт "Вакуум", радіо "Ера", 15го листопада 2000го року. Високі політики і, разом з тим, лінгвістичні лінюхи повторюють, один одного мавпуючи, иньший, ще більш ідіотичний, зате модний "термін" – "*знаковість*" (гляди ще сторінку 209). Нездорове прагнення бутафорної "значимости" характерне і для власне офіціозу самої "Держави-Неньки" – того, що заправляє глобально-"національними" державними заходами на зразок всеукраїнської забави у *Джек Пот*. Цей *Пот* (jackpot), який викликає в мене непереборні уринально-фекальні асоціації з моїм другом дитинства *ноцником* (нічним горнцем, або-ж *chamber-pot* по-"європейському"), виявляється, наділений гідністю головного виграшу національної (!) лотереї, яка, коли вже бути послідовним, мала-би називатись по-жіночому: Jessie Potка, що не піддається перекладу в рамках цензури. Розігрується цей "*grand pris*" (*куш*, по-нашому), як і личить *Поту*, не у барабані, а в *лототроні*...

Дебілізація

24) Особливу огиду викликають подібного типу англомовні інтелектуальні "збагачення" (часто перекручені) в людини, котра у середній школі не прогулювала занять з іноземної мови. Скажімо, молодих "інтелектуалів" зазивають відвідати *шоу* (за'від, забаву, виставу), під час якої є можливість задурманитися різноманітними *римейками* (переробками) старих шлягерів та зануритися у світ рок-стилю (пардон, в *екзистенцію*) на території *данс* (себто, у країні танцю). Там чоловік ґарантовано забалдіє від *кліпів* (жодного зв'язку зі словом *кліпати*, швидше – *утяти*, *витяти*, *викроїти*; можна-би сказати *кавалки*, *мережки*), які зайняли перші місця в *чарті* (так зветься *карта*, *листок*, *діяграма* переможців). Ви зможете вибрати улюбленого *Ді-Джея* (це так зветься крутило від музики), який запропонує вашій підпитій увазі свій *мікс* (колись говорили *калейдоскоп*; не розумію, чому в наш дурнуватий час не кажуть *blend* – це теж є "мішанка"). Щойно перерахованої лінгвістичної облуди я навчився з газети "Високий замок", з відчиту про велике патріотичне свято "День П'є...мону", ще у 1999му році. З певністю, таке саме задоволення можна було почерпнути і в 2000му році – навіть після кумедних потуг міської Ради в напрямі "чистомовности". Далі. Для підтримання сил, під час гульбищ вам пропонують *гам-гам...бургери*, *чіз-бургери* (канапки зі сиром) і гарячі *гавкаючі* ковбаски (*доґи*). Наймолодші дітлахи смакують

екзотичне *Happy meal* (щасні, втішні поживи) від *Macdonald*, не здогадуючись, що під іноземною вівіскою ховається той-же Москаль, в кращому разі – його український лакей, але зовсім не екзотичний американський *way-of-life*. Старші віком та розвинутіші інтелектуально міщани проводять вечори перед домашнім позиралом при розмові "з Ольгою", розмові, яка чомусь зветься *talk-show*. У цьому місці шановний Читач мав-би вже остаточно дійти висновку (якого добродії від засобів масової інформації "душею" осягнули ще на зорі "незалежності"), – що "материнсько-солов'їна" ніяк не надається до середовища сучасно-ринкової наркотично-еротичної цивілізованої екзистенції: ні до справ гастрономічних, ні до музично-розривкових.

25) Нинішнє захаращення української (як і ро'сійської) мови інтер-американізмами має довгу передісторію. Спочатку відбулася повна руйнація совєцької системи середньої освіти, котра була започаткована ще задовго до "зоряних воєн" президента Рейґана, воєн, які поставили хрест на історії совето-американських науково-технічних перегонів. Це руйнування освіти переводилося під гаслом "реформи" навчальних програм середньої школи, реформи, яка була начебто покликана переінакшити в ліпший бік методику підготовки учнів і різко поглибити їх знання з точних і природничих наук. У висліді, совєтська школа, почавши десь від 70х років, випускала зі своїх стін переважно бовдурів (те саме робить школа американська, але дев'ятий вал кримінальної *кацапізації* туди іще не накотився – для них Інтер підготував пастку *латинізації* шляхом напливу бездомних метисів з країн Центральної Америки). Пересічний вступник до українського вищого закладу відтоді зачав плутати навіть назви і начертання букв латинського алфавіту у тій чужій мові, яку він "вивчав" у середній школі (наприклад, плутає літеру "g" з літерою "q"), грецького алфавіту не знає зовсім, а вже про якусь-там ерудицію не варто й питати. Наприклад, мало хто нині зауважить, що така назва реклямованого продукту, як "Джусік", є найзвичайнісінькою етимологічною кривощепом, розрахованою виключно на споживача-недоумка, якому ніколи в світі не спаде на думку перекласти це "масло масляне" нормальною мовою (*juice* = сік, *джусік* = сік у квадраті).

26) Отаким чином очистивши мізки суспільства від найдрібніших залишків традиційних знань, від спадку і виховання, держава підготувала стерильно чистий людський інтелектуальний матеріал, *tabula rasa*, для нинішнього вписування до нього ніби-то "нових" понять. Процес серйозний і вартий соціологічного дослідження. У нашій поверховій розвідці, присвяченій зовсі'м обмеженій темі формально-лінгвістичного партацтва, наведемо лише декілька зовсім буденних прикладів. Ці приклади поділяються на дві категорії.

27) *Перша категорія* стосується офіційно узаконеного впровадження " нової термінології " до побуту пересічного "громадянина".[\[34\]](#)

28) *Друга категорія* стосується приватно-інтимної закоханості молодого покоління ініціативних шахраїв у ті іноземні словечка, яким тваринний інтелект не знаходить заміни.

29) До *першої категорії* належать наступні приклади. Національне радіо дня 26го

квітня 2000го року розповідає про *волонтерів*, які ще донедавна звалися простим слов'янським словом *доброволець*, або-ж *помічник*. Слово це чути звідусіль. Пошесть, та й годі. Дійшло до того, що *волонтери* впорядковують могили ро'сійських солдат в Україні (7е травня 2001го року, висилання "Репортер" на "Новому каналі"). Я-ж до нинішнього дня був переконаний, що *волонтери* складали кращу частину французького війська, котре йшло воювати Москаля у 1912му році...

30) Виступає в етері "національного" радіо певний єгомось і закликає утворювати спілки юзерів (користувачів); програма "Споживач", яка мала-би захищати рідне, пропагує "конс'юмерський інтернаціонал" (25го липня 2001го року); якась соціопсихологічна програма бідкається з приводу поширення серед молоді *суїцидальних* (suicide) нахилів (до цього часу воно звалось *самогубством*). Наступного дня, 27го квітня, те-ж радіо у якомусь виховному (!) висиланні розповідає, що кожного 13го *тінейджера* вдома кривдять – Совети вчили мовити "*підлітка*", і мали велику рацію. У "Новинах Львівщини" 17го жовтня 2000го року я з жахом довідався, що безпритульних дітей готові розподілити між *фостерними сім'ями*. На щастя, у мене, на відміну від більшості нещасних слухачів, – вільний доступ до певних тлумачних словників, з яких я довідався, що "патріотична" Львівщина так нині називає сім'ї, у яких знаходять притулок, опіку, ласку і виховання безпритульні діти. А що, за бабці Австрії на "Львівщині" не існувало слова для означення *названих батьків* і адаптованих дітей (*приймаків*)? Існує кумедна розбіжність між такими неробами-"інтелектуалами" відносно "правильної" вимови першої літери новотвору *гендерний*. Кумедія полягає в етимології цього терміну: англ. *джендер*, фр. *жандр*, *жанр*, лат. *генер*, *генус*, гр. *генос*. Звідки наші науковці добули *гендер*, чи *гендер* – залишається їх інтимною таїною. Що західна цивілізація наближається до історичної миті еякуляції суспільної шизофренії – стає очевидним. Наситившись телятиною, бананами і природними способами злягання, Американець кинувся поширювати у світі звироднілі експерименти, до яких не вмилися давні збочення зруйнованого розбещеністю старого Риму. Тому українській мові важко найти слова для опису спроваджених із Заходу клопотів. Традиція, яка учить, що жінці личить годувати свою дитину груддю, а чоловік цього не утне, – ця традиція нині називається *сексизм* і вважається послідньою лайкою (половий, статевий расизм). Традиційний поділ суспільства, з точки зору репродуктивної функції, на дві статі вважається кримінальним злочином. Услід за винахідливим Заходом, в Україні агресивно насаджується теорія багатостатевості. Маємо тепер статі жіночу, чоловічу (ці різко зменшуються в кількості особин), *ніяку*, *двоюку*, *багатояку* і *дитячу* (дитяча порнографія). Тому, коли жінка товче свого чоловіка макогоном помежи плечі, – воно не може називатись *родинним*, *родовим* чи *сімейним* насильством, а тільки *джендерним* ("*гендерним*"), бо той чоловік, швидше за все, – бісексуал. Трудно. Повернімося, однак, до лінгвістики.

31) Зовсім "інтелігентне" і дуже галицьке Львівське радіо при першій-ліпшій нагоді залюбки хизується глибиною власної аграрно-дояркової ерудиції (лише на прикладі одного-єдиного виступу певної пані Оксани Порайко 11го листопада 2000го року):

реалізувати задумку (це банально змавпований русизм, ми кажемо *задум*); *бізнесова* (ділова) ідея; *майстер клас* (вибірковий вишкіл); *бізнес-клас* (діловий вишкіл); *волонтери* (помічники, добровольці)

32) Висилання з бездарно змавпованою назвою "Сільський час" (гляди сторінку 41) домовилося до того, що наших напівписьменних сільських мешканців лякає "*тренінговими* програмами для селян" замість звичних *навчань* (12го листопада 2000го року).

33) Це є правда, що із "перестройкою" Україну залила хвиля інформації про західні досягнення в області соціальних наук, права, економіки, еротики, наркомано-логії, бандито-, хулігано-, педерасто-логії... Скажіть мені, чи Українці вже здебілили до потрібного рівня, аби засвоювати західні науки, наче мавпи і папуги – без найменшого розуміння повторюючи смачні для декого нові слівця? А може, пора без зайвих сентиментів просто перекласти куці залишки української мови на "*общепонятный*"... *английский* – та й заощадити собі труда взагалі розмовляти українською мовою. Принаймні в місті. Принаймні серед "інтелігенції". Чеською дорогою – взад! Перед війною (Першою Світовою, бо так звана "друга" була всього-лиш продовженням першої) в Празі тільки 40 родин вдома розмовляли чеською мовою. Нумо до роботи! Пройдемо чеським шляхом назадгузь! Так ще ніхто не ходив – покажемо світові козацький хист! Як співає одна стрілецька пісня: "наступаєм до заду."

34) Шановані мною пани Погребинський, Кривенко, як і численні радники Президента, не можуть собі дозволити аж так низько впасти, щоби вимовити якесь українське слово замість терміну "*консалтинг*" (16го квітня 1999го року). Що за магія в тім слові? Аби пересічний слухач перейнявся особливим трепетом і повагою до особи виступаючих? А може, для того, щоби підкреслити, що все багатство української мови (десять синонімів) – то є ніц перед осяйною величчю одного **панського** слова? Ось цих десять синонімів: порадицтво, ра'діння, (сл. Грінченка), раїння, дорадець, поради́к, (по)райний, ра'дний, дорадчий, поради́й, поради́й. Пан Кривенко, окрім цього, якось забувся, як звучить "*public relations*" людською мовою. Прокляті большевики змушували нас говорити "громадські зв'язки" – яке щастя, що большевизм впав!

35) Анатолій Єременко у "сніданку з 1+1" 26го квітня 2004го року пописується знанням англійської мови: "не впливає на *контент* (вміст) часопису – то чому, в такому разі, не *журналу* (journal)? Чи це *струйовість* у нас така? Про *мейн стрім* (головне русло) сучасних досліджень в науці психології говорив др. Фільц на п'ятому каналі телебачення десь під весну 2004го року. Щось недобре з головою в декотрих нинішніх "інтелектуалів"...

36) Креатура одного галицького улюбленця і героя-пасічника при вулиці Степана Бандери, число 32А, називається "Західно-Українські *Венчурні* (себто авантюрно-спекулятивні) Партнери" – "*Venture Partners*". Я розумію, що у них там в "економіксі" (ще один ідіотичний термін, освячений, на жаль, діяспорним перекладачем: *есопоту* в англійській мові значить як *заощадження*, *економію* грошей та засобів, так і науку *економію*, тоді *есопотікс* мало-би означати *економіку*, та й годі) – розумію, що у них

існує своя змавпована термінологія. Як і у математиці, наприклад. З тією різницею, що математики не малюють на мурах будинків такої публі'ки (встиду), як, наприклад, "гола сингулярність". А ці малюють... І не відмовили-б ся від медалі за "просвітництво" народу, напевне.

37) Псевдо-наукові оголошення через радіомережу привчають на'рід до нового латинського слова: *есенціяльний* препарат "Береш плюс". Великодушно диктор пояснює, що воно має значити "суттєвий". Я додав-би: *необхідний, невід'ємний, цінний, важливий*, – але навіщо звичайним людям, простому народові забивати голову іноземним словом, яке і вимовити важко? Ро'сія завертає назад українські ліки, до яких немає наліпок на ро'сійській мові. Тому галицькі "патріоти" друкують ро'сійськомовну документацію, наліпки та приписи до вжитку (двомовні їм друкувати ліньки) – та й продають, як до Ро'сії, так і в Україні. Пояснюють свою лінь економічною скрутою, самі захаращують львівські хідники лімузинами на постої, а нам радять чекати на ліпші часи аж сорок років. Бідака Іван Франко спалив-би свого Мойсея, якби міг передбачити особливості пропагандистської сили своєї поеми в устах п'ємонтських брехунів. Зрештою, четверту частину "сроку" (10ть років) ми вже відбули, – і так виглядає, що без skutku. В Україні, як і в Ро'сії, теж діють якісьтам правила щодо мови товарних наліпок та ужиткових інструкцій, але, як видно, правила ці не поширюються на "*второй родной язык*"... Ну добре, галицькі москвофіли ніколи не уважали "*русский язык*" за чужий. Але-ж від Мадярів можна вимагати, щоби вони писали "*необхідний*" замість "*есцецини...*" – тьху!

38) Повернімось, однак, до самовідданого просвітництва через національну радіомережу. Якийсь-там змагун ("спортсмен") вийшов до кола ("турніру") серії *masters* – колись ми вчились вимовляти "*майстер*", нині перевчаємось на "*мастерс*". У висиланні про Шарля Азнавура диктор не в стані відважитись назвати того одним з прийнятих в Україні імен: *співець, бард, співа'ка, куплетист, пісняр*, французький *кобзар, перебендя*, зрештою. Ні! Напівписьменна господиня пересічного домашнього вогнища мусить навчитися вимовляти "*chansonnier*"! Треба дякувати, що нас іще не переучують *співака* називати "*chanteur*". Переконалий, що нинішній молоді сподобається моя *крута* ідея: замість по-старому говорити "виконуємо пісні" будемо від нині казати "шантуєм сингі" (*Украинец* кацапських *кровей* вимовлятиме "*сінгі*"). Цей приклад повинен переконати Читача в тім, що висловлена мною вище пропозиція перекласти рештки українського слова на міжна'родню мову, почати всюди нею розмовляти і забути усі проблеми – зовсім не є неймовірно-ідіотичною для цього суспільства. Чом-би нам не пересісти в *трами, кари*, вдома не витягати харчі з *фрезерів, менажити в румі, дорміти в беді, манжати чіпси, поми та чикени, нуріркати* свою бейбі милком? Читач може продовжити. Всі уже давно забули, що радіо можна слухати на хвилях довгих (низькі частоти) і хвилях коротких (високі частоти). А з другого боку, рідко який йолоп у навушниках зможе Вам пояснити, що' то є *АМ* і *FM*. Зате місцеві молодіжні радіостанції повторюють, як папуги: *ФМ, ФМ, ФМ...* (амплітудна і частотна модуляція, по нашому – обшир надкоротких хвиль, частотного

тінювання).

39) Ось так підбираємось до другої категорії психолінгвістичних звихів, характерних для з'їдіотилого суспільства. Саме: первісна інфантильність^[35], – яка є властива свіжовилупленим інтелектуальним зеленوپупенкам медійно-комп'ютерного світу, – породжує всепоглинаючу зарозумілість, безконечну у своїх пустих глибинах. Наснагою служить однобоке захоплення блискітками відходів західної медійної цивілізації. ("Медія" дуже влучно означає *охоплююче життєве середовище, з якого не вибратись, без якого не жити, і яке не дозволяє незалежно мислити*). В самій цивілізації є багато хорошого. Погане ось що: коли у Франції лексика, що стосується модерного мистецтва, музики, співів, літературних жанрів, поліграфії, – все "попсове", "ро'кове", "струйне", все, що є "прикольного" та молодіжного, включно з цілісінькою мережею "Інтернету" – все є *французьке*, в Німеччині – *німецьке*, то в Україні... *московське* (в кращому (?) разі – *американське*)! І дуже часто пахне зовсім не ерудицією, а швидше безпідставною претензійністю інтелектуального дикуна на зорі безштанного дитинства.

40) Ось. Часопис "Поступ" 3го – 4го червня 2000го року поміщає "Фентезі" від Майкла. Я розумію, що *fantasy* – то є такий-собі літературний, в ширшому розумінні – митецький "штиль" для вар'ятів, який характеризується, зокрема, ексцентричністю та дивакуватою імпровізацією. Ще є *fiction*, яку поки-що по-старому продовжують називати усім зрозумілими словами "художня література". Як на мій смак, то Майкл нічого не втратив-би, якби назвався *Михасем*, *Михаськом*, *Міськом*, а своє творіння обізвав одним з давно відомих слів: *марево*, *марення*, *фантасмагорія*, *фанаберія*, *феєрія*, *чудасія*, *фата моргана*, *дивина*, *диво*, *дивовижа*, *кумедія*, *химера*. У висиланні "Живий звук" "Новий канал" святкував свою річницю 15го березня 2001го року. Тарас Чубай був гостем, а заводіякою був якийсь Кацап. Цей заводіяка через кожних три речення випльовував слово *чат*. Чому дружня невимущена розмова в Інтернеті не може називатись *балачкою* (англ. *chat*)? Ну і сам Тарас впав у блуд: "дякую всім, хто нас *дивиться* (оглядає) – про цю помилку докладніше розповідалося на сторінці 131й. Показати все багатство звиродніло-новомодної молодіжно-естрадної лексики неможливо в об'ємі однієї книжки. Фактично, української мови вже не існує в цій області. І, звичайно, впроваджується такий "стиль" українськими патріотами. Хочу звернутись до радіо "Ініціатива" з двома запитаннями: 1. Чим назва *лузер* (*loser*) в "музичних перегонах" є влучнішою від назви *невдаха*? 2. Чому не можна було, в інтересах української мови, поширити добре старе значення терміну *народні* або *народницькі* мотиви для означення "*фолькових* мотивів"? (15го листопада 2001го року). *Folk* означає *народний*. Поляки кажуть *ludowy*. Молоді Українці "крутіші", чи просто хворі на клептоманію?

41) Багато виграв-би (знову-ж, в моєму приватному досить скромному розумінні) і журнал "ПіК" (червень 2000го року, спец. випуск) замінивши у тексті вивідки з Маркіяном Іващишином жаргонне "*slogan*" рідним і простим українським словом "гасло"; замінивши далеке від милозвучності і чуже для нашого вуха "*дистриб'ютор*"

таким-же довгим, але збудованим згідно з правилами РІДНОЇ мови, словом "розповсюджувач", а також вибравши замість короткого, але бридкого терміну "діджей" одну з цікавських РІДНИХ назв: *крутько* (сл. Грінченка), *вертько*, *вертило*, *вертун*, *гарцюк*, *музи́ка*, *свірко*, *свіргун*, *грач* (сл. Грінченка), *грайняк*, *грайко́*... До речі, якби люди, які впроваджують до України всілякі (часом і незлі) сучасні спокуси, хоч на пів-мізинця думали про НАЦІЮ (пуста надія!), то вони мали-б шанс від самого початку назвати й таку вже вкорінену забаву, якою є *дискотека*, не менш "крутим" РІДНИМ словом: *грімотня*, *грище*, *крутня́*, *крутілка*, *крутіж*, *крутило*, *крутливичя*, *крутливець*, *бавка*... Цікаво, що мої однолітки не соромились вчашати на просто *танці* ("скачки") до *клітки*. І було їм люкс!

42) Питання, хто здурів першим – держава, молодь, "истеблїшмент", тобто негідники, які керують ЦИМ суспільством, саме суспільство, чи тільки *недовчена* молодь, – таке питання колись комусь послужить для наукових розвідок на премію Нобля. Складність цього питання сьогодні можна одразу збагнути при першій-же спробі дослідити, хто перший в Україні естрадну забаву, яка полягає в підвиванні під музику на очах в Україні, назвав прикметником середнього роду "караоке". Ця "караока" пропонує себе, де лиш не лїнь: у кав'ярні, на майдані, на дискотеці, при барі... мало не в туалеті. У Львові – разом з якось *Віолетою* (голубою, себто). По львівських вулицях spacerують живі афіші, що закликають відвідати "*караоке шоу*". Добре, що не клаповухе і зизооке. У Японців дещо иньша мелодика їхньої мови. Підозріваю, що для японського вуха "*kara okesutora*" звучить приблизно, як наше "пустограй". Одним словом, – *супровід*, "*інструменталка*", *мелодія*, *акомпанемент*, *чиста гра*, *порожня музика* (без лібретто). Щось на зразок "розфарбуй сам" тільки не для малюків, а для дорослих вар'ятів; таке-собі "*підтягни сам*", але не перед нянькою в дурдомі, чи медсестрою, а перед цілою Україною. Не слід бідкатись, що у нас іще не вирости професійні *бавуни* ("затейнікі") для тупого народу. Ті, що є, прекрасно дають собі раду. Єдине, чого бракує – закону, який забороняв-би лаятись чужими мовами перед широкою аудиторією.

43) Взагалі, сучасне "музикознавство" – то є ціла нова область, де українська мова категорично незастосовна: хіба можна собі уявити, що шануючий себе коментатор сучасної естрадної музики низійде до рівня колгоспносолов'їної, та пояснить віддаленим у сільській глухомані слухачам такого-собі висилання "Обрії" (25го лютого 2000го р.) – що́ це є за такий звір "*мейн стрім*" (*main stream*, основний напрям, звідти – "*струя*") у популярному жанрі, і як виглядають елементи *дансовости* (танцювального стилю) у попсовому репертуарі, складеному зі самих *хі(у)тів* (чубків, вершків – УТ2, "Моя справа"). Або таке: "під час *саундчеку* на співака зі стелі впала велика блискачу куля". Чи багато, як старших, так і зовсім молодих, слухачів зможуть перекласти *sound check* як *контроль* звучання або *репетиція запису*? Чи, може, простим людям зі середньою освітою не варто забагато знати і розуміти – нехай *круті специ* від європеїзації самі та по-своєму пишуть історію української культури...

44) Не краща ситуація з иньшими модними "мистецтвами". Оминемо питання, чому

так легко в омріяній Європі всяке бридке починання завойовує узаконений статус "попсу". Скажімо, псування стін в туалетах не перестане бути звичайною дряпнею, навіть якщо його і оголосити "мистецтвом" *graffiti* – так само, як і розприскування фарби по мурах будинків. Але українські майстри шкрябанини додають бруду ще і до лексики: виявляється, існують в мистецтві *graffiti* різні школи та стилі, саме: *Old Style* і *New Style*, *New School* (радіорозвідка "З тими, кому за двадцять" 20го березня 2000го року). Мені не відомі медикопсихіатричні терміни, якими можна-би окреслити ментальний стан людини, котра, замість сказати "старий стиль" вимовляє українською мовою "олд стайл", або *тренд* замість *керунок* чи *напрям* в моді (радіо, 13го жовтня 2001го) року. Але окреслення подібної хвороби мало-б існувати, бо вона поширюється епідеміє-подібно.

45) Діма Табачник учить публіку вимовляти нові дуже "інтелігентні" слова: "*іміджмейкери* і *райтери*", далі ласкаво додаючи: "ті, що пишуть виступи". Чому-ж не висловитись прямо польудськи: "*пископрави* та *лжеписаци*". Чи кожна домогосподиня має обов'язок бути аж так освіченою, аби зауважити різницю між *райтаром* (*rajtar* – спольщена вимова німецького *Reiter* – вершник, кінний солдат польського війська зразка 1648го року) і *райтером* (англ. *writer* – письменник, писака, борзописець). Можна розуміти Діму Табачника – він щиро переконаний у недолугості української мови. Але як розуміти нашу з Вами мовчанку, відсутність найменшої публічної реакції на подібні інтерівські знущання? Чи слід після цього дивуватися, що коментатор телевізії, нутром відчуючи несамодостатній (хоч і "державний") статус української мови, після виразу "*блискавичне (мимтєве) інтерв'ю*" прямо-таки не може стриматися, щоб заподавливо не повторити для кращого розуміння з'інтернаціоналізованим обивателем: *flash interview*. О непорушна меншевартосте! Навіть вода, що точить камінь, безсила змити твій сморід.

Ексгибиційонізм самозакоханої меншевартості

46) Під гаслом "осучаснення" нищити добре старе і питомо-традиційне – цей большевицький винахід з великим успіхом використовують, на жаль, не лише "інтернаціоналізатори", але і певні кола "патріотів"-американізаторів. Цьому ділу добре прислуговується малописьменний український урядовець, який сприймає незрозумілу абракадабру як щось святе. З одного боку, для нього характерною є назадкуватість, яку легко помітити в службовій лексиці: "*напрямок*" – це щоб начальник, бува не злякався, що у підлеглого може бути якийсь НАПРЯМ самостійної волі чи думки; "*призупинити*" – це щоб злодій в законі мав певність, що ніхто по-справжньому не має наміру ані *стримувати*, ні *припиняти*, ні *спиняти*, ні *зупиняти* його злочинної діяльності – мені при слові *призупинити* уявляється картина високопоставленого чиновника з *приспущеними* штанами, спадання яких він однією рукою *призупинив*. В рідній Галичині також люблять похизуватися пересадною кількістю зайвих, нічого не означаючих суфіксів (наростків), нанизаних попереду сутнісного кореня (первня)

задля псевдо-"інтелігентного" звучання: "центр зайнятості перенавчає." Невже це-би була ознака простюхівства, якби від неозначеної форми дієслова *перевчити*, *перевчати* взяти та й утворити третю особу однини: *перевчає*? Часто "інтелігентне" звучання призначене для того, щоб, вимовивши яке слово, нічого, по суті, не ствердити...

47) Мимо описаної вище назадкуватої нерішучості в лексиці, є одна сила, здатна вдихнути в урядовця почуття героїчної значимості. Сила ця навропростець походить від магії іноземного лексикону влади: *муниципальна* міліція (міська варта, сторожа); *департаменти* (відділи); народний *депутат* (посол, радник, райця, народний заступник); *МЕР*, *ГУБЕРНАТОР*, *СПІКЕР* – то́му чи иньшому нащадкови учорашнього підкарпатського чи волинянського лайняра (це не образа, лиш ентомологічна назва), а нині – одному з отців-засновників нової галицької патріотичної "інтелігенції" – чомусь особливо імпонують подібні звання, запозичені з лексикону ро́сійського владного истеблїшменту. Щось в тім є. З великим розчаруванням почув я звертання "губернатори" (замість "намісники" або "обласні керівники") з уст Першого Міністра[36], до якого у мене, треба признати, добрий кусень симпатії. Очевидячки, пересічний Українець, навіть вчений (як і Москаль-чиновник, відомий своїм *преклонени-ем перед западом* – колись німецьким, тепер – американським), вище голови (себто совкової психології) не стрибне... Зрештою, годі встояти проти пошесті лінгвістичного відступництва, яка охопила достойні Вищі Кола, почавши від Адміністрації: напевне, одразу засміяли-б дивака, який-би насмілювався запропонувати замість омріяної "Палати регіонів" щось на зразок "Ради країв" чи "Земської залі". "Поступ" від 11го липня 2000го року саме так і пише: *регіони* через букву "г", але це є зовсім не те, на що натякають звукові асоціації: в "*Палаті регіонів*" будуть радитись, а не *ригати* (вертати). А ще – до цього часу дивуюсь, яким чудом Інтер проґавив запровадження "гривні" замість "українського долара" чи шекеля.

48) Дивує поспіх, з яким вулицям русинського Львова присвоїли імена Американців (зовсім не рутенського походження): Юрка Мийка (псевдо Washington) і Оверка (Оврама) Кряж-Крутобережного (псевдо Лінкольн – від *Lindum* в графстві Lincolnshire, U.K.). Що за першим з них (Юрком) закріплений титул батька-засновника американської конституції і демократії – добре, але-ж у нас є свій батько; що другий дозволив Муринам офіційно плодити з білими дівками Мулатів – не так знов добре для Америки, але знову-ж, для П'ємонту більш актуальними були і є зовсім иньші акценти в питаннях кровозмішення. Може бути, що міська влада свого часу не мала відваги позбавити доблесних *защитників Родіни* їх сентиментальної пам'яті про славу давніх *рассейских* баталій та про заслуги їх болгарських братівкомуняк *димитрових*, – а *повипендрюватися* кортіло. Тому й вирішила заручитися підтримкою американського авторитету, мимохідь набравши очок у американських "інвесторів" за посередництвом дії шпортання середнім пальцем правої руки в широкому гузні американської демократії – за методою, що її винайшла Роксоляна Рогатинська під час перебування в султанському гаремі ("Житіє гаремное", стор. 86та). Сюди-ж віднесемо і таке психічне

збочення, як вбирання міської варти у п'ятикутні кашкети американської міліції – а могли-б бути і мазепинки... Хоча, при нинішній корупції та хамстві – хай уже міліція гуляє у ненависних советсько-ро'сійських мундирах. Я-б навіть згодився, щоби тризубці з видних місць на мундирах познімати, – бо ганьба-ж.

49) **Одна приватна ілюзія.** Моє дитяче захоплення Америкою, викликане несамовитою анти-американською пропагандою зі сторони Советів у роках 50х, похитнулося з проголошенням "незалежності", а остаточно розвіялось, коли я довідався: а) про замовчування західним світом сталінських репресій (як тепер путінських проти Ічкерії); б) про ігнорування "вільним світом" жахливих відомостей щодо винищення Українців засобами голодомору, – задля звільнення місця під заселення Інтером; в) про "репатріацію" Американцями і Англійцями українських біженців у 1945му році просто до лап НКВД; г) про те, як Черчілль три роки дурив українських партизан, що буде, мовляв, воювати Москаля.

50) Востаннє Америка "кинула" український на'рід 26го квітня 2001го року, коли впав уряд Ющенка. Та й про спільні з НАТО маневри на Чорному морі щось більше не чути...

51) Повернемось до назовництва. Відпочинкове містечко Трускавець, вочевидь завдяки частим пост-алкогольним візитам державних мужів, підвищило статус своєї гідності аж до висоти греко-німецької гібридної назви *курортотополіс*, а весь *оздоровчий КРАЙ* отримав європейно-кримінальну назву *рекреаційної ЗОНИ*.

52) До якогось назадкуватого чванства належить аґрарний звичай кичитись другорядними і одноразово урваними оцінками з боку зовсім випадкових західних "авторитетів". Обласне радіо 8го листопада 2000го року: "Губернатор (!) побував на шахті, де ознайомився з новою технологією, цікавитись якою приїжджали *навіть спеціалісти з Південної Африки*." Додає така інформація до престижу Обласної Гувернантки?

53) Великий і справжній європеець, Іван Франко, якому довелось пов'язати свою долю з галичанськими пігмеями, нині перекинувся-б у могилі, якби вичитав напис "Каменярь Вест" на львівському патріотичному автобусі міжміського сполучення, який, очевидно, належить якійсь державно-приватній креатурі місцевих владно-"інтелігентних" селяків при вулиці Роксоляни (Рогатинської-?), число 57.

54) Деякі експерименти пустої "вагомості" тягнуться іще від часів Радянської України. Місто Станіслав перейменували у Франківськ. Я не заперечую. Але советський чиновник з міркувань, для мене зовсім незрозумілих, дописав "Івано-". Щоб легше було вимовляти. Мені чомусь не вдається позбутися асоціації з московськими містами ткаль *Іваново, Орехово-Зуєво*... У Польщі маємо Ярослав, Володимир, в Україні – Київ, у Львові маємо Шевченківський район, бульвар Шевченка, вулицю Шевченка, але прізвище *Франко*, без *Івана*, нам, очевидно, нічого не говорить – ні в назві міста, ні району, ні вулиці. З якої причини?

55) Услід за доленосною новою "інтелігенцією" цивілізується і її протеже –

менеджери сільськогосподарського походження. Проста', донедавна чиста і порядна молодичка б'є себе в груди перед камерами Львівської телевізії, гордо заявляючи, що вона є чимось аж таким особливим, як *ексклюзивний дистрибутор* (виключний розповсюджувач), а її товаришка є *ділером* (малося-б писати *дцлер* – ділок, торговець, ділник, ділач, розпорядник, відпоручник, уповноважений) і т. д. (Це передавалося з однієї новорічної посиденьки на Львівській телестудії – коли пан Ігор Калинець абсолютно справедливо прогнозував пошесть лузання насіння далеко неінтелігентним способом з відповідним запльовуванням хідників та площ П'ємонту). Щодо згаданих вище *ексклюзивни* та *дилерівни* – згадується старий анекдот про доярку, котра на колгоспних зборах вчула від голови, що будуть *дебати*, та й викликала, аби її першу... З тим, що нині молоденьких доярок залучає до репродуктивно-розривкового бізнесу не голова колгоспу, а статечний *спонсор-добродійник*, обов'язково – "патріот", генеральний директор *холдінгової* (розпорядчої, державської, державської, надзірної, управляючої, контрольної), *консалтінгової* (дорадчої), чи *трастової* (довірчої) компанії (товариства), організовує для них *тренінгові курси* (вправи, вишкіл), *майстер-кляси* (той-же вишкіл, тільки із залученням "спеців" вищої кваліфікації), наділяє *бізнес-плянами*, проганяє через *фітнес* (руханка для вироблення постави і справності), складає *лістінг* (список) їхніх *котіровок* (вартісности) відповідно до *маржі* (допуску, випуску, поли), встановленої "нац"банком, укладає *ф'ючерні* (прийдешні, майбуттєві) *контракти* (угоди), які набувають сили при виїзді до *офшорних зон* (поза-краєвих, непідлеглих, закрайїх, закрайних), в розпорядження ближче не обумовлених борделів. Від чого *провайдер* (доставник, спорядник, постачальник, забезпечувач) одержує *мультиплікаційний ефект* (явище множення – з виступу на засіданні Львівської обласної ради) від попереднього *фандрейзінгу* (залучення здобутих коштів). І множення байстрюків України теж.

56) Ці байстрюки пізніше закладають склепи, у яких продають голям фіранки на вікна, і які чомусь називаються *Єврейська Варта* (скорочено – *ЄвроГардин*, ще й з помилкою на літері "Г", – при вулиці Городоцькій, число 81). При вулиці Франка, число 61, забракло навіть місця для останньої букви (букви "о"), так що склеп дістав абсолютно незрозумілу для невтаємниченого покупця назву: "Євролайн"!

57) Гої, аби не відставати, на гвалт вчаться прононсу окремих американізмів, – властиво тільки таких, що містять не більше одного складу – бо це є максимум того, що може за один раз поміститися в голові сучасного аграрно-патріотичного *менеджера*. Крамниця "Бест" (правильніше – *The Best*) фірми *Серпанок*. Ціле щастя, що малі байстрючата з вулиці Наукової вже настільки знають англійську мову, аби розуміти, що *тьотя* за прилавком такого склепу нічого спільного з *бестією* не має. За Поляків мались-мо *бестію*, за Сталіна – "*Приму*" (значить – "перший сорт"), за Хрущова часом говорили "*вищак*", а за Незалежно-Непритомного маємо знову "*бест*". Мова живе, вирує, змінюється, паскудиться, гниє... і щезає.

58) Можна писати цілі романи "українською" мовою, не вживаючи українських слів, окрім службових. Пустопорожня зарозумілість учорашнього гнояки (знову-ж не образа,

лиш термін з царини зоології), – який нині себе гордо іменує *трейдером* (гуртовиком, перекупником) або *риелтером* (майновиком від нерухомости), – має зрозумілу психопатологію. Але як оцінити позицію освіченої людини, котрій чомусь кортить називатися, скажімо, не *творцем*, *спорудником* (гляди сл. Грінченка), чи *постановником*, лиш неодмінно – *продюсером* фільму. Чи на такому прізвиську можна більше заробити? Ще приклад: невже футболіст-чужинець перестане бути *найманцем*, якщо його прикрити фіговим листком *легіонера*? Чим "шоу" миліше звучить від *забави* чи *вистави*, а *оповістка* – від *анонсу*? Так, для декого ці слова звучать миліше, навіть "інтелігентніше" – для того, хто не зносить української мови!

59) З великою сатисфакцією, гідною вродженого злорадства расо'вого Малороса, зауважу приємний факт, що Інтер пріє для користі Кацапа в не меншій мірі, чим для користі Хохла. Мені потрібно було з'активізувати всі свої знання англійської мови, аби у слові *дайвэры* (фільм "Загибель корабля "Salem-Express"", ро'сійською мовою) – упізнати ро'сійський відповідник *нырлящики* (українське *нирці*, (у)пiрнальники). Ще раз переконуємося, машиніст якої раси сидить в локомотиві інтер-американізації. Не Кацап, очевидно.

Санкціоноване державою опаскудження

60) На державному рівні, опаскудження мови просто беруть, та й узаконюють: чи від того, що *нагляд*, *опіку*, *контроль* не обзивати *моніторингом* – чи від того *надзірна* діяльність перестане бути легітимною? У висиланні "Вікна опівночі" голова антимонопольного комітету пан Олександр Завада 20го червня 2001го року (коментуючи своє звільнення з посади) прохопився зауваженням "є таке слово *транспарентність*, яке більш влучно відображає суть справи, ніж *прозорість* в діяльності комітету". Дуже мені жаль, що українські урядовці, начитавшись американських посібників, роблять висновки на шкоду рідній мові. Психологічна нестійкість тут є очевидною. Числа 8го березня 2000гороку – вже під час чергової хвилі "українізації", викликаной радощами з приводу доленосної перемоги Старого Нового Президента, державні новини подали репортаж про інституцію "*шерифа*" у сільській місцевості. Проста українська жінка десь на Київщині ніяк не могла збагнути перед телевізійною камерою, чого від неї хочуть, коли кореспондент питав про їхнього "шерифа". Звісно, це біда тимчасова – Інтер швидко навчить селянку з Великої України вимовляти "шериф", так само, як галичанина вже навчив говорити "туфлі". Та що там проста селянка – сам галицький Намісник 21го червня 2000го року помилився при про'стому ввімкненні зі залі засідань: "*шеріф*"! Або не мав нагоди бачити цього слова на письмі, або в частих поїздках до Центральної Зкацапізованої Адміністрації так вивчився "братово'ї" вимови, що й орієнтацію стратив. Мене у цій справі цікавить тільки позиція патріотичних "інтелігентів" – істориків, етнографів, літераторів. Невже так важко знайти українського відповідника до англійського виразу "*shire reeve*" – "повітовий відпоручник (совєтське *районный уполномоченный*)? *Осавула*, *становий*,

гайовий, опікун... Гай-гай, де ви – мужі вчені, філологи ясні?

61) Чи скаже хтось, навіщо задурманювати порядних, чесних, але не завжди високоосвічених простих Українців, не-поліглотів, етикетками *Бон Акви* (Доброї води), або глибокодумними радіоновинами з колгоспного "брехунця" про з'їзд *омбудсменів*? (правових захисників, громадських заступників, уповноважених, юридичних представників, відпоручників, комісарів). Це щоб крутий Інтер почув себе вище від "лоха"-аборигена? А між иньшим, генетичний потенціал нації – не в зіпсованій мішанині популяцій гнилого міста, а якраз в тілі народу: у мільйонах живих, працюючих, думаючих, відчуваючих Українців, які заселяють сотні маленьких містечок і тисячі сіл, і які, на відміну від різних волкових, табачників, кравчуків-молодших, вміють власними руками зростити хліб. Бо поки-що люди іще не навчилися харчуватися пастильками.

62) Я не маю себе за людину абсолютно не начитану. І не єсьм без освіти. Мимо цього, чув-єм ся повним ідіотом, полюючи по різноманітних словниках за словом *піар*, котре вже десь від року 2000го гуляє етером. Спитати теж не було в кого. Пробував-єм вгадати англійське чи французьке походження, перевірив-єм різні транскрипції... Ніц! Поки врешті Степан Бандера-молодший не виписав 26го квітня 2001го року у своєму дописі до газети "Поступ" англійське скорочення *PR* (читається *пі-аа(р)*) і значить "*гра на публіку*", по-українськи – *дурисвітство*). Кінець мукам, о щасливий день! Але... на якого слухача Ви розраховуєте, панове українські теле-репортери, ведуни і оглядачі всілякі?

63) Навіть не Інтер, а рідні "патріоти" час від часу організовують для шмаркатої, але заможної "еліти" різні місії та *джемборі* (міжнародний зліт), під час яких ще не сформованих пластунів-"націоналістів" перевиховують на космополітичних скавтів. Такий скавт вже не здивується, чому в глухому селі без асфальту на задрипаній господарській крамниці пише "Рибалка & мисливець". Зате дивуюсь я: важко зрозуміти, з яких державних міркувань пан від культури у міській адміністрації має настільки зв'язані руки, що геть боїться примусити хамського львівського нувориша замінити значок "&" на старе добре українське "і" у написах на таких вивісках, як "Тютюн & алкоголь"? ("Бахус", вул. Шота Руставелі). Вже зовсім прикро стає, коли зненацька наштовхуєшся на цей-же паскудний малий значок у назві ансамблю "Скрябін & Чубай", що виконує пісні "наших партизан"! Чи ми геть подуріли? Невже "прикольний" англо-американський значок *ampersand* (&) легше малювати та коротше вимовляти, аніж просте українське "і"? Чому в газеті "Експрес", яка видається в "цитаделі українського націоналізму", одна з постійних колонок підписана "Боб & Доктор"? Мабуть тому, що націоналізм наш дуже дрібно "буржуазний". Міщанський себто. Не дивно, що український "патріотичний" вискочка, несподівано для себе опинившись на посаді, раніш доступній тільки для партійно-советської номенклатури, перехоплює жаргон ситого тваринно-споживацького середовища: *шампура* для номенклатурно-гастрономічних забав, *сигарети* (цигарки) "Ротман", *боулінг* (кеґлі), *охота* (полювання), *кутюр'є* (звичайного *кравця* мало!), *д(?)жакуз(?)і* (*Jacuzzi*) (з якою

насолотою вимовляємо це незрозуміле, зате "аристократичне" слово!)[37]. Попри всю нелюбов до сучасних найновіших англомовних запозичень, одне слово мені подобається, і то дуже. Англо-американське *sex appeal* з причин, про котрі не смію докладніше розповідати, звучить для мене, як *сексопильний*, викликаючи солодкі емоції, пов'язані з дещо батьрським і не зовсім українським жаргоном, у якому слово "пилити" (пиляти) завжди наділялося певним переносним, досить пікантним відтінком. Радісно є під старість чути знайоме слово так часто, так всюди, і так "колективно" – вкупі з цілою глядацько-слухацькою *Україною*!

Нові запозичення в лексиці інтер-піонерських нуворишів

64) Теоретично список нових лексичних запозичень періоду "незалежності" можна було-б розширити коштом витіснення практично усього первинного українського масиву, переписавши американський словник Вебстера українськими буквами (кирилицею, яку Наукова бібліотека ім. Василя Стефаника у Львові вперто іменує "гражданкою"). Це моє твердження зовсім не виглядає перебільшенням. Адже піонерами американізації української мови виступають вчорашні комсомольці – наймолодші пагінці вовкулацького роду Павлика Морозова, які: 1) не бачать потреби вдосконалювати свого володіння українською мовою (якою ніколи не користувалися), – коли-ж можна одразу переходити на англійську; 2) не знають і наперед зневажають традиції української мови, хоча-б навіть і в тій-же області запозичень. Тому німецькі *кеґлі* стали *боулінґом* (англ. куля, м'яч), піднімання тягарів таємничо зветься *power lifting*, *контора* чи *б'юро* стало *офісом*, німецький (з французької) *прайскурант* (цінник) став *прайс-лістом* (англ. "список цін"), а така-собі корчма під псевдо *бістро* "Парк" при вулиці Огієнка 2 у Львові організовує *бизнес ланчі* – це тоді, коли ще за Советів утвердилися були терміни *ділова зустріч* та *діловий сніданок*. Часом мавпування додатково спотворюється вимовою на ро'сійський лад (*пріінтер*), а часом – невмінням правильно вимовляти чуже слово: пральна машина *Канді* – правильно *Кенді*, цукерочка; засіб для усунення плям *Ваніш* – правильно *Веніш*; зшивач, сколювач для оправи зшитків *біндер* (binder) – правильно *байндер*. Чи хтось керує правилами транскрипції? Чому назва забави "*Relax*" (відпочинок, гульки, "розслабуха"), маючи спільний корінь з давно і добре відомим терміном *релаксація*, пишеться "*Рілекс*", тоді як *Candy* та *Vanish* пишуться згідно з правилами транслітерації, всупереч адекватній вимові?

65) Якийсь безіменний мудрагель "переклав" ро'сійське написання французької власної назви *l'Escale* (*л'Ескаль*) великими українськими буквами, добросовісно замінивши ро'сійське "Е" українським "Є" (проспект Свободи, 35). Вийшла дурниця: *Л'ЄСКАЛЬ*. Спробуйте вимовити. Треба було або опустити апостроф, або залишити літеру "Е", або прямо писати по-французьки. А найкраще – назвати крамницю одним із гарних українських відповідників: *спочинок*, *віддих*, *спочин*, *притулок*, *перепочинок*,

передих... Я так підозрюю, що причина недбальства криється все у тій-же вторинній залежності од *кацапського*: якась україно-кацапська фірма підрядилася перевести оформлення фасаду для інтерівського магазину, що належить інтерівському власнику, котрий і сам добре не розрізняє літер української абетки, а тієї фірми постачальник сидить у Московії, а у них там у Московії не продукують українських букв для вивісок, та й самим начертанням букву "Е" Кацап може собі дозволити уподібнити до українського "Є", – бо у них там цього окремого "Є" взагалі не існує, а для Хохлів ніхто не вибирається спеціально змінювати виробничу технологію, і т. д... До того-ж, в магазині при виході ще й повісили плакатик: "Дякуєм за покупку". Рідніше звучало-б: "Дякуємо за покуп" (або: "за зроблені в нас закупи"). Від комерсантів мало чим відрізняється Українська Академія Дизайну, що розташована у Стрийському парку Львова. На автобусі 286-12 ТА, який їй належить, читаємо "АКАДЄМІЯ ДИЗАЙНУ" – з тієї-ж причини, що й вище. Це в осередку "української" естетичної витончености, художнього смаку, митецької викінчености і ремісничої докладности!

66) На вулиці Дудаєва, число 3, знайшла притулок контора товариства з мінімальною відповідальністю (принаймні, щодо грамотности) "Віжион". Це так новітній чорнобровий "Українець" з характерним біблійним профілем вчить затурканих галичан вимовляти англійське слово "vision" (правильна вимова – *вижн*, тобто: *видиво, марево, бачення, зір, вид, видовисько, передбачення, видіння, ясновид, яснозір, яроцвіт, уява, проникливість*). Вчить, паскуда, тих самих галичан, які ще не забули старого доброго латинського запозичення "візія".

67) Абсолютно безпорадна міська рада оголошує якісь-там постанови проти "вульгарности", і в той-же час жоден "патріотичний" автоінспектор не є в стані помітити вульгаризму "Магік" намальованого на мікроавтобусі 763-70 ТА. (Українець написав-би "Чар" або "Чари-мари" замість англійського Magic – "Меджик")

Як вимовляємо англійське "і"

68) Начертання літери *і* у словах, запозичених з мов, що використовують латинську абетку, провокує до її транслітерації українською літерою такого-ж вигляду. Це неправильна тенденція. Українська традиція вказує, що в багатьох випадках правильніше писати українське *и* на тому місці, де в чужому слові маємо латинське *i*. Наприклад, у словнику Голоскевича зустрічаємо *Сильвестр* та *силюета*, mimo того, що в оригіналі останнього слова звучить-таки глибоке м'яке "i": *la silhouette*. Очевидно, завдяки дороги до запозичення – з французької через польську: *sylwetka*. Латинь до нас колись ішла через німецьку, а за посередництвом Поляків – і через французьку мови. Латина і німецька не мають окремої букви для позначення звуку "и". Французька мова найчастіше позначає звук "и"... літерою "е". Але-ж чужі слова переписуємо не по буквах, а так, як легше нам вимовляти! Тим часом, звук "и", особливо в *англійській* мові, дуже і дуже присутній. Дев'ята літера англійської абетки (читається *ай*) рідко в ізолюваній позиції, між двома приголосками, вимовляється, як

українське м'ягке глибоке "і". Непорозуміння викликане втручанням ро́сійського правопису. Москалі буквою **и** позначають всі три звуки, які відповідають українським "і", "ї", а також короткому "у". В той час, коли українська літера **и** позначає, як те-ж коротке "у", так і ще ряд звуків (рос. "ы", укр. "е", перехідне закрите "ие", наближене до французького "œ", в певній мірі – до рос. "э"). Тому, коли Москаль пише *принтер*, Українцю слід, не встидаючись, писати так само, не "перекладаючи", і в цьому разі українська вимова англійського слова *printer* найближче відповідатиме оригіналу, незважаючи на позірну присутність англійської літери **i**. А найкраще писати *друкарка*. Щось подібного можна сказати і про ім'я *Сильвер*, котре походить від срібла (*silver* < *seolfor*). З причини невідповідної транслітерації можна впасти в непорозуміння: по-англійськи *мил* значить *їжа*, а *мил*—*млин*, *сіле*—*мисливець на тюленів*, а *силе*—*срібло* в Шотландії, *ліст*—*найменший*, зате *лист*—*список*, *перелік*. Модне слово *хім* (вражаючий "кавалок") мало-б вимовлятися *хит* (*hit*), оскільки *хім* (*heat*) найвище може означати *пробу* (*розігрівання*, рос. *розминка*). Так само і самку пса по-англійськи звуть *бич* (*bitch*), тоді як улюблене слово інтеро-українських телевізійних каналів – *біч* (*beach*, пляж, себто) має до *суки* таке-ж відношення, як *piernik* до *wiatraka*. Незважаючи на мій глибокий пієтет до передвоєнних правописів, мушу визнати написання слова *бізнес*, яке рекомендується словником О. Скалозуба (Коломия, 1933 рік), за непорозуміння. Не бачу (поки, хіба, хтось не відкриє мені очі) найменшої підстави в такий неприродний спосіб вимовляти англійське *business*. Поляк в цьому випадку знову має більшу рацію: *byznes*.

"Професіоналізм"

69) Справжній "професійний" рівень деяких "знавців" мови, допущених, на жаль, до спілкування з широкою аудиторією, видно з такого прикладу. Фраза "give me a lift" (підвезіть мене) в синхронному перекладі одного телевізійного фільму звучала повним безглуздом, з огляду на контекст: *подайте мені вагу (!)*. Подібний казус: в оригіналі чуємо "*you have won, Nazarene*" (ти переміг), а в побіжному перекладі – "ти не переміг, Назарею" – кінофільм "Омен III", 1+1, 24го листопада 2000го року. То як, панове *force majeure* (заводяки, заведії, пхаюча сила, всесильні обставини) – "Банк ідей", УТ2 – розуміємось на чужих мовах, чи на халяву гроші гребемо, порскаючи піною публіці в очі? "Кваліфікацію" наших *струйових* перекладачів зауважити не важко: "чому вони просто його не *знешкоднують*" ("Нікіта") – це коли мова йде якраз про те, щоб не вбивати (знешкоджувати) власного агента, а лиш *обезвладнити*; мудрагель-перекладач, очевидно, користувався ро́сійським перекладом *обезвредить*, а до оригіналу (*render harmless* – зробити нешкідливим) не заглянув. Чи, може, для "загальноприйнятого" рівня добросовісності перекладу слова *нешкідливий* і *знешкоджений* є синонімами? Очевидно, логіка контексту мало обходить перекладача-халтурника. Глядач-же змушений проковтнути нісенітницю. Ще один приклад з того-ж таки фільму: "це *найменше*, що я можу для тебе зробити" – йдеться про легку смерть. То як – *найменше*,

найбільше, чи "принаймні це я можу для тебе зробити"? Мене не обходить, що ро'сійський переклад, до якого заглядають "українізатори" – теж халтура. Мене дивує інше – як можна отримувати зарплату за очевидний абсурд; яким чином нормально розвинутий мозок дозволяє собі перекласти англійський вираз "at least" (принаймні, щонайбільше, "по меньшей мере", "самое большее, что я могу для тебя сделать") таким самим чином, як "the least" (наименьшее, "самое меньшее, что я могу"...). І до якої міри можна собі дозволити не вникати в те, що плеще твій язик. Скажімо, Москаль робить переклад англомовного фільму (коли не помиляюсь, "Ренегат"): "парень сказал – парень сделал". Інтеро-"Українець", замість заглянути до оригіналу (оскільки "художній рівень" перекладу очевидний), скоропально мавпує неоковирність, і вже тепер українському глядачеві в'януть вуха від абсолютно дикої фрази "хлопець сказав – хлопець зробив", огидність якої лише зросла від заміни ро'сійського "парень" українським "хлопець". А можна-ж було за ті самі гроші вжити стандартне "сказано-зроблено"... чи не можна було? Халтура часом буває дивоглядною. Наприклад, морських свинок (*guinea pigs*) можуть обізвати "гвінейськими свинями" – уявляєте, яке щастя, що ваш син чи внук не береться плекати таких "свинок" у папендекльовій коробці? (З кінострічки "Смертельне захоплення", "Новий канал", 18го січня 2002го року: "мы хотим, чтобы с нами обращались как с людьми, а не экспериментировали, как с *гвинейскими свиньями*"). Канал "Інтер" розсмішив мене іще більше (13го січня 2004го року, фільм "Печія"): "філе курки загортаємо в прооливлений папір та додаємо крему і цибулі." В англійській мові *creet* означає *сметану*. В тому-ж фільмі далі чуємо захоплений вигук матері у відповідь на лепет її дитинчати: "оце річ!" Не подумай, Читачу, що річчю мати називає свою дитину. Англійською мовою *speech* означає промову (рос. *речь*). Звичний до кацапської мови диктор не помічає різниці... Чому все американське надходить в Україну через Москаля? За правом першої ночі, коли сюзеренові вільно у весільну ніч позбавити невинности кожную наречену кожного свого васала?

70) Росіянин (а в першу чергу – Великорос, або-ж Москаль) завжди був славний особливою зневагою до слов'янських мов (може тому, що у своїй рідній, кацапській, мові найбільше шанує не-слов'янські елементи). Те саме можемо сказати і про українського Інтера, який нині визнає тільки англійську мову, і на неї молиться. Плюс брак ерудиції. У телефільмі "По той бік минулого" ("Міст") персонаж "поспішає на конференцію в університеті Чарльза... в місті Прага! Слов'янин мав-би знати, що у столиці Чеської Республіки знаходиться відомий і давній *Карлів університет* (*Univerzita Karlova*), назва якого виключно для англомовних анальфабетів перекладається як *Charles University*. Україна-ж до цього часу не належала до англомовних країн!

71) Не тішмо себе ілюзіями, ніби-то вроджені галичани далеко випередили заїжджих Інтерів у знанні слов'янських мов. Непорозуміння щодо напису на польських могилах, коли мудреці з когорти цвинтарного начальства переплутали *wojownika* (*woja*) з *wojakiem*, було описане в "Поступі", число 71 від 18го травня 1999го року. Автору

трапилась рідкісна нагода спостерегти іще один вияв сваволі львівських спеціалістів від осміювання чужих мов. Тим разом польську абетку було безжально вкорочено рівно на одну літеру: десь у березні 2000го року афіша при вулиці Корперніка запрошувала відвідати виставу Krakowskiego Teatru Faktu під назвою "Така mala". Світоглядну користь від такого "правопису" важко переоцінити: незнайоме слово у назві вистави кличе до глибоких екскурсів по словниках чужих мов. Поляки мають слово "males" чоловічого роду. Англійська мова слова "mal" не знає, у німецькій мові іменники пишуться з великої букви (Mal=цвях), а от у французькій "mal" означає – зло, лихо, біль, біду. З чого я зробив абсолютно логічний висновок, що "Teatr Faktu" ставив польсько-французьку п'єсу під назвою "така-собі хреновинка". Брак літери "l" (тверде ел) багато чого міняє в польській мові!...

72) Мене дивує, як освічена людина, журналіст, може мешкати під самою польською границею, і не подавати навіть найменших ознак щодо правильної орієнтації в польській мові. "Поступ" за 3є – 4є березня 2001го року, число 36(694), сторінка 7: "Якщо Європа не хоче програти історичної цивілізаційної *реалізації* із цими двома центрами (США і Японія), то вона мусить розширюватися". Поминаючи сов'єтизм *Європа*, якого *напевно* не вжив Тадеуш Ірвінський в розмові з "Поступом", пропоную заклад о повний ящик з коньяком, що пан цей мав на увазі *ривалізацію* поміж суперниками, а не *реалізацію* з ними. *Реалізація* в цьому контексті більше нагадує *злягання*. До речі, так і залишається невідомим, хто перекрутив зацитовану паном Ірвінським приказку, правильний текст якої звучить: "*jeżeli tam być szczyry, to Wilno możemy oddać, Lwów - nigdy*". Отак приходить губитися в здогадах, читаючи компетентну пресу...

73) Не краща ситуація і на радіо. "Український" варіант п'єси "Трое у човні, не чи'слячи пса" містить фразу "тебе взяли, щоб ти за всім *спостерігав*" – тоді як зі змісту діалогу випливає, що до персонажу, навпаки, висловлюються претензії з приводу його *бездіяльності*; що його "взяли" якраз *не для того*, аби він "*спостерігав*", а для того, аби він *щось робив*. І дійсно, англійський оригінал вживає дієслово *superintend* (*стежити, керувати, контролювати, управляти, наглядати, слідкувати, завідувати*). Українські переклади Прокопчука (1956й рік) і Лісняка (1974й рік) пропонують слово "*наглядати*"; два існуючі ро'сійські переклади (Сальє і Донско-го-Линецкой) пропонують відповідно *устроил* і *присматривал*. Скажіть мені, чи хоча-б ро'сійське "*присматривал*" має українським відповідником пасивне "*спостерігав*"? Чи диктор, який озвучував діалоги, шанує себе перед слухачами до такої-ж міри, як власну кишеню, і чи дозволено йому критично підходити до абсурдного тексту, написаного безвідповідальним редактором-постановником? Що за народ, властиво, зайнятий на телебаченні та радіо?

74) У березні 2001го року, на тому самому місці, де перед цим висіло запрошення на виставу "*Така mala*", я зажив наступної з черги приємності оглядати на афіші кінофільму "Нескорений" генерала Чупринку з большевицько-партизанським біноклем на грудях. Не буду стверджувати, що у волинських лісах, та ще й начальному

провідникові, не часто виникала потреба брати до рук бінокля. Але-ж потрібно зважати і на деякі стереотипи. Не великий гріх, якби подати історичну правду в такий спосіб, аби командир УПА не нагадував советського партизана на всі сто відсотків. Задля самої назви кінофільму теж варто було-би потрудитися більше. "Генерал нескореної армії", "Генерал Опору", від біди – "Міф", "Шухевич", звучало-би виразніше. Суворий лаконізм у назві ("Нескорений") є добрим в тім випадку, коли він не нагадує французьких комедій на зразок "Щасливчик", "Роззява", чи "Поліцай". Де-ж ті наші професіонали, чи перестануть, нарешті, гнати гапу?!

Комунізм в етері і у звичаях

Комуняцьке ретро

75) Хвалити окремі радіовисилання не буду – є декілька, які очевидним способом заслуговують на повну підтримку та щиру вдячність хоча-б за те, що вони є: "Історичний календар", "Слово", "Родина", "Шануймося", "Тиждень" (в минулому), "Забуті імена", висилання Романа Ковалю "Отамани гайдамацького краю" про Холодний Яр, ще й інші. Та Національне радіо, нехотючи, успішно виконує ще й другу функцію: змушує збагнути міру безголов'я офіційних потуг в національному інформаційному просторі. Тут є дві лінії. Перша лінія – стовідсоткове використання досвіду комуністичної когорти укладачів інформаційних програм. Не потрібно думати, що комуністська заспокійлива пропаганда надоїв та грандіозности успіхів радянського будівництва в промисловості і сільському господарстві не була високопрофесійною. Нині цим займається "Інформаційний випуск Національного радіо". Останньо пошесть оспівування перекинулася і на Львівське радіо. Оспівують, як загальні "успіхи", так і Перших Осіб Держави поіменно. Оспівують зі знанням справи, вишуканою літературною мовою, багатством художніх засобів. Досить є уважно переслухати центральні та місцеві випуски новин, щоб зрозуміти, що Україна вже давно взялась наново за будівництво світлого комуністичного майбутнього. На чолі з парторгом Південьмашу. Без усяких-там псевдокомуністів *симоненків* чи псевдосоціалістів *морозів*. І незважаючи на позірність "ринку".

76) В попередніх комуно-большевицьких експериментах здоровий глузд нинішньої епохи мав-би критикувати зовсім не саме слово "комунізм", як таке, і зовсім не той, закладений в основу теорії комунізму, соціологічний факт, що *кращі* люди люблять свою працю, добровільно і старанно працюють, одержують моральне задоволення від акту *творення*, від почуття добре виконаної власної, та не змарнованої чужої праці, і при цьому не оглядаються особливо на винагороду (*"від кожного – відповідно до його здібностей"*). Як і не відкидаємо того досвіду розвинених суспільств, який стверджує, що існує категорія благ, котрі шануюча себе держава зобов'язана *надавати*, а не *продавати* (*"кожному – згідно з його потребами"*). Ні, цього ніхто в комунізмі не критикував і не критикує (і якраз цього у нас і немає!). Заперечуємо в теорії комунізму безвідповідальну і безпідставну ідею, що ніби-то до когорти цих *кращих* належатимуть

усі. Критикуємо дурну надію (якої не поділяв Томас Мор), буцім-то вимруть такі людські особини, які в собі переносять заразу невиліковної звички працювати зле і безвідповідально, навіть коли їм платять багато і вчасно. То якраз цього в "ринковій" і "давно не комуністичній" Галичині повно.

77) В реальному "комунізмі" завжди критикували засилля тоталітарної бюрократії, брак свободи і брак готовности вільно та різноманітно мислити, говорити і діяти. **І ось нині ми цю бюрократичну стабільність продовжуємо плекати ніби-то без участі комуністів.** Поведінка влади, міліції, прокуратури з приводу різноманітних акцій громадянських протестів є на 100% ідентична до поведінки комуністичної влади в минулому. Замовчування, вдавання, що нічого не діється, і одночасно – індивідуальний терор, брехня, обман із неправовим застосуванням сили. Десять років безнадійних мандрів до Європи з її європейським законодавством і європейським штилем влади та силових структур – котів під хвіст.

Безглузде мавпування

78) Запопадливе мавпування і страх виділитися, жах "не вгодити". Мавпування з такою динамікою розвитку, з таким гоном "*на випередження*", які дійсно гідні є усяких похвал. Ще не зовсім охолов подив захоплення геніяльною лінгвістичною знахідкою "*я вас дякую...*", як нова "мультка" полонила розум народних обранців, включно з такими знавцями української мови, як п. Косів: "*Це є знаковий момент*" ("Поступ", число 98, 8го червня 2000го року, стор. 3). Прикро, що і симпатичний мені Перший Міністр (колишній)[38] закидає "*знаковими змінами, тенденціями, котрі потрібно підхвтити (підхопити, себто)*". Мались-мо *віхи, підвалини, наріжні камені* (яких ми повинні були *розкидати, то збирати*, – в залежності од настроїв народних обранців), були *доленосні, вирішальні, переломні та вікопомні*, – нині додалось *знакових* (характерних, прикметних, показових, знакомитих, знаме́нницьких...).

79) Ще одна мода – на мавпування дивоглядних наголосів: а хто першим змавпує свіжий штучний наголос? Не встигли галичани звикнути до дивного наголосу у слові *свята́*, як у Львівському радіо вже чуємо *но́ві!* (16го жовтня 2000го року). Як реагує слухач на комуняцько-мавпувальні маразми, подібні до описаних вище?

Виховний момент

80) Авдиторія слухачів ділиться на дві частини (від нас старанно приховують висліди соціальних досліджень на подібні теми, тому я не можу сказати, яка частина більша). Перша частина слухачів нервується, кривиться від гидоти, і переходить на хвилю якоїсь не-"національної" радіостанції, одночасно сповнюючись глибокою зневагою до Держави і всього "національного". Справа-бо не лише в тому, що мелодійний голос "*ще того*" комунівського диктора від новин навіть щось таке, як повідомлення про жахливе

стихийне лихо, вмiє наповнити бадьорими iнтонацiями. Справа ще й в тiм, що в Укрaїні вже давно жоднi новини на рiвнi державному не починаються iнакше, як словом "Президент". А новини Львiвщини – словом "Голова". Чи хтось здає собi справу, що це є смiшно? I справа ще в тiм, що кожен слухач, який вмiє рахунки, давно зрозумiв, що кiлькiсть щоденних запускiв нових пiдприємств, переоснащень, успiшних випробувань нових моторiв, кiлькiсть нових iнвестицiй, успiхiв у фермерських господарствах, тих-же сумнозвiсних *надоiв*, освоєння нових вугiльних горизонтiв, розкриття митних порушень з неодмiнними надходженнями до державної скарбниці[39]... – перераховувати можна було-б iще довго – що кiлькiсть усiх цих, повторюю, щоденних успiхiв давно десятикратно перевищила все, що є, було, i колись фiзично могло-б бути створене в Укрaїні. Ми вже давно мусили-б процвітати. Пропоную Читачевi насолодитися ностальгiєю за духом недавнiх совкових штампiв: *"на фiнiшну пряму вийшли механiзатори областi..."* – iнформацiйний випуск нацiонального рaдіо 29го квітня 2001го року. Я це речення знаю напам'ять вiд дитинства, так десь вiд 1953го року почавши, – без найменших змiн, навіть з тiєю самою iнтонацiєю. Оце таким чином повинна-би виглядати наша реформованоринкова свiдомiсть? Микола Княжицький десь у жовтнi 2000го року в диспутi пiд час висилання "Факти" (ICTV) признався, що новини мусять, на його думку, укладатися в такий спiсiб, аби викликати позитивнi емоцiї у слухача. Чи це не є зомбування?

81) Другий тип слухача – такий, що має укрaїнське серце. Він не плюватиме на Державу i на все те свинство, яке нинi офiцiйно i в обов'язковому порядку доповнюється прикметником "нацiональний". Цей слухач просто плакатиме з горя, зрозумiвши, що все, що тiльки-но зветься у нас "нацiональним", – було замислене на НАЙВИЩОМУ рiвнi з єдиною метою: скомпрометувати i змiшати з багном укрaїнське суспiльство. В усякому разi, в очах людини, яка хоча трохи має в собi щось захiдно-європейського. Сюди належить i такий (жовтень 2000го р.) загально-нацiональний хiт Комедiянта: *"после первой не закусываю"*. Очевидно, що за такої "пропаганди" нацiональна iдея, словами пана Табачника, "не спрацювала". Чи могло бути iнакше?

82) У попереднiх вiдступах[40] згадувався "йолоп у навушниках". Застановiмося. Нормальна людина, у прихильному суспiльствi, вийшовши на вулицю, бачить i чує приємних громадян, своїх спiввiтчизникiв, з якими часом не грiх привiтатися, до яких на грiх усмiхнутися, розминаючись на хiднику чи в транспортi, яких не є аж так багато, щоби кожен перехожий перетворювався у конкурента-неприятеля на вузькому переходi чи у тролейбусi, а що найважнiше – на вулицi людина показує своє добре виховання в середовищi рiдного, цiкавого для спiлкування суспiльства. А що цiкавого почує i побачить юнак у суспiльствi, яке його не потребує, ним нехтує, навіть ненавидить? У суспiльствi блатних забiяк i комуно-пердунiв з їх "iнформацiйним випуском нацiонального рaдіо"? Тут не тiльки "йолоп" одягне навушника...

Придворні менестрелі

83) Друга лінія у державній пропаганді – заложення інституту офіційних співців. З'явилася, зокрема, мода класти на ноти політичні виступи державних мужів. Феміль Мустафаєв у висиланні "Шануймося друзі" заспівав оперну арію (яку чомусь назвали "піснею") під назвою "Величаві Карпати" приблизно такого змісту:

"Ми в серці Європи
і тому:
негаразди пройдуть,
буде спокій у нас –
від кордону на сході
аж до сивих Карпат".

84) В иньшій кантаті співається про те, як добре, що "Україна невтомна", що
Буде в нас добро, буде здоров'я
будуть засіки хлібом повні,
те, що заслужим, будемо мати,
треба лиш вірно любити... —

85) якось я не чітко учув, кого саме любити, але маю певність, що коли любитиму
Президента, – не помилюся.

86) Пісня "Україна":
За вільно обраний майбутній шлях,
Свій герб...,
Майбутнього тобі, моя країно —

87) хороші слова Олександра Ведмедева, як у цій, так і в подібних кантатах, лиш не надаються ні для нашого часу, ні взагалі для нормальної держави, яка давно уже забула дивуватися з власного гербу і щодо "майбутнього" свого ніколи не сумнівалася. А ось у такій державі, яку власний Посадник провадить прямою дорогою у Нове Московське Рабство, – то ці слова вже зовсім звучать святотатством.

88) Якось у березні 2001го року почув-ем уривок урочистого концерту. Коли молодичка в українському строї (Катя Бужинська) заспівала, звертаючись до України, як-то є добре, що та

В світі незалежність здобула.
Колись була ти меншою сестрою,
Але тепер ти рівна всім сама —

89) знудило мене і згасив-ем позирало. Оце вже повністю гімн колишньої
Радянської України.

90) Якщо хтось собі мислить, що комуняцьке "незалежно"-українське опаскудження совковими пропагандистськими методами є стихійним, – то цей хтось помиляється. По-перше, маємо певну кадрову політику. По-друге, оці "кадри" просто переписують завчені совкові рішення і постанови. Вслухайтесь у наступні слова:
"Хочеться, щоб з'явилися нові патріотичні пісні, і щоб ці пісні об'єднували наш народ на

побудову комунізму" – Нац. радіо, 25го листопада 2000го року (слово *комунізму*, щоправда, замінено словосполученням *незалежної держави*). Далі: "...прийдемо у нове тисячоліття з високими трудовими показниками" – радіо-оголошення про концерт після "Міжнародного академічного рейтингу" "Золота фортуна", вперше учув-єм у листопаді 2000го року, але блудять і досі. Отут уже зовсім нічого змінювати не прийшлося, хіба що *нову п'ятирічку на нове тисячоліття*. А ось ніяке не "ретро", тільки сумна реалія сьогочасности: "хочеться, щоби співак [Ігор Бобало] створив власну пісню на захист честі Президента" – радіо, 9го червня 2001го року, 1315. Співак цей, між иньшим, не особливо контролює в розмові свій стиль: "...ця пісня така молодіжна, надає *бодрості...* (бадьорості).

91) Завідувач кафедру радіо-телемовлення Львівського університету ось як уявляє собі засади праці своїх вихованців, коментуючи 16го листопада 2000го року через обласне радіо певну постанову своєї кафедри: "нести позитивний заряд" – завдання журналіста. Перекладаючи з електротехнічної на загальнолюдську термінологію, – співати хвалу злодійській владі. І це, очевидно, цілком офіційна настанова у галузі кадрової політики щодо журналістського корпусу...

92) Важко бути певним щодо колективної психіки громади, яка змушена підтримувати в собі дух животіння наступним заклинанням:

Є ще сила в Тебе, –
віримо ми, –
Нашого роду колиска;
ми віримо свято і щиро, –
бо Ти маєш на щастя
високі права.

93) Раз, що менше потрібно "вірити", а більше – просто розмовляти доброю українською мовою та якомога рідше Кацапам у гузно заглядати – і дійсно сили прибуде. А по-друге, – що та людина, яка ніколи не сумнівалася у своїх правах, не буде про них постійно сама перед собою співати. Хіба-би була злодюжкою, який відчуває, що поцупив не своє.

94) Не кажу, що все кругом є бридким. Часом випадково з трансляцій тих чи иньших концертів т. зв. "художньої самодіяльності" вдається почути прекрасні голоси вродливих Українок (яких ніхто не пропагує) як, скажімо, пощастило мені слухати 22го квітня 2001го року на каналі УТ2 під час трансляції концерту "Пасхальні дзвони Київщини" (якби це була українська держава і українське суспільство, концерт-би звався "Великодні дзвони", а *пасха* писала-б ся через букву "к" – як у словнику Грінченка).

95) Але є й такі "патріотичні" утвори, від яких, на жаль, за кілометр віє низькою кваліфікацією, некомпетентністю, легковажною поставою автора, що обертається зневагою або дискредитацією. Американці мають такого-собі патріотичного шлягера "this my land, this is your land..." Пощо було "творити" явний український плягіят – "це моя земля (land), це твоя земля, Україно, Україно..."? Неприємно якось таке слухати.

Вже хоч-би слово яке замінили – наприклад, "це мій край..."

96) А ще 20го травня 2000го року я зажив сумнівної насолоди почути у висиланні "Обрії" патетичну кантату під назвою "Оборонці держави", перероблену з однієї добре знайомої советської військово-патріотичної пісні. Такою мала-б бути українська національна ідея?! Коментувати немає бажання.

Віддаємо і забуваємо

97) **Ксенографія.** Торкнемося хиткої теми *транслітерації*, в ширшому аспекті – передачі чужою вимовою (*транскрипція*) та чужим написанням нашої назви і навпаки. З точки зору інтересів правильних транскрипції і транслітерації, перше очевидне історичне нещастя – що є в Україні Інтер. Що в цього Інтера кацапські мовні традиції, і що цей Інтер займає вирішальні висоти в нашому суспільстві. На нинішній день, коли, йдучи услід за вимогами ринку, фірми-виробники розробили компютерне забезпечення майже всіма "цивілізованими" (а часом, і не дуже) мовами, на базі усіх можливих абеток, Українець не тільки змушений завчати терміни так званих "русифікованих" програмних засобів, але теж щоденно (хто працює в "Інтернеті") "насолоджуватись" звучанням таких "любих" для кожного Українця адрес, як "kiev.ua". Не kujiw, кууіw, кеуеіве, а підкреслено на кацапський лад: кієф. Нині маємо хаос у правилах передавання українських назв латинкою. На мій погляд (який шокуватиме всякого роду "регламентаторів") – біда не в хаосі, а якраз у намаганні запровадити єдині правила тими "компетентними" чиновниками, які у справах, що стосуються: 1) чужих мов; 2) рідної мови; 3) здорового глузду; 4) елементарної ерудиції – *компетентними* якраз не є.

98) Кілька слов'янських мов історично, кожна для власних потреб, розв'язували проблему передачі своєї вимови латинкою. Якщо вдавалося, узгоджували зі звучанням, яке відповідало одній з континентальних мов, переважно латині та німецькій, рідше – французькій. Тепер усі подуріли на англійській мові (ще й у спаплюженому Американцями варіанті). Тим часом, особливості англійської ортографії найменше надаються до передачі звучання слов'янських слів. Тому запанувало правило – ви пишете, як хочете, а іноземець мусить запам'ятати вимову на слух. В такій ситуації найприродніше було-б орієнтуватися на ортоепію... власної мови! На те, які звуки зринають у вусі Українця, коли він зрить ті чи інші значки латинської абетки. У вусі, чи голові слабоерудованого Українця – мертва тиша (незважаючи на безуспішні спроби середньої школи). В голові більш-менш ерудованого Українця – первинний космічний хаос. Це добре, бо з Хаосу народився наш прекрасний та різноманітно-впорядкований світ. Людина, котра орієнтується хоча-б приблизно у правилах ортоепії кількох чужих мов, які використовують латинку (тільки для взірця, згадаємо деякі мови, які мають історичний досвід у способах передавання слов'янської вимови літерами латинської абетки: польська, чеська, латинський правопис хорватської, німецька, французька, традиційна латинь) – така людина, опинившись перед стандартною американською клявіатурою без діакритичних знаків, легко набере український текст латинкою, але при цьому спостерігатиметься дуже характерне і суттєво важливе явище: в різних

позиціях одні і ті самі звуки нормально передаватимуться різними буквосполученнями! І це природно. Чому Поляк передає "ш" і "ч" складеними значками "sz" і "cz"? – тому, що поруч оден одного, в сусідських позиціях, чисті звуки "с" (польське "s") і "ц" (польська літера "c") зі звуком "з" (польське "z") практично не трапляються в польській мові. Чому Німець (а за ним, протягом сотень років – той-же слов'янин) вживає значок "j" для позначення звуку "й"? – тому, що тільки легковажний Француз міг додуматись проміняти просте і зрозуміле "j" на довжелезне "ill". Французові бракувало "ж" ("j"), Іспанцеві – "х" ("j"), Англійцеві "дж" ("j"), зате дуже розумному українському американізаторові нині бракує одразу всіх трьох звуків! Понадто бракує ще й звука "ц", який від часу сотворення світу передавався латинською літерою "с", котрою нині гордовито нехтує просвічений на американський лад новий Українець. Американці навіть згодились прийняти до арсеналу позначок своєї системи транскрипції значок "х" (ікс) для позначення чужомовного (для них!) звука "kh", так що і ми могли-б писати "xworoba" замість прийнятого тепер "khvoroba" ("кхфороба").

99) Чи не найрізноманітніше могло-б виглядати йотування, пом'якшення, окремішній звук "й", – залежно від позиції: j, ja, ye, yi, ia, ie – навіщо себе обмежувати? Те саме можна сказати про звуки "ц", "ж", "дж", "г", "г". Апостроф взагалі непотрібний, бо він означає розділену вимову попередньої приголосної і наступних йотованих "я", "є", "ї", яких взагалі немає у латинці, яко окремих значків. Зате м'які приголосні "ль", "ть", "нь", "ць" можна передавати окремими буквами, за прикладом Словаків: "l", "t", "n". Для підкреслення розділеного читання окремих буквосполучень можна-б домовитись уживати значок "'", присутній на кожній латинській клавіатурі: nez'hoda (незгода), але nezhyt' (нежить). Ось деякі приклади: simya (сім'я), nexaj (нехай), niania (няня), yablounia (яблуня), turock (турок), tures'kuj (турецький), terpec' (терпець), toroczyty (торочити), korowa (корова), vira (віра), nadiya (надія), majzhe (майже), ryat' (п'ять), ceber (цебер), macaty (мацати), maczaty (мачати), lyxo (лихо), maszyna (машина), mahaty (махати – слов'янське слово), mechanizm (механізм – латинського походження слово), nysyj (ниций), majtki (майтки), zhensczyna (жінщина: *щ=scz*), shcze (ще: *щ=shcz*), shopa (шопа), s'hody (сходи), newdaxa (невдаха), smich (сміх), dnes' (днесь), mił (міг), mikh (міх). Замість насолоди від колоритного різноманіття, нас заганяють в надумані рамки, але тих уніфікованих рамок теж виявляється... багато різних! "Поступ" від 22го жовтня 1999 року пропонує "затверджену Верховною Радою схему М. Вакуленка". "Ukrainewstand at Brama" подає "додаток до рішення № 9 української комісії з питань правничої термінології, протокол № 2 від 19го квітня 1996 року". На телеграфі у Франківську висять іще кимсь иньшим затверджені правила. Діяспора мала до цього часу свої власні, орієнтовані виключно на мати-Америку, правила, але з міркувань лояльності готова відкинути всі традиції на користь не менш ідіотичних правил новопосталої "Незалежної". Чому ідіотичних? У відомих мені шести-семи узаконених різними західними інституціями, в тім числі ANSI, таблицях українські букви "и" та "ї" передаються латинськими значками "y", "i" та "yi" відповідно (коли поминути букви з діакритичними значками, котрих Ви так легко не стандартній

латинській ASCII – клявіатурі не набере). Тим часом, 19го квітня 1996 року "Українська комісія з питань..." позбавила столицю "Незалежної", історичний центр і Джерело Випорску східно-європейської культури, гордість східно-, центрально— і південно-арійського слов'янства, історичну Метрополію руських і приєднаних Чудь, Мер, і іже з ними територій, столицю Першої-і-Останньої Добровільно-без'ядерної, престол Каганату – го́род КИЇВ половини його історичної гідності, втявши один склад від його і без того не особливо довгого імені. Обрізання відбулося з метою зрощення звуків "и" та "ї" в один повний склад, "К'їф" (Kyiv), що, звісно, ближче до ірансько-санскритських коренів праукраїнської мови, та надто вже незручне для вимови. Кожен, навіть напівграмотний, але народжений на Англійських островах, – коли вже так не хочеться рівнятись на континент, – скаже вам, що українське Київ по-англійськи незле вимовляється, коли його писати так: KEYIV. Француз вимовить *Keïv* – при бажанні можна внести невеличку поправку на папері у вигляді *Kéuiv* (хоч ми і домовлялися уникати діакритичних знаків). Таким чином, мінімум пів-Європи вже вимовляло-би правильно – спонтанно, без особливих труднощів. А разом половиною Європи – іще половина світу, якщо згадати про Колонії (ЗДА по-нашому, США по-советськи, Колонії по-англійськи), та ще додати африканську франкофонію... Пощо було витинати саму середину імені? Задля сліпого дотримання самими-ж надуманих правил? Тепер навіть уроджений Українець не вимовить назви своєї столиці, не те що чужак. Правопис власних назв повинен вибиратись не з огляду на правила транслітерації, а з інших, більш обґрунтованих мотивів – і тільки після того закріплюватися. Чому мене позбавили всіх моїх родичів по батьковій лінії, родичів, котрі віками писалися *Масіук*, переробивши моє прізвище, вже за Вільної України, але без моєї на те згоди, на *Матсюка* (*Matsyuk*) (гляди закордонний паспорт)? Це поважане, нове для мене, прізвище, є обтяжене, на жаль, тією ґрунтовною хибою, що не має до мене і до моїх пращурів анінайменшого відношення! Повертаючись до імені столиці нашої Батьківщини, хочу зауважити, що навіть такі любителі укорочувати голосівки (серед слов'ян), як Чехи, пишуть *Kyjov* (це містечко у Моравії, поблизу Austerlitz), а не "Kyov". Ну, але ми наймудріші...

100) **Топонімія.** Хай чи гніваються, чи ні, але вживання таких назв міст, як, скажімо, "Жешув", я теж відношу до вияву второстепенної назадкуватості, а не відношу до симптомів непереборного прагнення поміжна́родньої "злагоди". У 1885му році професор Володимир Антонович написав статтю з нагоди повісти Г. Сенкевича "Вогнем і мечем" (гляди переклад у "Літ.-наук. бібліотеці НТШ", число 86). То́му 115ть років українські патріоти, разом з цілим "прогресивним людством", щиро вірили, що різні народи вдасться замирить поміж собою не на підставі баянсу грубої сили, а виходячи з певних ідеалів справедливості у взаємних стосунках, на ґрунті твердих міжнародніх правил (тепер ми знаємо, що вони помилялися, разом з цілим "прогресивним людством"). В отій-то статті стверджується принцип, що вимовляти й писати географічні імена (топоніми, гідроніми, інші) слід так, "як їх виговорюють і пишуть туземці". Не підлягає сумніву, що Антонович уважав туземцями Ряшева –

Українців, бо, скажімо, його учень Грушевський чертив мапу компактного розселення корінного українського етносу аж попри Краків. Я не ставлю перед Поляками питання так, щоби зсувати границі, або перейменовувати Жешув. Я пропоную розважити справу писання подібних імен в спосіб, немислимий для демократів проминулого століття – пропоную викинути на смітник всілякі "об'єктивні" міркування. Кожен нарід не тільки історично називав по-своєму різні місцевості, де він на довше, чи на коротше затримувався, але і поперекручував на свій лад чужинецькі назви – бо не пілягає ортографія однієї мови – правилам иньшої мови. Ось далеко не повний перелік прикладів (лиш ті, що першими спали на думку): Montenegro (Чорногорія), La Bas Pays (Нідерланди), Napoli (він-же Naples, він-же Неаполь), München (Munich), Roma (Rome, Рим), Firenze (вона-ж Фльоренція), Paris (Париж), Warszawa (Warsaw), Slavkov (Austerlitz)... Я-б не радив, наче Дон Кіхот, воювати за те, аби Москалі у своїх виданнях писали "Львив", а Поляки – "Lwów" (хоч воно і злагодило-б віковічні непорозуміння). Чи прийме Поляк, що Львів є українським містом – залежить од сили української волі, рівня економіки та готовності українського війська, а не від того, яким чином Поляк вимовлятиме назву нашого міста. Щось подібного можна стверджувати і про Перемишль – колиску галицької цивілізації, першу столицю Князівства і осередок греко-католицької дієцезії – щось на зразок нині поділеного Єрусалиму; або про Холм – столицю Королівства, місто, де знаходиться гріб короля Данила. Теж я не ставив-би питання так, щоб писати "Riaszów" в межах правочинності польської мови. Але там, де послуговуємося українською мовою (тобто, в україномовну тексті або в українській частині багатомовного тексту), повинно ся писати і звучати: Ряшів, Володимир, Пряшів, Дорогичин, Кошиці, Берладь, Чорні Води, Малий Галич (а не *Галац*), Переяславець, Озов, Сянік (місто), Сян (ріка), Бог (ріка), Корсунь, Козлів, Таган-Ріг, Білгород, Острозьк, Вороніж, Берестя...

Хто має творити (але не хоче) українські терміни

101) Відповідальність за нову хвилю захаращення української мови повністю лягає на космополітичних покручів-професорів від таких наук, як економіка, політологія і подібних. Це вони повинні запроваджувати відповідники новим термінам, що заповнили "ринкову" Україну. Повинні-би, але... Безпорадні селяки за світоглядом і загальною культурою – в кращому разі, а переважно – безрідні або змасонщені випортки євро-комунівської плутократії, речники "евросоюзної" баламутерії, вони не знають, не можуть, і, в першу чергу, **не бажають** надати українській мові розвитку в напрямі термінологічних потреб сучасного суспільства. **Бо не люблять її.**

102) З иньшого боку, постава навіть політично свідомої української "інтелігенції" гідна жалю, бо ніяк не грішить **інтелектуальною свободою**. Цю поставу, як правило, характеризує **апріорний спротив** найменшим спробам частково відновити перед-большевицьку термінологію, спротив, який нерідко супроводжується безпідставним осміюванням, що є знаком підсвідомої ненависти до передвоєнної інтелігентності і культури. Небажання сприймати будь-які нові українські відповідники до англomовного назовництва, котре нині пре, наче сарана. Безпідставне мавпування ро'сійських

перекладів таких чужих слів, котрі давно вже мають своїх довоєнних українських аналогів, – тих відповідників, які хіба тільки для голопузого пост-советського інтелектуального босяка можуть виглядати "новими". Неготовність до сприйняття навіть окремих змін у "загальноприйнятій" за Советів соціальній, суспільно-політичній та урбаністично-побутовій лексиці. Повна відмова від плодів величезної праці українських вчених-патріотів міжвоєнного часу (35 українських термінологічних словників, виданих лише на Великій Україні до 1933го року). І найважливіше – відмова від того НАПРЯМУ українізації термінології, якого раніше дотримувалися українські авторитетні вчені, що були вільні од хибного большевицького "осучаснення", від інфантильно-босяцького баламутства. Всі перелічені вище характерні ціхи вкупі формують образ, який я називаю **лінгвістичним яничарством** нинішньої "інтелігенції".

Не плюймо на нарід

103) У найменшій мірі не заслуговує простий на 'рід на зарозумілі звинувачення у засмічуванні мови. Після цілоденної праці в полі (де, до речі, з нічого ТВОРИТЬСЯ хліб насущний), після виснажливої тяганини з фарисеями податкової інспекції, з бандитами у формі народної міліції, після жалюгідного і не менш виснажливого поневіряння по заграницях та "вітчизняних" барахолках задля заробітку суми, потрібної для вступу сина чи доні до окупованого Інтером, вкупі з корисливим "Патріотом", вищого навчального закладу, перейменованого в академію, коледж, ліцей (які солов'їно-прибуткові категорії!) – в надії, що ця дитина, вивчившись на невдачу-менеджера, нездару-доктора чи злодія-юриста (иньших не готуємо), не дасть все-таки здохнути з голоду батькам на рідній українській пенсії; після всього цього простий "невчений" Українець мав-би здобутися на лінгвістичний самоконтроль, чуття смаку? Мав-би майстерно прощобетати витонченою українською мовою лібретто ринково-снікерсної арії – лібретто арії, іще навіть не написаної для нього лінивою рукою його рідної "інтелігенції" в суєті конференцій, "стажувань", відряджень? Лібретто зкосопополітизованої євро-"цивілізаційної" оперети?! Не буде запрацьована, вічно поспішаюча, ще й не дуже "вчена" людина дбати про чистоту мови. Чистота мови прививається автоматично, змалечку, суспільством, школою, батьками... а батьками – звідки? Від Святого Духа? Тому чуємо: *гололід* (ожеледиця); *леб'юдка* (воротило, навій); *трос* (линва); *тормозити* (гальмувати); *перевести* годинника (наставити); *тротуар* (хідник); *проїжджа частина* (їздня); *соковижималка* (чавилка, вичавлювач); *кофеварка* (запа'рник); *кофемолка* (млинок до кави); *електром'ясорубка* (млинок, машинка) – "Наше місто", 23го червня 2000го року; "японські ножі *Шоган*" не потрібно *точити*" (гострити) – рекляма на ТБ; *лідидує* (вирізняється, є попереду, веде перед); "відправ (відішли) три різні *етикетки*" (наліпки) – "Акція Пепсі", канал 1+1, 15го жовтня 2000го року; поїзд *відправляється* (відходить); "майно, *відравлене* в Африку" (відіслане, переслане до Африки) – "Повернення Шерлока Холмса"; автобус *дальнього*

слідування (дальньої дороги, довгої мандрівки, дале́шній, дальній, далечинний); *заправочна* станція (заправна) – радіо "Свобода"; Турція, Словакія; *накопичувати* досвід (набиратися досвіду); показувати *по* телевізору (у телевізорі); інвалідна *каляска* (візок); *прицеп* (причеп); мотоциклетна *каляска* чи *люлька* (причіпка, візок); дитяча *ка(о)ляска*^[41] (візочок, колиска); "міс (пані) Морстон прислала по Вас *коляску*" (двоколка, кеб, бричка, біда́рка, візок) – "Повернення Шерлока Холмса"; *рельси*^[42] (рейки); "не *проснулась* ти" (прокинулась) – з "української" естрадної пісні; врятувати *дочку* (доню, доньку) – кіно; "не *дьоргай* мене за рукав" (не смикай, не то́ркай); складний *випадок* (трафунок, від укр. трапитись – невдалий переклад рос. случай); дорожньо-транспортна *пригода* (тут якраз краще – випадок); "на Львівщині скоєно *шість автопригод*" (сталося шість випадків, скоєно шість аварій) – Львівське радіо, 16го листопада 2000го року; "затримані за *управління* в нетверезому стані" (водій *керує* автом, а не *управляє*) – радіо, 27го листопада 2000го року. Читач вже зрозумів, що спотворення стають узаконованими і незворотними. Далі: *спускатися* (з'їжджати, сходити додолу, низійти); "понеділок – важкий день, пора *спуститися* в підвал" (зійти до пивниці або у погріб) – радіо "Ініціатива", 8го травня 2001го року, 1125; "чекала ваших *дзвоників*" (чекала на ваші дзвінки); "вже перший *дзвоник* (дзвінок, рос. звон^{ок})" – радіо "Ініціатива", відповідно, 1го листопада і 22го листопада 2001го року; "спитай *торговця* (крамаря, купця, гендляр); "коли я недавно *побачила* (зустріла) свого знайомого, я *розстроїлася*" (знервувалася, згіршилася, була прикро вражена, розчарована) – обидва приклади з радіо "Ініціатива", 13го червня 2001го року; *сигарети* (цигарки) – в "Укр. шляху" № 34 автор одного допису розповідає про походження слова "сигара" від назви комахи *цикади* і тут-же кумедним чином успішно ігнорує таку нагоду на користь не-українського (з французької) суфікса *ет*: *сигарети*; замовити товар *по* телефону (телефоном, через телефон); "ви *відправляєтесь* на завдання" (відбуваєте, вирушаєте на завдання); "у ваше розпорядження *поступає* машина" (вам надається автомобіль); "*а* можна забрати свої журнали?" (*чи* можна...) – обидва приклади з освітньої (!) програми "Недільна школа розваг"; "я дуже *поважаю* цукровий буряк" (ціню) – напевно чи буряк вартий аж такої відданої поваги, як, скажімо, ваш батько чи хороший учитель – 1ша програма радіо, грудень 1998го року; підприємство з *неперервним* циклом виробництва (неперервним); *топливно-енергетичний* комплекс (паливно...) – дві "перлини" з "Новин" радіо 14го квітня 1999го року; він зрозумів, що третій *лишній* (зайвий) – пісня "Грім серед ясного неба", радіо, 9го червня 2001го року; народ бавився на повну *котушку* (розперезався) – "Високий замок"; "без питань" ("нема мови"); *дякуючи* (такому-то) (завдяки...) – "Телеманія"; *сервірувати* "нічний телестіл" (накрити) – з однойменного висилання; "ми *збиралися* опублікувати" (вибиралися) – "Поступ", 13го жовтня 1999го р.; "...не *збирається* захищати воїнів дивізії "Галичина""; "викрито і *ліквідовано* (зліквідовано) ще один *наркопритон*" (кубло, ки́шло, гніздо) – два останні речення з "Поступу", число 10(668), 18го – 24го січня 2001го року; *об'ява* (оголошення) *анонсу* (оповістки) *ток-шоу* (балачки) "*Табу*" ("Зась!"). Зверніть увагу: останній приклад не містить жодного українського слова. В

нинішні часи подібні конструкції трапляються дедалі частіше.

Салогуб з університетом

104) Одного разу, не в силі стримати роздратування, я розвоювався проти дівчат, які продавали студентам *пончики* перед фасадом інститутської їдальні. Дівчата, налякавшись, сприйняли мої зауваження, як належне. Через день-два, на тому самому місці, я зустрів тих-же дівчат в товаристві їх начальниці у білому халаті. На значках з ціною, красувалися, ясна річ, ті самі *пончики* (пампухи, пампушки). На моє коротке іронічне, але стримане, зауваження начальниця в білому халаті, яку я необачно відірвав від перечитування і перевірки цінника (може, навіть, *price-lista*), дала зрозуміти, що сприймає мене за напівхворого дивака. Я, дійсно, подивляю "інтелігентність", відповідальність, українське сумління керівного пана від господарки у ВИЩОМУ навчальному закладі, котрому абсолютно байдужі подібні "дрібниці", і котрий наймає до служби таких працівників, які можуть собі дозволити вийти на люди з *пончиками*. Чи його дружина удома теж смажить *пончики*? Перефразовуючи за деякими українськими політичними діячами вислів "або Україна демократична, або – ніяка" (думка, яку я не поділяю), хочу, на противагу, зовсім серйозно запитати: навіщо давати освіту студентам, діти яких ласуватимуть *пончиками* замість пампуків. Чи потрібна Україні така "інтелігенція"?

105) Від словотворення є "вчені" люди. Як ми домовлялись, ця категорія далі розпадається на три нерівні часті: інтелектуалів (менша частина), вільних інтелектуалів (мізерна кількість) та "інтелігенції". Ще є четверта часть, яка складається з однієї особи – автора даної статті. Ця четверта часть, з огляду на нечисленність, не вартує окремої уваги. Так от. Іще перед війною парубок йшов учитись, аби зробитися інтелектуалом. Інтелектуал має обов'язок думати. І думати критично, вільно, творчо. Зате під Радами молода людина "поступала" до вузу перш за все для того, щоб з наймита фізичної праці зробитися наймитом праці розумової. Розумова праця не обов'язково передбачає думання, ще й вільне та творче. Вона дуже легко може звестися до інтелектуального мавпування. Без гідних розумної людини зацікавлень. В галузі стислих наук інтереси такого підрадянського "інтелігента" зводились до вміння обчислювати інтеграли, або переводити рахунки з опору матеріалів. Жодної греки, жодної латині, жодної історії, халявні заліки з філософії, діалектики, педагогіки та психології; ніякої культури, тим паче – культури думки; жодного поняття про звичаєву пове́дінку. З приємностей – телевізія, смачна дружина, в товаристві – кава (переважно з коньяком) і світські плітки. Критичне мислення відсутнє, рівень скромності і самокритичності вимірюється великим від'ємним числом. Начитаність визначається кількістю нерозрізаних книжок декоративної домашньої бібліотеки, потяг до краси – багатством колекції домашніх порнографічних відеофільмів. Оскільки довоєнні цінності (на яких вирости і Пласт, і ОУН) аж ніяк не підпадають під сьогодишню мірку *прикольної струйовості*, їх давно викинуто на смітник.

Інтелектуальна анемія

106) Повернімось до інтелектуалів. Може, інтелектуал, якому вдалося якимось чином вижити у підсоветській Україні, заходиться нині відбудовувати те єдине, що насправді є вирішальним для етнічного розвою – стиль мислення і логіку висловлювання, закладені у мову рідного етносу? Де там! Єдине, чого можна добитися від нинішнього інтелектуала – визнання біди, туга за втраченим, вічне нарікання на українську долю, "остання" надія тільки на Бога, яка супроводжується зневірою у словотворчих можливостях української мови – зневірою, що граничить з якоюсь незрозумілою підозрілістю у стосунку до будь-яких пропозицій з боку рідної мови. Ця лінгвістична підозрілість особливо характерна для науковців від наук точних. Більшість цих добродіїв, в усьому иньшому – щирих патріотів, заражені вузько-професійною зарозумілістю куцої логіки точних наук, вщент позбавлені чуття емоційно-митецької широти і неоднозначности процесів підсвідомо-асоціативного творення мови. Такий звужений педант вимагає (без найменшої рації), щоб українське слово-термін було або прямою калькою, або щоб воно суто формально відтворювало сенс, закодований у чужомовному першоджерелі. При цьому іще вимагають, щоб український термін не звучав надто незвично для збільшеvizованого вуха. Попорпавшись хвилинку-другу у своєму небагатому словниковому запасі, горе-перекладач безпорадно розведе руками перед "неспроможністю" української мови і вчинить один з двох лінгвістичних злочинів: або перепише в українському звучанні ро'сійське слово, або перемалює кириличними літерами чужомовний термін. Тим часом, вимога т. зв. "дослівности", чи "понятійної точности", не має сенсу. Так само, як прості, односкладові слова, за своїм походженням, виражають в першу чергу не логіку, а *емоцію* звучання, яка узгоджена з емоціями *чуттєвого* сприйняття відповідного предмету чи дії, – зовсім так само і більш, так-би мовити, "інтелектуально насичені" терміни можуть лише приблизно, з великим ступенем довільности, відповідати логіці стислих понять, у них закладених. А тим паче, логіці заформалізованого словотворення. Швидше такі називники (терміни, як частіше кажуть) мали-б викликати свої, українські, асоціації, які далеко не мусять співпадати з асоціаціями, що виникають при першому учутті чужомовного терміну українським вухом. Це загальновідомі речі для літературного перекладу. Я стверджую, що і науково-технічний переклад так само повинен ґрунтуватися не на тупій логічній кальці, а на ХУДОЖНЬОМУ СПРИЙНЯТТІ. З тим, що до науково-технічного терміну прикипає певний точний зміст, однозначна сутність, до якої слід звикнути, а не виводити її з логіки побудови слова. Альберт Айнштайн стверджував, що справжній фізик мислить не формулами, а о'бразами. Це саме можна сказати і про справжніх математиків, програмістів... вчених від усіх наук. Всі, хто ТВОРИТЬ (в тім числі, і нові поняття, що вимагають нових назв), – є *творцями*, себто *художниками*, *мистцями*, а не просто спеціалістами від рахунків. Тому нові терміни обов'язково навантажені суб'єктивними образами-емоціями: "дивні" кварки – "кольорові", "запашні", "чарівні" (частки, з яких складається світ), "кінки", себто "гудзі" – все це є строгі терміни, але-ж

вони тягнуть за собою певні асоціації, принаймні попервах, чи не так?

107) Сказати, що мова – це є засіб спілкування – значить поставити на ній хрест. Ця функція мови є останньою. Важливішими є: виховна, психологічна, звичаєва, евристична. Але найважливіше – що мова це є сукупність *механізмів творення*, з'єднаних в один живий організм. Не та мова старіє і мертвіє, яка виходить з ужитку! **Мова може бути мертвою, навіть якщо нею розмовляє 40 мільйонів п'яних рабів.** Вирішальними є динамізм, розвиток. Мова, яка не вправляє закладених до неї *механізмів словотворення*, а, мавпуючи, користує з чужих – оце щойно справді мертва мова. Мертва задовго до свого зникнення з ужитку.

Алгоритм термінологічного пошуку

108) Для себе я виробив ось який алгоритм науково-технічного перекладу (можна застосовувати не лише в науці):

109) 1) Добре освоїтися в певній області знань;

110) 2) Постаратися, пам'ятаючи *суть явища*, разом з тим "забути" чужомовні терміни, які Ви засвоїли, вивчаючи предмет за чужомовними джерелами;

111) 3) Викликати в уяві ті образи, емоції, настрої, логічні зв'язки та асоціації, які супроводжують ваше особисте сприйняття та розуміння предмету;

112) 4) Спромогтися виразити всі ці пов'язання українським словом, яке і стане новим українським терміном. Після чого всі, хто йде за вами, змушені будуть змиритися і запам'ятати точне значення терміну, – незалежно від того, чи їхні особисті емоції співпадають з вашими, – хоча в спеціалістів одного профілю асоціативні емоції та логіка переважно схожі. Передбачається також, що Ви добре чуєтеся в глибинах рідної мови; якщо ні – берете до рук синонімічний словник звичайної (побутової) мови (боронь Боже – спеціальний технічний!). Але припустімо, що ваші пошуки зазнали фіаско. Тоді:

113) 5) Лише після описаних вище чотирьох процедур Вам дозволено, у випадку невдачі сумлінно переведених спроб (1) – (4), згадати первісний чужомовний термін і спробувати його перекласти, але не як спеціальний термін, а як звичайне англійське, німецьке, чи іншої мови слово, котре у власному мовному середовищі має відповідне емоційно-мотиваційне навантаження і означає якийсь простий предмет, просту дію, ознаку чи стан. Не лякаймося простих слів. Знаєте, як на 'рід великої культури, Французи, називають гальванічний елемент? – *стопка* або *купка* (pile). Атомний реактор – *атомна купка*. Гарно, правда? Ми часто в назовництві забуваємо, що "не святі горшки ліплять". Скажімо, *резонанс* це є дослівно *відзвук* (sonner – звучати). Чим погане слово? Нині розповсюджений в "Інтернеті" термін *site* (сайт) не означає нічого таємничого, а перекладається всього-лиш як *сторона*, *ца́рина*, *царинка*, *сторінка*, *сторонька*, *обі́йстя*, *домівка*, *те́рен*; тоді *page* мало-б значити *картку* при такій *домівці*.^[43]

114) 6) Власне *первісне*, *емоційне*, не наукове значення чужого слова слід пробувати описати українським відповідником. Приклад: поширений термін *спрей* мав-би перекладатись, як *фуркавка*, *прискавка*. Нерідко чужинецькі слова своїм звучанням викликають неадекватні асоціації, шкідливі з точки зору вироблення

правильного сприйняття нових понять. Середня школа витрачає зайві зусилля на при звичаєння учнів до чіткої вимови таких слів, як "перпендикуляр" (простопад). У "Новинах" Львівського телебачення 16го жовтня 2000го року я зазнав незрівнянної насолоди відмолоджуючого реготу, тричі учувши у теле-репортажі про *координальні* покращання, зміни, ще там щось – у зв'язку з присвоєнням статусу "національного" наступному з черги задоливному закладові. Бідацтво в телестудії, – яке скінчило повний курс навчання у якомусь, на той час іще не *національному*, інституті, – так і не змогло збагнути різниці між *кардинальним* (ґрунтовним, глибоким, важним) і *координатним* (спів-відмітним, спів-помірним, спів-рядним, рівнорядним, правце'вим, рядовиковим, спів-упорядним).

115) Чи багато з нас, шановні Читачі, утримався від спокуси уявити собі, як кимсь немилосердно *трясе*, вперше почувши незнайоме слово *стрес*? Мало хто здає собі справу з того, що модне поняття *стрес* не має нічого спільного з відчуттям підгицкування, і далеко не обмежується колом *потрясінь*. Непотрібних асоціацій не виникало-би, якби рідні мудрагелі одразу переклали *стрес* як *зусилля, напруга, тиск, пригнічення, тягар, напруження...*

116) 7) Часто чужі наукові слова вже є комбінацією старої греки чи латині. Не біда – у Греків вони теж щось означали. Приклад: значення відомого терміну *біфуркація* в українській мові точно передається простим словом *ростік*, яке означає розділення русла річки на два рукави. Але радитись потрібно у тієї мови, якою первісно створювався термін, а ніколи – у спотворених проміжних перекладах (не має значення, ро'сійських, чи якихось інших). Якщо нетерплячий Читач іще не кинув читати, то можу його втішити, що половину алґоритму ми вже перейшли;

117) 8) Припустімо, що ми і далі не є задоволені нашим перекладом. У цьому випадку можемо собі дозволити поцікавитись – а як трактують відповідне поняття власне ті інші мови, до яких ми поки-що не бажали звертатись. Приклад: англійське *многовиддя* (є такий ґеометричний термін – *manifold*) Французи перекладають як *різноманіття* – може і нам варто піти услід? На цьому етапі можна звернутись і до слов'янських мов, але з обов'язковим поверненням до пункту (6).

118) Якщо попередні вісім (!) кроків не привели до перемоги, – щойно тепер хай буде нам дозволено наважитись на відчайдушний дев'ятий крок:

119) 9) Звертаємось до "*общепонятного*" "*братово'го*", як такого, що ним, на жаль, володіємо, і до нього при звичаєні краще, чим до рідного (з причини угро-фінського, навпіл з тюркським, походження, я не відніс цього *языка* до попереднього пункту, де йшлося про *слов'янські* мови).

120) 10) І знову-ж обов'язково переходимо процедуру (6). Переважно професійні продуценти сучасних спеціальних словників одразу починають з кроку (9), і ним-же й закінчують, рідко завдаючи собі труда перейти хоча-б часткове очищення процедурою (6). З десяти кроків спробаються від сили на два, та й те – в найгіршому варіанті! На завершення – крок останній, 11й:

121) 11) Якщо, мимо всіх старань, Вам прийшлося узяти на душу гріх вчинку (9), –

не забудьте покаятись при черговій сповіді і пожертвуйте частку гонорару за сотворений Вами "український" спеціальний словник на якусь дійсно українську Церкву – задля спокути. Нумо прагнути, щоб Україна одержала такі науково-технічні, правничі, бізнесові (ділові), економічно-банківські, військові, спортивні, технічно-прикладні (ужиткові), і несть їм числа, словники, з яких **в жодному разі жоден користувач не зміг-би запідозрити, що існує якась спорідненість між українською та ро́сійською мовами!**

122) Любителям "точного" перекладу можу нагадати поширене ро́сійське слово "дежурный". Дослівним перекладом французького "*être de jour*" є прийняте в ро́сійському війську "*быть дневальным*". Українське слово "черговий" своїм змістом аж ніяк не відповідає жодному з наведених термінів, але мимо цього жодному "пуристу" від перекладів не спадає на думку критикувати цей український термін, який зовсім спокійно увійшов до мови і закріпився в ній (правильно вимовляємо *черговець*, так само, як *провідець*, *провадник*, а не *ведучий*). Подібні речі можна сказати і про слово *підручник* (*manuel*), якому, ну вже зовсім, не "відповідає" ні ро́сійське *учебник*, ні англійське *textbook*. Навіщо-ж, в такому разі, наполягати на точній кальці в інших випадках, на зразок кальки "*ключові слова*" (*key words* – в науковій літературі, в базах даних)? Можна-би, і цікавіше, і простіше, мовити: *зачіпки*, *гачки*... Щось у наших "науківців" чи фантазії бракує, чи свободи думки, чи мислення скуте...

123) Другою назадкуватою дурницею є поширене серед недовірливоприскіпливих "перекладачів" небажання надавати нових значень старим словам. Це тільки український невпопад "самокритичний", надто завчений розумник не згодиться назвати, скажімо, автомобільну *лебёдку* – *воротилом*, *навоєм*, *мотовилом*, *кружцем* чи *кружалом*. На тій дурній підставі, що обидва терміни вже використовувалися в ткацькому верстаті, що вони є "надто" народними і "застарілими". А в інших народів такого встиду перед своїм рідним не зустрічаємо. Поляки називають *возом* не тільки селянську гарбу, але і залізничний вагон, і машину, і автомобіль. І не почуваються від того селянками. Як і від стоматологічного терміну "*próchnica*" (карієс), по-нашому – *струхніння*, *трухлина* зубів. Або від того, що *менеджмент* абсолютно демократично називають *наукою керування*, *розпорядництвом* (*nauka o zarządzaniu*), а, скажімо, *палеоліт* та *неоліт* – відповідно "епохою лупаного та точеного каменю (*epoka kamienia łupanego, gładzonego*).

124) Передвоєнні інтелігенти в тім відношенні значно менше комплексувалися. Наприклад, фігуру, котра тепер називається *конусом*, іменували *стіжком* (зменшене від *стіг*), а *фокус* перед Першими совами українські професо́ри казали учням називати дуже романтичним, і водночас точним словом "збіросвіт". І що-ж, виростили з таких учнів знамениті вчені – нічогісінько їм не бракувало.

Родовід "інтелігенції"

Відступництво

125) Передвоєнні інтелігенти. Люди вчені, вповні європейські, вповні поступові, зате скромні. І на одміну од нинішніх – розумом та серцем вільні. Нинішні "інтелігенти", що звать себе "елітою", геть забувши про перший з головних гріхів – гординю – відкривають наново Америку, вдають поліглотів і пропагують "прогрес", який мав-би полягати у відмові від українського наукового спадку. Принаймні у відмові від перед-советського українського розвитку. Позбудемось дивакуватого світогляду предків! Позбудемось "баласту" міжвоєнної українізації, яка "гальмує" проникнення до європейської стайні. Саме до *стайні*, бо далі, на поріг європейських палат, Інтер нас однаково не пустить – а Інтерові ми, ох як послушні! Не хочемо чути про іранські пов'язання! Бо то Азія – дарма, що колиска опісля-трипільських цивілізацій. Що нам до етики Заратустри, до воскресіння Мітри, нащо нам світло Дажбога – учімся наново орійської моралі з європейських блискотних обкладинок! Геть праукраїнські мовні традиції, геть санскритське мовне коріння, – хай живе спотворена європейськими варварами латинь! На смітник правопис Голоскевича, словники Уманця, Грінченка, Кримського, Ізюмова, технологічні, спортивні, військові, передвоєнні спеціальні термінологічні словники! В ім'я-ж чо́го була вкладена предками праця? В ім'я чо́го творили Грушевський і Франко, яких ми шануємо у ґраніті пам'ятників, – і десятки менш славетних, але не менш самовідданих українських передвоєнних "каменярів"? Чи не цього завжди прагнув Інтер – змарнувати які-б то не були наукові здобутки Українця, а якщо не можна змарнувати – відібрати! Мені теж імponує Європа. Я признаю Європу. А от Європа признає лише гордих і гідних. Європа збудована націями, які зневажають підлабузництво. Лицарська доблесть і ганзейська заповзятливість якось не в'яжуться з похіттю пожадливої запопадливості українського "інтелігента" (нині переважно підпитого) перед європейською "гуманітарною" милостинею. Європа приймає сильних і самостійних. Принаймні, мужніх духом. І таким подає партнерську руку допомоги. Слабими та улесливими брідить. Їх визискує та випльовує. Спочатку замінімо "інтелігентну" пиху на скромну гордість, "цивілізовано"-запопадливу хтивість – на просту моральну гідність, а тоді вже порозмовляємо про Європу.

126) Я знаю, що є в Україні патріоти української мови, які намагаються дешиццю врятувати. Моє обурення – не до них адресоване. Я скажуся на несприйняття *загалом* суспільства, несприйняття, яке диктується тією частиною лінгвістичної "еліти", що стоїть на яничарських мовних засадах. В силу малоосвічености, москвофільства, чуття меншевартости, чи просто завдяки внутрішньому спротиву до всього природно-українського – не має значення. Дійсно, з перспективи часу, частину передвоєнної праці можна переглянути. Можна знайти у ній і полонізми, і германізми, і навіть атавізми так званого "вікторіанського" (салонно-псевдосвященницького) штилю. Але ніхто у нас не намагається йти цим шляхом. Ніхто не завдає собі праці відпорпати перли з попелу спаленої Советами мови. Відкидають повністю. Відкидають, щоб заступити не так русизмами, як спаплюженою совковою лексикою впереміж із новою

лавиною інтеро-американізмів. Тому, що кожен другий марить "елітою", не тягнучи навіть на "інтелігента" в лапках. Передвоєнний парубок, замінивши вила до гною на гімназійний мундур, робився інтелігентом, а часом навіть інтелектуалом. Підсоветський український хлопчина, закінчивши університет, ставав "інтелігентом" в лапках. Цей лапкований "інтелігент" щиро вірить – не у творчу свободу критичного, але вірного традиціям інтелекту (традиціям, яких він ніколи не знав) – ні, він є наділений святою вірою в иньші, перевірені совковою дійсністю, правила та засади: ті, що їх дотримання ґарантує місце в корумпованому суспільстві. Корумпованому, в першу чергу, морально. І відкидає все "сумнівне", "ризиковне", всі ті духовні "викрутаси", від яких може ненароком схуднути живіт. Вірить у все те, що безвідмовно забезпечувало йому хліб щоденний, а це є: советська культура спілкування, советський спосіб залагоджувати справи, советський номенклятурний суржик, советська зарозуміла пустота, необґрунтована само-догідлива пиха напів-освіченого селяка, недовченого всезнайки – одним словом, совкова "загальноприйнятність". І готов на шматки роздерти кожного, хто має "нахабство" критикувати оцю його мило-спокійну "загальноприйнятність". Що є у нас "загальноприйнятим"? Хамство? Неграмотність? Інтерівське скурвлення? Пияцтво патріотичної "інтелігенції", над котрою вже не висить "ковпак" обкому КПУ? Дрібно-корпоративні інтереси, відповідно до прислів'я "рука руку мие"? Багато є прикладів, як бідно складалася доля видатних Українців, котрі з міркувань порядности відмовлялися служити мамоні. Часом ми кажемо, що, можливо, вони більше зробили-б для України, якби схилися на звабні пропозиції, якби жили згідно з меркантильним "духом часу". Сковорода, Пулюй, доктор і професор Мар'ян Панчишин... не берусь навіть близько перераховувати. Але Ви мені скажіть – чи багато з тих, що пішли в русло багатства і влади – чи хтось із них прислужився Україні? Враження таке, що Українець, коли продається, то ВЕСЬ. І не залишає нічого ні для власної совісти на потім, ні для Неньки на майбутнє. Бо так простіше.

Запах елітного смальцю

127) Це була спроба глибшого аналізу. Тим часом, на практиці усе протікає іще простіше. Авторитетна міська "загальноприйнятність", у яку поринав за Советів простий сільський хлопець, записавшись до вищої школи, помножена на хитромудро-заскорузле бажання нічим абсолютно не виділитися, – вона давала-таки йому хліб у руки, а, часом навіть, – крісло керівника. Такому вихованцю совкової "загальноприйнятности" не могло спасти на думку, що це є "загальноприйнятність" *дошками забитого світу*. Останні три слова – з лексики передвоєнної справжньої інтелігенції, яка встигла щось побачити, могла тверезо порівнювати, але була вчасно знищена. А от Зеленопупенко з-під Радехова не може *ніяк* примирити своєї хибної пихи, свого відчуття, що, мовляв, "вибився в люди" – із несподіваним відкриттям, що насправді ці "люди" – інтелектуальні босяки, з усіх моральних цінностей наділені лиш даром осячної впертости, а світ, який "Його" поважає та годує – що це є забитий дошками європейський хліб, смердюче багно

безпросвітнього совкового невігластва, багно, переповнене екскрементами п'яної "інтелігенції". Не може збагнути, упокоритись і перемінитись. Пощо відвідує церкву? Бракує скромної шляхетности. Зате не бракує пустопорожньої гордовитости. Відкинути совкове? Визнати, що не вмію розмовляти українською мовою навіть на рівні передвоєнного сільського вчителя чи найбільшого священика? Я, професор, доктор, кандидат наук, Директор, Начальник, Голова...?! Як-би Ви хотіли, щоб такий "інтелігент" зреагував на відкриття, що все своє життя він фактично проіснував пустомозким черв'яком в інтелектуальному трупі убитої Советським Хамом цивілізації? Танцював під фальшиві фанфари вихолощенного "прогресу"? Зреагує так, як кожен справжній яничар реагує на свого єдинокровного, але ще не скурвленого брата: з ненавистю. З чим такий лінгвістичний яничар зустріне свого близнюка, котрого дбайливі руки матері охоронили од большевицького осквернення? Од большевицького дитсадка, большевицького комсомолу, від большевицької арогантності і зоологічного дебілізму. Свого брата, який зберіг генетичну структуру рідної мови. Як виглядає їх зустріч в день, коли валиться Світ Сатани? Як зіткнення чужаків. Бо для яничара признати рідне – однаково, що викинути на смітник власне життя. Що ніяк не заважає йому залишатися дрібно-корпоративним "патріотом". У всьому, окрім мови. У всьому, окрім скромности. У всьому, окрім безінтересовности. У всьому, що не вимагає від нього володіти даром самокритичности.

Прикінцеві завваги

128) Війна між українською нацією і ро́сійським психотипом, яка розпочалася агресією Андрія Боголюбського у 1169му році, не закінчувалася ніколи. Здавало-б ся, сили нерівні. Як бачимо, це не зовсім так. Підступна потуга зажерливої люті примітивного організму наштовхнулася на таку-ж безмежну стійкість правди древньої цивілізації. В ті далекі часи не існувало слів, якими оперує нинішня політична географія. Не існувало України, Ро́сії, Московії... Але існувала Правда та існував Садизм. Два способи мислення, два символи віри, дві етики. Спосіб мислення – це є *раса*. Спосіб вираження мислі – це є *мова*. Жоден людський організм не може мислити (в тому розумінні, в якому мислить *соціально* істота), не маючи у своєму розпорядженні *засобів мови*. Мавглі відрізняв добро від зла і справедливість від кривди ще у джунглях, не володіючи жодною людською мовою. Але це було *індивідуальне* відчуття. Тільки абстрактне мислення, яке ніколи не можливе без відповідних *граматичних конструкцій*, є в стані підняти індивідуальні змисли до ранги *відчуттів соціуму*. Тому війна між расами є війною мов. Без границь у просторі (на мапі), без границь у часі. І тому це є війна на знищення, яка ніколи не закінчиться *повним знищенням*, як не можуть взаємно знищитись *протилежності*. Хоча *прагнення* до взаємного знищення – це єдина *раса*, за якою взагалі можна розрізнити *протилежності*.

129) Хтось здивується, що я називаю протилежностями українську і ро́сійську мови, українську і ро́сійську культури. Адже вони "*такі подібні*". Так, вони схожі. Як пророк Брехні нагадує справжнього Пророка. Як Антихриста люди сприймають за

Христа. Як православіє Москви нагадує християнство.

130) Соціальна психіка Московитянина (а відображена вона є у мові) "нагадує" психіку Українця так само, як примітивна лють первісної людини, скерована проти усього світу, "нагадує" ненависть християнина, скеровану на абсолютне Зло. Як *потурання* не має нічого спільного з *добротою* але часто подібне на неї, так само "*круговая порука*" фальшиво скидається на *товариську поміч*, *марнотратство* – на *щедрість*, *примітивізм* інтелекту – на *щирість* стосунків. Коли-б хто бажав поставити перед собою психо-генетичні портрети української та московської рас, тоді, з точки зору порівняльної соціоніки, навпроти імперативів *духовної справедливості* і *творення* однієї раси, не знайшло-б ся жодних, відповідних за силою, психологічних чинників другої раси, як тільки імперативи засадничого *релятивізму моралі* і *скрайнього прагматизму інтелекту*. Ціхи, які дозволяють Московитянину чинити Зло з такою нічим не обтяженою наївністю, з якою несвідоме дитинча топче мурашок. Мова жодного народу не вміє ігнорувати подібних засадничих відмінностей психіки. Росіянин з переконання, Достоевський так намагався віднайти хоча-би пригорщу якогось позитиву в душі Московитянина, аж утомивсь. Ми з Тобою, Читачу, вільні од подібних мук, бо ласка Господня вберегла нас од участі бути Кацапами. Тому не особливо розпачаймо над долею Московитянина, зате твердо пам'ятаймо, на чім полягає різниця: "Якби ми сказали, що ми європейці, то тим самим зреклися-б своєї російськості. Росіянин не може зробитися насправду європейцем, залишаючись хоч частково росіянином, бо в Росії є щось питоме, зовсім не подібне до Європи".[\[44\]](#)

131) Чи встигне розпастися Ро'сія ще перед закінченням людства? Це питання є настільки захоплюючим для людини з науковим складом мислення, що воно вартує посвяченої праці цілих поколінь нащадків. Тому не байдужим є для нас світогляд наших дітей, що в майбутньому хочемо їх свідчень перед Богом. Питання розпаду Ро'сії не є тільки проблемою виживання арійських (індо-європейських) народів та культур. Це є питання цілої історії людства. Правильно воно звучить так: чи зможе колись диявол вибрати иньше, поза Московією, місце для свого соціального втілення? Місце, яке-б не межувало, нарешті, з Україною.

Пояснення "образливих" назв

132) Декотрі закомплексовані читачі можуть обуритися на такі вживані мною слова, як-то: *селюк*, *Кацан*, *Москаль*, *Хохол*. Пояснюю. Слово *селюк*, попри спільного кореня, не має в мене нічогісінько спільного зі *селянином* і прикладається, як епітет, виключно до "інтелігенції". Слово *Кацан* означає в стосунку до *Москаля* приблизно те саме, що *Русин* щодо *Українця*[\[45\]](#). *Москаля* правильніше було-б називати, – слідом за відомим Первопечатником, – *Московитянином*, *Московитом*, або *Москвою*; це є самоназва нації, що колись замешкувала так званий *Центр европейской части РСФСР*. В українській мові ця назва модифікувала своє звучання згідно з ортоепічними особливостями української мови. Бувають Москалі ро'сійського громадянства, так

само, як Сибіряки (це є окрема нація), Якути, Чеченці – всі вони є росіянами, – так само, як повно є Москалів з українським паспортом. Нарешті, *Хохол* – це самоназва народу української нації, який заселяє певні області на сході і півдні України, так само, як *каза́ки* заселяють Тимчасово Окуповані Території Дону і Кубані. Часом неправильно надають слову *хахол* згірдливого присмаку – трудно, це вже є, як кажуть Поляки, спадок непростих історичних викрутасів. Щодо "*Інтера*" – то це є просто скорочення виразу "мутант-песиголовець".

Визнання блудів

133) Не один місяць назбирувався матеріал для отсеї праці. Час плине, дещо старіє... На декотрі категоричні закиди нинішній читач може заперечити, навівши приклади покращань: з'являються і книги українською мовою, і переклади, і кінофільми. Я, однак, не викреслив своїх "застарілих" і дещо роздратованих оцінок, бо ось чому: НЕЗМІННОЮ залишається ТЕНДЕНЦІЯ. Коли на десять нових ро́сійських книг чи фільмів в Україні з'являється добрий, але один, – передчасно говорити про якісь українські перспективи. І це вже не є ніяке перебільшення чи "роздратування". Це є наука.

134) Мушу признатися до блудів ортографії. Особливо у чужинецьких словах грецького походження, частково – латинського, я розривався поміж правописами 1915го і 1928го років. Важко теж було мені змиритися з торжеством твердого "л" у правописі Голоскевича – маю проблеми з його артикуляцією. Згрубша шаную рамки правопису, але не аж так глибоко, щоби укорочувати собі життя, силуючись, всупереч здоровому глузду, класти на папір такі комбінації значків, котрі би-м не вимовив за жодну винагороду, як-от: *спеціа́ліст*, *діаспора*, иньші подібні комбінації. Перепрошую.

135) Всюди в цій книжечці, як і в иньших статтях, не покалічених коректором, намагаюся писати імена націй та народів як власні назви – з великої букви. Так пишуть у всьому світі. Ще сто років тому і Кацапи дотримувались цього правила (гляди хоча-б словник Срезневського 1893го року). У двадцятому столітті був певний такий час в історії польської нації, коли ім'я одногоєдиного лише народу писалося з маленької букви ("німці"). З причини великої зневаги, викликаної ненавистю. Але пізніше правопис відновився.

Подяка і надія

136) З прихильним, хоч, можливо, критично настроєним читачем хочу поділитися своїм почуттям вдячності до друзів, які підтримували мене добрим словом, часом навіть віком, а найважливіше – настирливо штовхали до оприлюднення своїх думок. А також вдячності до співробітників, які терпляче ділились зо мною електронними засобами набору тексту. Якщо хоча-б один читач натрапить на якусь лиш одну цікаву

для нього думку або інформацію, що міститься в оцій праці, і якщо мої роздуми спричиняться хоча-б і до найменшої користі для діла тієї України, яка пишеться через літеру "ї", - в цьому буде заслуга друзів та співробітників Автора. Частина цієї праці (до сторінки 86) найшла читача на сторінках "Поступу" влітку 2000го року завдяки зацікавленню з боку пана Ореста Друля, за що йому належить щира подяка. Згодом відтинки до сторінки 46 друкувалися в числах 1-4 часописі "Урок української" 2005го року, чим Автор вдячно зобов'язаний пані Ларисі Масенко.

137) Брате! Якщо Ти згодишся, без сподівання на винагороду чи визнання, зробити щось на погибель Інтеро-Кацапа, то я певен - винищення *українського* пристане, і, може навіть, українські вчені коцури почнуть теліпати кінчиками тлустих хвостів - гнані тривогою за долю свого щедрого заробку, якого побирають на ремеслі вдаваного патріотизму.

ВІДПОВІДІ ДО ЗАГАДОК

138) 1

139) загарливість, ревність, заповзяття;

140) 2

141) старанність;

142) 3

143) справність (гляди сл. Грінченка);

144) 4

145) ретельний, пильний, докладний, дбайливий;

146) 5

147) посидющий;

148) 6

149) працьовитий;

150) 7

151) промітний, заміристий, заповзятливий;

152) 8

153) зарадний, скорохвацький;

154) 9

155) тямущий;

156) 10

157) завзятий;

158) 11

159) гарячкуватий, опришкуватий;

160) 12

161) упереджений;

162) 13

163) чуйний;

- 164) 14
- 165) зла 'гідний, сумирний;
- 166) 15
- 167) затятий;
- 168) 16
- 169) доброчесний, звичаєвий;
- 170) 17
- 171) гречний;
- 172) 18
- 173) сумлінний;
- 174) 19
- 175) стурбований;
- 176) 20
- 177) незграбний;
- 178) 21
- 179) потайливий;
- 180) 22
- 181) м'якосердий (відсутні суфікси —еч та -н);
- 182) 23
- 183) цікавський;
- 184) 24
- 185) згідливий, лагодливий, здатливий;
- 186) 25
- 187) добромисний;
- 188) 26
- 189) крихкий, ламкий, крихкотілий, тендітний;
- 190) 27
- 191) зниділий, змарнілий, мізерний, хирлявий, чучверний, зачучверілий, зачучверений;
- 192) 28
- 193) кволий, миршавий, хиренний, хирний;
- 194) 29
- 195) мерзотний;
- 196) 30
- 197) огидний;
- 198) 31
- 199) кепський;
- 200) 32
- 201) потворний;
- 202) 33
- 203) неподобство;

- 204) 34
- 205) осоружний;
- 206) 35
- 207) суворий, вострий, прикий, дошкульний, шпичакуватий, різкий, здич(ав)ілий;
- 208) 36
- 209) байстрюкуватий;
- 210) 37
- 211) покидьок, по'кидь;
- 212) 38
- 213) зухвал(ьн)ий, нечемний, грубіянський, брутальний; заповзятий; відважний.
- 214) 39
- 215) невимушений;
- 216) 40
- 217) нескромний, безсоромний;
- 218) 41
- 219) дженджик;
- 220) 42
- 221) полиск, блиск; чепуритись;
- 222) 43
- 223) млосний;
- 224) 44
- 225) млість;
- 226) 45
- 227) учта, бенкет
- 228) 46
- 229) гулянка
- 230) 47
- 231) гульня, гульба, пиятика
- 232) 48
- 233) га'вря, розтелепа, витріщака, витрішок, нестелепа, дармовис;
- 234) 49
- 235) роззяв(ляк)а, гава, солопій, розвеза, шлапак, вайло, маруда, кендюх, вахлай, бамбула, макуха, рептух;
- 236) 50
- 237) скнарість, скупість;
- 238) 51
- 239) підлабузництво;
- 240) 52
- 241) пиха;
- 242) 53
- 243) марно'та, гординя;

244) 54
245) чванькуватість, зарозумілість;
246) 55
247) зверхність;
248) 56
249) гонор;
250) 57
251) жахіття;
252) 58
253) спало на думку;
254) 59
255) низійти, зійти, зіхо́дити;
256) 60
257) зглянутися;
258) 61
259) давніше, перше, передше, передніш, попереду;
260) 62
261) змісто́вий, значенне́вий, значливий;
262) 63
263) зазнавати;
264) 64
265) уповісти, повісти;
266) 65
267) підступ;
268) 66
269) дурисвітство, дурилюдство, ошуканство;
270) 67
271) каверза;
272) 68
273) наклеп;
274) 69
275) спантеличити, завдати клопоту;
276) 70
277) бентежити, збентежити;
278) 71
279) зніяковіти;
280) 72
281) приголомшити, зворушити;
282) 73
283) прикро вразити, засмутити;
284) 74

- 285) прикрість, гіркота, пересердя; сердито;
286) 75
287) плутанка, плутаниця, безлад, нелад;
288) 76
289) виразний, (цілком) певний;
290) 77
291) жу́рний, гнітки́й, смутни́й смутли́вий;
292) 78
293) похмурий, понурий; пригнічений; насуплений, набурмосений;
294) 79
295) (с)корчити(ся), (зі)судомити(ся), (с)коцюрбити(ся), (с)кандзюбити(ся),
(з)жолобити(ся), (с)кривити(ся), стенатися, стути́сь;
296) 80
297) просотитися;
298) 81
299) убір, убрання;
300) 82
301) погорджувати, гордувати, погорджати, поневажати, ганьбувати, упосліджати;
302) 83
303) наслідувати;
304) 84
305) зважати на...;
306) 85
307) у́мисно, з наміром;
308) 86
309) ненавмисне;
310) 87
311) зізнання;
312) 88
313) відрекомендовувати, зазнайомлювати, об'являти (гляди. сл. Грінченка);
314) 89
315) показати, об'явити (не у значенні оповістити – гляди сл. Грінченка);
316) 90
317) захоплення;
318) 91
319) начерк;
320) 92
321) набутки;
322) 93
323) виробляти (засоби, підходи);
324) 94

- 325) на краях книжки, зошита;
326) 95
327) теленькати;
328) 96
329) надво́рі похмуро;
330) 97
331) поласитись, поквапитись, зазіхнути;
332) 98
333) опритомніти, очуняти, віджити, прийти до тями;
334) 99
335) клопотати;
336) 100
337) бундючитись;
338) 101
339) хитавиця (бічна, поперечна, бокова);
340) 102
341) принади;
342) 103
343) вада, хиба, огріх, недолік, негативна риса, розпуста
344) 104
345) кара;
346) 105
347) паскудство, соромітництво;
348) 106
349) мішма;
350) 107
351) упере́між;
352) 108
353) по́вня (гляди. сл. Грінченка);
354) 109
355) наряддя, причандалля, причандал (збірний іменник), знадоб'я, снаряд(дя),
куверт (галліцизм), начиння, приладдя
356) 110
357) накривка, накришка, покривка
358) 111
359) упоратись, збути з рук, відпекатись, спекатись, здихатись, відскіпатись;
360) 112
361) відмогтись, відбутись, відбути;
362) 113
363) осмикнути, присадити;
364) 114

- 365) долучатися;
366) 115
367) зазначились;
368) 116
369) вийшли
370) 117
371) перепочинок;
372) 118
373) лазок, пролазка, шпара;
374) 119
375) затраск, защіпка, заскочка, півник, клинчик, клап, клацак, клямка;
376) 120
377) витребенька, дурничка;
378) 121
379) повітка, шопа, дровітня, хлів, шіпка, шіпчина;
380) 122
381) розплідник, розсадник;
382) 123
383) замашний, важкий, сильний ляпас;
384) 124
385) скроня
386) 125
387) карбований, битий;
388) 126
389) укіс, спад;
390) 127
391) носик, чубок, перед;
392) 128
393) пальці, на пальцях, на чубках ніг;
394) 129
395) посмужити, посмугувати; списати, пописати, посписувати; вишмагати;
396) 130
397) (об)лямівка, берег, (о)крайка, оторочка, лиштва; смуга (берегова);
398) 131
399) дашок
400) 132
401) гнати (бігти) клусом, клу́са, ристю; йти (бігти) тю́пки, підтюпкм,
(під)тюпцем;
402) 133
403) пруг, пружок;
404) 134

- 405) чапрак, капшук;
406) 135
407) виблискувати, блискотіти, блискати, блищати, спалахувати, сяяти, леліти;
408) 136
409) віддих, подих;
410) 137
411) лапати, мацати, мацкати, мацкувати, облапувати, торкати, чи́пати;
412) 138
413) вишпурити (гляди сл. Грінченка);
414) 139
415) шпурляти, швиргати, жбурляти, вергати, пожбурити, (по)шпурити;
шварконути;
416) 140
417) полегшено зітхнувши;
418) 141
419) бути накрученим;
420) 142
421) бути під чаркою;
422) 143
423) звідувати(ся).

КЛАСИФІКАЦІЯ БЛУДІВ

I

- Дефекти вимови, 14
акхент, 15
гадати, 14
гаління, 14
гхарно зроблено, 14
падобається, 14
пакупка, 14
*пома*хай, Святий Миколай, 15
смашне молоко, 40
смашно, 15
танцуй, 15
трагхедія століття, 14
харні, 14

II

- Зкацапніння наголосів, 58-59
завмерло, 16

за́суха, 44
ма́ми й та́ти, 16
му́тний, 35
но́вий, 210
пло́ский, 6
пра́вий, 58
рука́ва, 16
свята́, 58, 210
шановні па́ні, 168

III

Несприйняття українських закінчень, відмінювання та керування, 15, 88
32 зуба, 15
ви всі випарите́сь, 16
гро́ба, 169
двадцятьо́ процентами, 16
запо́бігти випадкі́в, 16
змія—змі́їв, 34
ї́м не торго́ував, 15
Карл, 21
Карл Великий, 100
лі́кування алко́голізму, 40
Мерієн Джонс перемогла в Яма́йці, 16
ні́чого нікуди не тече, 15
осо́б, 16
пла́вчиха, 16
по дво́м зако́нам, 15
пої́зда́, 166
Придуна́в'є, 17
Ри́ги, 15
рі́здва Христо́ва, 169
рука́ва, 16
спортсмена́м залиши́лось два ко́ли, 16
трамва́я, 166
три ба́тька́ краще, ніж один, 15
три товари́ша, 15
чека́йте авто́бус, 40
чути голо́са тих, хто оби́рає майбу́тнє, 16

IV

Пан чи па́не?, 15, 45
Бог чи Бо́же?, 16
Ді́во Богороди́ця, 16

V

Плутанина з родом і числом іменників, 16, 95

безладц, 17

білий папуга, 16

біль стає все відчутнішою, 17

взятка, 17

вічні льди, 17

грип, 20

до вашого увагу, 16

канарок, 100

клавіша, 20

клас, 20

комод, 100

конячка, 16

криз, 184

мебель, 16

названня, 16

падають листя, 88

пар, 17

попугай, 20

попугайчик, 100

посуда, 90

похорони, 24, 38

Придунав'є, 17

продажа, 17

розумність, 16

сорок три зерна, 16

твоє день народження, 100

трапеція, 20

червоними чорнилами, 17

VI

Ступені порівняння, 17

більше мінімальної, 17

ви стаєте краще, 17

вибрати красивішу дівчину, 17

дешевше, 17

дядько Щербаков сильніше, 17

занадто актуальний, 18

краще, 17

кращий чи найкращий?, 17

найвисокий, 93

принцеса *Канді* стала ще краще, 17
республіканці чесніше і достойніше, 17
са́мий, 102

Святіший Отець, 97

хто з них найкраще, 17

VII

Несприйняття українських суфіксів та префіксів, чергування голосних, 18, 19

баночне пиво, 19

безвістно відсутні батьки, 20

благословенний кінофільм, 20

бомбардирування, 119

виборочно, 19

виставочний зал, 20

відпрасувати, 20

гроб, 169

грудами (грудьми), 20

друг Славочко, 20

евакуїровано, 19

з гор, 20

збиратися на війну, 20

зрісту, 20

італьянський театр, 20

княжеська кухня, 20

конні перегони, 20

котіровка, 198

ливень, 20

льод, 20

Людовик, 21

мультівіза, 20

насилля, 24

посадочний, 39

похолодає, 19

предміхурова залоза, 20

провітрити, 114

релігійний, 18

судорога, 19

трапещевидні м'язи, 20

упакований хліб, 20

шлем, 20

VIII

Змішування пасивного і активного станів, 21

збільшуване скло, 21
миючі шпалери, 21
самовирівнюючі покриття, 21
самоклеючі обої, 21

IX

Кумедії з перестрахи, 21
вибухнути... когось, 95
віддавати собі відповідь, 21
вторувати, 21
госпо́дарка, 21
до вашого увагу, 16
замалюнки, 22
захопливо, 21
злежуватися, 22
з'явлення запаху поту, 22
книгодрукарство, 22
лідувати, 21
населенці Австралії, 22
озвуча́ння, 21
пилосмокт, 22
підтискає час, 22
підшвидшити, 96
поговірка, 22
пожежозагрозливий, 22
помпова станція, 22
посібництво, 21
припинуто, 97
раптово знайшли, 22
раптово познайомились, 22
розпружити, 113
самовбивство, 21
спричинилася криза, 23
страхівка, 100
триматися на шмарклях, 22
тусівка, 120
хибні виклики, 21
шкодувати на відсутність уваги, 22
шматочок дроту, 21

X

Один чи сам?, 26

XI

Свіжі кальки епохи "незалежности", 26

блюдо, 27

брючний наряд, 28

видалити гравця, 27

головний біль, 27

договір (угода), 29

дякуючи панадолу, 27

дякуючи Папі, 97

дякуючи радіо, 27

дякуючи радіоефіру, 27

за правилами, 27

законослухняні, 26

заумний, 73

кудрява береза, 27

на слуху, 27

наклон подушки, 28

наряди, 28

обзорність з місця водія, 28

підголівник, 28

по-праву, 27

посилати гінця, 27

потрясний ефект, 28

розпашні дверцята, 28

розшукний відділ, 27

сміливості не позичати, 27

спів-громадяни, 26, 94

спів-товариство, 27

спрашивается, 29

XII

Сміхотворні алогізми, 29

бити пліткою, 30

бігати від призначення, 30

весілля (рос. веселье), 31

володар державної нагороди, 31

володар паспорта, 31

володар портфелю, 31

головний біль, 31

грати на воді, 29

давати добро, 29

дурна звичка, 31

дурний вчинок, 31

дурний смак, 28
дурні чутки, 31
забиватися, 30, 38
заганяти (когось), 31
займати (досвід), 30
занадто добра́ у світі, 29
застілля, 31
захищати *ображених*, 30
звільнити під *заклад*, 31
крайній випадок, 32
літна погода, 30
минути *марне*, 32
наслідувач школи, 28
не мусиш відпускати її..., 29
о годині, 97
обмовляти, 87
образ життя, 30
покараний чи покривджений?, 30
прибігати (до засобів), 30
рубати шаблюкою, 31
цілком друга половина, 30
чому́ ви навчилися..., 31

XIII

Одверто нахабні русо-варваризми, 33
бархатне пиво, 165
безнаказанність, 34
безумний, 114
буран (буря), 34
верф, 37
взяли з *поличним*, 35
відсікти голову, 34
відсосування крові, 33
вооружитися, 35
вредний, 35
вскривати, 38
Джек-потрошитель, 6
дишать чи дихати?, 34
доводи адвокатів, 24
жарити, 35
жених, 38
жужжати, 32

займатися спортом, 35
захват школи, 33
зйомні чаші, 34
знімаємість, 34
кіт Борис, 41
корка, 36
лапонька, 35
логово, 35
масла́, 6
му́тний, 35
на кон поставлено усе, 40
накаляється становище, 34
накаляються пристрасті, 34
не про них річ, 37
негодування, 32
недурно, 113
ножні кандали, 40
окорок, 35
окрас собаки, 34
окружність, 34
очаровувати, 33
папонька, 35
парусний спорт, 35
перетерпіти багато змін, 35
перешагнути рамки, 35
підпорядкований напрямку́, 34
по меншій мірі, 34
по номеру..., 41
полтинник, 113
походити на маму, 33
пресловутий, 38
привгадати, 38
просочитися, 34
пузирі на руках, 38
ракушка, 6
річ про те, 21
розтлівати, 40
рокова жінка, 35
рокова помилка, 35
ручей протікає, 35
рюмка, 34

скатерттьсамобранка, 35

скрізна корозія, 40

сму́тьянин, 35

ставня, 35

стерва, 39

стіліст, 38

суперничати, 35

топити чи палити?, 35

тротуарна плитка, 40

трубка (люлька), 32, 35

тур по замках, 40

увезти, 36

узнава́ємий, 34

упредити, 37

уходить, 35

фуражка, 35

являти собою, 34

ядовиті змії, 34

XIV

Нехтування глибиною і образністю мови, 38

@ - собака, 66

баскетбол, 6

благословенний кінофільм, 20

буйна уява, 39

ведучий, 228

говорити чи розмовляти?, 39

дальній кут, 39

добрий ранок, країно, 39

загорітися, 37, 39

заливна осетрина, 38

затребувати викуп, 53

змінити дах, 40

інохідь, 40

їсти зернята соняшника, 40

йти на повідку, 39

каменеобробний завод, 38

недвижний, 114

ну дуже м'які ціни, 40

обрив (круча), 39

осередки загорання, 39

побавити (стравою), 38

припинити чийсь спроби, 40

реклама, 11

розмовна радіостанція, 38

розписувати шовк, 39

розстрочка, 6

сищик, 38

славно попрацювати, 47

схоже на те..., 39

тротуар, 40

тяжесть у шлунку, 39

черговий, 228

черговий гість, 103

як ні в чому не бувало, 40

XV

Мавпування за штампами звучання, 41

запросити гроші, 53

Модний час, 28

накопичуватись, 42

насліддя, 42

наслідувач, 28

ображати в'язня, 30

ображати дерево, 30

ображений, 30

показатися (оказаться), 113

природа усталена, 42

річ (промова), 206

Сільський час, 41

статися (рос. состояться), 97

Час Ч, 41

часи минають, 41

XVI

Огрублення внаслідок калькування, 42

брехати, 42

валяй, 107

в'їхати (втямити), 106

давати двору, 42

девочка, 107

дивись під кришечку, 42

довбаний, 106

заривати столби, 42

йолки-палки, 106, 107

йо-майо, 107
кайфувати, 106
кльово написалося, 107
мать його за лапу, 106
переграти суперника, 42
пшла вон, 106
ублюдок, 42
фрашки-придабашки, 106
хреново, 107
шмаруватися трьопом, 106
якого хріна, 106

XVII

Зневажливе сприйняття звичайної української лексики, 43, 103
видворяти, 43
готувати (варити), 43, 97
кнут і пряник, 103
озаглавити вірш, 43
передрікати, 43
представляти, 43
предстати, 43

XVIII

Позанормативне партацтво, 43
балувати, 43
бодро, 43
бумажник, 44
в обличчі, 43
водородна бомба, 44
горно-рятувальні служби, 43
горянин, 43
достойнством, 43
жадний, 44
жарити, 72
живописний край, 44
за то, що ми такі дурні, 160
загублена природа, 44
загублений літопис, 44
ігорний бізнес, 44
кругозір, 43
кучка, 43
лишитись сну, 44
ловушка, 43

логово, 35
не то дозволяється..., 113
не то що стиль..., 96
неправо звинувачений, 6
обрушитись, 44
парковка, 44
перепліт, 51
плотина, 44
пострадати, 44
пресловутий, 44
прибор, 44
приймати новину, 43
приймати різне лице, 43
приймати участь, 95
розтаскувати, 44
розходити ресурси, 95
росток, 44
рулеве колесо', 44
сосуд, 44
спасательна команда, 6
старатель, 44
страни-експортери, 44
уїхати, 43
уліка, 43
хрестообразний, 44
шар, 43
шпiон, 28
XIX
Простонародне заневищення, 220-23
а можна забрати?, 222
а що таке...?, 98
без питань, 222
бодрость, 213
бутилка, 3
вiдправляється (поїзд), 220
вiдправлятися на завдання, 221
вставляти публіку, 105
гололід, 220
дальнього слiдування (автобус), 221
дзвоник, 221
дорожньо-транспортна пригода, 221

дочка, 221
дьоргати, 221
дякуючи (такому-то), 222
електром'ясорубка, 220
жопа, 73
заправочна, 221
збирається захищати, 222
збиралися опублікувати, 222
збігай принеси, 114
звозити (завезти), 114
здавати (віддавати), 114
каляска, 221
кофеварка, 220
кофемолка, 220
лампочка, 113
лебьодка, 220
лишній, 222
лідирувати, 220
люлька, 221
на повну катушку, 222
накопичувати досвід, 221
непреривний цикл виробництва, 222
ні фіґа, 105
об'ява, 222
перевести годинника, 220
піджимати, 22
по телевізору, 221
по телефону, 221
поважати цукровий буряк, 222
пончики, 222
постригтися, 114
поступати (у розпорядження), 222
прицеп, 221
провітрити, 114
проїжджа частина, 220
просікти, 114
проснутись, 221
різина, 86
розплачуватися, 114
розстроїтися, 221
сервірувати нічний телестіл, 222

сигарета, 221
складний випадок, 221
Словакія, 221
соковижималка, 220
спускатися, 221
стакан, 3
сходити, 114
топливно-енергетичний комплекс, 222
торговець, 221
тормозити, 220
точити, 220
трос, 220
тротуар, 220
Турція, 221
яросний, 114
ХХ
Простюхівство "інтелігенції", 85-88
апельсин, 6, 85
вафлі, 85
ветчина, 51
винуватець, 86
відправляти листи, 220
вітчина, 51
галстук, 85
груші, 85
дивитися за дітьми, 88
дякуем за покупку, 203
заводити (зводити, хибити), 112
загорітися, 37
задача чи завдання?, 95
задиха́тися, 73
зірвалася граната, 85
зразу, 113
ізюм, 85
ізюм без кісточок, 51
кататися, 86
качелі, 86
коляска, 221
костний мозок, 87
лампочка, 86
лишитися (залишитися), 112

лишній, 113
лімон, 6, 85
мелькати, 114
мийдодир, 179
обмовка, 86
пица, 86
підхвтити, 210
положим (скажімо), 112
попасти, 113
приїжджати, 88
пройти, 114
рельси, 221
різина, 86
рішимість, 93
розбиратися (в чомусь), 98
рядом, 158
Сільвер, 179
сливи, 85
стакан червоного вина, 97
схвачений, 113
у Кам'янець-Подільську, 87
хреново, 105
XXI
Недовіра до рідної мови, 84-85, 224, 228
ад, 113
баскетбол, 84
безкінечний, 84
в кінцевому рахунку, 84
видаляти бруд, 84
відразилося, 84
волейбол, 84
дельтоплан, 84
діставати з кишені, 85
етикетка, 220
з горіховим смаком, 85
з скоринкою, 84
задумка, 188
здавати кімнати, 84
з'їздив, 84
зовнішні зносини, 85
Івано-Франківськ, 197

ізгой, 84
йолки-палки, 113
карієс, 228
кобіта, 113
колесо хвортуні, 26
конус, 229
кукла, 114
лебьодка, 228
не терпить алкоголю, 85
нніт, 113
охота, 201
палеоліт, 228
показуха, 26
полукровка, 24
представлення, 20
приз, 32
проворна сорока, 84
проплішина, 113
пульверизатор, 85
розвернутий лицем, 113
розиграш, 114
розпружити, 113
саджати і випускати (з криміналу), 84
сет (у грі в теніс), 84
сигарета, 201
сюд-туд, 113
точити, 85
точно не зашкодили-б, 84
тротуарна плитка, 85
у відповіді, 85
уніфікація, 63
фокус (оптичний), 229
шампура, 201
шафер, 85
XXII
Совкові лексикографічні норми, 46-50
апельсин, 49
брюки, 49, 50
брючна лєнта, 50
вафлі, 49
давати дьору, 47

забавний, 32, 46
зайве свідчення, 48
ізіум, 49
кровоточивість, 39
лимон, 49
наїзник, 47
накладна, 49
обідок, 48
опірність, 47
останки, 47
очаровувати, 48
пари́, 48
перепліт, 51
покрасити, 47
ричаг, 65
роздольні пісні, 48
рукоятка, 47
сищик, 47
скрипач, 48
славний хлопець, 47
створка, 47
телевізор, 65
туфлі, 49, 57
хваткий горішок, 48
шнурки, 57

XXIII

Совково-узаконений бюрократично-правовий офіціоз, 52-53, 199-200
автопригода, 221
вимогательство, 87
відстрочка платежу, 48
держатель цінних паперів, 48
дізнання, 53
дорожньо-транспортна пригода, 221
запитати про матеріали слідства, 53
запросити докази, 53
звід, 57
звід законів, 52
казначейство, 8, 48, 210
Мінздрав, 35
мовник (вещатель), 48
наркопритон, 222

не судимий, 36
парадний розрахунок, 48
розстрочення платежу, 48
списання боргів, 30
спор, 57
угон, 47

управляти автом, 221

XXIV

Каламарно-совкове націо-звиродніння, 163-67, 194

бездоглядні діти, 167

в місто, 167

ведомость, 163

відправлятися, 163, 166

вмінюється в обов'язок, 163

гривна, 87

давати добро, 29

дальнього слідування, 166

добавлена вартість, 7

довіреність, 163

дохід, 7

ЖиДи-Вокзал, 166

заключення договорів, 88

заява, 163

знеструмлений, 167

ліквідовано, 222

лічильники газу та води, 167

Львівморепродукти, 166

нав'язувати (думку), 88

направляти документ, 88

направляти кошти, 88

направляти листа, 88

напрямо~~к~~, 167, 194

незапотребований, 113

перена~~в~~чати, 195

підписати договір, 88

платіж, 167

по договору, 89

положення, 167

получатися, 88

поступили документи, 163

призупинити, 194

слідувати, 166
слідуючі документи, 163
узискувати, 88
час відправлення, 166
XXV
Числа і дати, 163–64
XXVI
Оголошення часу, 10, 97, 180
XXVII
Назадгузне мовлення, 165
арахіс солений, 165
вогнегасник хімічний пінний, 165
колонка газова, 165
Лелека Білий, 165
одіяло стьогане, 165
паска святкова, 165
пиво світле, 165
решітка дверна, 165
свічки парафінові декоративні, 165
тара скляна, 165
труби каналізаційні, 165
фургони автомобільні, 165
XXVIII
Розрив лексичних традицій, 51, 155–60
балувати, 38
відкривати двері, 160
встидні місця на тілі, 160
гарача вода, 160
давай..., 158
давайте..., 159
дельфін, 158
дівочка, 105
добираласі, 159
дочка, 158
жилізні ноціники, 159
жити (мешкати), 112
за малим не помер, 159
забацаний, 113
запобіжливий, 157
здати карти, 105
здатисі до полону, 159

злітнопосадочна смуга, 39
змора, 157
зняли шкіру, 159
зняття приміщення, 95
зобачила картину, 159
зразу в крик, 159
калужа, 159
квартира, 114
керосин, 92
кому сказав?, 158
костюм сидить, 38
лижі, 92
лісопильня, 38
манікюрні ножниці, 159
на розхват, 39
наскочність, 157
натуральна черепиця, 40
нефть, 92
осід літаків, 156
по радіво..., 159
по тім затемненні, 160
порядна людина, 158
постригти чоловіка, 159
раковина, 112
розважати, 155
розверни руку, 158
розводити (кенгуру), 158
розмальовувати кульки, 39
розслаб пальці, 158
рядом, 158
свинець, 92
світлофор, 114
складний випадок, 158
спину помити, 159
стала ще краще, 17
стежа, 157
так завтра..., 158
теї ночі, 160
хрін з ним, 113
художник, 95, 184
чин, 155

чолка, 159

XXIX

Сі-сі-кання, 159

XXX

Дивитись, оглядати, дякувати, 103, 129, 209

дивитись, 95

дивитись чийсь роботи, 131

дивитися мультфільм, 100

дякуєм Вас, 103, 129

їх усіх подивитись, 40

XXXI

Недобросовісна поверховість "знавців", 23, 25, 157, 204-8, 207

creet, 206

give me a lift, 204

speech, 206

Така *tala*, 206

виплекувати дітей, 23

гвінейські свині, 205

обезвредить, 205

Партнерство Заради Миру, 11

присматривать, 207

просунутий, 120

самое меньшее, 205

сказав-зробив, 205

університет Чарльза, 206

Фронт Национального Спасения, 11

XXXII

Русифікація православієм, 169-70

Алілуя, 170

батюшка, 170

бодритися, 170

Георгій (святий), 170

говіти, 169

гроб, 169

з Різдвом Христовим, 170

зі святами Вас, 170

колокольня, 169

Кристос воскресє, 170

мати настоятельниця, 169

матушка, 169

не приведи Господь, 113

пасха, 214

пасхальні дзвони, 214

передання (рос. *предание*), 169

Покровська церква, 170

прихожанин, 93

різдва Христова, 169

розпис алтарів, 169

XXXIII

Чванливе мавпування порожньої голови, 27, 94, 195, 196

power lifting, 202

Віолета, 193

гіпертензія, 184

епатажний, 184

занадто добра́ у світі, 29

знаковий, 97

знаковий момент, 209

знаковість, 184

курортполіс, 196

Мері, 64

мультиплікативний характер, 98

мультиплікаційний ефект, 198

Овен (знак зодіака), 53

Панна (знак зодіака), 53

продвинути Україну, 95

продвинутий, 95

радіопротекторні властивості, 184

резистентність, 184

рекреаційна зона, 196

співучасники фестивалю, 27

фентезі, 191

шеріф, 200

XXXIV

Інтеро-американізація, 183-94, 197-99

АМ, 191

ampersand (&), 201

barbecue, 67

chansonnier (ґалліцизм), 190

flash interview, 194

FM (ФМ), 191

force majeure (ґалліцизм), 205

graffiti, 193

grand pris (ґалліцизм), 185
Happy Meal, 185
masters, 190
New School. Гляди: *graffiti*
New Style. Гляди: *graffiti*
Old Style. Гляди: *graffiti*
page (пейдж), 226
PR, 200
public relations, 184, 189
sex appeal, 201
site (сайт), 226
slogan, 192
stud-woman, 107
talk-show, 185
Venture Partners, 189
аніматор, 94
анонс, 199, 222
бест, 198
Бі-Ем-Дабл-ю (BMW), 28
бізнес-клас, 188
бізнесова ідея, 188
бізнес-план, 198
бізнес-центр, 171
Боб & Доктор, 201
Бон Аква, 200
боулінг, 201
бутік Подіум, 180
волонтер, 187, 188
гавкаючі ковбаски, 185
гай (хлопака), 112
гам-гам...бургери, 185
гендерне насильство, 187
губернатор, 195
дайвер, 199
дансовість, 193
департаменти, 195
джакузі, 201
Джек Пот, 26, 184
джемборі, 200
джус, 112
Джусік, 186

дизайнер, 29
дискотека, 192
дисплей, 65
дистриб'ютор, 192, 197
ді-джей, 185, 192
ділер, 197
екзистенція, 185
економікс, 189
ексклюзивний, 197
есенціальний, 190
Єврогардин, 198
Євролайн, 198
іміджмейкер, 194
Каменяр Вест, 197
караоке, 192
кліп, 185
ключові слова (key words), 228
коледж, 183
комп(')ю(у)тер, 4, 65
конектс, 226
консалтінг, 189, 198
конс'юмерський інтернаціонал, 187
контент часопису, 189
котіровка (ґалліцизм), 198
кутюр'є, 201
легіонер, 199
лістінг, 198
лототрон, 185
лузер, 192
майстер-клас, 188, 198
маржа, 198
маркетинг, 184
мейн стрім, 189, 193
менеджер, 184, 197, 220
менеджмент, 184, 228
мер, 195
мер кляси, 171
мікс, 185
моніторинг, 199
муніципальна міліція, 195
омбудсмен, 200

офшорна зона, 198
Палата регіонів, 195
пі-ар, 200
презентація, 168
провайдер, 198
продюсер, 199
райтер, 194
регіони, 195
Рибалка & мисливець, 201
риелтер, 198
римейк, 185
Рілекс, 64
саундчек, 193
сексизм, 188
Скрябін & Чубай, 201
спікер, 195
спікерфон, 64
спіч, 171
спонсор, 197
спрей, 226
стрес, 227
суїсідальний, 187
Табу, 222
тінейджер, 187
ток-шоу, 222
транспарентність, 199
траст, 198
трейдер, 198
тренд в моді, 194
тренінгові курси, 198
тренінгові програми, 188
трилер, 24
тутор, 94
Тютюн & алкоголь, 201
фандрейзінг, 198
фентезі, 191
фітнес, 198
фолькові мотиви, 192
фостерні сім'ї, 187
ф'ючерний контракт, 198
хіт, 193

холдінг, 198

чарт, 185

чат, 192

чіз-бургер, 185

шериф, 199

шоу, 185, 199

юзер, 187

XXXV

Комп'ютерне назовництво, 9, 33, 65

дисплей, 65

драйвер, 33

загрузочний диск, 33

комп(')ю(у)тер, 65

конект, 226

розрішення дисплею, 226

трафік, 226

шлейф, 33

XXXVI

Оновлені запозичення інтер-вискочок, 201-3

бизнес ланч, 202

боулінг, 202

офіс, 202

прайс-ліст, 51, 202

XXXVII

Некомпетентна вимова нових американізмів, 202-3

біндер, 202

Ваніш, 202

Віжион, 203

гендерний (джендерний), 187

Дісней, 6

Канді, 202

Магік, 203

принцеса Канді, 17

Рілекс, 202

XXXVIII

Вимова англійського "i"

printer, 204

бізнес, 44, 188, 198, 204

біч, 204

ділер, 197

економікс, 189

консалтинг, 189, 198

ліст, 204

лістинг, 198

маркетинг, 184

мікс, 185

Пасіфік, 113

прайс-ліст, 202

прінтер, 202

Сильвестр, 203

Сільвер, 179, 204

сінг, 190

фандрейзінг, 198

фітнес, 198

хіт, 193, 204

холдінг, 198

XXXIX

Тонкощі мовної конкуренції, 74-77

благодарный, 75

блюдечко, 3

ввергнуть, 75

великодушный, 76

внушать, 75

восседать, 75

вскрывать, 75

застенчивый, 75

злословие, 77

издержки, 76

изюминка, 77

искушённый, 76

исход, 76

кумир, 75

местоположение, 75

мнить, 75

начальный, 77

обрушиться, 77

обыкновенный, 77

обычный, 77

озорство, 76

первичный, 77

первоначальный, 77

первообразный, 77

подавляющий, 76
подвергаться, 75
подвержённий, 75
подлог, 77
попирать, 76
постройка, 75
предпринимать, 75
привносить, 76
прозорливый, 77
прямодушный, 75
растлевать, 76
расчётливый, 76
сквернословие, 77
смутно, 76
собутыльник, 75
содействовать, 75
сооружение, 75
торец, 76
усердный, 76
чашечка, 3
честолюбивый, 75
чинопочитание, 76

XL

Витіснення рідного чужим, 89–92, 93–98, 100, 119–20
бархатний пенсійний вік, 34
Бархатний сезон, 34
биль, 33
борт, 90
ведучий, 90
винуватець, 119
витіюватість, 100
від'ємні почуття, 40
водиться, 100
водопровідний кран, 90
всього можна чекати..., 3
головний біль, 88, 120
графік, 93
давай і давай..., 3
давай..., 158
давайте..., 159
допомагати зникненню плям, 41

дочка, 39, 100
живопис, 100
жирний, 90
жителі, 90
за малим не помер, 159
за продуктами, 97
закачування, 98
заманливо, 100
застінки, 97
засуха, 44, 90
затребувати, 96
зачасту́, 96
збиратися, 120
збиратися стати кимсь, 20
ззаду тебе, 2
зірвати бомбу, 94
изобилие, 2
ідеологічні узи, 98
із-за, 6
камінь спотикання, 120
канава, 100
каструля, 90, 100
кошмар, 6
круті повороти, 112
кутова кімната, 36
кучка, 93
ломтик, 90
міроприємство, 90
мойка, 90
монах, 93
монахиня, 97
на куті, 3
навчитися цьому трюкові, 100
нав'язувати (думку), 94
нажимать на качество, 120
накопичуватись, 40
намічати, 43
направити (когось кудись), 98
направляти в русло, 98
направляти військовослужбовців, 88
направляти листа, 88

насилля, 24
настоювати чи наполягати?, 3
не дивлячись, 95
не решаемых проблем нет, 120
не спроможетеся обійтися, 41
нрав, 98
обильный, 2
одуматися, 33
передвзятість, 97
період, 93
писати живопис, 100
піднести (щось комусь під ніс), 48
підшвидшити, 96
пішли чи ходімо?, 3
по..., 97, 179
по експлуатації (інструкції), 98
по телевізору, 100
повозка, 100
поговірка, 33
погубити, 90
покупка, 100
получатися, 94
порок, 98
посилати за, 2
посуда, 90
пошлість, 98
правий, 119
представляти, 40
пригнічення ЗМІ, 53
приймати клятву, 3
прийти до себе, 100
прикладне мистецтво, 6
проститутка, 113
протирічивий, 94
проходжуватися, 100
радувати, 90
раковина, 6
рано чи пізно, 33
реклама, 90
розтолкувати, 90
рушниця, 90

сигарета, 100
снискать, 2
сосок, 113
спортсмен, 16
сугроби, 97
судорога, 100
сукенка, 100
сустави, 113
схоже, що..., 94
толком, 95, 98
топка, 36
треба не вживати, 41
трубка (слухавка), 114
трюки фокусника, 98
у одної, 100
удачливий, 98
удобоваримый, 103
узи партнерства, 98
усёк?, 90
устав, 93
уязвимая сторона, 103
уязвимый, 103
ханжество, 97
червоною ниткою, 100
чертовски бодрит, 35
шевелити, 96
що коштує?, 3

ЦІКАВИНКИ ДЛЯ РОЗМИСЛУ

В

"вчений чоловік", 1

З

"злагодя", 183

І

інтелектуал, 1

інтелектуальна свобода, 219

інтелігент (дрібно-галичанський), 1

інтелігентна зажерливість, 179, 180, 181

інтелігентна тупість, 86, 178, 183, 184, 191, 194, 197, 199

інтер-виховання, 170, 172

К

компутерне назовництво, 9, 33, 65

комунізм Мора-Мореллі-Оуена і комунізм Кучми, 17, 209

конфесійний космополітизм, 177

корінна нація, 176

космополітизм, 18, 174

"кумедне" звучання, 121, 146, 155

Л

лінгвістичне яничарство, 50, 67, 163, 194, 220, 230, 232

М

москвофільство, 127, 128, 133

Н

науково-технічний переклад, 224

націоналізм, 80, 135

національна ниць, 66, 128, 133-35, 188, 189, 194

націо-совок, 162, 197

недбальство, 7-12, 202

О

отупіла вторинність, 78

П

"погроми", 150

поліційна держава, 183, 187

польонізацією вдаримо по русифікації!, 58

"починати зі себе", 179

права людини, 8, 82, 104, 122, 147, 149, 153, 176

православіє Антихриста, 130, 169

Р

раса, 81

реакційність коректора, 53, 155, 162

рекет (гвалт), 182

рекляма (оголоска), 15, 161, 169

різнописання, 56

розумова анемія, 226

С

саботаж, 25-26, 147-48

сексизм, 188

словники

як їх роблять, 46, 55, 57, 59, 68, 160, 224, 227

спотворена - легша до вивчення?, 40, 99, 161

страх, 149, 152, 183

Т

точність перекладу, 228

транслітерація, 214

Ф

"фашизм", 182

Ч

чеський досвід, 63, 189

PI3NE

В

Beavis and Butt-Head, 72

F

FlashGet (JetCar) Copyright (c) 1999-2000 Kevin Hou, Amaze Software Inc., 9

К

Krakowski Teatr Factu, 206

L

Lwów, 207

М

MacDonalds, 185

Т

Tolkien, R. R., 171

U

Univerzita Karlova, 206

А

Америка, 196

Антоненко-Давидович, Б, 102

Антонович, В, 218

Арнольд, А. М, 62

Б

Батенко, Тарас, 97

Бібліотека державного службовця (довідник), 57

Білозір, Ігор, 150, 151

Благослови, душе моя, Господа (мемуари), 97

Бобало, І, 213

богема, 102, 105

Богословська, І, 22

Боднар, Левко, 158

Бондаренко, К, 27, 97, 226

Босак, С, 9

Бужинська, К, 212

В

Вакуленко, М, 216

Ведмедєв, О, 212

Вересень, М, 16, 22, 128

Винничук, Ю, 71

висилання Благовіст, 169

висилання В ніч на суботу, 18, 102

висилання Державні діти, 20

висилання Забава (телевізійна гра), 25

висилання Мамаду, 147

висилання Модний час, 28

висилання Мої літа – моє багатство, 43

висилання На пульсі здоров'я, 33

висилання Парк автомобільного періоду, 40, 44

висилання Пасхальні дзвони Київщини, 214

висилання Після слова, 101

висилання Проснись и пойд, 148

висилання Проти ночі, 37, 175

висилання Слово, 93

висилання Студія-5, 42

висилання Телеманія, 44

висилання У колі друзів, 16

Вогнем і мечем (повість), 218

вулиця Джорджа Вашингтона, 195

вулиця Оврама Линкольна, 195

Г

Герасименко, М, 21

Гіпотези про Ісуса (есе), 94

Гнатюк, М, 95

Г

"Гарант" мови, 161, 169

громадянка (абетка), 202

Д

Дарниця (фірма), 11

День П'є...монту, 185

Джеймс Бонд, 148

Дніпро (часопис), 98

Драч, О, 96

Е

"Еліт Італія" (торгова марка), 40, 41

Ердіч, Ф., 72

естрадні мотиви, 44, 87-88, 143, 192-93, 212-14, 222

Є

Ємченко, Т, 53

Єременко, Анатолій, 189

З

Забужко, Оксана, 104

Закарпатські печива (книга кухарських переписів), 165

Залізна п'ята (роман), 178

Записки т-ва ім. Петра Могили, 87

Зібров, П, 127

Золота фортуна (рейтинг), 213

Зухова, Неля, 169

І

Івано-Франківськ, 197

Іващишин, М, 120, 192

Інститут культури, 184

Інтер (телеканал), 174

К

Каменяр Вест (підприємство), 197

кафедра радіо-телемовлення, 213

КВН, 147

Київська Мазепинсько-Могилянська Академія, 79

Кінаевич, М, 149

кінофільм Американський президент, 85

кінофільм Атентат, 158

кінофільм День рождення буржуя, 71

кінофільм Дитя на ймення Ісус, 37, 159

кінофільм Іствікські відьми, 43

кінофільм Каратель, 27

кінофільм Коханці, 22

кінофільм Крик трави, 158

кінофільм Лід, 21, 47

кінофільм Мумія повертається, 31

кінофільм На Дерибасівській погода..., 147

кінофільм Омен III, 205

кінофільм Острів любові, 131

кінофільм Печія, 84, 206

кінофільм Повернення Шерлока Холмса, 17, 20, 30, 35, 40, 220, 221

кінофільм Пригоди Шерлока Холмса, 35
кінофільм про Роксолян Рогатинську, 159
кінофільм Руйнівник, 30
кінофільм Справа Сездека, 35, 39
кінофільм Стерви, 39
кінофільм Фуджоу, 158
кінофільм Царівна, 158
Княжицький, М, 27, 211
комісія з питань правничої термінології, 216
Котигорошко, 150, 171
Кривенко, О, 189
Кулик, З, 132

Л

Лемик, Микола, 178
л'Ескаль, 202
Лук'яненко, Левко, 180
Лук'янова, Ганна, 32
Любисток (школа), 171

М

Мазур, Р, 33
Макаров, Ю, 39, 101, 127
Марциняк, 159
Маршак, 171
Міські Телефонні Мережі, 180
муніципальні кашкети, 196
Мустафаєв, Ф, 212

Н

Набока, С, 94
Надзірна (Національна) рада, 5, 14, 15, 36, 47, 132
Науменко, В, 19
Національні інтереси (збірник наукових праць), 98

О

Оборонці держави (пісня), 214
Огієнко, І, 62
Освітній канал, 43, 44
Оселедчик, В, 38, 176

П

Пігір'янка, Марійка, 171
ПіК (часопис), 120, 192
Піховшек, В, 175
Плай, Каріна, 171

Погребинський, М, 189

Польові дослідження з українського сексу (роман), 104

Попова, Алла, 16, 26

Попович, М, 173

"после первой не закусываю", 211

Поступ (часопис), 9, 17, 21, 23, 24, 25, 27, 29, 30, 34, 39, 42, 48, 53, 90, 94, 97, 120, 130, 153, 161, 165, 169, 191, 195, 200, 207, 209, 216, 221, 222, 226

Призначення України (пісня), 156

Р

радіо Ера-FM, 18, 21, 33, 38, 43, 53, 66, 87

радіо Ініціатива, 11, 15, 27, 31, 32, 33, 35, 88, 97, 192, 221, 226

Роксоляна Рогатинська, 196

Роміна, О, 18, 102

С

саміт (президентів), 152

Світ науки (часопис), 98, 184

Світ Софії (роман), 98, 100, 101, 157

Свято Міста, 180

Слісаренко, І, 97

Союз промисловців, 54, 175

Сумська, О, 131, 171

Т

Табачник, Д, 21, 131, 194, 211

танки' (дитячі), 171

Терщук, Л, 33

Третя руїна (есе), 98

Тричі мені являлася любов (повість), 97

Троє у човні, не чи'сячи пса (оповідання), 207

Трускавець, 196

У

Українська Академія Дизайну, 203

Управління культури, 51

Ф

Фільц, О, 189

Франко, І, 70, 140

Х

Хожай, Оксана, 171

Ц

Це моя земля... (пісня), 214

церква, 93, 140

Ч

Черчіль, 89, 196

Ю

Юз'ю Обсерватор, 221

Я

Яневський, Д, 32, 85, 176, 177

ЗАГАЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК БЛУДІВ ТА УТРУДНЕНЬ

@

@ – *собака* (XIV), 66

З

32 зуба (III), 15

А

AM (XXXIV), 191

ampersand (&) (XXXIV), 201

В

barbecue (XXXIV), 67

С

chansonnier (ґалліцизм) (XXXIV), 190

creem (XXXI), 206

Ғ

flash interview (XXXIV), 194

FM (ФМ) (XXXIV), 191

force majeure (ґалліцизм) (XXXIV), 205

Г

give me a lift (XXXI), 204

graffiti (XXXIV), 193

grand pris (XXXIV), 185

Н

Happy Meal (XXXIV), 185

К

kiev.ua, 214

Kyiv, 217

М

masters (XXXIV), 190

Н

New School (XXXIV). Ґляду: *graffiti*

New Style (XXXIV). Ґляду: *graffiti*

О

Old Style (XXXIV). Гляди: *graffiti*

Р

page (пейдж) (XXXIV), 226

power lifting (XXXIII), 202

PR (XXXIV), 200

printer (XXXVIII), 204

public relations (XXXIV), 184, 189

С

sex appeal (XXXIV), 201

site (XXXIV), 226

slogan (XXXIV), 192

speech (XXXI), 206

stud-woman (XXXIV), 107

Т

Taka mala (XXXI), 206

talk-show (XXXIV), 185

V

Venture Partners (XXXIV), 189

А

а можна забрати? (XIX), 222

а що таке...? (XIX), 98

автопригода (XXIII), 221

ад (XXI), 113

академія, 220

Алілуя (XXXII), 170

алтар (XXXII). Гляди: *розпис алтарів*

аніматор (XXXIV), 94

анонс (XXXIV), 199, 222

апельсин (XX), 6, 85

апельсин (XXII), 49

арахіс солений (XXVII), 165

Б

балувати (XVIII), 43

балувати (XXVIII), 38

баночне пиво (VII), 19

бархатне пиво (XIII), 165

бархатний пенсійний вік (XL), 34

Бархатний сезон (XL), 34

баскетбол (XIV), 6

баскетбол (XXI), 84

батюшка (XXXII), 170
без питань (XIX), 222
безвістно відсутні батьки (VII), 20
бездоглядні діти (XXIV), 167
безкінечний (XXI), 84
безладц (V), 17
безнаказанність (XIII), 34
безумний (XIII), 114
Берестя, 219
Берладь, 219
бест (XXXIV), 198
бизнес ланч (XXXVI), 202
биль (XL), 33
бігати від призначення (XII), 30
Бі-Ем-Дабл-ю (BMW) (XXXIV), 28
бізнес (XXXVIII), 44, 188, 198, 204
бізнес-клас (XXXIV), 188
бізнесова ідея (XXXIV), 188
бізнес-план (XXXIV), 198
бізнес-центр (XXXIV), 171
Білгород, 219
білий папуга (V), 16
біль стає все відчутнішою (V), 17
більше мінімальної (VI), 17
біндер (XXXVII), 202
біч (XXXVIII), 204
благословенний кінофільм (VII), 20
блюдечко (XXXIX), 3
блюдо (XI), 27
Боб & Доктор (XXXIV), 201
Бог (ріка), 219
Бог чи Боже? (IV), 16
бодритися (XXXII), 170
бодро (XVIII), 43
бодрість (XIX), 213
бомбардирування (VII), 119
Бон Аква (XXXIV), 200
борт (XL), 90
боулінг (XXXIV), 201
боулінг (XXXVI), 202
брехати (XVI), 42

брюки (XXII), 49, 50

брючна лєнта (XXII), 50

брючний наряд (XI), 28

буйна уява (XIV), 39

бумажник (XVIII), 44

буран (буря) (XIII), 34

бутилка (XIX), 3

бутік Подіум (XXXIV), 180

В

в кінцевому рахунку (XXI), 84

в місто (XXIV), 167

в обличчі (XVIII), 43

валяй (XVI), 107

Ваніш (XXXVII), 202

вафлі (XX), 85

вафлі (XXII), 49

ведучий (XIV), 228

ведучий (XL), 90

верф (XIII), 37

весілля (рос. *веселье*) (XII), 31

ветчина (XX), 51

взяли з поличним (XIII), 35

взятка (V), 17

виборочно (VII), 19

вибухнути... когось (IX), 95

видалити гравця (XI), 27

видаляти бруд (XXI), 84

видворяти (XVII), 43

вимогательство (XXIII), 87

винуватець (XL), 119

винуватець (XX), 86

виплекувати дітей (XXXI), 23

виставочний зал (VII), 20

витіюватість (XL), 100

віддавати собі відповідь (IX), 21

від'ємні почуття (XL), 40

відкривати двері (XXVIII), 160

відправляється (поїзд) (XIX), 220

відправляти листи (XX), 220

відправлятися (XXIV), 163, 166

відправлятися на завдання (XIX), 221

відпрасувати (VII), 20
відразилося (XXI), 84
відсікти голову (XIII), 34
відсосування крові (XIII), 33
відстрочка платежу (XXIII), 48
Віжион (XXXVII), 203
Віолета (XXXIII), 193
вітчина (XX), 51
вічні льди (V), 17
в'їхати (втямити) (XVI), 106
вмінюється в обов'язок (XXIV), 163
вогнегасник хімічний пінний (XXVII), 165
водитися (XL), 100
водопровідний кран (XL), 90
водородна бомба (XVIII), 44
волейбол (XXI), 84
володар державної нагороди (XII), 31
володар паспорта (XII), 31
володар портфелю (XII), 31
Володимир, 219
волонтер (XXXIV), 187, 188
вооружитися (XIII), 35
Вороніж, 219
вредний (XIII), 35
вскривати (XIII), 38
вставляти публіку (XIX), 105
встидні місця на тілі (XXVIII), 160
всього можна чекати... (XL), 3
вторувати (IX), 21

Г

гавкаючі ковбаски (XXXIV), 185
галстук (XX), 85
гам-гам...бургери (XXXIV), 185
гарача вода (XXVIII), 160
гендерне насильство (XXXIV), 187
гендерний (джендерний) (XXXVII), 187
Георгій (святий) (XXXII), 170
гіпертензія (XXXIII), 184
говіти (XXXII), 169
говорити чи розмовляти? (XIV), 39
головний біль (XI), 27

головний біль (XII), 31
головний біль (XL), 88, 120
гололід (XIX), 220
горно-рятувальні служби (XVIII), 43
горянин (XVIII), 43
госпо́дарка (IX), 21
готувати (варити) (XVII), 43, 97
грати на воді (XII), 29
графік (XL), 93
гривна́ (XXIV), 87
гроб (VII), 169
гроб (XXXII), 169
гро́ба (III), 169
грудами (грудьми) (VII), 20
груші (XX), 85
губернатор (XXXIV), 195
Г
ґадати (I), 14
гай (хлопака) (XXXIV), 112
гвінейські свині (XXXI), 205
Д
давай і давай... (XL), 3
давай... (XL), 158
давай... (XXVIII), 158
давайте... (XL), 159
давайте... (XXVIII), 159
давати двору (XVI), 42
давати добро (XII), 29
давати добро (XXIV), 29
давати дьору (XXII), 47
дайвер (XXXIV), 199
дальній кут (XIV), 39
дальнього слідування (XXIV), 166
дальнього слідування (автобус) (XIX), 221
дансовість (XXXIV), 193
дельтоплан (XXI), 84
дельфін (XXVIII), 158
день народження (V). *Гляди: твоє день народження*
департаменти (XXXIV), 195
держатель цінних паперів (XXIII), 48
дешевше́ (VI), 17

дівочка (XVI), 107
дівочка (XXVIII), 105
джакузі (XXXIV), 201
Джек Пот (XXXIV), 26, 184
Джек-потрошитель (XIII), 6
джемборі (XXXIV), 200
джус (XXXIV), 112
Джусік (XXXIV), 186
дзвоник (XIX), 221
дивись під кришечку (XVI), 42
дивитись (XXX), 95
дивитись чийсь роботи (XXX), 131
дивитися за дітьми (XX), 88
дивитися мультфільм (XXX), 100
дизайнер (XXXIV), 29
дискотека (XXXIV), 192
дисплей (XXXIV), 65
дисплей (XXXV), 65
дистриб'ютор (XXXIV), 192, 197
дишать чи дихати? (XIII), 34
Діво Богородиця (IV), 16
ді-джей (XXXIV), 185, 192
дізнання (XXIII), 53
ділер (XXXIV), 197
ділер (XXXVIII), 197
Дісней (XXXVII), 6
діставати з кишені (XXI), 85
добавлена вартість (XXIV), 7
добираласі (XXVIII), 159
довбаний (XVI), 106
доводи адвокатів (XIII), 24
договір (угода) (XI), 29
Дорогичин, 219
дорожньо-транспортна пригода (XIX), 221
дорожньо-транспортна пригода (XXIII), 221
достойнством (XVIII), 43
дохід (XXIV), 7
дочка (XIX), 221
дочка (XL), 39, 100
дочка (XXVIII), 158
драйвер (XXXV), 33

дурна звичка (XII), 31
дурний вчинок (XII), 31
дурний смак (XII), 28
дурні чутки (XII), 31
дъоргати (XIX), 221
дякуєм Вас (XXX), 103, 129
дякуєм за покупку (XX), 203
дякуючи (такому-то) (XIX), 222
дякуючи панадолу (XI), 27
дякуючи Папі (XI), 97
дякуючи радіо (XI), 27
дякуючи радіоефіру (XI), 27

Е

евакуїровано (VII), 19
екзистенція (XXXIV), 185
економікс (XXXIV), 189
економікс (XXXVIII), 189
ексклюзивний (XXXIV), 197
електром'ясорубка (XIX), 220
епатажний (XXXIII), 184
есенціяльний (XXXIV), 190
етикетка (XXI), 220

Є

Єврогардин (XXXIV), 198
Євролайн (XXXIV), 198

Ж

жадний (XVIII), 44
жарити (XIII), 35
жарити (XVIII), 72
жених (XIII), 38
Жешув, 218
живопис (XL), 100
живописний край (XVIII), 44
ЖиДи-Вокзал (XXIV), 166
жилізнi ноцники (XXVIII), 159
жирний (XL), 90
жителі (XL), 90
жити (мешкати) (XXVIII), 112
жопа (XIX), 73
жужжати (XIII), 32

з горіховим смаком (XXI), 85
з Різдвом Христовим (XXXII), 170
з скоринкою (XXI), 84
за малим не помер (XL), 159
за малим не помер (XXVIII), 159
за правилами (XI), 27
за продуктами (XL), 97
за то, що ми такі дурні (XVIII), 160
забавний (XXII), 32, 46
забацаний (XXVIII), 113
забиватися (XII), 30, 38
за́вмерло (II), 16
заводити (зводити, хибити) (XX), 112
заганяти (когось) (XII), 31
загорання (XIV). Гляди: осередки загорання
загорітися (XIV), 37, 39
загорітися (XX), 37
загрузочний диск (XXXV), 33
загублена природа (XVIII), 44
загублений літопис (XVIII), 44
задача чи завдання? (XX), 95
зади́ха́тися (XX), 73
задумка (XXI), 188
зайве свідчення (XXII), 48
займати (досвід) (XII), 30
займатися спортом (XIII), 35
закачування (XL), 98
заключення договорів (XXIV), 88
законослухняні (XI), 26
заливна осетрина (XIV), 38
замалюнки (IX), 22
заманливо (XL), 100
занадто актуальний (VI), 18
занадто добра́ у світі (XII), 29
запитати про матеріали слідства (XXIII), 53
запобігти випадків (III), 16
запобіжливий (XXVIII), 157
заправочна (XIX), 221
запросити гроші (XV), 53
запросити докази (XXIII), 53
заривати столби (XVI), 42

застереження (XXIV), 163
застілля (XII), 31
застінки (XL), 97
засуха (II), 44
засуха (XL), 44, 90
затребувати (XL), 96
затребувати викуп (XIV), 53
заумний (XI), 73
захват школи (XIII), 33
захопливо (IX), 21
зачасту́ (XL), 96
збирається захищати (XIX), 222
збиралися опублікувати (XIX), 222
збиратися (XL), 120
збиратися на війну (VII), 20
збиратися стати кимсь (XL), 20
збігай принеси (XIX), 114
збільшуване скло (VIII), 21
звід (XXIII), 57
звід законів (XXIII), 52
звільнити під заклад (XII), 31
звозити (завезти) (XIX), 114
здавати (віддавати) (XIX), 114
здавати кімнати (XXI), 84
здати карти (XXVIII), 105
здатисі до полону (XXVIII), 159
зернята соняшника (XIV). *Гляди: їсти зернята соняшника*
ззаду тебе (XL), 2
зі святами Вас (XXXII), 170
зірвалася граната (XX), 85
зірвати бомбу (XL), 94
з'їздив (XXI), 84
зйомні чаші (XIII), 34
злежуватися (IX), 22
злітнопосадочна смуга (XXVIII), 39
злословие (XXXIX), 77
змінити дах (XIV), 40
змія—зміїв (III), 34
змора (XXVIII), 157
знаковий (XXXIII), 97
знаковий момент (XXXIII), 209

знаковість (XXXIII), 184
знеструмлений (XXIV), 167
знімаємість (XIII), 34
зносини (XXI). *Гляди: зовнішні зносини*
зняли шкіру (XXVIII), 159
зняття приміщення (XXVIII), 95
зобачила картину (XXVIII), 159
зовнішні зносини (XXI), 85
зразу (XX), 113
зразу в крик (XXVIII), 159
з'явлення запаху поту (IX), 22

И

изобилие (XL), 2

І

Івано-Франківськ (XXI), 197
ігорний бізнес (XVIII), 44
ідеологічні узи (XL), 98
ізгой (XXI), 84
із-за (XL), 6
ізюм (XX), 85
ізюм (XXII), 49
ізюм без кісточок (XX), 51
іміджмейкер (XXXIV), 194
інохідь (XIV), 40
італьянський театр (VII), 20

Ї

їх усіх подивитись (XXX), 40

Й

йолки-палки (XVI), 106, 107
йолки-палки (XXI), 113
йо-майо (XVI), 107

К

казначейство (XXIII), 8, 48, 210
кайфувати (XVI), 106
калужа (XXVIII), 159
каляска (XIX), 221
каменеобробний завод (XIV), 38
Каменяр Вест (XXXIV), 197
камінь спотикання (XL), 120
канава (XL), 100
канарок (V, полонізм), 100

кандали (XIII). Гляди: *ножні кандали*
Канді (XXXVII), 17, 202
караоке (XXXIV), 192
карієс (XXI), 228
Карл (III), 21
Карл Великий (III), 100
каструля (XL), 90, 100
кататися (XX), 86
катедра, 58
качелі (XX), 86
квартира (XXVIII), 114
керосин (XXVIII), 92
кліп (XXXIV), 185
кльово написалося (XVI), 107
ключові слова (key words) (XXXIV), 228
книгодрукарство (IX), 22
кнут і пряник (XVII), 103
княжеська кухня (VII), 20
кобіта (XXI), 113
Козлів, 219
коледж, 220
коледж (XXXIV), 183
колесо хвортуні (XXI), 26
колокольня (XXXII), 169
колонка газова (XXVII), 165
коляска (XX), 221
комод (V), 100
комп(')ю(у)тер (XXXIV), 4, 65
кому сказав? (XXVIII), 158
конект (XXXV), 226
конектс (XXXIV), 226
конні перегони (VII), 20
консалтінг (XXXIV), 189, 198
консалтінг (XXXVIII), 189, 198
конс'юмерський інтернаціонал (XXXIV), 187
контент часопису (XXXIV), 189
конус (XXI), 229
конячка (V), 16
координальні покращення, 226
корка (XIII), 36
Корсунь (в Криму), 219

костний мозок (XX), 87
котіровка (XXXIV, ґалліцизм), 198
котіровка (VII), 198
кофеварка (XIX), 220
кофемолка (XIX), 220
Кошиці, 219
кошмар (XL), 6
кращий чи найкращий? (VI), 17
криз (V), 184
Кристос воскрес (XXXII), 170
кровоточивість (XXII), 39
кругозір (XVIII), 43
круті повороти (XL), 112
кудрява береза (XI), 27
кукла (XXI), 114
курортполіс (XXXIII), 196
кутова кімната (XL), 36
кутюр'є (XXXIV), 201
кучка (XL), 93
кучка (XVIII), 43
Л
лампочка (XIX), 113
лампочка (XX), 86
лапонька (XIII), 35
легіонер (XXXIV), 199
Лелека Білий (XXVII), 165
лебьодка (XIX), 220
лебьодка (XXI), 228
ливень (VII), 20
лижі (XXVIII), 92
лимон (XXII), 49
листя (V). Гляди: падають листя
лишитись сну (XVIII), 44
лишитися (залишитися) (XX), 112
лишній (XIX), 222
лишній (XX), 113
лідирувати (XIX), 220
лідувати (IX), 21
ліквідовано (XXIV), 222
лікування алкоголізму (III), 40
лімон (XX), 6, 85

лісопиленья (XXVIII), 38
ліст (XXXVIII), 204
лістінг (XXXIV), 198
лістінг (XXXVIII), 198
літна погода (XII), 30
ліцей, 220
лічильники газу та води (XXIV), 167
ловушка (XVIII), 43
логово (XIII), 35
логово (XVIII), 35
ломтик (XL), 90
лототрон (XXXIV), 185
лузер (XXXIV), 192
Львівморепродукти (XXIV), 166
льди (V). Гляди: вічні льди
льод (VII), 20
Люд^овик (VII), 21
люлька (XIX), 221
М
Магік (XXXVII), 203
майстер-клас (XXXIV), 188, 198
Малий Галич, 219
ма́ми й та́ти (II), 16
манікюрні ножниці (XXVIII), 159
мапа, 57
маржа (XXXIV), 198
маркетинг (XXXIV), 184
маркетинг (XXXVIII), 184
масла́ (XIII), 6
мати настоятельниця (XXXII), 169
матушка (XXXII), 169
мать його за лапу (XVI), 106
мебель (V), 16
мейн стрім (XXXIV), 189, 193
мелькати (XX), 114
менеджер (XXXIV), 184, 197, 220
менеджмент (XXXIV), 184, 228
мер (XXXIV), 195
Мері (XXXIII), 64
мийдодир (XX), 179
миючі шпалери (VIII), 21

мікс (XXXIV), 185
мікс (XXXVIII), 185
Мінздрав (XXIII), 35
міроприємство (XL), 90
мовник (вещатель) (XXIII), 48
Модний час (XV), 28
мойка (XL), 90
монах (XL), 93
монахиня (XL), 97
моніторинг (XXXIV), 199
му́тний (II), 35
му́тний (XIII), 35
мультиплікативний характер (XXXIII), 98
мультиплікаційний ефект (XXXIII), 198
мультивіза (VII), 20
муніципальна міліція (XXXIV), 195
Н
на кон поставлено усе (XIII), 40
на куті (XL), 3
на повну катушку (XIX), 222
на розхват (XXVIII), 39
на слуху (XI), 27
навчитися цьому трюкові (XL, керування), 100
нав'язувати (думку) (XL), 94
нав'язувати (думку) (XXIV), 88
нажيماتь на качество (XL), 120
названня (V), 16
наїзник (XXII), 47
найвищий (VI), 93
накаляється становище (XIII), 34
накаляються пристрасті (XIII), 34
накладна (XXII), 49
наклон подушки (XI), 28
накопичувати досвід (XIX), 221
накопичуватись (XL), 40
накопичуватись (XV), 42
намічати (XL), 43
направити (когось кудись) (XL), 98
направляти в русло (XL), 98
направляти військовослужбовців (XL), 88
направляти документ (XXIV), 88

направляти кошти (XXIV), 88
направляти листа (XL), 88
направляти листа (XXIV), 88
напрямо́к (XXIV), 167, 194
наркопритон (XXIII), 222
наряди (XI), 28
населенці Австралії (IX), 22
насилля́ (VII), 24
насилля (XL), 24
наскочність (XXVIII), 157
насліддя (XV), 42
наслідувач (XV), 28
наслідувач школи (XII), 28
настоювати чи наполягати? (XL), 3
настоятельница (XXXII). Гляди: мати настоятельница
натуральна черепиця (XXVIII), 40
не дивлячись (XL), 95
не приведи Господь (XXXII), 113
не решаемых проблем нет (XL), 120
не судимий (XXIII), 36
не терпить алкоголю (XXI), 85
не то дозволяється... (XVIII), 113
не то що стиль... (XVIII), 96
негодування (XIII), 32
недвижний (XIV), 114
недурно (XIII), 113
незапотребований (XXIV), 113
неправо звинувачений (XVIII), 6
непреривний цикл виробництва (XIX), 222
нефть (XXVIII), 92
ні в чому не бувало (XIV), 40
ні фіґа (XIX), 105
нніт (XXI), 113
но́вий (II), 210
ножні кандали (XIII), 40
нрав (XL), 98
О
о годині (XII), 97
обезвредить (XXXI), 205
обзорність з місця водія (XI), 28
обильный (XL), 2

обідок (XXII), 48
обмовка (XX), 86
обмовляти (XII), 87
ображати в'язня (XII, XV), 30
ображати дерево (XV), 30
ображений (XV), 30
образ життя (XII), 30
обрив (круча) (XIV), 39
обрушитись (XVIII), 44
об'ява (XIX), 222
Овен (знак зодіака) (XXXIII), 53
одіяло стьогане (XXVII), 165
одуматися (XL), 33
озаглавити вірш (XVII), 43
озвуча́ння (IX), 21
Озов, 219
окорок (XIII), 35
окрас собаки (XIII), 34
окружність (XIII), 34
омбудсмен (XXXIV), 200
опірність (XXII), 47
осередки загорання (XIV), 39
осід літаків (XXVIII), 156
особ (III), 16
останки (XXII), 47
Острозьк, 219
офіс (XXXVI), 202
офшорна зона (XXXIV), 198
охота (XXI), 201
очаровувати (XIII), 33
очаровувати (XXII), 48
П
падають листя (V), 88
Палата регіонів (XXXIV), 195
палеоліт (XXI), 228
Панна (знак зодіака) (XXXIII), 53
папонька (XIII), 35
пар (V), 17
парадний розрахунок (XXIII), 48
пари́ (XXII), 48
парковка (XVIII), 44

Партнерство Заради Миру (XXXI), 11
парусний спорт (XIII), 35
Пасіфік (XXXVIII), 113
паска святкова (XXVII), 165
пасха (XXXII), 214
пасхальні дзвони (XXXII), 214
перевести годинника (XIX), 220
переграти суперника (XVI), 42
передання (рос. *предание*) (XXXII), 169
передвзятість (XL), 97
передрікати (XVII), 43
Перемишль, 218
перенавчати (XXIV), 195
перепліт (XVIII), 51
перепліт (XXII), 51
перетерпіти багато змін (XIII), 35
перешагнути рамки (XIII), 35
Переяславець, 219
період (XL), 93
пиво світле (XXVII), 165
пилосмокт (IX), 22
писати живопис (XL), 100
пица (XX), 86
пі-ар (XXXIV), 200
підголівник (XI), 28
піджимати (XIX), 22
піднести (щось комусь під ніс) (XL), 48
підписати договір (XXIV), 88
підпорядкований *напряму́* (XIII), 34
підтискати (IX), 22
підхвтити (XX), 210
підшвидшити (IX, XL), 96
пішли чи ходімо? (XL), 3
платіж (XXIV), 167
плітка (XII), 30
пло́ський (II), 6
плотина (XVIII), 44
по... (XL), 97, 179
по договору (XXIV), 89
по експлуатації (інструкції) (XL), 98
по меншій мірі (XIII), 34

по номеру... (XIII), 41
по радіво... (XXVIII), 159
по телевізору (XIX), 221
по телевізору (XL), 100
по телефону (XIX), 221
по тім затемненні (XXVIII), 160
побавити (стравою) (XIV), 38
поважати цукровий буряк (XIX), 222
повідок (XIV). Гляди: йти на повідку
повозка (XL), 100
поговірка (IX), 22
поговірка (XL), 33
погубити (XL), 90
пожежозагрозливий (IX), 22
поїзда́ (III), 166
показатися (оказаться) (XV), 113
показуха (XXI), 26
покараний чи покривджений? (XII), 30
покрасити (XXII), 47
Покровська церква (XXXII), 170
покупка (XL), 100
положення (XXIV), 167
положим (скажімо) (XX), 112
полтинник (XIII), 113
полукровка (XXI), 24
получатися (XL), 94
получатися (XXIV), 88
помахай, Святий Миколай (I), 15
помпова станція (IX), 22
пончики (XIX), 222
попасться (XX), 113
по-праву (XI), 27
попугай (V), 20
попугайчик (V), 100
порок (XL), 98
порядна людина (XXVIII), 158
посадочний (VII). Гляди: злітнопосадочна смуга
посилати гінця (XI), 27
посилати за (XL), 2
посібництво (IX), 21
пострадати (XVIII), 44

постригти чоловіка (XXVIII), 159
постригтися (XIX), 114
поступати (у розпорядження) (XIX), 222
поступили документи (XXIV), 163
посуд (V, XL), 90
посылка (в літературі), 125
потрясний ефект (XI), 28
походити на маму (XIII), 33
похолодає (VII), 19
похорони (V), 24, 38
пошлість (XL), 98
пра́вий (II), 58
правий (XL), 119
прайс-ліст (XXXVI), 51, 202
прайс-ліст (XXXVIII), 202
предміхурова залоза (VII), 20
представлення (XXI), 20
представляти (XL), 40
представляти (XVII), 43
предстати (XVII), 43
презентація (XXXIV), 168
прейскурант, 52
пресловутий (XIII), 38
пресловутий (XVIII), 44
прибігати (до засобів) (XII), 30
прибор (XVIII), 44
привгадати (XIII), 38
пригнічення ЗМІ (XL), 53
Придунав'є (III), 17
Придунав'є (V), 17
приз (XXI), 32
призупинити (XXIV), 194
приїжжати (XX), 88
приймати клятву (XL), 3
приймати новину (XVIII), 43
приймати різне *лице* (XVIII), 43
приймати участь (XVIII), 95
прийомка, 125
прийти до себе (XL), 100
прикладне мистецтво (XL), 6
припинити чийсь спроби (XIV), 40

припинуто (IX), 97
присматривать (XXXI), 207
прихожанин (XXXII), 93
прицеп (XIX), 221
прінтер (XXXVIII), 202
провайдер (XXXIV), 198
провітрити (VII, XIX), 114
проворна сорока (XXI), 84
продажа (V), 17
продвинути Україну (XXXIII), 95
продвинутый (XXXIII), 95
продюсер (XXXIV), 199
проїжджа частина (XIX), 220
пройтися (XX), 114
проплішина (XXI), 113
просікти (XIX), 114
проснутись (XIX), 221
просочитися (XIII), 34
проститутка (XL), 113
просунутий (XXXI), 120
протирічливий (XL), 94
проходжуватися (XL), 100
процент, 57
Пряшів, 219
пузирі на руках (XIII), 38
пульверизатор (XXI), 85
пшла вон (XVI), 106
Р
радіопротекторні властивості (XXXIII), 184
радувати (XL), 90
райтер (XXXIV), 194
раковина (XL), 6
раковина (XXVIII), 112
ракушка (XIII), 6
рано чи пізно (XL), 33
раптово знайшли (IX), 22
раптово познайомились (IX), 22
рахунок (XXI). *Гляди: в кінцевому рахунку*
регіони (XXXIV), 195
резистентність (XXXIII), 184
реклама (XIV), 11

реклама (XL), 90
рекреаційна зона (XXXIII), 196
релігійний (VII), 18
рельси (XX), 221
решітка дверна (XXVII), 165
Рибалка & мисливець (XXXIV), 201
риелтер (XXXIV), 198
римейк (XXXIV), 185
ричаг (XXII), 65
різдва Христова (III), 169
різдва Христова (XXXII), 169
різина (XIX), 86
різина (XX), 86
Рілекс (XXXIV), 64
Рілекс (XXXVII), 202
річ (промова) (XV), 206
річ про те (XIII), 21
рішимість (XX), 93
роджати, 125
розбиратися (в чомусь) (XX), 98
розважати (XXVIII), 155
розверни руку (XXVIII), 158
розвернутий лицем (XXI), 113
розводити (кенгуру) (XXVIII), 158
роздольні пісні (XXII), 48
розиграш (XXI), 114
розмальовувати кульки (XXVIII), 39
розмовна радіостанція (XIV), 38
розпашні дверцята (XI), 28
розпис алтарів (XXXII), 169
розписувати шовк (XIV), 39
розплачуватися (XIX), 114
розпружити (IX, XXI), 113
розрішення дисплею (XXXV), 226
розслаб пальці (XXVIII), 158
розстроїтися (XIX), 221
розстрочення платежу (XXIII), 48
розстрочка (XIV), 6
розтаскувати (XVIII), 44
розтлівати (XIII), 40
розтолкувати (XL), 90

розумність (V), 16
розходити ресурси (XVIII), 95
розшукний відділ (XI), 27
рокова жінка (XIII), 35
рокова помилка (XIII), 35
росток (XVIII), 44
рубати шаблюкою (XII), 31
рука́ва (II), 16
рука́ва (III), 16
рукоятка (XXII), 47
рулевоє колесо́ (XVIII), 44
ручей протікає (XIII), 35
рушниця (XL), 90
рюмка (XIII), 34
рядом (XX), 158
рядом (XXVIII), 158
Ряшів, 218, 219
С
саджати і випускати (з криміналу) (XXI), 84
са́мий (VI), 102
самовбивство (IX), 21
самовирівнюючі покриття (VIII), 21
самое меньшее (XXXI), 205
самоклеючі обої (VIII), 21
саундчек (XXXIV), 193
свинець (XXVIII), 92
світлофор (XXVIII), 114
свічки парафінові декоративні (XXVII), 165
свята́ (II), 58, 210
Святіший Отець (VI), 97
сексизм (XXXIV), 188
сервірувати нічний телестіл (XIX), 222
сет (у грі в теніс) (XXI), 84
сигарета (XIX), 221
сигарета (XL), 100
сигарета (XXI), 201
сидить (костюм) (XXVIII), 38
Сильвестр (XXXVIII), 203
сищик (XIV), 38
сищик (XXII), 47
Сільвер (XX), 179

Сільвер (XXXVIII), 179, 204
сінг (XXXVIII), 190
сказав-зробив (XXXI), 205
скатертьсамобранка (XIII), 35
сквернословие (XXXIX), 77
складний випадок (XIX), 221
складний випадок (XXVIII), 158
скрипач (XXII), 48
скрізна корозія (XIII), 40
Скрябін & Чубай (XXXIV), 201
славний хлопець (XXII), 47
славно попрацювати (XIV), 47
Славочко (VII), 20
сливи (XX), 85
слідувати (XXIV), 166
слідуючі документи (XXIV), 163
Словакія (XIX), 221
смак (XXI). Гляди: з горіховим смаком
сма^шне молоко (I), 40
сміливості не позичати (XI), 27
смутьянин (XIII), 35
снискать (XL), 2
сноска, 125
соковижималка (XIX), 220
сорок три зерна́ (V), 16
сосок (XL), 113
сосуд (XVIII), 44
спікер (XXXIV), 195
спасательна команда (XVIII), 6
спину помити (XXVIII), 159
списання боргів (XXIII), 30
спів-громадяни (XI), 26, 94
спів-товариство (XI), 27
співучасники фестивалю (XXXIII), 27
спікерфон (XXXIV), 64
спіч (XXXIV), 171
спонсор (XXXIV), 197
спор (XXIII), 57
спортсмен (XL), 16
спрашивается (XI), 29
спрей (XXXIV), 226

спричинилася криза (IX), 23
спускатися (XIX), 221
ставня (XIII), 35
стакан (XIX), 3
стакан червоного вина (XX), 97
стала ще краще (XXVIII), 17
старатель (XVIII), 44
статися (рос. состояться) (XV), 97
створка (XXII), 47
стежа (XXVIII), 157
стерва (XIII), 39
стіліст (XIII), 38
страни-експортери (XVIII), 44
страхівка (IX), 100
стрес (XXXIV), 227
сугроби (XL), 97
судорога (VII), 19
судорога (XL), 100
суїсідальний (XXXIV), 187
сукенка (XL, полонізм), 100
суперничати (XIII), 35
сустави (XL), 113
схвачений (XX), 113
сходити (XIX), 114
схоже на те... (XIV), 39
схоже, що... (XL), 94
сюд-туд (XXI), 113
Сян, 219
Сянік, 219
Т
Табу (XXXIV), 222
Таган-Ріг, 219
так завтра... (XXVIII), 158
тара скляна (XXVII), 165
твоє день народження (V), 100
теї ночі (XXVIII), 160
телевізор (XXII), 65
терпить (XXI). Гляди: не терпить алкоголю
тінейджер (XXXIV), 187
ток-шоу (XXXIV), 222
толком (XL), 95, 98

топити чи палити? (XIII), 35
топка (XL), 36
топливно-енергетичний комплекс (XIX), 222
торговець (XIX), 221
тормозити (XIX), 220
точити (XIX), 220
точити (XXI), 85
точно не зашкодили-б (XXI), 84
трамвая (III), 166
транспарентність (XXXIV), 199
трапецеєвидні м'язи (VII), 20
траст (XXXIV), 198
трафік (XXXV), 226
трейдер (XXXIV), 198
тренд в моді (XXXIV), 194
тренінгові курси (XXXIV), 198
тренінгові програми (XXXIV), 188
трилер (XXXIV), 24
триматися на шмарклях (IX), 22
трос (XIX), 220
тротуар (XIV), 40
тротуар (XIX), 220
тротуарна плитка (XIII), 40
тротуарна плитка (XXI), 85
труби каналізаційні (XXVII), 165
трубка (люлька) (XIII), 32, 35
трубка (слухавка) (XL), 114
трюки фокусника (XL), 98
Турція (XIX), 221
тусівка (IX), 120
тутор (XXXIV), 94
туфлі, 56
туфлі (XXII), 49, 57
Тютюн & алкоголь (XXXIV), 201
тяжесть у шлунку (XIV), 39
У
у відповіді (XXI), 85
у Кам'янець-Подільську (XX), 87
у одної (XL), 100
ублюдок (XVI), 42
увезти (XIII), 36

угон (XXIII), 47
удачливий (XL), 98
удобоваримый (XL), 103
узи (XL). Гляди: ідеологічні узи
узи партнерства (XL), 98
узискувати (XXIV), 88
узнаваємий (XIII), 34
уїхати (XVIII), 43
уліка (XVIII), 43
університет Чарльза (XXXI), 206
уніфікація (XXI), 63
упакований хліб (VII), 20
управляти автом (XXIII), 221
упредити (XIII), 37
усёк? (XL), 90
устав (XL), 93
уходить (XIII), 35
уязвимая сторона (XL), 103
уязвимый (XL), 103

Ф

фандрейзінг (XXXIV), 198
фандрейзінг (XXXVIII), 198
фентезі (XXXIII), 191
фентезі (XXXIV), 191
фітнес (XXXIV), 198
фітнес (XXXVIII), 198
фокус (оптичний) (XXI), 229
фокусник (XL). Гляди: трюки фокусника
фолькові мотиви (XXXIV), 192
фостерні сім'ї (XXXIV), 187
фрашки-придабашки (XVI), 106
Фронт Национального Спасения (XXXI), 11
фуражка (XIII), 35
фургони автомобільні (XXVII), 165
ф'ючерний контракт (XXXIV), 198

Х

ханжество (XL), 97
хваткий горішок (XXII), 48
Хелм, 113
хибні виклики (IX), 21
хіт (XXXIV), 193

хіт (XXXVIII), 193, 204

холдінг (XXXIV), 198

холдінг (XXXVIII), 198

Холм, 218

хрестообразний (XVIII), 44

хреново (XVI), 107

хреново (XX), 105

хрін з ним (XXVIII), 113

художник (XXVIII), 95, 184

Ц

цілком друга половина (XII), 30

Ч

чарт (XXXIV), 185

час відправлення (XXIV), 166

чат (XXXIV), 192

чашечка (XXXIX), 3

чекайте автобус (III), 40

червонимц *чорниламц* (V), 17

червоною ниткою (XL), 100

черговий (XIV), 228

черговий гість (XIV), 103

чертовски бодрит (XL), 35

чин (XXVIII), 155

чіз-бургер (XXXIV), 185

чолка (XXVIII), 159

чому́ ви навчилися... (XII), 31

Чорні Води, 219

Ш

шампура (XXI), 201

шановні па́ні (II), 168

шар (XVIII), 43

шафер (XXI), 85

шевелити (XL), 96

шериф (XXXIV), 199

шеріф (XXXIII), 200

шкодувати на відсутність уваги (IX), 22

шлейф (XXXV), 33

шлем (VII), 20

шмаруватися трьо́пом (XVI), 106

шматочок дроту (IX), 21

шнурки (XXII), 57

шоу (XXXIV), 185, 199

шпiон (XVIII), 28

Щ

що коштує? (XL), 3

Ю

юзер (XXXIV), 187

Я

являти собою (XIII), 34

ядовиті змії (XIII), 34

якого хріна (XVI), 106

яросний (XIX), 114

ДОДАТОК:

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПРАЦІ

А) знайти всі мовні блуди в літературних творах, цитованих у наступній таблиці (а також в книжці спогадів п. 13) на сторінці 97;

Б) визначити частотність блудів (за їх повтореннями у різних джерелах);

В) порівняти кількість блудів у творах письменників, які формувалися в часі советської русифікації та у творах сучасних наймолодших письменників;

Г) доповнити таблицю власними синонімами в третьому стовпці;

Д) доповнити власними коментарями у шостому стовпці;

Е) класифікувати подані в таблиці блуди та не зовсім вдалі вислови за схемою, розробленою в оцій книжечці (гляди розділ "Класифікація блудів");

Ж) для заповзятливих: відновити опущені прізвища, а також назви кіностудій, що перекладають українською мовою кінопродукцію – у четвертому стовпці таблиці.

З) Усі власні доповнення Читач може внести на Інтернет-домівці "[Відкритого словника виправлень суржику](#)"

424)

[1] Коли розпочиналася оця праця, Нац. рада іще існувала в старому складі, а пізніше, стараннями Президента, її взагалі не було... Нинішня намагається щось-там *адмініструвати* – але чи зачепить за суть проблеми, – дуже сумніваюся. Не має ні сили ні бажання стати на справжній герць з Інтером – бо повбивають. Як Інтер-москалі свого Лістева.

[2] Число 93(537).

[3] Я захоплююсь сильним чистим голосом заслуженої співачки Алли Попової і її професійним виконанням животворномелодійних пісень з чіткою дикцією.

[4] Олена Роміна переїхала до "Папи Карла", де після інтелігентних, – часом, навіть, з натяками на патріотизм, – бесід виспівує на завершення одну і ту-ж пісеньку "Снегопад", що повністю зводить нанівець "патріотизм" самих бесід. Так само, як і лиса кицька на її раменах. Так само, як і образливе для українського вуха картаве звучання

назви ресторанчика. Міг-би зватись "Отча домівка", "У вуйка Кирила", "В татка", або "В Каськи під подолом", врешті-решт.

[5] Про казуси в текстах програм телебачення ще гляди на сторінці 42.

[6] Жалюгідне мавпування нашими селяками американського попсу є успішно і пляномірно провоковане інтеро-"затейниками" в телевізії та у відповідному інтер-"культурному" середовищі. До цієї проблеми ще повернемося (сторінка 185).

[7] Гляди сторінки 184, 185, 197.

[8] Гляди примітку на сторінці 16

[9] На сторінці 222 ми ще навчимося *поважати цукровий буряк*.

[10] Потуги, скеровані на покращання ситуації слід вітати і щиро кожному, хто причетний, дякувати (гляди на сторінці 72).

[11] Тільки не розпочинаймо пустих балачок про "повноваження". Ані Шевченкові, ні Міхновському повноважень ризикнути в борні з Кацапом ро'сійська держава не давала. А що "Незалежна" є нині державою насправді ро'сійською, ще й Інтер-кацапом окупованою – сліпому видно та глухому чути.

[12] Насправді у вказаному кінофільмі слово *круча* один раз зістало-таки вжите. Подібна тактика перекладача належить до категорії *меншевартісної запонадливості* перед ро'сійськомовним слухачем (або читачем) і докладніше обговорюється на сторінці 98.

[13] Про психологічні пута невідповідности в роді іменників читай на сторінці 96, а також про подібні речі – на сторінці 65.

[14] Оцей Павло Жовніренко з Центру стратегічних досліджень є цікавим філософом. Ось як він уточнив межі нашої нової Батьківщини: "ми звикли жити у великій країні, а тепер вона стане ще більшою – від Гамбургу до Владивостоку..." Дорогою через Сибір, додамо від себе.

[15] Гляди сторінку 202.

[16] Ми кажемо *висуванець* або *посадженець*, "гетьман" булоб надто гонорово для комуно-"Незалежної".

[17] Про чудасії вимови слів англійського походження гляди вказівник "Клясифікація блудів".

[18] Цим терміном я завдячую колегам з праці.

[19] Цією вульгарною "собакою" хворіють навіть найкращі в україномовному плані радіостанції, такі, як Ера-FM, або висилання "Розрада" в національному радіо.

[20] Д. Вишневській. Київская Академія въ первой половинѣ XVIII ст. Київъ, 1903, стр. 51.

[21] Про подібні нутрішньо-психологічні причини витіснення українського способу лінгвістичного мислення згадуємо іще на сторінках 41, 94, 95, 96, 96, а також в пункті **ї**) на сторінці 41.

[22] Гляди сторінку 164.

[23] Критика не завжди є ворожою; буває критика прихильна. Я особливо сподобав собі політичні дискусії пана Набоки. Кожен погодиться, що вони є надзвичайно

корисними.

[24] Десь із другої половини 2001го року львівські вулиці загородили величезні дошки з пропагандою "сигарет". Щось далі є зле з відділом культури у центрі П'ємонті...

[25] Всі сторінки цитуються за виданням 1996го року.

[26] Оце я писав, коли ще не було "Національної Ради..." Нині знов щось вони-там борсаються (їх шаную, але в силу не вірю), знов більше стало "українських" висилань, ведуни і ведунихи навернулися взад до "української" мови – і блуди наново посипалися, наче бульба з діри в мішку.

[27] То це Діма Табачник весною 2001го року під такою назвою заложив нову політичну партію на погибель Україні. А, скажімо, Ромко Мацюк іще влітку 2000го року, коли писав оці рядки, нюхом чув, звідкіль вітер дмуха.

[28] Десь іще має бути т. зв. "Комітет з інформаційної політики, телебачення і радіомовлення". То його зовсім не чуть. Видно, постійно зайнятий підрахунком хаптури від Інтер-реклами.

[29] Гляди іще розділ "визнання блудів".

[30] Руїн тих більше було. Історик Дмитро Дорошенко трактує, як руїну, період після повалення гетьманату Павла Скоропадського 14го грудня 1918го року. Ще не оприлюднено статистику заселення України ґенетичним матеріалом матірної Московщини після голодомору 1930го року – оце чи не спрвжня була руїна!

[31] Тісна офіційна співпраця українських спецслужб з неприятельськими спецслужбами Ро'сії – ще одне досягнення, за яке ми повинні щиро "дякувати" Гаранта; в тім числі – і за угоди, прийняті у вересні 2000го року на черговому "саміті", по-нашому, *чубчикуванні*, "СНГ".

[32] Гляди сторінку 220.

[33] Пояснення шукай на сторінках 39 і 100.

[34] Ми маємо не громадянське суспільство, лиш свавільно-кримінальне, з поліційним присмаком, тому слово "громадянин" потрібно брати в лапки – це повинно стати нормою правопису.

[35] З точки зору володіння культурноісторичним спадком, мовою, традиційними цінностями, але не з точки зору мето'д "ринкового" шахрайства!

[36] Звільненого з посади весною 2001го року стараннями Інтера.

[37] Це ім'я винахідника, і в ньому не більше зла, ніж, скажімо в *Дизелі*. Просто мені приємніше було-би для звільнення від втоми занурюватись у таке-собі "булькотище"...

[38] Гляди вилучку на стор. 195.

[39] Самого тільки, узаконеного Президентом, терміну "*казначейство*" досить, аби прикувати "Гаранта" мови і самостійности до ганебного стовпа за порушення клятви, даної при вступі на посаду.

[40] стор. 191.

[41] Пан Ромцьо, "Поступ", число 189(847), 13го – 19го грудня 2001го року, стор. 7.

[42] Юзьо Обсерватор, там-же. Це є приклад "індустріального" русизму, що увійшов до укр. мови за час від словника Грінченка (1907) до словника Голоскевича (1930). Не радив би-м у пристойному товаристві зловживати. Навіть з вимовкою "вивихненої" оригінальності.

[43] На жаль, українська молодь поширює протилежні тенденції: 6го травня 2001го року о годині 1120 я довідався від радіо "Ініціатива", що віднині *вихід на зв'язок* називатиметься *конектс*. Це український новотвір, вклад, так-би мовити, у граматику англійської мови, ще навіть не зафіксований електронним (on line) словником Вебстера; щось середнє між дієсловом *connect* та іменником *connection*. Очевидно, маємо справу з пошестю бездумного селяківського мавпування: "при доброму *конекті*" – Кость Бондаренко, "Поступ", число 125(783), 16го – 22го серпня 2001го року. Ще два приклади розумової анемії: *трафік* (рух, перебіг) упав – Леся Житай, "Поступ", число 66(724), 3го – 9го травня 2001го року; *розрішення дисплею* (роздільна здатність, роздільність, розрізнення *позиралка*) – радіо "Ініціатива", 9го лютого 2002го року.

[44] Stanisław Mackewicz: "Dostojewski". – Warszawa, 1947, s. 224-5.

[45] В словнику за ред. Грінченка подане тлумачення, протилежне до нашого.